UCHWAŁA Nr 302/2025
ZARZĄDU POWIATU MOGILEŃSKIEGO
z dnia 17 listopada 2025r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035"

Na podstawie art. 32 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 107 z późn. zm.) i art. 39 ust. 1, art. 40, art. 42 pkt 2 i art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 1112, z późn. zm.),

Zarząd Powiatu Mogileńskiego
uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zarządza się przeprowadzenie konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035".
2. Treść ogłoszenia stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Ogłoszenie o konsultacjach, o których mowa w §1 zamieszczone zostanie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Powiatu Mogileńskiego, a także w siedzibie Starostwa Powiatowego w Mogilnie, w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń.

§ 3. Konsultacje przeprowadzone będą w terminie od 17.11.2025 r. do 8.12.2025 r.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Mogileńskiemu.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy członków Zarządu

Tomasz Krzesiński .....

Edyta Owsińska .....

Jerzy Łaganowski .....

Paweł Jankowski .....

Mateusz Lisiecki .....

Uzasadnienie
do Uchwały Nr 302 /2025
Zarządu Powiatu Mogileńskiego
z dnia 17 listopada 2025 r.

Celem ogłoszenia konsultacji Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035" jest zebranie uwag, wniosków oraz opinii wszystkich zainteresowanych interesariuszy – osób fizycznych oraz osób prawnych z obszaru powiatu mogileńskiego na temat przygotowywanego dokumentu Strategii i Prognozy. Zapewnienie możliwość udziału społeczeństwa w procesie przygotowania prognozy do projektu Strategii pozwoli na zniwelowanie możliwych konfliktów poprzez zapewnienie uczestnictwa w dyskusji nad przygotowywanym dokumentem zainteresowanym osobom. Zgodnie z art. 39 ust. 1, art. 40 i art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 1112, z późn. zm.) organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa, bez zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informację o możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu, a także o sposobie, miejscu i formie składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie co najmniej 21-dniowy termin ich składania.

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
Tomasz Krzesiński

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 502/2025
Zarządu Powiatu Mogileńskiego
z dnia 17 listopada 2025 r.

Ogłoszenie konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035"

Zarząd Powiatu Mogileńskiego ogłasza konsultacje społeczne Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035".

I PRZEDMIOT I TERMIN KONSULTACJI

1. Przedmiotem konsultacji jest zebranie uwag, wniosków oraz opinii wszystkich zainteresowanych interesariuszy – osób fizycznych oraz osób prawnych z obszaru powiatu mogileńskiego na temat Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035".
2. Na podstawie art. 32 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024, poz. 107 t. j. z późn. zm.) i art. 39 ust. 1, art. 40 i art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024, poz. 1112, t. j. z późn. zm.), podaje się do publicznej wiadomości informację o rozpoczęciu procedury udziału społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035".
   Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035" została opracowana przez Centrum Funduszy UE sp. z o. o., autor opracowania Pan Michał Mroczkowski.

3. Termin prowadzenia konsultacji: **od 17 listopada 2025 r. do 8 grudnia 2025 r.**

II TRYB ZASADY I FORMY KONSULTACJI

1. Konsultacje prowadzone są w formie pisemnego wyrażenia opinii na formularzu konsultacji.
2. Ogłoszenie o prowadzonych konsultacjach wraz z załącznikami: Prognozą oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035", projektem „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035" oraz formularzem konsultacji zamieszczone zostało w Biuletynie Informacji Publicznej https://pow-mogilenski.rbip.mojregion.info/ oraz na stronie internetowej Powiatu Mogileńskiego www.powiat.mogilno.pl, w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń,
3. Ogłoszenie o prowadzonych konsultacjach umieszczone zostało na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Mogilnie.
4. Z dokumentami w wersji papierowej można zapoznać się osobiście w siedzibie Starostwa Powiatowego w Mogilnie na ul. G. Narutowicza 1a pokój nr 3.
5. Wypełnione formularze dotyczące konsultacji można składać **w terminie wskazanym w pkt I.3** na adres mailowy amatyjasik@powiat.mogilno.pl (bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym) lub pocztą tradycyjną na adres: Starostwo Powiatowe w Mogilnie, ul. G. Narutowicza 1, 88-300 Mogilno lub bezpośrednio

w sekretariacie Starostwa Powiatowego w Mogilnie przy ul. G. Narutowicza 1 w godzinach urzędowania (od poniedziałku do czwartku w godzinach 7:30 - 15:00, piątek w godzinach 7:30 – 14:00).

6. Na kopercie lub w tytule emaila należy wpisać: Konsultacje prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035".
7. Uwagi, wnioski i opinie można również złożyć ustnie do protokołu u osoby podanej do kontaktu zgodnie z pkt 10 poprzez umówienie spotkania konsultacyjnego indywidualnego (bezpośredniego lub telefonicznego). Podczas spotkania konsultacyjnego indywidualnego niezbędne jest podanie danych (zgodnie z zakresem określonym w Formularzu konsultacji) niezbędnych do wypełnienia formularza.
8. Formularze/uwagi/wnioski/opinie złożone po terminie wskazanym w pkt I.3 pozostaną bez rozpatrzenia.
9. Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Zarząd Powiatu Mogileńskiego.
10. Informacje w sprawie konsultacji można uzyskać w siedzibie Starostwa Powiatowego w Mogilnie u Pani Agaty Matyjasik (ul. G. Narutowicza 1, budynek 1a, pokój nr 3, tel. 52 58 88 316).
11. Wyniki konsultacji zostaną podane do publicznej wiadomości - zostaną udostępnione w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Powiatu Mogileńskiego, a także w siedzibie Starostwa Powiatowego w Mogilnie, w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń.

Załączniki do ogłoszenia konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035"

a) Formularz konsultacji społecznych.
b) Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035"
c) Projekt „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035"

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
Tomasz Krzesiński

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU POWIATU MOGILEŃSKIEGO NA LATA 2025 – 2035”

I Dane zgłaszającego:

Imię i nazwisko osoby fizycznej/Nazwa instytucji: .....

Adres/Siedziba: .....

II Uwagi / wnioski:

Część prognozy projektu strategii, której dotyczy uwaga / wniosek (wraz z podaniem numerów stron prognozy projektu strategii):

.....

.....

.....

Treść uwagi / wniosku lub proponowany zapis:

.....

.....

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

III Klauzula informacyjna

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO) z dnia 27 kwietnia 2016 r. informujemy o zasadach przetwarzania Państwa danych osobowych:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Starosta Mogileński,
   adres: ul. G. Narutowicza 1, 88-300 Mogilno
   tel.: 52-58-88-300;
2. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą na podstawie art. 6, ust. 1, lit. c, e RODO, w celu w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035";
3. odbiorcą Pani/Pana danych osobowych będą wyłącznie podmioty uprawnione na podstawie przepisów prawa;
4. będziemy przechowywać Pani/Pana dane osobowe zgodnie z przepisami o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach – kat. archiwalna A.
5. posiada Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych oraz prawo ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, prawo do przenoszenia danych, prawo wniesienia sprzeciwu, prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania *(*jeżeli przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody)*, którego dokonano na podstawie zgody przed jej cofnięciem;
6. ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych gdy uzna Pani/Pan, iż przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r.;
7. podanie przez Panią/Pana danych osobowych jest dobrowolne, jednakże jest Pani/Pan zobowiązana/y do ich podania a konsekwencją niepodania danych osobowych będzie brak możliwości wzięcia udziału w konsultacjach społecznych;
8. Dane osobowe przetwarzane przez Administratora na podstawie Rozporządzenia nie podlegają zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym profilowaniu, o którym mowa w art. 22 ust. 1 i 4 Rozporządzenia.

.....
(data i podpis)

PODPIS ZAUFANY
MICHAŁ
MROCZKOWSKI
17.11.2025 09:16:15 GMT+1
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego

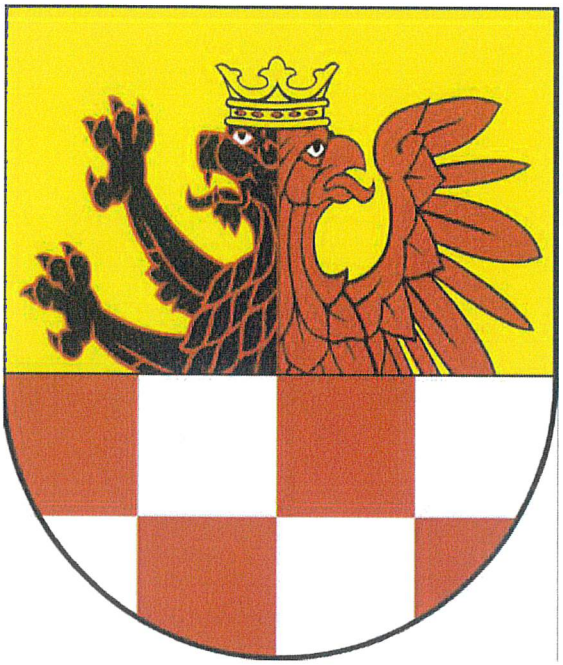

Toruń, 2025

Wykonawca:

Centrum Funduszy UE Sp. z o. o.
ul. Batorego 46/52, lok. 14
87-100 Toruń
centrumfunduszyue.pl

Autor opracowania:

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
Tomasz Krzesiński

Spis treści

1 Wstęp 4
1.1 Podstawa opracowania 4
1.2 Cel prognozy 4
1.3 Zakres prognozy 5
1.3 Metodyka opracowania prognozy 5
2. Analiza zgodności projektowanego dokumentu z innymi dokumentami 6
2.1 Dokumenty o charakterze ponadregionalnym: 6
2.2 Dokumenty o charakterze krajowym: 7
2.3 Dokumenty o charakterze regionalnym: 11
2.4 Dokumenty o charakterze lokalnym: 14
2.5 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu 14
2.5.1 Cele ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym 14
2.5.2 Cele ochrony środowiska na poziomie wspólnotowym 15
2.5.3 Cele ochrony środowiska na poziomie krajowym 16
3. Charakterystyka stanu środowiska 21
3.1 Położenie geograficzne: 21
3.2 Warunki klimatyczne: 27
3.3 Jakość powietrza: 28
3.4 Wody powierzchniowe i podziemne: 31
3.4.1 Wody powierzchniowe: 31
3.4.2 Wody podziemne: 36
3.5 Powierzchnia ziemi: 38
3.6 Surowce mineralne: 39
3.7 Klimat akustyczny: 41
3.8 Obszary chronione: 45
3.9 Pole elektromagnetyczne: 111
3.10 Opis szaty roślinnej, zwierząt oraz gatunki chronione na obszarze Strategii Terytorialnej 124
3.10.1 Tereny rolnicze 124

3.10.2 Obszary leśne 126
3.10.3 Korytarze ekologiczne 127
3.11 Zabytki 128
4. Charakterystyka działań ujętych w projekcie Strategii 135
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody 140
6. Analiza i ocena skutków środowiskowych przewidzianych działań 144
6.1. Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Skutki oddziaływań na środowisko 144
6.2. Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Analiza skutków realizacji działań 169
7. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych. 199
8. Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień strategii 200
9. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko 203
10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru 204
11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym 205
11. Spis tabel 213
12. Spis map ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą prawną sporządzenia „Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035." jest art. 46 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. : Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Nadrzędnym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów Strategii jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Prognoza oddziaływania na środowisko zgodnie z Art. 51 ust 2. ww. ustawy winna określać, analizować i oceniać wpływ danego dokumentu na środowisko. Wieloaspektowa analiza pozwala na dokładne określenie potencjalnych skutków oddziaływania na środowisko.

Zgodnie natomiast z art. 52 ust. 1 i 2. ww. ustawy winna zawierać:
1. Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.
2. w prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Podsumowując głównym celem opracowywanej prognozy jest identyfikacja i ocena najbardziej prawdopodobnych wpływów realizacji rozwiązań prognozowanego dokumentu na środowisko naturalne.

1.2 Cel prognozy

Celem wykonania prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji zadań zapisanych w „Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035" oraz ocena natężenia tych oddziaływań.

1.3 Zakres prognozy

Niniejsza prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza oddziaływania na środowisko winna zawierać informacje zawarte w art. 51 ust. 2 ww. ustawy.

W Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035, zawarte są zadania i zamierzenia inwestycyjne jak i nie inwestycyjne planowane do realizacji przez Zarząd Powiatu w Mogilnie.

Zakres odnosi się do obszaru następujących gmin: gmina Dąbrowa, gmina i miasto Mogilno, gmina i miasto Strzelno oraz gmina Jeziora Wielkie.

1.3 Metodyka opracowania prognozy

Przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035, posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano kierunki działań Strategii pod kątem wpływu na środowisko. Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na kompleksowej analizie oddziaływania poszczególnych zadań zapisanych w Strategii, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na terenie gmin i symulacji wpływu realizacji zadań na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Przeprowadzono analizę dostępnych materiałów i opracowań odnoszących się do analizowanego obszaru oraz problematyki poruszanej w prognozie. Zebrano dane z serwisów mapowych związanych z ochroną przyrody, ochroną dziedzictwa narodowego czy zasobami wód. Do analizy wykorzystano ortofotomapy, bazę danych obiektów topograficznych, model terenu. Wykorzystano również dane z Banku Danych o Lasach. Wykorzystano Plany Urządzania Lasu dla odpowiednich nadleśnictw wraz z Programami Ochrony Przyrody. Wykorzystano opracowania dotyczące jakości środowiska szczególnie z uwzględnieniem jakości powietrza tj. POP dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Raport Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2024 oraz aktualizację planu gospodarowania wodami dla dorzecza Odry. Przeanalizowano gminne ewidencje zabytków oraz inne dane szczegółowe będące w zasobach własnych urzędów gmin oraz Starostwa Powiatowego w Mogilnie.

Powyższe dane pozyskiwano przede wszystkim w formie elektronicznej następnie wykonywano odpowiednie obliczenia oraz analizy przestrzenne. Do przygotowania analiz wykorzystano narzędzia Quantum GIS, SAGA GIS oraz arkusze kalkulacyjne.

Na podstawie zabranego materiału powstało podsumowanie. Są to wnioski końcowe, określające natężenie i zasięg przestrzenny prawdopodobnych zmian w środowisku, spowodowanych wprowadzeniem zmian.

Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań została przeprowadzona w oparciu o:

- sprawdzenie zgodności głównych celów (założeń) z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych oraz z celami przyjętymi w międzynarodowych, krajowych i regionalnych dokumentach środowiskowych;
- identyfikację i ocenę skutków oddziaływania proponowanych kierunków działań (nowe inwestycje liniowe, kubaturowe);
- określenie negatywnych i niekorzystnych skutków oddziaływania oraz sposobu ich eliminacji bądź możliwości ich uniknięcia;
- ocenie potencjalnych źródeł konfliktów.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940), informacje zawarte w Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

2. **Analiza zgodności projektowanego dokumentu z innymi dokumentami**

Podejście do planowania Strategii Rozwoju wyznaczają dokumenty o charakterze ponadregionalnym (w tym na szczeblu Unii Europejskiej), dokumenty na poziomie województwa oraz dokumenty gminne. Analiza poniższych dokumentów pozwoliła utrzymać w ramach innych dokumentów niniejsze opracowanie, co zapobiegło wytworzeniu sprzecznych, niespójnych lub zbyt ambitnych założeń. Podstawę do opracowania strategii ogólnej przyjętej dla opracowania i jej wdrażania stanowią następujące dokumenty:

2.**1 Dokumenty o charakterze ponadregionalnym:**

Na szczeblu unijnym najważniejszym dokumentem jest Strategia UE Europa 2030. Celem dokumentu jest rozwój Unii Europejskiej poprzez koordynację na szczeblu zarówno unijnym, jak i krajowym. Obecnie Komisja Europejska przedstawiła Agendę na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030. Zawarte są w niej następujące priorytety:

- Praca, Rozwój i Inwestycje,
- Jednolity rynek treści cyfrowych,
- Unia energetyczna i klimat,
- Rynek wewnętrzny,
- Unia ekonomiczna i monetarna,
- Wolny handel między EU-USA,
- Sprawiedliwość i Prawa Podstawowe,
- Migracja,
- UE jako agent na arenie międzynarodowej,
- Zmiany demokratyczne.

Spójność dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu musi również dotyczyć Założeń Umowy Partnerstwa (ZUP), które określają wszelkie kierunki wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie wielu obszarów wsparcia. ZUP na lata 2021–2027 nie zawierają tak dokładnych informacji, jakie wymagane w ostatecznej wersji UP, ale pokazują kontekst i uzasadnienie dla przyszłej interwencji. ZUP stanowią podstawę do

negocjacji z Komisją Europejską o ostatecznym kształcie UP. Nowy dokument sporządzony na lata 2021-2027 został poddany konsultacjom z ministerstwami, samorządami, środowiskiem naukowym, partnerami gospodarczymi i społecznymi, a także innymi instytucjami odpowiedzialnymi za wykorzystywanie środków unijnych. Rozwój epidemii COVID-19 spowodował opóźnienia w postępie prac nad powyższym dokumentem.

Dodatkowo do projektu zasadne było wprowadzenie zmian, które wynikają z konieczności reagowania na bieżące problemy w zakresie rozprzestrzeniania się epidemii. Zgodnie z propozycją przedstawioną w projektach przygotowanych na kolejną perspektywę finansową polityka spójności na lata 2021-2027 obejmować będzie następujące fundusze:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Fundusz Spójności (FS),
- Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+),
- Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Wspólna polityka rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Powyższe fundusze stanowią wzajemne uzupełnienie.

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035 wykazuje zgodność z nadrzędnymi celami polityk i dokumentów Unii Europejskiej, przede wszystkim z Agendą na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 oraz założeniami polityki spójności na lata 2021–2027. Poprzez działania na rzecz poprawy infrastruktury technicznej, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, inwestycje w jakość życia i dostęp do usług publicznych, dokument wpisuje się w unijne priorytety: Praca, Rozwój i Inwestycje, Unia energetyczna i klimat oraz Zmiany demokratyczne. Kierunki rozwoju ujęte w Strategii są również komplementarne wobec Założeń Umowy Partnerstwa (ZUP), które wskazują kierunki interwencji w ramach funduszy UE, m.in. EFRR, FS, EFS+ i FST. Strategia powiatu wspiera cele Europejskiego Zielonego Ładu, m.in. poprzez działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej, rozwój OZE oraz adaptację do zmian klimatu, co odpowiada celom Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Podejście oparte na integracji społecznej i inwestowaniu w kapitał ludzki znajduje odbicie w założeniach Europejskiego Funduszu Społecznego+. Tym samym Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego została opracowana w sposób umożliwiający korzystanie ze środków UE oraz realizację wspólnotowych celów politycznych, gospodarczych i środowiskowych w sposób skoordynowany z działaniami krajowymi i regionalnymi.

2.2 Dokumenty o charakterze krajowym:

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030

CEL GŁÓWNY:

→ stworzenie warunków, dzięki którym wzrośnie zamożność mieszkańców Polski, a co za tym idzie zmniejszy się liczba osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
→ skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu,
→ trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

CEL GŁÓWNY:
→ poprawa jakości życia Polaków
CELE SZCZEGÓŁOWE(STRATEGICZNE):
→ wspieraniem prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce oraz stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
→ zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
→ poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
→ wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
→ stworzenie Polski Cyfrowej,
→ rozwój Kapitału Ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state" (państwo zachęcające lub skłaniające do pracy),
→ zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
→wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
→ zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
→ stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
→ wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

CEL GŁÓWNY:
→ osiągnięcie zrównoważonego rozwoju kraju poprzez skuteczne wykorzystanie wewnętrznych możliwości danego terytorium oraz ich specjalizacji.
CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych,
→ eskalacja spoistości rozwoju kraju w wymiarze przestrzennym, środowiskowym, gospodarczym i społecznym,
→ poprawa jakości zarządzania oraz wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

CEL GŁÓWNY:
→ Polska krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym.

CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ systematyczna budowa, modernizacja oraz utrzymanie efektywnego systemu planowania przestrzennego,
→ równomierny rozwój obszarów pozamiejskich,
→ docenienie oraz zwiększenie szacunku do zasobów krajowych i kulturowych oraz środowiska przyrodniczego,
→ zwiększenie konkurencyjności,
→ udoskonalenie i modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej i transportowej,
→ poprawienie odporności kraju na zagrożenia spowodowane występowaniem ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz bezpieczeństwem energetycznym.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030

CEL GŁÓWNY:
→ rozwój potencjału związanego ze środowiskiem na rzecz obywateli i przedsiębiorców.
CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ gospodarowanie zasobami środowiska w sposób zrównoważony,
→ podejmowanie działań mających na celu łagodzenie zmian klimatu,
→ poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Strategia Produktywności 2030

CEL GŁÓWNY:
→ wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych.
CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
→ wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce,
→ szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie,
→ przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki,
→ trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych,
→ automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw,
→ podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych,
→ stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi,
→ wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce,
→ szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych,
→ zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozaeuropejskie,
→ zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.

CEL GŁÓWNY:
→ bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.
CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych,

→ rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
→ dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych,
→ rozwój rynków energii,
→ wdrożenie energetyki jądrowej,
→ rozwój odnawialnych źródeł energii,
→ rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
→ poprawa efektywności energetycznej.

Strategia Rozwoju Zrównoważonego Transportu do 2030

CEL GŁÓWNY:
→ zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.
WYZNACZONE DZIAŁANIA:
→ poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
→ poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
→ budowa zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej, służącej konkurencyjnej gospodarce,
→ zmiana w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego),
→ ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
→ poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

CEL GŁÓWNY:
→ wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.
CELE SZCZEGÓŁOWE:
→ zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
→ wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
→ zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035 wykazuje silną spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, integrując ich cele w kontekście lokalnym. Poprzez dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju infrastruktury oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej, strategia wpisuje się bezpośrednio w założenia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030", które promują rozwój terytorialnie zrównoważony oraz wzrost gospodarczy oparty na wiedzy. Zawarte w dokumencie cele przestrzenne i środowiskowe odpowiadają Polityce Ekologicznej Państwa 2030 oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, szczególnie w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami, ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu. Wskazanie działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej i rozwoju OZE koresponduje z priorytetami Polityki Energetycznej Polski

do 2040 r. oraz Strategii Produktywności 2030. Z kolei elementy związane z rozwojem społecznym, edukacją, kulturą i bezpieczeństwem publicznym są zbieżne z celami Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030. Dodatkowo, planowane poprawy w zakresie transportu lokalnego i dostępności przestrzennej wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Zrównoważonego Transportu do 2030. Tym samym, Strategia Powiatu stanowi implementację celów krajowych w skali lokalnej, przyczyniając się do ich praktycznej realizacji.

2.3 Dokumenty o charakterze regionalnym:

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia przyspieszenia 2030+,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (obowiązujący z 2003),
- Programy Ochrony Powietrza Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- uchwały antysmogowe

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia przyspieszenia 2030+

Najważniejsze cele strategii:
Cel główny: 1. Skuteczna edukacja
Cele operacyjne:
11. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania
12. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach
13. Kształtowanie środowiska edukacyjnego
14. Rozwój szkolnictwa wyższego
Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo
Cele operacyjne:
21. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego
22. Rozwój wrażliwy społecznie
23. Zdrowie
24. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe
25. Sport i aktywność fizyczna
Cel główny: 3. Konkurencyjna gospodarka
Cele operacyjne:
31. Odbudowa gospodarki po COVID-19
32. Innowacyjna gospodarka – nauka, badania i wdrożenia
33. Rozwój przedsiębiorczości
34. Rozwój sektora rolno-spożywczego
35. Rozwój turystyki
36. Internacjonalizacja gospodarki
37. Nowoczesny rynek pracy
Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko
Cele operacyjne:
41. Infrastruktura rozwoju społecznego
42. Środowisko przyrodnicze

43. Przestrzeń kulturowa
44. Przestrzeń dla gospodarki
45. Infrastruktura transportu
46. Infrastruktura techniczna
47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne
48. Potencjały endogeniczne

Cel główny: 5. Spójne i bezpieczne województwo

Cele operacyjne:

51. Transport publiczny
52. Cyfryzacja
53. Bezpieczeństwo
54. Współpraca dla rozwoju regionu

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego zatwierdzony uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym.
2. Przyspieszenie rozwoju największych miast regionu, jako aktywnych biegunów wzrostu, stymulujących wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w ich otoczeniu.
3. Modernizacja struktury przestrzenno-funkcjonalnej regionu osiągana w następstwie rozwoju miast (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław), a także pozostałych miast powiatowych, jako węzłów systemów transportowych i teleinformacyjnych oraz obszarów z unikatowymi walorami środowiska przyrodniczego i predyspozycjami do użytkowania rekreacyjnego.

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO i DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH

Program został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty został uchwałą nr LIX/803/23, LIX/804/23 , LIX/805/23 i LIX/806/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach

wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa kujawsko-pomorskiego w danym roku kalendarzowym.

Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej
Uchwała Nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej - aktualizacja.
(Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2023 r. poz. 4381)

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął tzw. uchwały antysmogowe. Ich cel to likwidacja przestarzałych urządzeń grzewczych i pozyskiwanie ciepła ze źródeł niskoemisyjnych. Uchwała nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. „uchwały antysmogowej"). Dokument ten zawiera katalog paliw stałych, których stosowanie będzie zakazane od dnia 1 września 2019 roku oraz określa standardy emisyjne i w zakresie efektywności energetycznej, którym będą musiały podlegać piece centralnego ogrzewania, inne piece, a nawet domowe kominki. Określa też stosunkowo długie okresy przejściowe dla nowych regulacji – tak, by ich wprowadzenie było jak najmniej uciążliwe i wpisywało się w naturalny rytm wymiany wyeksploatowanych urządzeń. Uchwała ta zakłada:
– zakaz palenia węglem brunatnym oraz mułami i flotokoncentratami węglowymi (także ich pochodnymi), miałem węglowym i mokrą biomasą (np. niesezonowanym drewnem) od 1 września 2019 r.
– zakaz eksploatacji tzw. pozaklasowych kotłów grzewczych od 1 stycznia 2024 r.
– zakaz eksploatacji kotłów grzewczych poniżej 5 klasy od 1 stycznia 2028 r.
– zakaz używania ogrzewaczy pomieszczeń, np. kominków, niemieszczących się w standardach emisji i efektywności energetycznej od 1 stycznia 2024 r.

Program ochrony środowiska przed hałasem
UCHWAŁA NR III/72/24 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO z dnia 17 czerwca 2024 r. w sprawie określenia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Przyjęto program ochrony środowiska przed hałasem, który ma na celu zarządzanie i kontrola hałasu w celu ochrony ludzi i środowiska przed negatywnymi skutkami uciążliwych dźwięków. Program obejmuje identyfikację i ocenę źródeł hałasu, opracowanie strategii jego redukcji, wdrażanie odpowiednich działań i zaleceń, a także określenie ogólnych zasad monitorowania i raportowania postępów z jego realizacji.. Program ten jest istotnym elementem długookresowej polityki ochrony środowiska w regionie.

Cele programu: Nadrzędnym celem Programu jest stworzenie mniej hałaśliwego i zrównoważonego środowiska, podniesienie świadomości społeczeństwa na temat negatywnych skutków hałasu oraz wdrażanie i promowanie działań mających na celu jego ograniczenie, przy czym jest to działanie wieloletnie, którego realizacja stała się obowiązkiem krajów członkowskich Unii Europejskiej. Działania te będą realizowane w latach 2024-2029.

2.4 Dokumenty o charakterze lokalnym:

Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Cele programu: Program koncentruje się na trzech głównych filarach:

- Zielony ład: Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.
- Nauka i rozwój technologiczny: Wspieranie innowacji i badań.
- Konkurencyjna przedsiębiorczość: Wzmacnianie lokalnych firm i tworzenie nowych miejsc pracy

2.5 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

2.5.1 Cele ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym

Ramy rozwoju zrównoważonego na poziomie globalnym wyznacza *Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*, która zawiera ambitny plan służący poprawie życia ludzi w każdym miejscu na świecie i definiuje 17 celów zrównoważonego rozwoju. W zakresie ochrony środowiska zakłada m.in.:

- zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;

- zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji;

- podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;

- ochronę oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony;

- ochronę, przywrócenie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważonego gospodarowania lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

Niniejsza Strategia odnosi się przede wszystkim do punktów związanych z dostępem do wody, oraz przeciwdziałania zmianom klimatu.

2.5.2 Cele ochrony środowiska na poziomie wspólnotowym

W obszarze wspólnotowym już w *Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)* oraz *Traktacie o Unii Europejskiej (TUE)* znajdują się działania, które odnoszą się do działań w zakresie ochrony środowiska w takich obszarach jak: racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska, zarządzanie zasobami wodnymi, czy rozwiązywanie problemów, w szczególności dotyczących zmian klimatu.

W dokumencie Biała Księga *„Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania"* określone zostały podstawy do przygotowania w sposób najbardziej efektywny i ekonomicznie uzasadniony kompleksowej strategii UE ułatwiającej dostosowanie gospodarki i społeczeństwa krajów członkowskich do aktualnych i oczekiwanych zmian klimatu. Wyznaczone zostały priorytety polityki w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz zalecenia w obszarach: zdrowie i polityka społeczna, rolnictwo i leśnictwo, różnorodność biologiczna, ekosystemy i gospodarka wodna, obszary morskie oraz infrastruktura. Przyjęta w kwietniu 2013 roku Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu ma na celu budowanie odporności terytorium UE poprzez lepsze przygotowanie na skutki zmian klimatu i zwiększanie zdolności do reagowania na te zmiany na wszystkich poziomach: unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Strategia wyznacza trzy cele: wspieranie działań państw członkowskich, ulepszanie procesu decyzyjnego oraz uodparnianie się na zmiany klimatu w skali UE (wspieranie przystosowania w kluczowych sektorach podatnych na zagrożenia).

Europejski Zielony Ład. Celem dokumentu, stanowiącego europejską strategię wzrostu gospodarczego, jest transformacja gospodarcza krajów członkowskich, która ma przekształcić Europę w neutralne klimatycznie, sprawiedliwe i dostatnie społeczeństwo o nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce. Nawiązuje do koncepcji zrównoważonego rozwoju, wg założeń przebudowa gospodarki UE pozwoli najpóźniej do 2050 r. zredukować emisje gazów cieplarnianych w Europie do poziomu zero netto. Plan zawiera szereg działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, w tym: przejście na

czystą, przystępną cenowo, bezpieczną energię; produkcja podporządkowana zasadom gospodarki cyrkularnej; promowanie rozwiązań opartych na przyrodzie przy jednoczesnej ochronie i odtwarzaniu ekosystemów i różnorodności biologicznej; zrównoważone rolnictwo przy minimalizacji jego negatywnego wpływu na środowisko oraz opracowanie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, zerowy poziom zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska; budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby; przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność; włączenie finansowania i inwestycji do głównego nurtu polityki oraz zapewnienie sprawiedliwej transformacji.

Ważnymi instrumentami prawnymi służącymi ochronie przyrody i bioróżnorodności w Unii Europejskiej są: *dyrektywa ptasia* oraz *dyrektywa siedliskowa*, które stanowią podstawę tworzenia europejskiej sieci Natura 2000. Tworzą one bardziej szczegółowe i formalne ramy ochrony cennych przyrodniczo obszarów w Europie, niż wcześniejsze konwencje międzynarodowe (globalne i europejskie) dotyczące ochrony przyrody. Tym samym wdrażanie sieci Natura 2000 jest nie tylko najważniejszym na terenie UE narzędziem do osiągania celów zapisanych w tych konwencjach, ale służy także realizacji celów Strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. Unijna strategia jest odpowiedzią na zobowiązania podjęte przez przywódców europejskich, dotyczące powstrzymania utraty różnorodności biologicznej w UE do 2020 r. oraz ochrony, oceny i przywrócenia różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu w UE do 2050 r. Wyznacza cele, których realizacja ograniczy presję na środowisko przyrodnicze i wyeliminuje przyczyny utraty różnorodności biologicznej.

W związku z powyższym, Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego, odnosząca się przede wszystkim do punktów związanych z dostępem do wody, oraz przeciwdziałania zmianom klimatu oraz poprawy jakości powietrza atmosferycznego, jest zgodna z aktualnymi celami ochrony środowiska zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i unijnym.

2.5.3 Cele ochrony środowiska na poziomie krajowym

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (SOR) - przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r., jest aktualizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020. To obowiązujący, kluczowy dokument Państwa Polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Celem polityki państwa zawartej w SOR jest rozwinięcie potencjału własnego dla odpowiedzialnego rozwoju kraju i podniesienia jakości życia jego mieszkańców. Strategia określa nowy model rozwoju, tj. suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Wyznacza trzy cele szczegółowe, jednym z obszarów wpływających na osiągnięcie celów jest środowisko. SOR zakłada następujące kierunki interwencji w tym obszarze:

- zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód;

- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;

- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego;

- ochrona gleb przed degradacją;

- zarządzanie zasobami geologicznymi;

- gospodarka odpadami;

- oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

W Polsce wyznacza Polityka energetyczna Polski do 2040 r. przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. Jest to strategia rozwoju sektora paliwowo-energetycznego, która zawiera przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Głównym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszeniu oddziaływania sektora energii na środowisko.

Na trzech filarach (sprawiedliwa transformacja, zeroemisyjny system energetyczny, dobra jakość powietrza) oparto osiem celów szczegółowych: optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych, rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej, dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych, rozwój rynków energii, wdrożenie energetyki jądrowej, rozwój odnawialnych źródeł energii, rozwój ciepłownictwa i kogeneracji oraz poprawa efektywności energetycznej. W związku z koniecznością zwiększenia wykorzystania OZE, realizacja indykatywnych celów w tym zakresie przebiegać będzie w trzech podstawowych obszarach: elektroenergetyce, ciepłownictwie i chłodnictwie oraz w transporcie. Do wzrostu udziału OZE przyczyni się wykorzystanie: energii słonecznej (fotowoltaika), energii wiatru na morzu i w ograniczony sposób na lądzie, energii z biomasy i biogazu, głównie w kogeneracji oraz hydroenergii.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) - przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r., wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach, tj. m.in.: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej, obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Cel główny dokumentu został określony jako: zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Jest on realizowany poprzez:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,

- skuteczną adaptację do zmian klimatu na obszarach wiejskich,

- rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,

- stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,

- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020 przyjęty uchwałą Nr 213 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2015 r. (M.P. z 2015 r. poz. 1207), zakłada, że cel główny dokumentu: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju, realizowany będzie poprzez:

- podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,

- doskonalenie systemu ochrony przyrody,

- zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków,

- utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka,

- zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej,

- ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych,

- zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (przyjęty we wrześniu 2021r. „Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021 r. poz. 1615") to kolejny w Polsce dokument planistyczny o zasięgu krajowym, dotyczący zjawiska suszy. Dokument, którego obowiązek opracowania wynika z ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z zm.) określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi kraju, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. W dokumencie zdefiniowano cztery cele szczegółowe: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy, edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy oraz formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Cele te będą realizowane poprzez zaplanowanie działania, zarówno techniczne (inwestycyjne), jak i nietechniczne (w tym edukację społeczną), służące ograniczeniu negatywnego wpływu suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjęty na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Dokument ma na celu zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych oraz osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Plan jest aktualizacją wcześniejszych dokumentów i obejmuje okres planistyczny 2022-2027. Kluczowe działania planu to:

1. Monitorowanie stanu wód: Regularne oceny jakości wód oraz ich ilości, aby zidentyfikować obszary wymagające interwencji.
2. Ochrona zasobów wodnych: Działania mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami, w tym z rolnictwa i przemysłu.
3. Zarządzanie Powodziami i Suszami: Opracowanie strategii mających na celu minimalizację skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak powodzie i susze.
4. Edukacja i Współpraca: Współpraca z lokalnymi społecznościami oraz instytucjami w celu zwiększenia świadomości na temat ochrony wód.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry służy także realizacji nadrzędnego celu Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), tj. osiągnięcia dobrego stanu wszystkich wód w Europie. Ustala on cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), uwzględniając wartości graniczne elementów oceny stanu zależnego od typu części wód oraz aktualny stan danej JCWP. Cele środowiskowe respektują również uwarunkowania wynikające z występowania obszarów chronionych, w obrębie których położona jest jednolita część wód.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2028 (KPGO 2028) przyjęty został przez Radę Ministrów Uchwałą nr 96 z dnia 12 czerwca 2023r. Głównym celem dokumentu jest określenie krajowej polityki gospodarki odpadami w stosunku do wszystkich wytwarzanych odpadów (w tym wytwarzanych w: gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i przemyśle), wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Przewiduje realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami tj. wg kolejności: zapobieganie powstawania odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia (realizacja niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła), recykling i inne procesy odzysku, a w następnej kolejności unieszkodliwianie.

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035 uwzględnia cele krajowych dokumentów strategicznych w obszarze ochrony środowiska, w szczególności te, które dotyczą zaopatrzenia w wodę, poprawy jakości wód, zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii, adaptacji do zmian klimatu, ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz przeciwdziałania skutkom suszy. Realizacja zadań i kierunków działań zawartych w strategii odbywa się w zgodzie z obowiązującymi dokumentami rządowymi i planistycznymi, stanowiącymi ramy dla polityki środowiskowej i klimatycznej państwa.

Poniżej przedstawiono analizę celów strategicznych i szczegółowych Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035 w kontekście ich wpływu na ochronę środowiska i zrównoważony rozwój. Analiza została podzielona na cztery sfery strategiczne: społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową.

Sfera społeczna

Cel strategiczny: Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców

Większość celów szczegółowych tej sfery pośrednio wpływa na ochronę środowiska, głównie poprzez:

- Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego,

- Tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego,
- Zwiększenie dostępności i jakości usług,
- Wspieranie systemu opieki zdrowotnej,
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego

Cele szczegółowe:

- Wzmacnianie potencjału turystycznego,
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – kluczowe znaczenie dla środowiska,
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców,
- Zwiększenie rozpoznawalności Powiatu Mogileńskiego.

Sfera przestrzenna

Cel strategiczny: Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni

Tabela 1. Powiązanie celów szczegółowych strefy przestrzennej z aspektami środowiskowymi

Cel szczegółowy	Wpływ na środowisko
Zapewnienie spójnej sieci transportowej	Zmodernizowana infrastruktura drogowa (niższa emisja pyłów), nowoczesna sieć transportu publicznego oraz rozszerzona infrastruktura rowerowa jako atrakcyjny wariant dla transportu samochodowego, co zmniejszy emisje spalin i poprawi bezpośrednio jakoś powietrza i pozytywnie wpłynie na stan wód i powierzchnię ziemi.
Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców	Działania obejmujące remonty, modernizacje, unowocześnienie infrastruktury i zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej poprzez termomodernizację budynków, zmiana systemów grzewczych, rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych (oświetlenie uliczne i publiczne), zastosowanie OZE. Celem jest

	zmniejszenie zużycia energii konwencjonalnej, mniejsza utrata ciepła z budynków, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych.

Źródło: Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035

Strefa klimatyczno-środowiskowa

Cel strategiczny: Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu

Ta sfera najsilniej wiąże się z ochroną środowiska. Oba cele operacyjne mają bezpośrednie powiązanie z aspektami środowiskowymi.

Tabela 2. Powiązanie celów szczegółowych strefy klimatyczno-środowiskowej z aspektami środowiskowymi

Cel szczegółowy	Wpływ na środowisko
Ochrona zasobów środowiska naturalnego	Bezpośrednia ochrona środowiska przyrodniczego
Poprawa efektywności energetycznej	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń – zgodność z POP i uchwałą antysmogową

Źródło: Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025–2035

Analizowana Strategia wskazuje na następujące bariery rozwojowe powiązane z w/w celami ochrony środowiska: niezadowalająca jakość powietrza, niezadowalający stan wód powierzchniowych.

3. **Charakterystyka stanu środowiska**

3.1 **Położenie geograficzne:**

Powiat Mogileński zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, zajmując 675 km², co stanowi 3,8% powierzchni całego województwa. Powiat graniczy z pięcioma innymi powiatami – z czego część (żniński, inowrocławski) należy do województwa kujawsko-pomorskiego, a część (słupecki, koniński i gnieźnieński) do wielkopolskiego – co sprzyja międzyregionalnej współpracy społecznej i gospodarczej. Siedzibą władz powiatowych jest miasto Mogilno.

Na mapie przedstawiono lokalizację Powiatu Mogileńskiego w województwie kujawsko-pomorskim.

Mapa 1. Położenie Powiatu Mogileńskiego na mapie województwa kujawsko-pomorskiego.

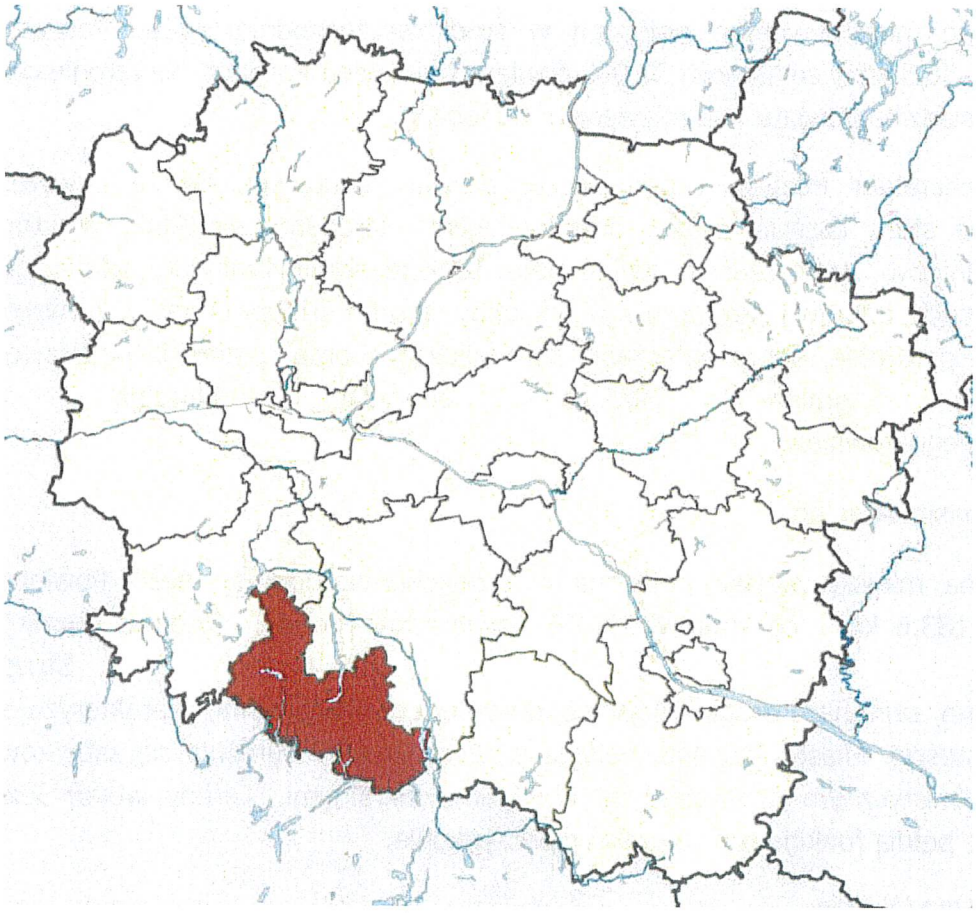

Źródło:htpps://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_mogileński#/media/Plik:Locator_map_Mogilno_County_in_Kuyavian-Pomeranian_Voivodeship.svg

W skład Powiatu wchodzą cztery następujące gminy:

❖ Gmina Dąbrowa

Jest to gmina wiejska położona w północnej części Powiatu, o powierzchni 110,3 km^2, co stanowi 16,3% powierzchni Powiatu.

Gmina Dąbrowa wyróżnia się dużym udziałem lasów, a także obecnością Rezerwatu Przyrody Mierucinek, który chroni starodrzewy bukowo-dębowe. Gmina pełni funkcję typowo rolniczą, ale sprzyjające warunki środowiskowe nadają jej potencjał rozwoju wypoczynku i ekologicznych form gospodarowania.

❖ Gmina i Miasto Mogilno

Jest to gmina miejsko-wiejska położona w środkowo-zachodniej części Powiatu, o powierzchni 256,3 km^2, co stanowi 37,9% powierzchni całego Powiatu. Na terenie gminy znajduje się siedziba Powiatu – w miejscowości Mogilno.

Gmina ma charakter miejsko-wiejski, łącząc zwartą zabudowę miejską z wyraźnie wyodrębnioną starą częścią miasta oraz rozległymi terenami wiejskimi, w których przeważa rolnictwo. Jednocześnie gmina pełni funkcje administracyjne, edukacyjne i usługowe, a także odgrywa istotną rolę jako lokalny ośrodek kultury i handlu. Ze względu na korzystne położenie, dobre połączenia komunikacyjne oraz dostęp do podstawowej infrastruktury, gmina Mogilno odgrywa centralną rolę w rozwoju całego Powiatu.

❖ Gmina i Miasto Strzelno

Jest to gmina miejsko-wiejska położona w środkowo-wschodniej części Powiatu, o powierzchni 183,6 km^2, co stanowi 27,4% powierzchni Powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Strzelno.
Gmina Strzelno, zajmująca drugie miejsce pod względem powierzchni, charakteryzuje się znaczną lesistością. Miasto Strzelno, będące siedzibą gminy, wyróżnia się zabytkowym układem urbanistycznym oraz cennymi obiektami sakralnymi. Tereny wokół Jeziora Ostrowskiego pełnią funkcje turystyczno-wypoczynkowe.

❖ Gmina Jeziora Wielkie

Jest to gmina wiejska położona w południowej części Powiatu, o powierzchni 125,0 km^2, co daje 18,4% powierzchni całego Powiatu.

Gmina Jeziora Wielkie wyróżnia się szczególnymi walorami przyrodniczymi. Na jej terenie znajduje się część Jeziora Gopło, rezerwatu przyrody oraz parku krajobrazowego. Obszary te objęte są ochroną w ramach sieci Natura 2000. Gmina ma charakter typowo rolniczy, a jednocześnie oferuje potencjał do rozwoju agroturystyki i turystyki przyrodniczej.

Na mapie przedstawiono podział Powiatu Mogileńskiego na gminy.

Mapa 2. Podział Powiatu Mogileńskiego na gminy.

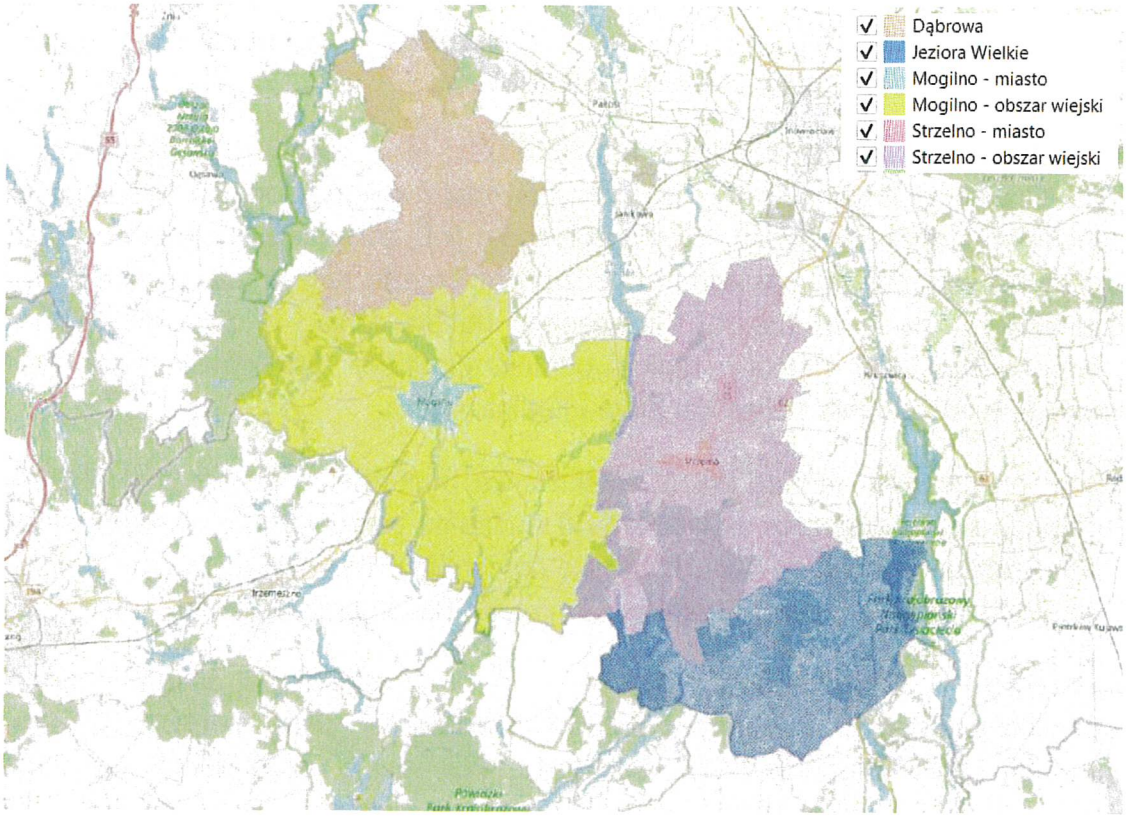

Źródło: opracowanie własne z udziałem danych z geoportal.gov.pl

Na Powiat Mogileński składają się dwie krainy geograficzne: Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie oraz Pojezierze Gnieźnieńskie.

Zgodnie z wieloautorską aktualizacją fizyczno-geograficznego podziału Polski według Kondrackiego (2018r.) Powiat Mogileński znajduje się na obszarze następujących jednostek:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa;
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski;
- Podprowincja: Pojezierze Południowobałtyckie;
- Makroregion: Pojezierze Wielkopolskie;
- Mezoregion: Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie i Pojezierze Gnieźnieńskie.

W regionalizacji fizycznogeograficznej Polski według Jerzego Kondrackiego, region Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie nie zostało wyodrębnione jako mezoregion i wchodził w skład Pojezierza Gnieźnieńskiego jako jego wschodnia część. Wieloautorska regionalizacja z 2018 roku podzieliła tak szeroko określane Pojezierze Gnieźnieńskie na dwa osobne

mezoregiony – Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie usytuowane w dorzeczu Noteci, będące skupiskiem bardziej rozwiniętych rynien polodowcowych z większymi powierzchniowo jeziorami, oraz Pojezierze Gnieźnieńskie w zawężonych granicach, ograniczone do zlewni Wełny, z mniejszymi jeziorami.

Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie (315.58) – region geograficzny o krajobrazie pojeziernym położony w centralnej Polsce, między Koninem a Szubinem, we wschodniej części Pojezierza Wielkopolskiego. Na zachodzie Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie sąsiaduje z Pojezierzem Chodzieskim, Pojezierzem Gnieźnieńskim i Równiną Wrzesińską, na wschodzie przylega do Pojezierza Kujawskiego i Równiny Inowrocławskiej. Od północy region ograniczają Dolina Środkowej Noteci i Kotlina Toruńska, a od południa Dolina Konińska i Kotlina Kolska.

Region przedstawia terytorium o wydłużonym kształcie i powierzchni 2428 km², rozciągając się na dystansie ok. 100 km od Konina na południu (woj. wielkopolskie), po okolice Szubina na północy (woj. kujawsko-pomorskie). Największe miasta regionu to: Konin, Żnin, Mogilno, Szubin, Kruszwica, Janikowo, Barcin oraz Kleczew.

Pojezierze Gnieźnieńskie (315.54) – region geograficzny o krajobrazie pojeziernym położony w środkowo-zachodniej Polsce, w okolicy Gniezna, w centralnej części Pojezierza Wielkopolskiego. Przeważają tutaj tereny użytkowane rolniczo. Spośród wielu jezior polodowcowych największym jest Lednica (3,3 km²). Pojezierze Gnieźnieńskie jako region odznacza się nie tylko walorami przyrodniczymi, lecz także kulturowymi związanymi z początkami polskiej państwowości.

Region zajmuje powierzchnię 1858 km² i graniczy od północy z Pojezierzem Chodzieskim, od wschodu z Pojezierzem Żnińsko-Mogileńskim, od południa z Równiną Wrzesińską, a od zachodu z Poznańskim Przełomem Warty i Kotliną Gorzowską. Pojezierze Gnieźnieńskie leży w całości na obszarze województwa wielkopolskiego, a głównymi ośrodkami miejskimi położonymi w obrębie regionu są: Poznań, Gniezno, Wągrowiec, Murowana Goślina, Skoki, Janowiec Wielkopolski.

Poniżej zaprezentowano podział mezoregionów na gminy:

- Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie – gmina wiejska Dąbrowa, gmina wiejsko-miejska Strzelno, gmina wiejska Jeziora Wielkie i zdecydowana większość gminy wiejsko-miejskiej Mogilno
- Pojezierze Gnieźnieńskie – zachodnie, najbardziej wysunięte obszary gminy wiejskiej Mogilno.

Określono udział procentowy każdego z mezoregionu na ternie Powiatu Mogileńskiego w celu opisania najbardziej adekwatnej rzeźby terenu występującego w badanym terenie.

Tabela 3. Zestawienie powierzchni mezoregionów na terenie Powiatu Mogileńskiego

Nazwa mezoregionu	Powierzchnia na terenie Powiatu Mogileńskiego [km2]	Udział powierzchni [%]
Pojezierze Gnieźnieńskie	7,82	1,16%
Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie	667,18	98,84%
Powierzchnia całkowita	675,00	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Ukształtowanie terenu i struktura podłoża Pojezierza Żnińsko-Mogileńskiego są zróżnicowane. Najczęściej występują faliste i płaskie wysoczyzny morenowe utworzone z glin zwałowych, z rzadka pojawiają się równiny sandrowe zbudowane na piaskach i żwirach. Charakterystycznym elementem rzeźby są rynny polodowcowe zajęte przez jeziora oraz wzniesienia moren czołowych, a lokalnie także pagórki kemowe. Deniwelacje miejscami osiągają 150 m.

Wśród gleb utwory płowe i brunatne przeważają nad rdzawymi i bielicowymi, co sprzyja prowadzeniu upraw rolnych. Lesistość jest niewielka. Region odwadniany jest przez Noteć i jej dopływy, z których głównym jest Gąsawka. Dolina Noteci stanowi zarazem wschodnią granicę regionu. Poza Gopłem, ważniejsze jeziora to: Pakoskie, Żnińskie Duże, Wiecanowskie, Ostrowskie, Gosławskie.

Gopło jest ostoją wielu gatunków ptaków i podlega ochronie w formie parku krajobrazowego jako Nadgoplański Park Tysiąclecia. Na terytorium regionu zachodzi także zasięg Powidzkiego Parku Krajobrazowego, utworzono tu też kilka rezerwatów przyrody (m.in. Ostrowo, Mierucinek, Źródła Gąsawki). Południowa część regionu znajduje się w obrębie Konińskiego Zagłębia Węglowego, które negatywnie oddziałuje na środowisko.

Mapa 3. Mezoregiony geograficzne na terenie Powiatu Mogileńskiego

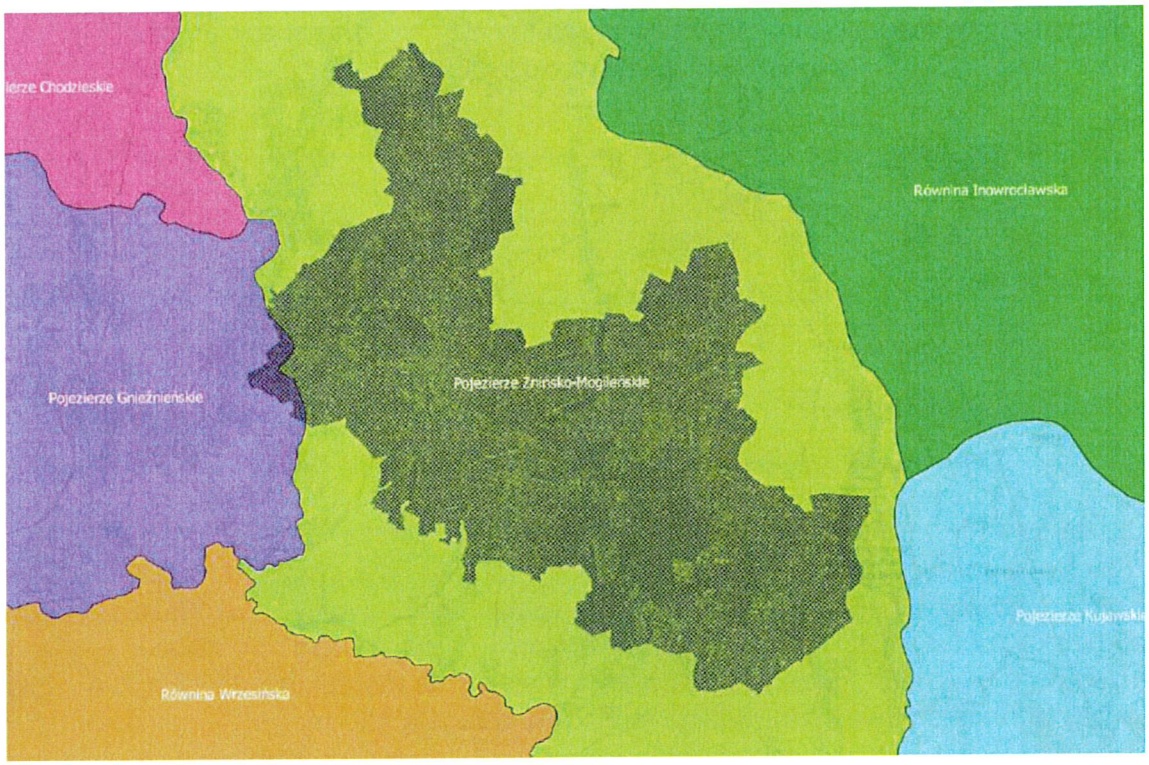

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIS

3.2 Warunki klimatyczne:

Klimat Powiatu Mogileńskiego ma charakter przejściowy – umiarkowanie chłodny i wilgotny, typowy dla północnej Polski, z jednoczesnymi wpływami suchszego klimatu środkowego. Łagodne zimy.

- Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,1°C
- Średnia temperatura lipca 19,1 ^{0}C
- Średnia temperatura stycznia od - 2,5 ^{0}C.
- Średnia roczna suma opadów 500 mm
- Średnia roczna suma opadów w okresie wegetacyjnym od 280 do 330 mm
- Okres wegetacyjny trwa przeciętnie 220 dni
- Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 30–50 dni
- Dominacja wiatrów zachodnich i północno-zachodnich

W ostatnich dekadach zaobserwowano zmiany klimatyczne, które wpływają na różne sfery życia społeczno-gospodarczego. Wzrosła średnia temperatura, zwiększyła się częstotliwość ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak intensywne opady deszczu, silne wiatry czy długotrwałe susze. Występują również przesunięcia sezonów grzewczych oraz większa liczba dni z wysoką temperaturą, co wpływa na gospodarkę wodną i rolnictwo.

3.3 Jakość powietrza:

Ze względu na źródła zanieczyszczenia powietrza wyróżnia się następujące rodzaje emisji:

- emisja powierzchniowa – niska emisja związana z wykorzystywaniem paliw stałych do celów grzewczych w kotłowniach i paleniskach domowych.
- emisja liniowa – związana z zanieczyszczeniami emitowanymi przez pojazdy samochodowe. Komunikacji towarzyszy także emisja wtórna pyłów z nawierzchni dróg.
- emisja ze źródeł punktowych – wynikająca z energetycznego spalania paliw i procesów technologicznych.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie kujawsko-pomorskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma ich napływ z obszaru Polski oraz Europy. Dodatkowo wpływ na stan czystości powietrza na terenie omawianego województwa ma kilka czynników:

- Przeważająca liczba mieszkańców żyjąca w budownictwie jednorodzinnym
- Wykorzystanie w przeważającej mierze paliw stałych w ogrzewaniu
- Warunki topograficzne wpływające na możliwości przewietrzania
- Warunki meteorologiczne panujące w danym okresie na określonym obszarze:
    a) pionowy rozkład temperatury - występowanie zjawiska inwersji termicznej, przy której temperatura powietrza rośnie wraz z wysokością, co wpływa na utrudnienie pionowego transportu zanieczyszczeń i ich kumulację w dolnej, przypowierzchniowej warstwie atmosfery;
    b) prędkość wiatru - decyduje o prędkości przemieszczania się zanieczyszczeń. Niska prędkość wiatru sprzyja zwiększeniu poziomu stężenia zanieczyszczeń. Z kolei silne i gwałtowne podmuchy wiatru mogą również prowadzić do okresowego wzrostu stężenia pyłu zawieszonego w powietrzu poprzez jego unos z powierzchni, zwłaszcza w okresach charakteryzujących się długotrwałym brakiem opadów;
    c) opad atmosferyczny, który poprzez wymywanie zanieczyszczeń wpływa na zmniejszenie się poziomu ich stężenia w atmosferze;
    d) napływy mas powietrza z innych, odległych rejonów. Dotyczy to przede wszystkim ozonu i pyłów zawieszonych.

- Zakłady przemysłowe o istotnej emisji niezorganizowanej lub emitowanej. Zakłady te poprzez niskie emitory mogą bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w sąsiedztwie.
- inne źródła (ciągniki rolnicze, koleje, lotniska, hodowla, uprawy rolnicze i grunty - największym źródłem NO_X w województwie).
- Emisja z hałd i wyrobisk.
- Ruch na drogach krajowych nr 15, nr 25 i nr 62 oraz na drogach wojewódzkich: DW254 (Mogilno–Barcin Bydgoszcz), DW255 (Strzelno–Inowrocław), DW262 (Mogilno–Trzemeszno).

Mapa 4. Natężenie ruchu na terenie Powiatu Mogileńskiego i okolic

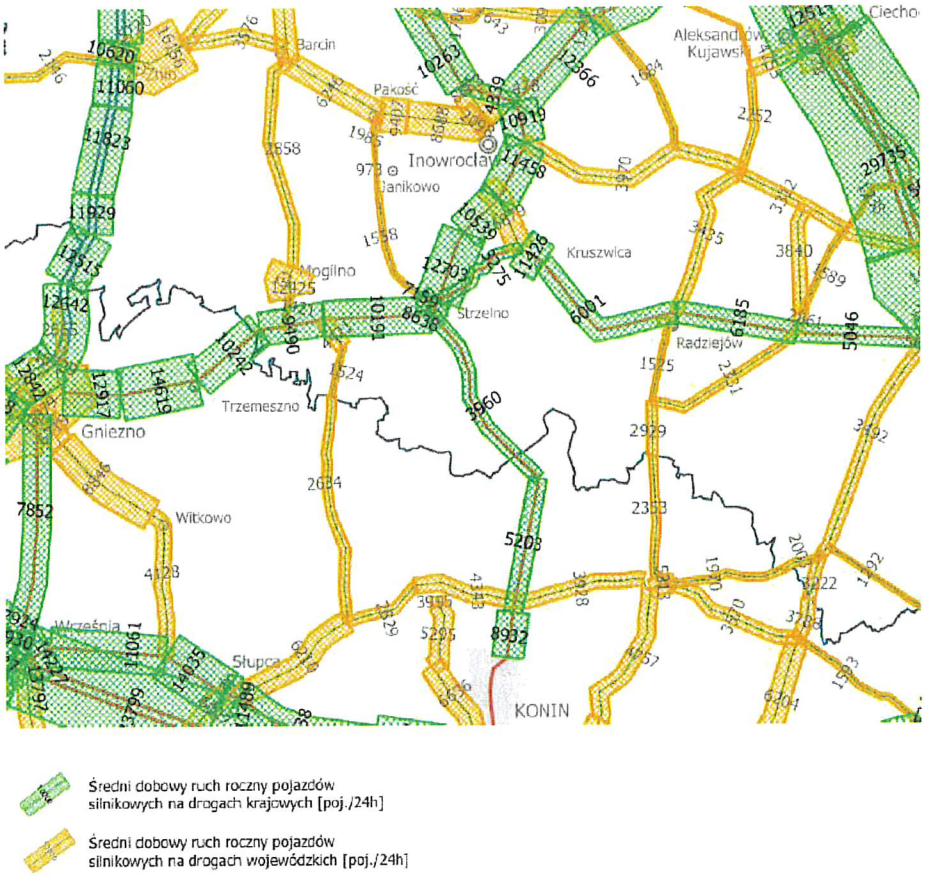

Źródło: Fragment Mapy przedstawiającej średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych i wojewódzkich w Generalnym Pomiarze Ruchu 2020/21 (https://www.gov.pl/attachment/ae790d8b-3bd9-4b57-a79e-12ef5b97b9ac)

Ze względu na niekorzystne oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi i kondycję ekosystemów, co roku jest dokonywana ocena jakości powietrza. Województwo kujawsko-pomorskie jest podzielone na cztery strefy:

- aglomeracja bydgoska (PL0401), zajmująca obszar 176 km^2, który zamieszkuje 326 434 mieszkańców,
- miasto Toruń (PL0402), zajmująca obszar 116 km^2 i liczebności mieszkańców wynoszącej 194 771,
- miasto Włocławek (PL0403) zajmująca obszar 85 km^2, który zamieszkuje 100 807 mieszkańców,
- strefa kujawsko-pomorska (PL0404 - pozostały obszar województwa) zajmująca obszar 17 594 km^2 i liczebności mieszkańców wynoszącej 1 373 991.

Powiat Mogileński leży w strefie kujawsko-pomorskiej oceny jakości powietrza. Poniżej przedstawiono tabelę z dopuszczalnymi poziomami zanieczyszczeń w powietrzu.

Tabela 4. Dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń ze względu na ochronę ludzi

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m^3	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m^3
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m^3	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m^3
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m^3	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m^3
dwutlenek azotu	dopuszczalny	*rok*	Sa <= 40 µg/m^3	Sa > 40 µg/m^3
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S8max <= 10 mg/m^3	S8max > 10 mg/m^3
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	24-godz.	Nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m^3	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m^3
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	*rok*	Sa <= 40 µg/m^3	Sa > 40 µg/m^3
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza I*	*rok*	Sa <= 25 µg/m^3	Sa > 25 µg/m^3
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza II*	*rok*	rok Sa <= 20 µg/m^3 (klasa A1)	Sa > 20 µg/m^3 (klasa C1)
benzo(α)piren	docelowy	*rok*	Sa <= 1 ng/m^3	Sa > 1 ng/m^3
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m^3 (średnia dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m^3 (średnia dla ostatnich 3 lat)

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA DLA STREFY KUJAWSKO-POMORSKIEJ - RAPORT ZA ROK 2024

** kryteria klasyfikacji stref dla PM2,5:*

- faza I– obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

- faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

Klasa A oznacza iż poziom zanieczyszczeń jest w normie zaś klasa C oznacza iż poziom zanieczyszczeń stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi. Najbardziej aktualne dane związane z badaniem jakości powietrza dla Powiatu Mogileńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zanieczyszczenie powietrza w podziale na strefy

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	*SO_2*	*NO_2*	*PM10*	*B(a)P*	*PM2,5*
1	Strefa kujawsko-pomorska	PL0404	*A*	*A*	*A*	*C*	*A*[1]

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM - RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2024

Analiza Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2024 wskazywała na zwiększoną emisję benzo-alfa-pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej. Zanieczyszczenia te powodują choroby układu oddechowego oraz krwionośnego. W wyniku oceny w 2024 roku stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego na ponad połowie stanowiskach pomiarowych (6 stanowisk), na których prowadzono pomiary. Dostrzegalna jest wysoka zależność pomiędzy zmiennością sezonową i wartościami stężeń. W przebiegu rocznym stężeń benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 najwyższe wartości występują w sezonie grzewczym. Średnie stężenie z sześciu miesięcy półrocza chłodnego 2024 roku ze wszystkich 11 stacji pomiarowych wyniosło 2,10 ng/m^3, a z miesięcy półrocza ciepłego 0,22 ng/m^3, co oznacza, że stężenie średnie z zimy było prawie dziesięciokrotnie wyższe niż z lata (w 2023 r. analogiczne stężenie z półrocza chłodnego wyniosło 2,71 ng/m^3, a z półrocza ciepłego 0,36 ng/m^3). Najwyższe stężenia odnotowano na terenach, gdzie dominuje niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków.

Zgodnie z założeniami Uchwały antysmogowej[1] należy wymienić źródła ciepła w budownictwie mieszkaniowym na niskoemisyjne na terenie całego województwa. Najlepiej w połączeniu z ociepleniem budynków i montażem odnawialnych źródeł energii. Istotne będzie również rozwijanie niskoemisyjnego transportu publicznego oraz promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców.

3.4 Wody powierzchniowe i podziemne:

3.4.1 Wody powierzchniowe:

Na terenie Powiatu Mogileńskiego wyróżnia się obszary zlewni dla 10 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Krótki opis umieszczony jest poniżej w tabeli. Wody powierzchniowe znajdujące się na terenie omawianego Powiatu są częścią Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, głównie należą do regionu wodnego Noteci, tylko Wełna do Lutomni jest regionem wodnym Warty. Wyróżnione JCWP rzeczne na tym terenie należą do 4 różnych typów cieków.

[1] Uchwała nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 24 czerwca 2019 r. ograniczająca stosowanie paliw stałych niespełniających norm.

Tabela 6. Stan cieków wodnych na terenie Powiatu Mogileńskiego

KOD cieku	Nazwa cieku	Typ JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu
RW6000161883199	Noteć od Noteci Zachodniej do jez. Wolickiego	Rz_org - Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	zły potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
RW600016188332	Struga Foluska	Rz_org - Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	zły potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
RW6000181882699	Panna	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
RW600018186339	Wełna do Lutomni	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
RW600018188299	Noteć Zachodnia	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
RW6000111882932	Stara Noteć	RzN - Rzeka nizinna	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	umiarkowany potencjał ekologiczny
RW6000111881999	Noteć od Kanału Warta-Gopło do Noteci Zachodniej	RzN - Rzeka nizinna	słaby potencjał ekologiczny	brak danych	umiarkowany potencjał ekologiczny
RW60001018817489	Dopływ ze Strzelna	PNp - Potok lub strumień	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań	brak danych	brak danych

		nizinny piaszczysty	biologicznych w JCWP)		
RW60001018817499	Kanał Ostrowo-Gopło	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
RW600018188149	Dopływ z jez. Śląskich	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl/

Jak wynika z powyższej tabeli większość cieków (6/10) na terenie Powiatu Mogileńskiego posiadają zły stan wód, tylko dwa cieki posiadają umiarkowany stan wód. Z pośród głównych przyczyn złego stanu tych wód wymienia się słaby lub zły potencjał ekologiczny.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych terenie Powiatu Mogileńskiego są następujące presje:

- chemiczne: rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
- troficzne: źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)
- zasalające: ścieki przemysłowe i komunalne, eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)
- hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne; górnictwo - rzeki pozostałe;

Dla wszystkich w/w JCWP ustalone zostały odstępstwa terminowe. Poza ciekiem Panna, wszystkie pozostałe cieki zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Mapa 5. Zlewnie Powiatu Mogileńskiego

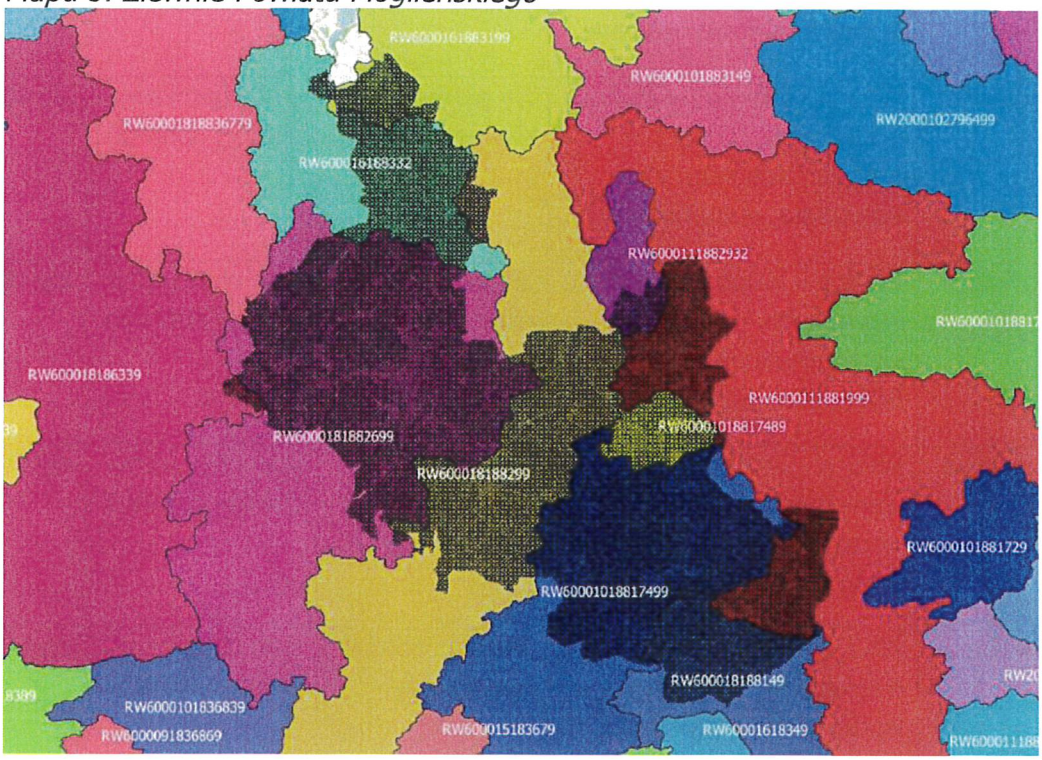

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIS

Na terenie Powiatu Mogileńskiego wyróżnia się obszary zlewni dla 10 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Wyróżnione JCWP jeziorne na tym terenie należą do 2 różnych typów jezior. Krótki opis umieszczony jest poniżej w tabeli.

Tabela 7. Stan jezior na terenie Powiatu Mogileńskiego

KOD cieku	Nazwa cieku	Typ JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu
LW10447	Ostrówieckie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	Brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10423	Wiecanowskie	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10433	Pakoskie Pd.	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

		wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane			
LW10429	Popielewskie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10430	Szydłowskie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10416	Kamienieckie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10404	Ostrowskie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10402	Kownackie	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10396	Gopło	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
LW10394	Skulska Wieś	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl/

Jak wynika z powyższej tabeli wszystkie jeziora na terenie Powiatu Mogileńskiego posiadają zły stan wód. Z pośród głównych przyczyn złego stanu tych wód wymienia się umiarkowany lub zły potencjał ekologiczny.

Zagrożeniem dla wód jeziornych na terenie Powiatu Mogileńskiego są następujące presje:

- chemiczne: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane);

- z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: odpływ miejski
- troficzne: rolnictwo i depozycja, odpływ miejski
- hydromorfologiczne: grupa A, Cc, Db, Dc; grupa A, B, WEI, Cc, Db

Dla wszystkich w/w JCWP jeziornych ustalone zostały odstępstwa terminowe. Wszystkie jeziora zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Mapa 6. Jednolite części wód powierzchniowych jeziornych na terenie Powiatu Mogileńskiego

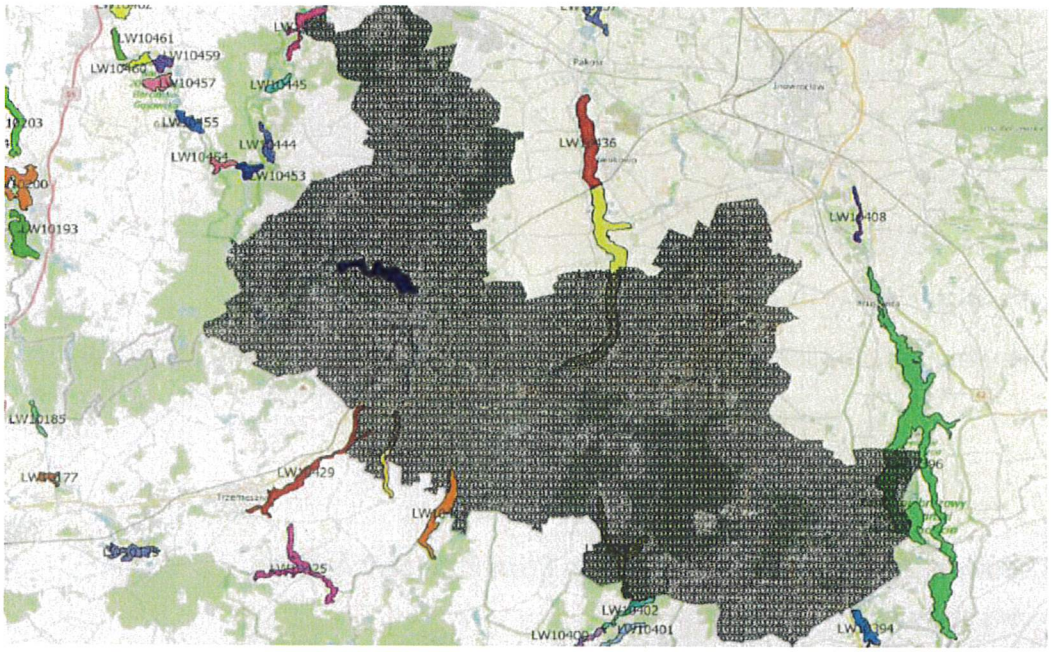

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIS

3.4.2 Wody podziemne:

Według aktualnie obowiązującego podziału Polski obszar Powiatu Mogileńskiego znajduje się na terenie dwóch JCWPd. Zdecydowana większa część powierzchni powiatu znajduje się na terenie JCWPd 43, jedynie niewielkie obszary powiatu leżą na JCWPd 42.

Tabela 8. Stan JCWPd na terenie Powiatu Mogileńskiego

KOD UE	OBSZAR DORZECZA	REGION WODNY	STAN CHEMICZNY	STAN ILOŚCIOWY	OCENA STANU
PLGW600043	Odry	Noteci	słaby	słaby	słaby
PLGW600042	Odry	Warty	dobry	dobry	dobry

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl/

Mapa 7. Wody podziemne Powiatu Mogileńskiego

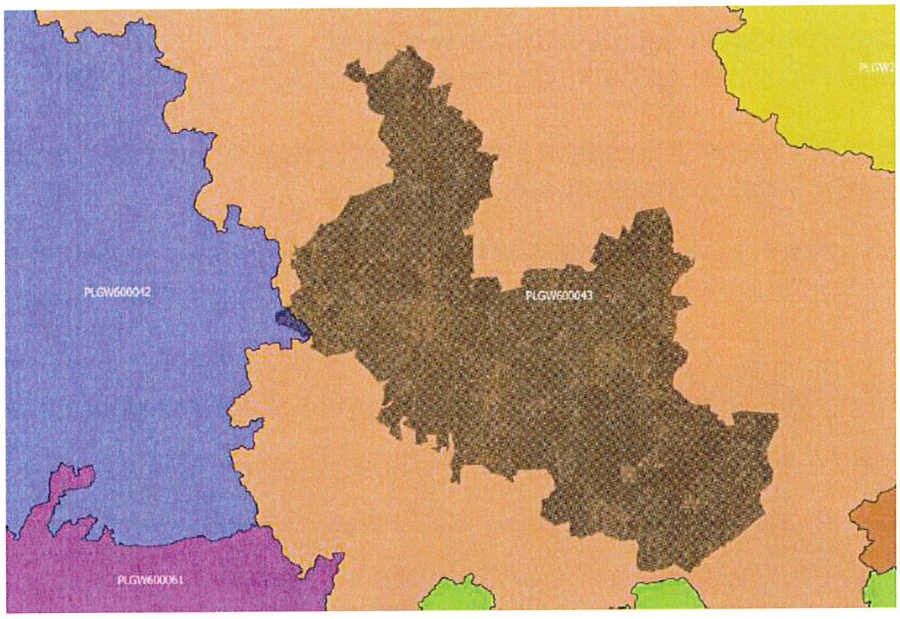

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIS

Na terenie Powiatu Mogileńskiego wyróżniono 3 główne zbiorniki wód podziemnych:

1. Inowrocław-Dąbrowa
2. Subzbiornik Inowrocław-Gniezno
3. Dolina Kopalna Wielkopolska

Mapa 8 Główne zbiorniki wód podziemnych Powiatu Mogileńskiego

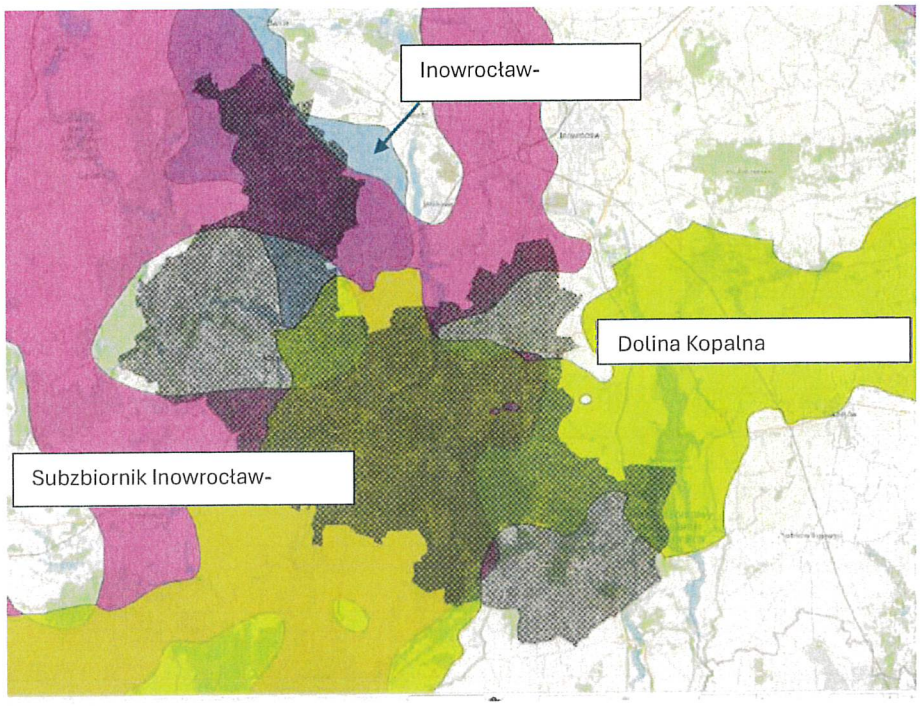

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIS

3.5 Powierzchnia ziemi:

Największą część powierzchni Powiatu Mogileńskiego zajmują grunty rolne (75,0%) oraz leśne (17,1%), zabudowanych i zurbanizowanych jest 4,6% terenów, zaś pod wodami znajduje się ich 3,3%. Gleby Powiatu Mogileńskiego charakteryzują się wysoką przydatnością rolniczą, co znajduje potwierdzenie w *Programie ochrony środowiska dla powiatu mogileńskiego na lata 2021–2024 z perspektywą do roku 2028*, gdzie wskazano, że znaczna część obszaru zajęta jest przez gleby bardzo dobre i dobre, w tym czarne ziemie, gleby brunatne, płowe i bielicowe. Obszar ten cechuje się korzystnymi warunkami glebowymi, co sprzyja intensywnej produkcji rolniczej i czyni rolnictwo ważną funkcją przestrzenną i gospodarczą Powiatu.

Rysunek 1. Zestawienie pokrycia terenu w Powiecie Mogileńskim

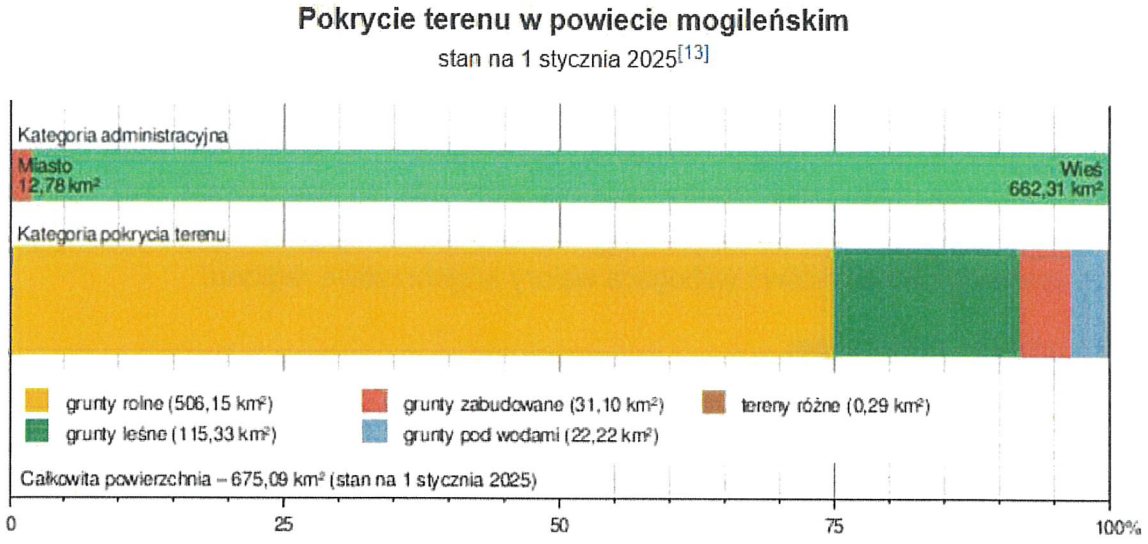

Źródło: *Powiatowe zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 (woj. kujawsko-pomorskie, pow. mogileński).*, Główny Urząd Geodezji i Kartografii [dostęp 2025-10-02].

W przeważającej większości gleby orne stanowią kompleks żytni bardzo dobry i żytni dobry, miejscami pszenny bardzo dobry i pszenny dobry. Wyróżniają się tereny leśne. Na pozostałym omawianym terenie występują użytki zielone średnie, kompleksy gleb ornych zbożowo pastewny-mocny i słaby oraz żytni słaby.

Znaczne obszary zajmują gleby o najwyższej klasie bonitacji. Są to grunty klasy I – IVb podlegające szczególnej ochronie, które są chronione na podstawie Ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U.2022.0.2569). Dobrze rozwinięte gleby stwarzają dla rejonu bazę do produkcji i przetwórstwa owocowo-warzywnego. Pozostałe obszary stanowią łąki trwałe i pastwiska trwałe oraz lasy.

Lasy zajmują około 17,1% obszaru opracowania (na dzień 01.01.2025r.) i zajmują istotne miejsce w strukturze przyrodniczej Powiatu. W ciągu ostatnich lat lesistość utrzymuję się

na tym samym poziomie (2020-2024r.). Największy stopień zalesienia odnotowano na terenie gminy Strzelno, natomiast najmniejszy – w gminie Mogilno. W zdecydowanej większości są to lasy publiczne. Lasy prywatne obejmują 8,14% wszystkich lasów na terenie Powiatu Mogileńskiego. 90,68% stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.[2] Nadzór nad lasami pełnią Nadleśnictwo Gołąbki i Nadleśnictwo Miradz, a także RDLP Toruń. Oba nadleśnictwa prowadzą regularne działania związane z gospodarką leśną, w tym zalesienia, odnowienia oraz pielęgnację drzewostanów. W latach 2019–2020 zrealizowano także prace w zakresie wycinki i ponownego zalesiania.

Występują następujące siedliska leśne:
* w przeważającej większości las świeży i las mieszany świeży,
* bór mieszany świeży
* bór świeży
* bór mieszany wilgotny
* las wilgotny

Dominującym gatunkiem drzew jest sosna, dęby i dęby szypułkowe, ale występują także brzozy, olchy i buki.

Lasy w Powiecie pełnią ważne funkcje środowiskowe – są siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt, stabilizują warunki wodne, wpływają na mikroklimat oraz odgrywają znaczącą rolę w ochronie powietrza i przeciwdziałaniu erozji gleb. Ich obecność sprzyja także rekreacji mieszkańców i wzbogaca walory krajobrazowe regionu.

3.6 Surowce mineralne:

Teren powiatu Mogileńskiego zbudowany jest z utworów czwartorzędowych, głównie z okresu holocenu a także plejstocenu. Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez:

a) gliny zwałowe
b) gliny zwałowe, piaski i mułki moren martwego lodu
c) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe) na glinach zwałowych
d) piaski i żwiry lodowcowe na glinach zwałowych
e) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe)
f) piaski i żwiry lodowcowe
g) mułki i iły, miejscami piaski, zastoiskowe
h) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe) na mułkach i iłach, miejscami piaskach zastoiskowych
i) gliny zwałowe na piaskach, żwirach, glinach zwałowych i iłach moren spiętrzonych

Dlatego też na terenie Powiatu Mogileńskiego występują liczne piaski, które są wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Obecne są także złoża surowce ilaste ceramiki budowlanej, które wykorzystywane są do produkcji wyrobów cienkościennych (oprócz dachowych), do produkcji elementów drążonych, ceramiki czerwonej i wyrobów

[2] bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica

grubościennych. Na uwagę zasługują także złoża soli kamiennej, które są wykorzystywane w przemyśle spożywczym i chemicznym. Na podstawie bazy danych Midas opracowano występujące na omawianym terenie złoża surowców. Źródłem danych, zawartych w bazie MIDAS, w części – Złoża kopalin, są dokumentacje geologiczne złóż kopalin, sporządzane zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Tabela 9. Lista terenów złóż Powiatu Mogileńskiego

L.p.	*Nazwa złoża*	Kod złoża (w systemie MIDAS)	*Nazwa kopaliny*	Stan zagospodarowania złoża	*Nazwa Gminy*
1.	Bławatki I	KN 7980	PIASKI I ŻWIRY	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Strzelno*
2.	Bławatki II	*KN 18181*	PIASKI I ŻWIRY	złoże skreślone z bilansu zasobów M	*Strzelno*
3.	Huta Padniewska I	*KN 6545*	PIASKI I ŻWIRY	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Mogilno*
4.	Huta Padniewska II	*KN 7726*	PIASKI I ŻWIRY	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Mogilno*
5.	*Jeziora Wielkie*	KN 4336	PIASKI I ŻWIRY	złoże rozpoznane szczegółowo R	*Jeziora Wielkie*
6.	Józefowo	*IB 4361*	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ	złoże rozpoznane szczegółowo R	*Mogilno*
7.	Kamionek PF	*KN 20352*	PIASKI I ŻWIRY	złoże zagospodarowane E	*Mogilno*
8.	Mielenko	KN 4494	PIASKI I ŻWIRY	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Mogilno*
9.	Mielenko III	*KN 5865*	PIASKI I ŻWIRY	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Mogilno*
10.	Mielenko V	KN 9199	PIASKI I ŻWIRY	złoże skreślone z bilansu zasobów M	*Mogilno*
11.	Mielenko VI	KN 16260	PIASKI I ŻWIRY	złoże skreślone z bilansu zasobów M	*Mogilno*
12.	Mogilno I	SK 274	SOLE KAMIENNE	złoże zagospodarowane E	*Mogilno*

13.	Mogilno II	SK 276	SOLE KAMIENNE	eksploatacja złoża zaniechana Z	*Mogilno i Rogowo (powiat Żniński)*
14.	Niestronno WP	KN 17018	PIASKI I ŻWIRY	złoże zagospodarowane E	*Mogilno*
15.	Wójcin	WB 751	WĘGLE BRUNATNE	złoże o zasobach prognostycznych N	*Jeziora Wielkie i Wilczyn (powiat koniński)*

Źródło: Opracowanie na podstawie bazy danych MIDAS

3.7 Klimat akustyczny:

Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie, jak:

- komunikacja samochodowa, kolejowa, lotnicza
- zakłady: przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe, emitujące hałas na zewnątrz,
- obiekty użyteczności publicznej związane z hałaśliwą działalnością, np. stadiony,

lokale rozrywkowe,

- transport dostawczy i komunalny, maszyny budowlane.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi krajowe (łączna długość dróg krajowych na terenie powiatu wynosi 56,4 km):

o Droga krajowa nr 15 (Trzebnica–Ostróda), która stanowi główną oś komunikacyjną o znaczeniu ponadregionalnym.

o Droga krajowa nr 25 (20,6 km w granicach Powiatu), która łączy województwa (Dolnośląskie i Zachodniopomorskie) umożliwia komunikację drogową z Inowrocławiem oraz Toruniem.,

o Droga krajowa nr 62 (6,5 km w granicach Powiatu), która ma swój początek w Strzelnie łączy Województwo Kujawsko-Pomorskie i Województwo Podlaskie,

- Drogi wojewódzkie (łączna długość dróg wojewódzkich na terenie powiatu wynosi 44,33 km):

o DW254 (Mogilno–Barcin Bydgoszcz)

o DW255 (Strzelno–Inowrocław)

o DW262 (Mogilno–Trzemeszno)

- Drogi powiatowe (łączna długość dróg powiatowych na terenie powiatu wynosi 398,5 km),
- Drogi gminne (łączna długość dróg gminnych na terenie powiatu wynosi 650 km),
- Drogi wewnętrzne.

W przypadku Powiatu Mogileńskiego najbardziej dokuczliwy jest hałas komunikacyjny, który może stanowić zagrożenie i uciążliwość dla ludności zamieszkałej na obszarze zabudowy mieszkaniowej przyległej bezpośrednio do dróg. Obserwuje się również stały wzrost ruchu komunikacyjnego na drogach i ulicach lokalnych, zapełniają się główne ciągi komunikacyjne, rośnie ilość remontów, jednakże zbyt wolno w stosunku do potrzeb. Ponadto hałas wiąże się z funkcjonowaniem coraz większej ilości obiektów handlowo-usługowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej (markety, stacje benzynowe, warsztaty, działalność usługowa) oraz urządzenia klimatyzacyjne coraz częściej powodujące uciążliwość mieszkańcom. Rozważnie należy również lokalizować obiekty i usługi sezonowe w stosunku do stałej zabudowy mieszkaniowej uwzględniając to w planach zagospodarowania przestrzennego gmin (ośrodki wczasowe względem zabudowy stałej).

Mapa 9. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu - wskaźnik LDWN dla drogi DK 15.

Źródło: geoportal.gov.pl

Drogi powiatowe w Powiecie Mogileńskim stanowią istotny element lokalnej infrastruktury drogowej, zapewniając połączenia między mniejszymi miejscowościami, a także łącząc je z ważniejszymi drogami wojewódzkimi i krajowymi. Te drogi odgrywają kluczową rolę w codziennym życiu mieszkańców, umożliwiając dojazd do szkół, pracy, ośrodków zdrowia oraz innych instytucji publicznych.

Drogi powiatowe cechują się dużym zróżnicowaniem technicznym – ich szerokość waha się od 3,5 do 10 m, a stan nawierzchni zależy od lokalizacji i kategorii drogi. W 2023 r.,

w ramach utrzymania i modernizacji sieci, wykonano 31,5 km prac remontowych i budowlanych, obejmujących m.in. wzmocnienia nawierzchni, modernizacje ciągów pieszych, oznakowanie, pielęgnację zieleni i usuwanie skutków zjawisk atmosferycznych.

Powiat regularnie inwestuje w poprawę stanu technicznego swoich dróg powiatowych, w szczególności poprzez przebudowę istniejącej infrastruktury.

Najważniejsze inwestycje w przedmiotowym roku obejmowały:

- remonty odcinków dróg m.in. Nowa Wieś–Proszyska, Młynice–Mierucin, Wylatowo–Ciechrz i Wiecanowo–Twierdzin,
- budowę i modernizację chodników o łącznej długości 3,5 km,
- przebudowę drogi Rudunek–Niestronno–Dąbrowa na długości 6,95 km,
- szereg zadań towarzyszących, jak ścinka poboczy, frezowanie pni, usuwanie skutków burz, oznakowanie poziome (ponad 35 km) i zimowe utrzymanie dróg.

Dzięki systematycznym nakładom inwestycyjnym oraz wykorzystaniu środków zewnętrznych infrastruktura drogowa w Powiecie stopniowo poprawia swoją funkcjonalność i bezpieczeństwo. Mimo braku dróg szybkiego ruchu, sieć połączeń pozwala na efektywne przemieszczanie się między gminami oraz zapewnia dostęp do centrów regionalnych.

Za zarządzanie drogami powiatowymi w Powiecie Mogileńskim odpowiada Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie. Obejmuje to:

❖ Utrzymanie dróg w odpowiednim stanie technicznym (regularne przeglądy, remonty bieżące, czyszczenie);

❖ Nadzór nad realizacją inwestycji drogowych;

❖ Monitorowanie bezpieczeństwa na drogach.

Dzięki tym drogom mieszkańcy mogą łatwo przemieszczać się między wsiami a miastami, a także korzystać z usług publicznych i komercyjnych w obrębie Powiatu. Inwestycje związane z przebudową i bieżącym remontem dróg powiatowych są ważnym elementem rozwoju infrastruktury transportowej powiatu, co wpływa na poprawę jakości życia lokalnych społeczności.

DROGI GMINNE

Na terenie każdej gminy wchodzącej w skład Powiatu Mogileńskiego występują również drogi gminne, za które odpowiadają już poszczególne gminy.

Stan dróg lokalnych ma niewątpliwie ważny wpływ na rozwój całego obszaru, w związku z czym przedmiotowe gminy systematycznie realizują inwestycje służące poprawie jakości dróg gminnych.

HAŁAS KOLEJOWY

Hałas kolejowy stanowi uciążliwość dla mieszkańców terenów odległych nawet o 1 km. Hałas ten jest jednak znacznie mniej uciążliwy niż hałas drogowy. Największa uciążliwość akustyczna występuje w pasie 300 m od linii kolejowej.

Linie kolejowe stanowiące potencjalne źródło hałasu w obrębie powiatu to:

- linia kolejowa nr 353 relacji Poznań Główny – Skandawa. Linia ta należy do sieci kolejowej o znaczeniu państwowym i pełni funkcje zarówno w zakresie przewozów pasażerskich, jak i towarowych. Przebiega przez zachodnią część Powiatu, przecinając gminę Mogilno i zapewniając jej mieszkańcom dostęp do połączeń kolejowych z największymi miastami regionu. Główna stacja kolejowa znajduje się w Mogilnie, które stanowi lokalny węzeł transportowy.

Badania monitoringowe hałasu kolejowego przeprowadzone w 2021 roku w Mogilnie wykazały wystąpienie przekroczeń. Dopuszczalny poziom dźwięku na badanym obszarze dla pory dnia to 61 dB, dla pory nocy 56 dB. Wykonane pomiary hałasu kolejowego na linii kolejowej nr 353 w miejscowości Mogilno wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku o 3 dB i 4,3 dB w porze nocy. [3]

Na stopień zagrożenia hałasem kolejowym wpływa struktura ruchu, rodzaj torowiska oraz jego stan. Im większy udział pociągów towarowych w strukturze ruchu, tym większy wpływ linii kolejowych na klimat akustyczny. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa także prędkość pociągów, ukształtowanie i użytkowanie terenu wokół źródeł hałasu, oraz zabudowa wraz ze sposobem jej zagospodarowania i użytkowania.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń zawiązanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz.U. 2019 poz. 2286), zobowiązane są do wykonywania okresowych pomiarów hałasu w środowisku z częstotliwością raz na dwa lata. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi

[3] RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY MOGILNO NA LATA 2019-2022, Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026 ZA OKRES 2021 – 2022 (zalacznik-do-uchwaly-ws-przyjecia-raportu-z-wykonania-programu-ochrony-srodowiska-1.pdf)

od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie Powiatu Mogileńskiego funkcjonuje wiele różnorodnych zakładów o charakterze przemysłowym, jednak emitowany przez nie hałas nie jest przyczyną pogorszenia klimatu akustycznego

3.8 Obszary chronione:

Na terenie powiatu mogileńskiego ochrona przyrody i krajobrazu odgrywa istotną rolę w zachowaniu równowagi środowiskowej oraz zrównoważonym rozwoju regionu. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych w powiecie mogileńskim wynosi 10 577,07 ha, co stanowi 15,7% jego całkowitej powierzchni. Największy udział powierzchni objętej ochroną przypada na Gminę Strzelno (5 009,46 ha), następnie gminę Jeziora Wielkie (4 375,36 ha), gminę Dąbrowa (1 038,28 ha) oraz gminę Mogilno (153,97 ha).

3.8.1 Obszary Chronionego Krajobrazu

Na obszarze Powiatu Mogileńskiego znajduje się wiele obszarów specjalnej ochrony. Występują tutaj następujące Obszary Chronionego Krajobrazu:

1. Jezior Żnińskich
2. Lasów Miradzkich

Mapa 10. Tereny obszarów chronionego krajobrazu Powiatu Mogileńskiego

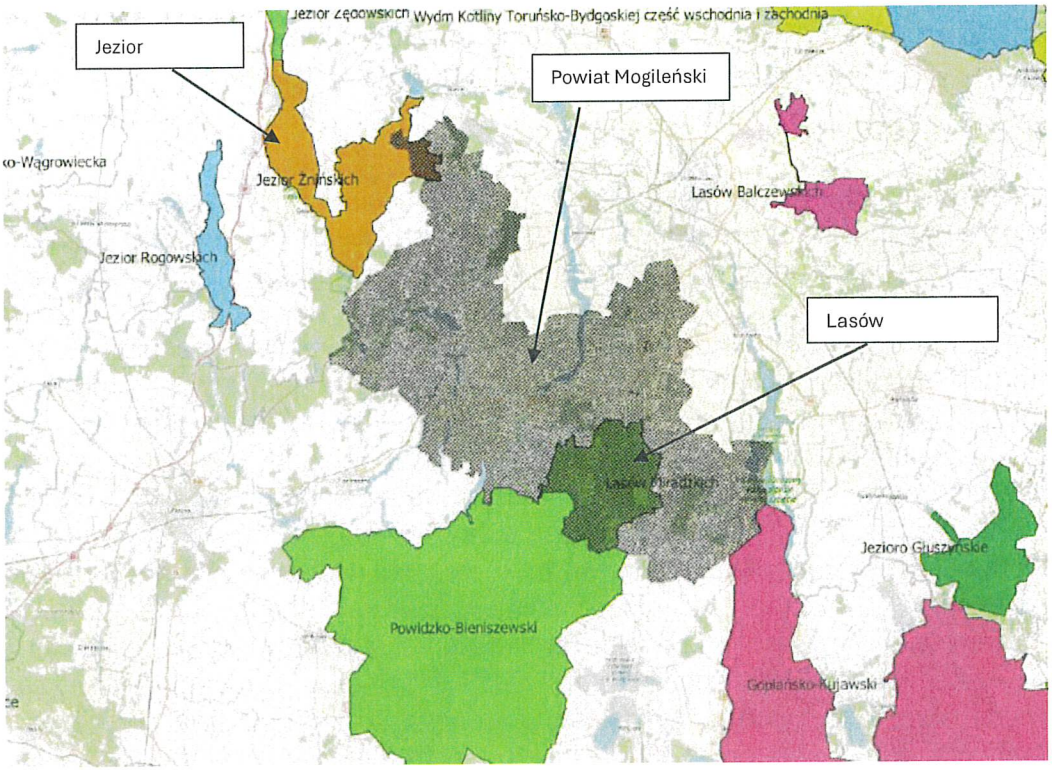

Źródło: https://sdi.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich (PL.ZIPOP.1393.OCHK.37)

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich został wyznaczony w dniu 25.09.1991 roku. Powierzchnia chronionego krajobrazu to 9754,2400 ha. Obszar obejmuje dwa systemy jezior usytuowanych w granicach Pojezierza Gnieźnieńskiego - różniących się zasadniczą fizjonomią. Rynnę zachodnią - z jeziorami Dużym i Małym Żnińskim, Weneckim, Biskupińskim, Gąsawskim i innymi charakteryzują płaskie brzegi i niski stopień lesistości. Natomiast rynna wschodnia charakteryzuje się wyższym stopniem lesistości brzegów, głębszym wcięciem rynny i wyższymi walorami krajobrazowymi oraz przydatnością dla wypoczynku. Zachodnia rynna spełnia natomiast rolę obszaru wskazanego do ochrony również ze względów kulturowo-historycznych (Biskupin, Gąsawa, Żnin, Wenecja). W obręb jednostki wchodzi także fragment miejscowości Żnin, stanowiący integralną część rynny jeziornej.[4] Obszar w graniach Powiatu Mogileńskiego znajduje się na terenie gminy Dąbrowa.

Zgodnie z Uchwałą Nr XLIX/810/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich (§ 5.) na Obszarze wprowadza się następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;;

7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

[4] https://crfop.gdos.gov.pl

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne

– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich (PL.ZIPOP.1393.OCHK.34)

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich został wyznaczony w dniu 25.09.1991 roku. Powierzchnia chronionego krajobrazu to 7266,9500 ha. Obszar leży na terenie Pojezierza Gnieźnieńskiego. Relatywnie wysoki stopień lesistości tego fragmentu Pojezierza tłumaczyć należy obecnością pól sandrowych, zbudowanych z utworów sypkich, a w konsekwencji słabych gleb. W obrębie obszaru znajduje się rozległe Jezioro Ostrowskie. Obecność tych dwóch elementów sprawia, iż omawiany obszar stanowi centrum rekreacji. Na terenie jednostki znajduje się rezerwat przyrody „Czapliniec Ostrowo".[5] Obszar w graniach Powiatu Mogileńskiego znajduje się na terenach następujących gmin: gmina wiejska Jeziora Wielkie oraz gmin miejsko-wiejskich Mogilno i Strzelno.

Zgodnie z Uchwałą NR XI/252/19 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich (§ 5.) na Obszarze wprowadza się następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

[5] https://crfop.gdos.gov.pl

5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

7) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne

– z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

3.8.2 Parki Krajobrazowe

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się jeden park krajobrazowy – **Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia** (PL.ZIPOP.1393.PK.134), którego obszar położony jest na obszarze gminy Jeziora Wielkie. Omawiany Park został wyznaczony w dniu 11.08.1993r. i obejmuje obszar o powierzchni 9982,71 ha. Park powstał na bazie istniejącego na tym terenie rezerwatu przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia. W rezultacie z rezerwatu powstał obszar chroniony, częściowo funkcjonujący jako park krajobrazowy, a częściowo jako rezerwat przyrody. Park obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Park swym zasięgiem obejmuje w Powiecie Mogileńskim obszary Gminy Jeziora Wielkie (2.220,80 ha) a dokładnie wsie: Siemionki, Włostowo, Kościeszki, Rzeszynek, Rzeszyn, Lubstówek i Krzywe Kolano. [6]

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. w sprawie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia (§ 4) na terenie Parku wprowadza się następujące zakazy:

---

[6] ROZPORZĄDZENIE WOJEWODY KUJAWSKO-POMORSKIEGO z dnia 2 listopada 2004 r. w sprawie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia

1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);

2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciw powodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;

9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;

10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;

11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;

12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;

13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Mapa 11. Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia w Powiecie Mogileńskim

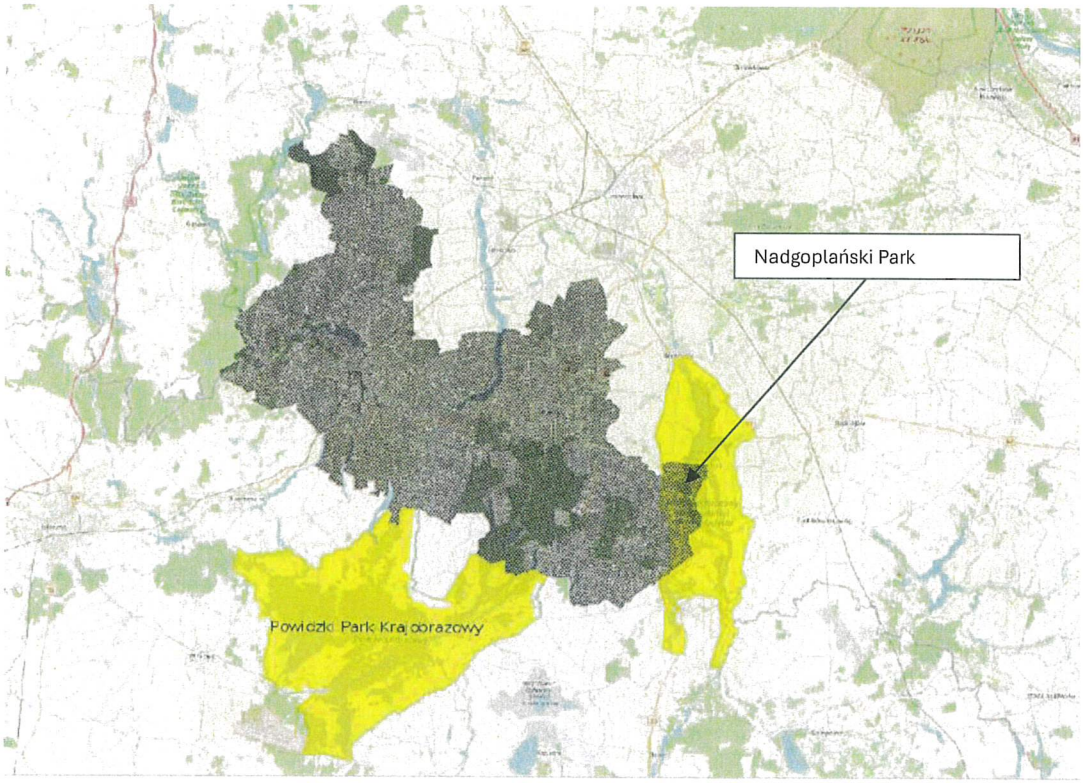

Źródło: https://sdi.gdos.gov.pl

3.8.3 Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest najmłodszą z form ochrony przyrody, wprowadzoną w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich, tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy, a także ochrona różnorodności biologicznej.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduję się jeden Obszar Specjalnej Ochrony:

1. Ostoja Nadgoplańska PLB040004

Mapa 12. Tereny obszarów Natura 2000 - Obszary Specjalnej Ochrony w Powiecie Mogileńskim

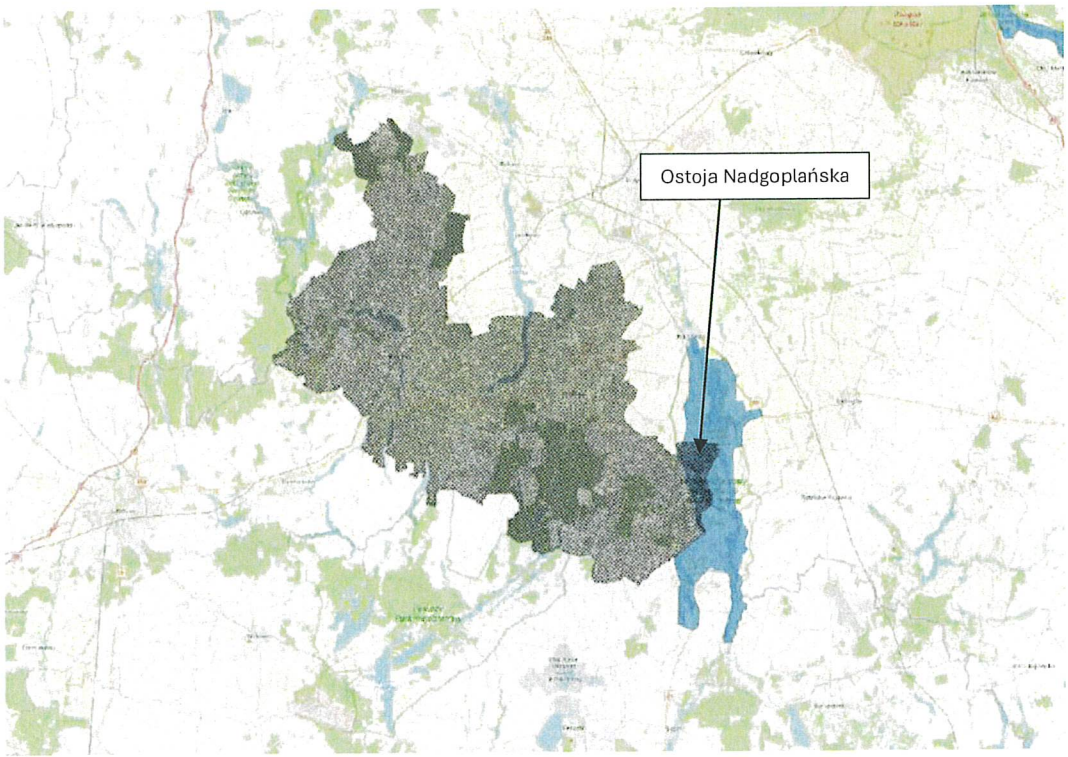

Źródło: https://sdi.gdos.gov.pl

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska
PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB040004.B

Obszar specjalnej ochrony ptaków utworzony w dniu 05.11.2004 roku o kodzie obszaru PLB040004. Zmiana granic obszaru nastąpiła w 2007 r. a obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r. Ostoja Nadgoplańska obejmująca obszar 9 815,8 ha, w tym 6 624,1 ha położonych w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Kruszwica (4 645,4 ha), Jeziora Wielkie (1 412,3 ha) i Piotrków Kujawski (566,4 ha) oraz 3 191,7 ha położonych w województwie wielkopolskim na terenie gminy Skulsk (3 191,7 ha);. [7]

Obszar obejmuje Jezioro Gopło, jego otoczenie z grupą jezior: Skulskie (Skulskie, Skulska Wieś, Czartowo). Gopło jest długim - 25 km - jeziorem polodowcowym o płaskich i niezalesionych brzegach, z rozległymi połaciami szuwarów trzcinowych. Położone na nim wyspy zajmują łącznie 25 ha i wiele z nich jest także porośniętych szuwarami. W

[7] ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA1) z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków

sąsiedztwie jeziora występują podmokłe łąki, a także pola orne i niewielkie lasy łęgowe. Jezioro jest eksploatowane przez rybaków. Odwiedzają je także wędkarze i żeglarze.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 41 (Nadgoplański Park Tysiąclecia). Występują co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obserwowano tu 198 gatunków ptaków; wśród nich 74 związane są z obszarami wodnymi i błotnymi. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bączek (PCK), bąk (PCK), podróżniczek (PCK), sowa błotna (PCK), perkoz dwuczuby, gęgawa, płaskonos, krakwa, rokitniczka, brzęczka i wąsatka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje rybitwa czarna, gąsiorek, ortolan, krzyżówka, łyska, czajka i krwawodziób (C7). W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) żurawia, gęsi (mieszane gatunki); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje gęgawa (do 3500 osobn.), czernica (do 3500 osobn.). W okresie zimy występuje znaczny procent populacji szlaku wędrówkowego (C3) gęsi zbożowej (do 5 000 osobn.); gęś białoczelna występuje w ilości do 6000 osobników (C7). Bogate populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin.[8]

Tabela 10. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLB040004

Grupa	Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska
B	A298	*Acrocephalus arundinaceus*	Trzciniak
B	A056	*Anas clypeata*	Płaskonos zwyczajny
B	A055	*Anas querquedula*	Cyranka zwyczajna
B	A051	*Anas strepera*	Krakwa
B	A041	*Anser albifrons*	Gęś białoczelna
B	A043	*Anser anser*	Gęgawa
B	A039	*Anser fabalis*	Gęś zbożowa
B	A059	*Aythya ferina*	Głowienka
B	A061	*Aythya fuligula*	Czernica (kaczka czernica)
B	A021	*Botaurus stellaris*	Bąk zwyczajny

[8]/crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB040004.B

B	A067	*Bucephala clangula*	Gągoł
B	A371	*Carpodacus erythrinus*	Dziwonia
B	A031	*Ciconia ciconia*	Bocian biały
B	A081	*Circus aeruginosus*	Błotniak stawowy
B	A113	*Coturnix coturnix*	Przepiórka
B	A122	*Crex crex*	Derkacz
B	A036	*Cygnus olor*	Łabędź niemy
B	A236	*Dryocopus martius*	Dzięcioł czarny
B	A379	*Emberiza hortulana*	Trznadel ortolan
B	A125	*Fulica atra*	Łyska
B	A153	*Gallinago gallinago*	Kszyk
B	A123	*Gallinula chloropus*	Kokoszka zwyczajna
B	A127	*Grus grus*	Żuraw
B	A075	*Haliaeetus albicilla*	Bielik
B	A022	*Ixobrychus minutus*	Bączek
B	A338	*Lanius collurio*	Gąsiorek
B	A179	*Larus ridibundus*	Mewa śmieszka
B	A291	*Locustella fluviatilis*	Strumieniówka
B	A292	*Locustella luscinioides*	Brzęczka
B	A290	*Locustella naevia*	Świerszczak
B	A246	*Lullula arborea*	Lerka (skowronek borowy)
B	A272	*Luscinia svecica*	Podróżniczek
B	A391	*Phalacrocorax carbo sinensis*	Kormoran czarny
B	A005	*Podiceps cristatus*	Perkoz dwuczuby
B	A120	*Porzana parva*	Zielonka
B	A119	*Porzana porzana*	Kropiatka
B	A118	*Rallus aquaticus*	Wodnik
B	A193	*Sterna hirundo*	Rybitwa rzeczna
B	A307	*Sylvia nisoria*	Jarzębatka

B	A004	*Tachybaptus ruficollis*	Perkozek
B	A162	*Tringa totanus*	Krwawodziób
B	A232	*Upupa epops*	Dudek
B	A142	*Vanellus vanellus*	Czajka

B – Gatunki ptaków

Źródło: SDF dla PLB040004

W poniższej tabeli przedstawiono kody zagrożeń dla obszaru OSO Ostoja Nadgoplańska.

Tabela 11. Zagrożenia, presja i działania mające wpływ na obszar PLB040004

ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE		
Poziom	Zagrożenia i presje (KOD)	Wewnętrzne/zewnętrzne (i/o/b)
L	F03.02	i
L	G02	i
M	F02.03	i
M	E01.02	i
M	G01	i
M	A08	i
L	J01	i
L	B03	i
L	F03.01	i
L	J02.10	i
L	A01	i
M	E03.01	i
M	A04.03	i
M	H04	i
M	X	b
M	E03.02	i

ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE		
Poziom	Działania, zarządzanie (KOD)	Wewnętrzne/zewnętrzne (i/o/b)
L	A03	i
M	X	b
L	F03.01	i
M	F02.03	i
M	G01	i
L	A01	i
L	G02	i
M	E01.02	i
M	A04	i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne

Źródło: *SDF dla* PLB040004

Dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu wydali Zarządzenie z dnia 01.02.2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych Ostoja Nadgoplańska PLB040004 (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego, Poz. 705.). Dokument ten identyfikuje istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony występujących przedmiotów ochrony oraz określa dla nich cele działań ochronnych (Tabela 12).

Tabela 12. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla ptaków objętych ochroną na obszarze Ostoja Nadgoplańska

L.p.	Przedmioty ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1.	A005 *Podiceps cristatus* perkoz dwuczuby (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; I01 obce gatunki inwazyjne; J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować ograniczenie bazy żerowej ptaków, zwiększoną śmiertelność ptaków w wyniku zaplątania w sieci, a także płoszenie i niepokojenie ptaków (np. w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością. I01 obce gatunki inwazyjne: możliwe zagrożenie związane z obecnością i drapieżnictwem gatunków obcych, w szczególności norki amerykańskiej. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

2.	A021 *Botaurus stellaris* bąk (populacja lęgowa); A022 *Ixobrychus minutus* bączek (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować ograniczenie bazy żerowej ptaków, a także płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym). J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

3.	A039 *Anser fabalis* gęś zbożowa (populacja migrująca)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy, J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy; zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk (w tym żerowisk). F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków. G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

4.	A039 *Anser fabalis* gęś zbożowa (populacja zimująca). A041 *Anser albifrons* gęś białoczelna (populacja zimująca)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy, J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy; zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

5.	A041 *Anser albifrons* gęś białoczelna (populacja migrująca)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.02	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków. E01.04 inne typy zabudowy, J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy; zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk (w tym

			antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	żerowisk). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością, np. w wyniku kolizji. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

6.	A043 *Anser anser* gęgawa (populacja lęgowa)	A03.03 zaniechanie / brak koszenia; A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; I01 obce gatunki inwazyjne J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	A03.03 zaniechanie / brak koszenia, A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja): zarzucenie użytkowania kośnego lub pasterskiego powoduje zarastanie terenów o charakterze łąkowym przez drzewa i krzewy. C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy, J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy; zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością. I01 obce gatunki inwazyjne: możliwe zagrożenie związane z obecnością i drapieżnictwem gatunków obcych, w szczególności norki amerykańskiej. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

7.	A043 *Anser anser* gęgawa (populacja migrująca)	A03.03 zaniechanie / brak koszenia; A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	A03.03 zaniechanie / brak koszenia, A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja): zarzucenie użytkowania kośnego lub pasterskiego powoduje zarastanie terenów o charakterze łąkowym przez drzewa i krzewy. C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy, J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy; zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków. G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością, np. w wyniku kolizji. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

8.	A051 *Anas strepera* krakwa (populacja lęgowa). A056 *Anas clypeata* płaskonos (populacja lęgowa). A061 *Aythya fuligula* czernica (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: C03.03 produkcja energii wiatrowej: E01.04 inne typy zabudowy: F03.01 polowanie: F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: G01.01.01 motorowe sporty wodne: I01 obce gatunki inwazyjne: J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.01 polowanie: możliwość przypadkowego zabicia osobnika gatunku w trakcie polowań w wyniku pomyłki z gatunkami łownymi kaczek. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym), a w przypadku czernicy dodatkowo zwiększoną śmiertelność ptaków w wyniku zaplątania w sieci. G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością. I01 obce gatunki inwazyjne: możliwe zagrożenie związane z obecnością i drapieżnictwem gatunków obcych, w szczególności norki amerykańskiej. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

9.	A061 *Aythya fuligula* czernica (populacja migrująca)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; F03.01 polowanie; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.01 polowanie: możliwość przypadkowego zabicia osobnika gatunku w trakcie polowań w wyniku pomyłki z gatunkami łownymi kaczek. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować ograniczenie bazy żerowej ptaków, zwiększoną śmiertelność ptaków w wyniku zaplątania w sieci, a także płoszenie i niepokojenie ptaków. G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków, a także przypadkową śmiertelnością, np. w wyniku kolizji. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

10.	A193 *Sterna hirundo* rybitwa rzeczna (populacja lęgowa)	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: C03.03 produkcja energii wiatrowej: E01.04 inne typy zabudowy: F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: G01.01.01 motorowe sporty wodne: J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: K01.03 wyschnięcie	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja): zarastanie wysp (w tym „Wyspy Kormoranów"), powodujące zmniejszenie powierzchni dostępnych miejsc lęgowych. 01.04.01 kopalnie odkrywkowe: funkcjonowanie inwestycji może powodować osuszanie terenów przyległych do ostoi oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować ograniczenie bazy żerowej ptaków, zwiększoną śmiertelność ptaków w wyniku zaplątania w sieci, a także płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością, np. w wyniku kolizji. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

11.	A118 *Rallus aquaticus* wodnik (populacja lęgowa), A125 *Fulica atra* łyska (populacja	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: E01.04 inne typy zabudowy: F03.02.03 chwytanie,	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb

	lęgowa)		trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; I01 obce gatunki inwazyjne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 wyschnięcie	może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością. I01 obce gatunki inwazyjne: możliwe zagrożenie związane z obecnością i drapieżnictwem gatunków obcych, w szczególności norki amerykańskiej. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

12.	A127 *Grus grus* żuraw (populacja migrująca)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; E01.04 inne typy zabudowy; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk: zabudowa brzegów jeziora (w tym nielegalna) oraz parcelacja gospodarstw rolnych mogą powodować ograniczenie lub zmianę funkcji obecnie wykorzystywanych siedlisk (w tym żerowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

13.	A272 *Luscinia svecica* podróżniczek (populacja lęgowa), A292 *Locustella luscinioides* brzęczka (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; E01.04 inne typy zabudowy; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

14.	A298 *Acrocephalus arundinaceus* trzciniak (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; E01.04 inne typy zabudowy; G01.01.01 motorowe sporty wodne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 wyschnięcie; K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. E01.04 inne typy zabudowy: zajęcie lub zniszczenie siedlisk w wyniku niekontrolowanej lub nielegalnej zabudowy. G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym). J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie: nielegalne zasypywanie śródpolnych zbiorników wodnych oraz osuszanie terenów podmokłych i bagiennych, mogące powodować niszczenie siedlisk potencjalnych i rzeczywistych. J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska: zmiana sposobu użytkowania siedlisk, wyszczególnionych w Załączniku Nr 3a do niniejszego zarządzenia (np. poprzez zabudowę brzegów zbiorników wodnych, budowę pomostów, niszczenie trzcinowisk). K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony. K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja): stopniowe zarastanie trzcinowisk przez drzewa i krzewy może powodować utratę siedlisk gatunku.

15.	A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* kormoran (populacja lęgowa)	X brak zagrożeń i nacisków	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe; C03.03 produkcja energii wiatrowej; F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.01.01 motorowe sporty wodne; K01.03 wyschnięcie	C01.04.01 kopalnie odkrywkowe: mogą powodować, np. osuszanie terenu oraz zrzut wód kopalnianych do Gopła. C03.03 produkcja energii wiatrowej: powstawanie nowych turbin wiatrowych może przyczynić się do negatywnego wpływu na przedmioty ochrony (np. poprzez zajęcie siedlisk, zwiększoną śmiertelność, wymuszenie zmian tras przelotu). F03.02.03 chwytanie, trucie, kłusownictwo: kłusownictwo ryb może powodować ograniczenie bazy żerowej ptaków, zwiększoną śmiertelność ptaków w wyniku zaplątania w sieci, a także płoszenie i niepokojenie ptaków (np. nocą w okresie lęgowym). G01.01.01 motorowe sporty wodne: niekontrolowane wykorzystanie akwenu Gopła dla motorowych sportów wodnych może wiązać się z płoszeniem i niepokojeniem ptaków (szczególnie w okresie lęgowym), a także przypadkową śmiertelnością, np. w wyniku kolizji. K01.03 wyschnięcie: obserwowane procesy związane z deficytem wód (np. na terenie Kujaw) w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić mogą do pogorszenia stanu siedlisk przedmiotu ochrony.

Źródło: ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY I REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB04000

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajdują się dwa Specjalne Obszary Ochrony siedlisk:

1. Pojezierze Gnieźnieńskie
2. Jezioro Gopło

Mapa 13. Tereny obszarów Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony w Powiecie Mogileńskim

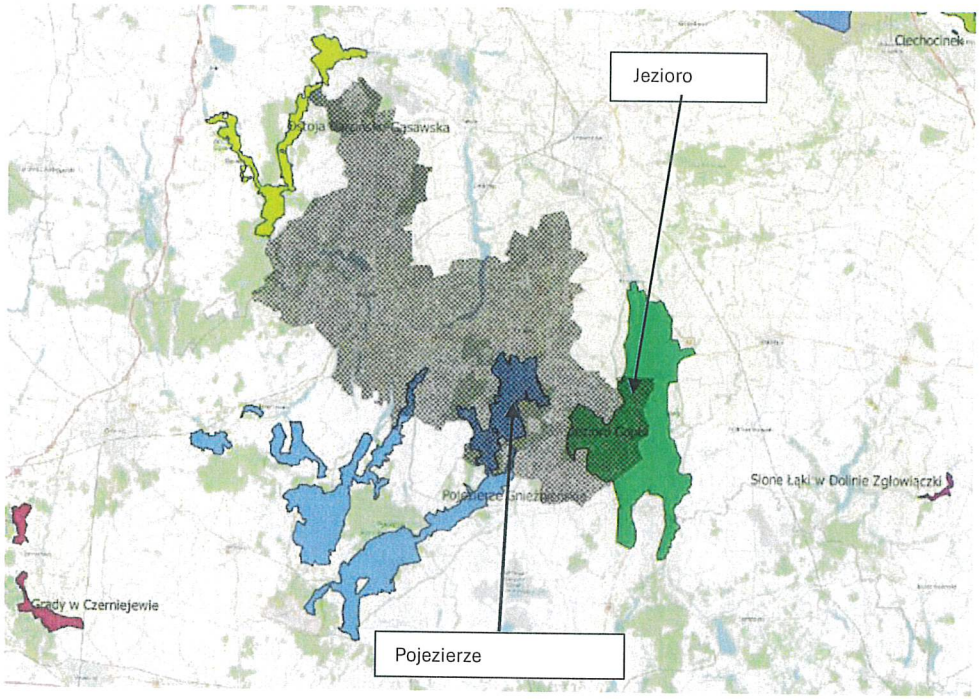

Źródło: https://sdi.gdos.gov.pl

Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300026.H

Specjalny obszar ochrony siedlisk utworzony w dniu 13.02.2009 roku przez UE, a w dniu 05.07.2018 roku w Polsce o kodzie obszaru PLH300026. Ostoja Pojezierze Gnieźnińskie obejmuję obszar 15922,12 ha, położony w województwie wielkopolskim (11732,58 ha) i kujawsko-pomorskim (4189,54 ha), składający się z pięciu powiązanych funkcjonalnie enklaw.[9]

Specjalny obszar ochrony wyznacza się w celu trwałej ochrony:

a) siedlisk przyrodniczych,

[9] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026)
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1189)

b) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin,

c) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki

lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków. Przedmiotem ochrony na SOO są:

1) siedliska przyrodnicze określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia (Tabela 13);

2) gatunki roślin, określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia, oraz ich siedliska (Tabela 14);

3) gatunki zwierząt innych niż ptaki, określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia, oraz ich siedliska (Tabela 14).[10]

Tabela 13. Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony siedlisk na Pojezierzu Gnieźnieńskim.

Lp.	Kod[1)]	Nazwa
1	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charcteria* spp.)
2	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*
3	6210	Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion pallentis*)
4	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
5	6440	Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)
6	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
7	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
8	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*
9	7210	Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)
10	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
11	9190	Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)
12	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe
13	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)
14	9110	Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraeae*)

1) Kody siedlisk są zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także

[10] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026)
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1189)

kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713).

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026)

Tabela 14. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLH300026

Grupa	Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska
P	1516	*Aldrovanda vesiculosa*	Aldrowanda pęcherzykowata
I	4056	*Anisus vorticulus*	Zatoczek łamliwy
P	1614	*Apium repens*	Selery błotne
A	1188	*Bombina bombina*	Kumak nizinny
P	6216	*Hamatocaulis vernicosus*	Sierpowiec (Haczykowiec) błyszczący
P	1903	*Liparis loeselii*	Lipiennik Loesela
M	1355	*Lutra lutra*	Wydra europejska
F	1145	*Misgurnus fossilis*	Piskorz
A	1166	*Triturus cristatus*	Traszka grzebieniasta

Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/

Obszar Pojezierza Gnieźnieńskiego to obszar o młodoglacjalnej rzeźbie z bogactwem form – rynny polodowcowe, morena czołowa, morena denna, równina sandrowa. W granicach obszaru Natura 2000 znajdzie się region charakteryzujący się wielkim bogactwem jezior. Są wśród nich jeziora będące największymi: Jez. Powidzkie i Niedzięgiel i często także najgębszymi w Wielkopolsce: Jez. Powidzkie, Budzisławskie. Oprócz nich znajdują się tu jeziora następujące: Białe, Czarne, Hutka, Kamienieckie, Kosewskie, Modrze, Ostrowickie, Ostrowskie, Procyń, Rusin, Salomonowskie, Skubarczewskie, Słowikowo, Suszewskie, Wierzbiczańskie, Wilczyńskie, Wójcińskie. Przez obszar ostoi przechodzi dział wodny III rzędu rozdzielający zlewnię Noteci i Warty. Na tym obszarze biorą swe źródła rzeki: Wełna, Noteć Zachodnia, Meszna.

Lasy, choć są od wieków użytkowane gospodarczo, to zachowały naturalne rysy. Przeważają drzewostany mieszane. Do najlepiej zachowanych kompleksów leśnych należą Lasy Miradzkie i Skorzęcińskie. Na szczególna uwagę zasługują najlepiej w Wielkopolsce wykształcone i zachowane fitocenozy świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum*. Często spotkać też można bardzo dobrze zachowane fitocenozy grądów środkowoeuropejskich *Galio silvatici-Carpinetum* i kwaśnej dąbrowy *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae*. Na dnie rynien wzdłuż jezior oraz w bezodpływowych zagłębieniach zachowały się fragmenty łęgów jesionowo-olszowych *Fraxino-Alnetum* i olsów *Carici elongatae-Alnetum*. W zarastającej misie Jeziora Czarnego i Salomonowskiego wykształciły się interesujące zbiorowiska roślinności torfowiska niskiego i przejściowego. W otoczeniu jezior oraz w dolinie Noteci Zachodniej rozciągają się zróżnicowane pod względem syntaksonomicznym i florystycznym zbiorowiska łąkowe. Wśród nich licznie reprezentowane są zbiorowiska kalcyfilne i ziołoroślowe.

W granicach PLH 30026 Pojezierze Gnieźnieńskie występują jeziora, w których występują najlepiej zachowane w Wielkopolsce formacje podwodnych łąk ramienicowych *Charetea* (Gąbka, Burchardt 2006). Jeziora: Niedzięgiel, Budzisławskie, Czarne są jedynymi ostojami niektórych gatunków ramienic w skali Polski a nawet Europy. Jeziora ramienicowe stanowią aż 14,3% powierzchni Ostoi. Obszar ma ważne znaczenie dla zachowania podwodnych łąk ramienicowych w Polsce. Lasy (szczególnie kompleks Lasów Miradzkich) wchodzące w skład Ostoi cechują się także najlepiej zachowanymi w Wielkopolsce świetlistymi dąbrowami Potentillo albae-Quercetum. Wyróżniającym dla tego obszaru elementem szaty roślinnej są także kalcyfilne łąki o zmiennej wilgotności (trzęślicowe oraz świeże) oraz torfowiska nakredowe rozwijające się na pokładach kredy jeziornej.

1614 Selery błotne Apium repens

Gatunek znany w obszarze z 10 stanowisk: Ostrowo, Polanowo, Skrzynka, Lipnica, Bieślin, Zieleń, Skurbaczewo, Kochowo, Giewartów i Anastazewo. Cztery pierwsze mają charakter historyczny, na pozostałych, we wrześniu 2016 i 2019 r., dokonano reintrodukcji (Bieślin, Zieleń, Kochowo, Anastazewo) lub zasilenia populacji istniejącej (Skurbaczewo). W przypadku stanowiska w Giewartowie gatunek we wrześniu 2016 r. wsiedlono na stanowisko zastępcze, zlokalizowane ok. 460 m na północ od historycznego, które zostało zniszczone w październiku 2012 r. w wyniku nawiezienia piasku i powiększania plaży nad Jeziorem Powidzkim. Łączne zasoby gatunku w obszarze wynoszą 160 m2, co stanowi < 2% krajowych – ocena „C" parametru populacja. Stan zachowania jest dobry (ocena „B"), na co składają się dobrze zachowane siedlisko gatunku – powierzchnia potencjalnego siedliska jest ponad dziesięciokrotnie większa od rzeczywistego oraz możliwość odtworzenia przy niewielkim nakładzie środków.

Podstawowe zagrożenia dla selerów błotnych to:

1) wahania lustra wody w zbiornikach wodnych (niekorzystny jest zarówno brak kontaktu w wodą, jak i długotrwałe zalanie),

2) brak użytkowania rolniczego (wypas lub koszenie) siedliska gatunku,

3) wzrost antropopresji, w szczególności intensyfikacja wydeptywania oraz

4) zasypywanie, głównie w wyniku tworzenia / powiększania plaż.

Stanowiska w obszarze są izolowane i znajdują się na wschodnim krańcu zasięgu selerów błotnych – ocena „A" parametru izolacja. Ocena ogólna A – obszar pełni kluczową rolę w ochronie zasobów gatunku w Polsce; z 17 istniejących krajowych stanowisk na jego terenie występuje 6 (35%).
W poniższej tabeli przedstawiono kody zagrożeń dla obszaru SOO Pojezierze Gnieźnieńskie.

Tabela 15. Zagrożenia, presja i działania mające wpływ na obszar PLH300026

ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE		
Poziom	Zagrożenia i presje (KOD)	Wewnętrzne/zewnętrzne (i/o/b)
H	C01.04.01	o
M	B01	i
L	F03.02.03	i
L	F02.03	i
M	A01	o
H	G02	i
M	A08	o
L	G01.01	i
L	I01	i
L	C01.01	i
L	B02.01	i
L	G05.04	i

M	K01.03	i
L	B02.03	i
H	A04.03	i
M	A08	i
M	K02.03	i
L	B02.02	i
M	A01	i
L	E03.01	i
M	B02.02	o
M	E01.03	i

ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE		
Poziom	Działania, zarządzanie (KOD)	Wewnętrzne/zewnętrzne (i/o/b)
L	B02.01	i
L	A04	o
M	A03	o

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne

Źródło: *SDF dla* PLH300026

Dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU i REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, Poz. 2383.). Dokument ten identyfikuje istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony występujących przedmiotów ochrony oraz określa dla nich cele działań ochronnych (Tabela 16).

Tabela 16. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 dla obszaru SOO Pojezierze Gnieźnieńskie.

L.p.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Chara* ssp.)	Istniejące: – Obniżanie się poziomu wód w jeziorach (J02). – Dopływ zanieczyszczeń, w szczególności pochodzących z gospodarstw domowych, obiektów rekreacji oraz pól uprawnych przyczyniający się do wzrostu trofii wód (H01.08, H01.05). – Niszczenie i fragmentacja roślinności przybrzeżnej hamującej dopływ biogenów do wód (G05.01). – Usuwanie roślinności ramienicowej z rejonów kąpielisk (G05.01). – Zarybianie obcymi gatunkami lub nadmierny udział ryb karpiowatych (F01.01).
		Potencjalne: – Wycinka lasu wokół jezior mogąca skutkować zwiększeniem dopływu biogenów do wód (B02.02).
2.	3150 Starorzecza i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*	Istniejące: – Obniżanie się poziomu wód w jeziorach (J02). – Dopływ zanieczyszczeń, w szczególności pochodzących z gospodarstw domowych, obiektów rekreacji oraz pól uprawnych przyczyniający się do wzrostu trofii wód (H01.08, H01.05). – Niszczenie i fragmentacja roślinności przybrzeżnej hamującej dopływ biogenów do wód (G05.01). – Zarybianie obcymi gatunkami lub nadmierny udział ryb karpiowatych (F01.01). – Wprowadzanie do jezior nieczyszczonych wód roztopowych i opadowych z dróg przebiegających w ich bezpośrednim sąsiedztwie (H01.06).
		Potencjalne: – Wycinka lasu wokół jezior mogąca skutkować zwiększeniem dopływu biogenów do wód (B02.02). – Uwolnienie biogenów z osadów dennych (J05.02).
3.	6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenio septentrionalis-Festucion pallentis*)	Istniejące: – Wydobywanie piasku i żwiru (C01.01). – Zarastanie muraw przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*, pokrzywę zwyczajną *Urtica dioica*, sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris* i leszczynę pospolitą *Corylus avellana* (K02.01).

		Potencjalne: – Zalesianie płatów siedliska (B01).
4.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)	Istniejące: – Zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, olszę czarną *Alnus glutinosa*, brzozę brodawkowatą *Betula pendula*, kruszynę pospolitą *Frangula alnus* i wierzby *Salix div. sp.* (A03.03). – Niewłaściwe użytkowanie polegające na zbyt wczesnym, niskim lub zbyt częstym koszeniu, przenawożeniu, przeorywaniu, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw, stosowaniu biocydów, hormonów i substancji chemicznych (A03.01, A08, A11, A07). – Przekształcanie łąk na grunty orne lub pod zabudowę (A02.03, G02.10). – Obniżenie poziomu wód gruntowych (J02). – Wydeptywanie lub rozjeżdżanie siedliska (G05.01).
		Potencjalne: – Zalesianie płatów siedliska (B01). – Wyznaczanie nowych terenów pod budownictwo rekreacyjne w miejscach występowania siedliska lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie (G02.10).
5.	6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)	Istniejące: – Zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, olszę czarną *Alnus glutinosa*, brzozę brodawkowatą *Betula pendula*, kruszynę pospolitą *Frangula alnus* i wierzby *Salix div. sp.* (A03.03). – Obniżenie poziomu wód gruntowych (J02).
		Potencjalne: – Intensyfikacja użytkowania polegająca na przenawożeniu, zbyt niskim lub zbyt częstym koszeniu, stosowaniu biocydów, hormonów i substancji chemicznych (A08, A03.01, A07).
6.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)	Istniejące: – Zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez olszę czarną *Alnus glutinosa*, wierzby *Salix* sp. i nitrofilne gatunki zielne (A03.03). – Niewłaściwe użytkowanie polegające na przenawożeniu, zbyt niskim lub zbyt częstym koszeniu, stosowaniu biocydów, hormonów i substancji chemicznych, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw (A08, A03.01, A07, A11). – Przekształcanie łąk na grunty orne lub pod zabudowę (A02.03, G02.10). – Wydeptywanie lub rozjeżdżanie siedliska (G05.01).

		Potencjalne: – Zalesianie płatów siedliska (B01). – Wyznaczanie nowych terenów pod budownictwo rekreacyjne w miejscach występowania siedliska lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie (G02.10).
7.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością *Scheuchzerio-Caricetea*)	Istniejące: – Wahania poziomu wód skutkujące przesuszaniem albo zalewaniem siedliska (J02). – Zarastanie torfowiska przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, olszę czarną *Alnus glutinosa* i wierzby *Salix div. sp.* (K02.01). – Eutrofizacja siedliska (K02.03).
		Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (X).
8.	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*	Istniejące: – Wahania poziomu wód skutkujące przesuszaniem albo zalewaniem siedliska (J02). – Zarastanie torfowiska przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis* (I02). – Eutrofizacja siedliska (K02.03).
		Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (X).
9.	7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)	Istniejące: – Wahania poziomu wód skutkujące przesuszaniem albo zalewaniem siedliska (J02). – Zarastanie torfowiska przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, wierzby *Salix* sp. i olszę czarną *Alnus glutinosa* (I02). – Zabudowa w bezpośrednim sąsiedztwie torfowiska (G02.10). – Eutrofizacja siedliska (K02.03).
		Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (X).
10.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)	Istniejące: – Słabe naturalne odnowienie dębu szypułkowego *Quercus robur* i dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* (B03). – Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*, pochodzących z dawnych nasadzeń (B02.01). – Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (I01). – Obniżenie poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska i zanikaniem gatunków diagnostycznych (J02).
		Potencjalne: – Wprowadzanie do siedliska gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie (B02.01). – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).

11.	9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)	Istniejące: – Słabe, naturalne odnowienie dębu szypułkowego *Quercus robur* i dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* (B03). – Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i buka pospolitego *Fagus sylvatica*, pochodzących z dawnych nasadzeń (B02.01). – Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (I01). – Ekspansja nitrofilnych bylin oraz traw, w szczególności bodziszka cuchnącego *Geranium robertianum*, świerząbka gajowego *Chaerophyllum temulum*, trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos* i wiechliny gajowej *Poa nemoralis* (I02).
		Potencjalne: – Obniżenie się poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska (J02). – Ekspansja obcego gatunku inwazyjnego – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* (I01).
12.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe	Istniejące: – Obniżenie się poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska (J02). – Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (I01). – Ekspansja nitrofilnych bylin w szczególności sadźca konopiastego *Eupatorium cannabinum*, pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica* i przytulii czepnej *Galium aparine* (I02). – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).
		Potencjalne: – Eutrofizacja siedliska (K02.03).
13.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)	Istniejące: – Obniżenie się poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska (J02). – Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (I01). – Ekspansja nitrofilnych bylin, w szczególności świerząbka gajowego *Chaerophyllum temulum*, sadźca konopiastego *Eupatorium cannabinum* i pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica* (I02). – Zamieranie wiązów oraz jesionów powodowane działaniem patogenów (K04.03). – Przerzedzenie warstwy drzew skutkujące nadmiernym rozwojem krzewów lub formacji trawiastej (B02.06, I02).
		Potencjalne: – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).

14.	9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)	Istniejące: – Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*, pochodzących z dawnych nasadzeń (B02.01). – Zbyt duże zagęszczenie drzewostanu przyczyniające się do zaniku gatunków diagnostycznych siedliska albo zbyt duże prześwietlenie warstwy drzew skutkujące nadmiernym rozwojem formacji trawiastej (B02.06, I02). – Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (I01). – Wzrastający udział gatunków nitrofilnych (I02).
		Potencjalne: – Eutrofizacja siedliska (K02.03). – Ekspansja obcego gatunku inwazyjnego – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* (I01). – Przekształcanie się świetlistej dąbrowy w grąd środkowoeuropejski (K02.01).
15.	1516 Aldrowanda pęcherzykowata *Aldrovanda vesiculosa*	Istniejące: – Wahania poziomu wód (J02). – Ekspansja wysokiej roślinności szuwarowej lub nitrofilnej na siedlisku gatunku (I02).
		Potencjalne: – Eutrofizacja siedliska gatunku (K02.03).
16.	1614 Selery błotne *Apium repens*	Istniejące: – Brak koszenia lub wypasu skutkujący stopniowym zarastaniem siedliska gatunku, w szczególności przez turzycę błotną *Carex acutiformis*, trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, olszę czarną *Alnus glutinosa* i wierzby *Salix* sp. (A03.03, A04.03). – Niszczenie populacji i siedliska gatunku (G05.01).
		Potencjalne: – Tworzenie nowych kompleksów sportowych i rekreacyjnych nad brzegami jezior na siedliskach gatunku (G05.01). – Wahania poziomu wód gruntowych (J02).
17.	1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*	Istniejące: – Wahania poziomu wód (J02). – Zarastanie siedliska gatunku przez nitrofilne byliny oraz krzewy i drzewa (A03.03, A04.03, I02). – Eutrofizacja siedliska gatunku (K02.03).
		Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (X).
18.	1393 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus*	Istniejące: – Wahania poziomu wód (J02). – Zarastanie siedliska gatunku, w szczególności przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*, turzycę błotną *Carex acutiformis*, olszę czarną *Alnus glutinosa* i wierzby *Salix div. sp.* (I02). – Eutrofizacja siedliska gatunku (K02.03).
		Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (X).
19.	1335 Wydra *Lutra lutra*	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).

		Potencjalne: – Nadmierna śmiertelność na drogach i w sieciach rybackich (D, F02.01.02). – Kłusownictwo (F03.02.03).
20.	1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*	Istniejące: – Dopływ zanieczyszczeń, w szczególności z pól uprawnych oraz gospodarstw domowych i obiektów rekreacyjnych przyczyniający się do wzrostu trofii wód (H01.05, H01.08). – Usuwanie mułu z dna cieków i likwidacja roślinności stanowiącej miejsce bytowania piskorza (J02.02, G05.01).
		Potencjalne: – Regulacje rzek, w tym prostowanie koryt (J02.03). – Zabudowa terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rzek (E). – Eutrofizacja siedliska gatunku (K02.03).
21.	1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina* 4056 Zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*	Istniejące: – Brak informacji o zagrożeniach (U).
		Potencjalne: – Brak informacji o zagrożeniach (U).

Przy opisie zagrożeń w nawiasach podano ich kody, zgodnie z *Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1* opracowaną przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska

Źródło: ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU i REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, Poz. 2383.).

Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 Jezioro Gopło

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH040007.H

Specjalny obszar ochrony siedlisk utworzony w dniu 13.02.2009 roku przez UE, a w dniu 03.02.2022 roku w Polsce o kodzie obszaru PLH040007. Jezioro Gopło obejmuję obszar 13459,42 ha, położony w województwach: kujawsko-pomorskim i województwie wielkopolskim.[11]

Specjalny obszar ochrony wyznacza się w celu trwałej ochrony:

a) siedlisk przyrodniczych,

[11] ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA z dnia 19 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Gopło (PLH040007)
(Dz. U. z 2022 r. poz. 130)

b) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin,

c) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki

lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków. Przedmiotem ochrony na SOO są:

1) siedliska przyrodnicze określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia (Tabela 17);

2) gatunki roślin, określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia, oraz ich siedliska (Tabela 18);

3) gatunki zwierząt innych niż ptaki, określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia, oraz ich siedliska (Tabela 18).[12]

Tabela 17. Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony siedlisk Jezioro Gopło.

Lp.	Kod[1)]	Nazwa
1	1340	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco-Puccinietalia*, część – zbiorowiska śródlądowe)
2	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charcteria* spp.)
3	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*
4	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
5	6210	Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion pallentis*)
6	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
7	6430	Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
8	6440	Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)
9	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
10	7210	Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)
11	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
12	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
13	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum alho-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe
14	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)
15	9110	Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraeae*)

[12] ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA z dnia 19 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Gopło (PLH040007)
(Dz. U. z 2022 r. poz. 130)

1) Kody siedlisk są zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713).

Źródło: ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA z dnia 19 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Gopło (PLH040007)
(Dz. U. z 2022 r. poz. 130)

Gopło położone jest w zlewni rzeki Noteć, w dorzeczu Odry. Sieć wodna zlewni całkowitej jest bardzo złożona i ma powierzchnię ponad 1,4 tys. km^2. Główną oś stanowi (przepływająca przez Gopło) Noteć, pozostałe elementy sieci wodnej stanowią dopływu Górnej Noteci oraz rowy melioracyjne. Gęstość sieci rzecznej na obszarze zlewni całkowitej jeziora Gopło wynosi 0,32 km/km^2. Jezioro Gopło zajmuje powierzchnię równą 2154,5 ha (11 pod względem powierzchni w Polsce), przy czym wlicza się do niej powierzchnię zajmowaną przez wyspy na jeziorze (łącznie 25,5 ha). Największą z wysp na Gople jest Potrzymionek, zlokalizowana w południowej jego części. Pozostałe wyspy (z wyjątkiem Suchej Góry) są znacznie mniejsze. Misa jeziorna Gopła ma złożony kształt, a zbiornik posiada dobrze rozwiniętą linię brzegową o długości 91,3 km (4 km przypada na linię brzegową wysp). Współczynnik rozwinięcia linii brzegowej jest bardzo wysoki i wynosi 5,55. Maksymalna długość jeziora wynosi ok. 25 km, a maksymalna szerokość ok. 2,5 km (szerokość średnia wynosi 862 m). Gopło jest jeziorem przepływowym – w południowej części wpływa do niego rzeka Noteć, uchodząca w części północnej (w okolicy Kruszwicy). Ponadto ważniejsze dopływy do Gopła to: Kanał Ostrowo-Gopło, Rów Łagiewnicki, Kanał Bachorze, dopływ z Radziejowa, dopływ z Człowa, Kanał Gopło-Świesz, Rów Południowy. Średnia głębokość jeziora wynosi 3,6 m (głębokość maksymalna wynosi 16,6 m w okolicach m. Łuszczewo) i licznie występują rozległe i płytkie zatoki. Objętość jeziora wynosi 78497,0 tys. m^3. Największa powierzchnia dna przypada pomiędzy izobatami 1,0 i 2,5 m i wynosi 626,7 ha, co stanowi 29,1 % jego powierzchni całkowitej. Miejsca głębsze, poniżej izobaty 10,0 m, mają niewielki udział wynoszący 3,0 % powierzchni dna. Misa jeziora składa się z dwóch rynien, z których pierwsza (wschodnia) jest głębsza i przepływowa, natomiast druga (zachodnia) ma charakter płytkiej zatoki (Zatoka Pięciu Wysp). Podstawową formą w granicach obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło PLH040007 zlokalizowanego w granicach województw kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego, jest rynna Gopła, przebiegająca południkowo i osiągająca ok. 40 km długości. Tereny najniżej położone lokalizowane są w części północnej obszaru (ok. 77 m n.p.m.), natomiast tereny położone najwyżej znajdują się na wysoczyznach (wzgórza morenowe do 117,9 m n.p.m. w okolicach miejscowości Chełmce oraz wydmy do 123,9 m n.p.m. w okolicach Jezior Wielkich). Rynna Gopła otoczona jest przez wysoczyzny morenowe, które położone są o ok. 20-30 m wyżej od samej rynny. Do rynny jeziora Gopło dochodzą liczne marginalne doliny roztopowe, z których największe to: dolina głuszyńska oraz rynny subglacjalne: kicka, orlikowska, rynna Jeziora Gocanowskiego. Obszar wysoczyzny w części północnej jest mało urozmaicony i ma charakter płaskiej lub lekko falistej moreny dennej. Część środkowa

oraz południowa są znacznie bardziej urozmaicone. W rejonie miejscowości Gawrony i Obory zlokalizowane są formy marginalne fazy poznańskiej, na północ od których znajdują się ciągi zagłębień wytopiskowych i wzniesień po wałach lodowo-morenowych oraz stożki sandrowe, ozy i kemy. Gleby w rejonie Gopła są urozmaicone i urodzajne. Znaczne powierzchnie zajmują czarne ziemie wykształcone z glin, a także gleby brunatne wykształcone z glin i piasków naglinowych. Na niewielkich powierzchniach piasków sandrowych wykształciły się gleby bielicowe, natomiast w dolinach oraz obszarach bezpośrednio przyległych do Gopła występują gleby torfowe i murszowe. Inne formy ochrony przyrody: rezerwat przyrody "Nadgoplański Park Tysiąclecia", Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia, Goplańsko-Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Nadgoplańska PLB040004. [13]

Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym – występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Stwierdzono występowanie następujących gatunków zwierząt:

Tabela 18. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLH040007

Grupa	Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska
P	1617	*Angelica palustris*	Starodub łąkowy
A	1188	*Bombina bombina*	Kumak nizinny
M	1337	*Castor fiber*	Bóbr europejski
F	1149	*Cobitis taenia*	Koza pospolita
P	6216	*Hamatocaulis vernicosus*	Sierpowiec (Haczykowiec) błyszczący
P	1903	*Liparis loeselii*	Lipiennik Loesela
M	1355	*Lutra lutra*	Wydra europejska
F	1145	*Misgurnus fossilis*	Piskorz
A	1166	*Triturus cristatus*	Traszka grzebieniasta

[13] https://crfop.gdos.gov.pl/

F	5339	*Rhodeus amarus*	Różanka europejska

Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Populacja: ocena C. Liczna populacja gatunku związana jest ze strefą przybrzeżną jeziora Gopło w centralnej części ostoi. Obszar o największym znaczeniu dla lokalnej populacji zlokalizowany jest na półwyspie Potrzymiech. Brak precyzyjnych danych liczbowych z lat wcześniejszych pozwalających na określenie liczebności populacji w obszarze; Kategoria liczebności: rzadkie; Wielkość populacji w stosunku do populacji krajowej: $2\% \geq p > 0\%$. Stan zachowania: ocena B. Stopień zachowania cech siedliska gatunku II. Tereny rozległych mokradeł na tym półwyspie są od dawna wykorzystywane, jako miejsca rozrodu. Gatunek był tu notowany wcześniej (Stopiński P. – inf ustna, Płąchocki D. – mat. niepublikowane – obserwacje w latach 2008 – 2009). Prawdopodobne zimowiska zlokalizowane są w położonych na wniesieniach terenu kompleksach leśnych i zadrzewieniach. Zespół elementów środowiska przyrodniczego tego obszaru tworzy korzystne warunki dla trwania populacji kumka nizinnego. Izolacja: ocena C. Populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania gatunku. Ogólna ocena – dobra B.

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Ostoja stanowi miejsce występowania niewielkiej populacji rozrodczej bobra. Osobniki tego gatunku zajmują głównie strefę brzegową jeziora Gopło oraz niewielkie zbiorniki wodne, otoczone roślinnością szuwarową oraz zaroślami łozy i olszy, gdzie tworzą żeremia oraz magazyny zimowe. Obszar zapewnia umiarkowane zasoby pokarmowe, co jest czynnikiem limitującym liczebność gatunku, w granicach ostoi. Populacja związana jest z siedliskami strefy brzegowej zatok jeziora Gopło i niewielkich zbiorników wodnych. Populacja: 2-4 par, co stanowi <0,5% populacji krajowej.– ocena D.

1355 Wydra *Lutra lutra*

Wydra, która zajmuje głównie strefy nadbrzeżnych szuwarów zatok i wysp. Obszar zapewnia cenne tereny żerowiskowe dla tego gatunku, również dla populacji spoza granic ostoi. Populacja: 4-6 osobników, co stanowi mniej niż 0,50% populacji krajowej gatunku – ocena D.

1166 Traszka grzebieniasta *Trisurus cristatus*

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, przy czym w obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Populacja może być nieliczna. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena B. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena dobra B. Dane w zakresie występowania gatunku wymagają uzupełnienia.

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*

W granicach ostoi gatunek licznie występował historycznie jednak obecnie z uwagi na nadmierną eutrofizację jeziora Gopło nie występują tu dogodne warunki dla rozwoju różanki. Gatunek ten może jeszcze w granicach ostoi występować jednak z pewnością jego populacja jest tu nieliczna i nie ma ona znaczenia dla jego zachowania w kraju. Ocena: D

1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

Gatunek uwzględniony z oceną D w oparciu o informacje na temat występowania w obszarze od członków Zespołu Lokalnej Współpracy. Jednocześnie brak wcześniejszych informacji na temat występowania gatunku w granicach ostoi. Populacja prawdopodobnie nieliczna, niemająca znaczenia dla zachowania gatunku.

1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris* (= *Ostericum palustre*)

W granicach Ostoi znane są dwa stanowiska gatunku: na obrzeżu rynny jeziornej koło Mniszek i nad Kanałem Ślesińskim koło Broniszewa. Starodub rośnie tu na użytkowanych kośnie wilgotnych łąkach. Łączną liczebność populacji można oszacować na 500 osobników. Stanowi to mniej niż 0,5% populacji krajowej, jednak stanowiska w granicach Ostoi są ważne dla zachowania gatunku na obszarze silnie przekształconego rolniczo styku

Kujaw Zachodnich i Wielkopolski. Z tego względu zdecydowano o ocenieniu liczebności populacji jako znaczącej (C). Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia i rozmieszczenia gatunku w obszarze oparto m.in. na monitoringu siedlisk i gatunków roślin prowadzony przez PAK KWB „Konin" dane z lat 2008-2012 oraz inwentaryzacji uzupełniającej (Kamiński D. 2013). Stan zachowania oceniono jako dobry (B) ze względu na obserwowane w monitorowanej populacji koło Mniszek znaczące wahania liczebności i przekształcanie się łąki w zwarty szuwar turzycowy (stopień zachowania cech siedliska gatunku – dobry II). Populacja występuje w obszarze zwartego zasięgu gatunku. Ze względu na duże odległości dzielące ją od innych stanowisk, można stwierdzić z dużą pewnością, że wymiana genetyczna z sąsiednimi populacjami nie zachodzi i populacja w granicach Ostoi jest całkowicie izolowana (Izolacja – A). Ocena ogólna – C.

1903 Lipiennik *Loesela Liparis loeselii*

W granicach Ostoi znane są dwa stanowiska gatunku: na mechowisku koło Łuszczewa, gdzie nie potwierdzono występowania gatunku w ostatnich latach, oraz na łące trzęślicowej w Borowej Łuszczewskiej. Liczebność populacji jest trudna do oszacowania. Dane z Borowej Łuszczewskiej (53 osobniki) dotyczą jedynie 100 m^2 łąki. Liczebność populacji jednak nie przekracza 0,5% populacji krajowej. Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę znanych stanowisk na obszarze Polski i rangę gatunku krytycznie zagrożonego wymarciem zdecydowano o ocenieniu liczebności populacji jako znaczącej (C). Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia i rozmieszczenia gatunku w obszarze oparto na monitoringu siedlisk i gatunków roślin prowadzony przez PAK KWB „Konin" dane z lat 2008-2012 oraz inwentaryzacji uzupełniającej (Kamiński D. 2013). Stan zachowania oceniono jako średni (C). Wpływ na to ma głównie występowanie lipiennika na nietypowym siedlisku i średnia kondycja osobników (małe rozmiary, niewielka liczba kwiatów) - stopień zachowania cech siedliska gatunku – średni. Lipiennik Loesela jest gatunkiem samopylnym, populację z terenu Ostoi dzieli też stosunkowo duża odległość od innych stanowisk i jest ona prawdopodobnie silnie izolowana genetycznie (izolacja – A). Ocena ogólna – C. W granicach obszaru zidentyfikowano dwa stanowiska gatunku.

1393 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus*

Reprezentatywność oceniona została jako doskonała C. Występowanie mchu haczykowca błyszczącego zostało potwierdzone w 2013 r. w trakcie badań na potrzeby planu zadań ochronnych na dwóch torfowiskach położonych w zagłębieniach rynny jeziornej koło Mniszek. Na torfowisku nakredowym ze stanowiskiem kłoci wiechowatej jest on dominantem w warstwie mszystej, na drugim stanowisku występuje w znikomej ilości. Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę znanych stanowisk na obszarze Polski zdecydowano o ocenieniu liczebności populacji jako znaczącej (C). Populację z terenu Ostoi dzieli też stosunkowo duża odległość od innych stanowisk i jest ona prawdopodobnie silnie izolowana genetycznie (izolacja – A). Ocena ogólna – C

W granicach obszaru występują następujące typy siedlisk przyrodniczych:

1340 Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco-Puccinietalia* część – zbiorowiska śródlądowe)

Reprezentatywność: C. Siedlisko występuje w postaci subhalofilnej zespołu *Potentillo-Festucetum arundinaceae* (1340-4 subhalofine łąki z kostrzewą trzcinową i pięciornikiem gęsim *Potentillo-Festucetum arundinaceae*). Zlokalizowane jest w kompleksie łąk zmiennowilgotnych i wilgotnych na północny-wschód od Łuszczewa. Identyfikatorem siedliska jest obecność świbki morskiej *Triglochin maritima* w zbiorowisku zespołu *Potentillo-Festucetum arundinacea*. Drugie, potencjalne stanowisko znajduje się na Potrzymiechu Kopińskim, w miejscu historycznego występowania mlecznika nadmorskiego *Glaux maritima*, gdzie ze względu na zasolenie gleby prowadzone są działania ukierunkowane na odtworzenie siedliska. Powierzchnia względna C. Zajmują one niewielką powierzchnię i zasięg ich zmniejsza się, najprawdopodobniej w wyniku braku wypasu oraz zbyt mało intensywnego użytkowania kośnego. Stan zachowania - zdegradowany C. Wpływ na to ma dominacja glikofitów w płatach zbiorowiska (struktura częściowo zdegradowana – III), niekorzystne perspektywy zachowania siedliska i obserwowany zanik typowych gatunków w porównaniu z danymi literaturowymi (Godzisz 1993, Mazurek 1993) (stopień zachowania funkcji – III) a także, trudna do oceny efektywność działań prowadzonych w celu odtworzenia siedliska. Ocena ogólna – C.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion, Potamion*

Reprezentatywność – B. Siedlisko reprezentowane przez 7 jezior, rozmieszczonych równomiernie w całym obszarze: hypereutroficzne jezioro Gopło (2 154,5 ha) i płytkie niestratyfikowane i silnie eutroficzne jeziora przepływowe, o niewielkich rozmiarach. Roślinność wodna jest bardzo skąpo wykształcona (praktycznie brak roślin podwodnych); sporadycznie występują jeziora w stanie „czystowodnym" z dominacją makrofitów podwodnych, np. jezioro koło Mniszek B i jezioro Lubstówek. Siedlisko zdegradowane o złym stanie ekologicznym. W przeszłości prawdopodobnie jeziora w stanie dominacji roślin wodnych, w tym również łąk ramienicowych. Powierzchnia względna – C. Stan zachowania – C., w tym: średnio zachowana lub częściowo zdegradowana struktura oraz średnie lub niekorzystne perspektywy. Ocena ogólna – C.

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (*Chara spp.*)

Reprezentatywność – A. Siedlisko 3140 reprezentowane przez dwa mezotroficzne średnio-głębokie jeziora Czartowo i Skulskie o wysokiej jakości użytkowej wody (szczególnej przezroczystości sięgającej nawet 5,5 m). Maksymalny zasięg głębokościowy łąk ramienicowych w jeziorach sięgał do 5,4 m. W jeziorach tych łącznie stwierdzono aż 7 gatunków ramienic (*Nitellopsis obtusa, Chara tomentosa, Chara contraria, Chara virgata, Chara vulgaris, Chara hispida i Chara globularis*). Szczególnie interesująca z ogólnoprzyrodniczego punktu widzenia, jest dominacja lub duży udział w roślinności wodnej, rzadkiego gatunku *Chara contraria*. Należy podkreślić, że ramienica ta rzadko tworzy wielkopowierzchniowe łąki podwodne w głębokich i średnio głębokich strefach jezior (por. Gąbka 2009; Urbaniak, Gąbka 2014). W Wielkopolsce jest to gatunek stosunkowo rzadko stwierdzany (Gąbka 2009). Powierzchnia względna – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Stan zachowania – B., w tym: dobrze zachowana struktura oraz dobre perspektywy. Ocena ogólna – B.

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Reprezentatywność znacząca – C. Siedlisko wykształca się na terenach porolnych, trwale lub okresowo wyłączonych z użytkowania glebach o niskiej przydatności rolniczej. Zbiorowiska muraw napiaskowych stwierdzone w granicach ostoi są ubogie gatunkowo. Względna powierzchnia – znacząca C. Powierzchnia siedliska w granicach Obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Zidentyfikowano je w okolicy Jezior Wielkich, Mniszek i w Przewozie. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania – C. Podlegają szybkim procesom sukcesyjnym i zarastane są przez zbiorowiska perzu lub trzcinnika piaskowego, co wpływa na obniżenie ocen stopnia zachowania struktury (zdegradowana III) i funkcji (niekorzystne perspektywy zachowania III). Jedynie możliwości odtworzenia są łatwe ze względu na stałą obecność ekspansywnych gatunków rodzimych i niskie bogactwo gatunkowe muraw. Ocena ogólna: C – znaczące.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenio septentrionalis-Festucion pallentis*).

Reprezentatywność C. Murawy kserotermiczne zajmują w granicach ostoi niewielką powierzchnię. Wykształciły się na dobrze nasłonecznionych zboczach misy jeziornej Gopła w Przewozie oraz na wałach grodziska w Mietlicy. Są zubożone gatunkowo w porównaniu z dobrze rozwiniętymi murawami w dolinie Dolnej Wisły. Względna powierzchnia – znacząca C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Stan zachowania - C. Wpływ na to miał głównie brak gatunków charakterystycznych w obrębie muraw oraz jedynie dobre perspektywy zachowania funkcji. Wprowadzone w ostatnich latach działania ochronne – koszenie i usuwanie podrostu drzew znacząco poprawiły stan zachowania muraw kserotermicznych, jednak siedlisko jest silnie uzależnione od ekstensywnego użytkowania. Ogólna ocena – C.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Stopień reprezentatywności - A, Płaty łąk trzęślicowych występują w mozaice z innymi typami łąk i nie tworzą większych kompleksów. Charakteryzują się udziałem cennych gatunków we florze łąk trzęślicowych i ich dużym bogactwem gatunkowym. Zidentyfikowano je m.in. w kompleksach łąk na Potrzymiechu i w Borowej, gdzie zajmują większe powierzchnie, oraz na obrzeżach mechowisk w rynnie jeziornej koło Mniszek, koło Gocanowa i Łuszczewa gdzie powierzchnie siedliska osiągają kilkaset metrów kwadratowych. Powierzchnię w granicach Ostoi oceniono jako znaczącą – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania – B. Wpływ na to miały: mały udział gatunków charakterystycznych w części płatów i duża fragmentacja płatów siedliska (struktura dobrze zachowana II). Ocena ogólna – B.

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Reprezentatywność siedliska - C. Przeważającą postacią siedliska w granicach ostoi są ubogie gatunkowo ziołorośla z dominacją pokrzywy i kielisznika zaroślowego, występujące w kompleksach szuwarów, łąk i łozowisk wokół Gopła, mniejszych jezior i podmokłych obniżeń terenu. Rzadsze są zbiorowiska sadźca konopiastego *Calystegio-Eupatorietum*, oraz wierzbownicy kosmatej *Calystegio-Epilobietum hirsuti* spotykane m.in. wśród szuwarów Borowej Łuszczewskiej i Skulska. Względna powierzchnia C. Powierzchnia jaką zajmują płaty siedliska jest znikoma, chociaż jest ono łatwe do zlokalizowania w terenie. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania - dobry B. Brak zniekształceń inwazjami gatunków obcych i możliwych do przewidzenia zagrożeń dla trwania siedliska. Ocena ogólna – C.

6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)

Reprezentatywność siedliska - A. Łąki fiołkowo-selernicowe *Violo-Cnidietum dubii* są rzadkim w granicach Ostoi typem siedliska. Występują w mozaice z innymi typami łąk m.in.: na Potrzymiechu, oraz w północnej części łąk Borowej Łuszczewskiej. Powierzchnia znacząca – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Stan zachowania oceniono jako dobry – B. Wpływ na to miały: mały udział gatunków charakterystycznych i obecność rodzimych gatunków ekspansywnych w płatach siedliska (dobrze zachowana struktura II), brak zagrożeń dla trwania siedliska (zachowanie funkcji I), oraz brak znanych metod podniesienia stanu zachowania siedliska (odtworzenie trudne lub niemożliwe III). Ocena ogólna – B.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) Reprezentatywność oceniono jako doskonałą A. W granicach Ostoi znajdują się kompleksy łąk bogatych gatunkowo. Powierzchnia znacząca – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. W granicach Ostoi siedlisko występują rozległe kompleksy łąk świeżych w rejonie Kościeszek i Lachmirowic, Grodztwa i Gocanowa oraz na Potrzymiechu. Stan zachowania – dobry B. Wpłynęło na to zubożenie gatunkowe części łąk, wynikające z użytkowania wielokośnego. Niskie bogactwo gatunkowe spowodowało obniżenie oceny stopnia zachowania struktury (dobrze zachowana – II). Godny podkreślenia jest brak inwazyjnych gatunków we florze łąk, oraz ich użytkowanie kośne powstrzymujące wkraczanie drzew i krzewów. Ocena ogólna siedliska: dobra B.

7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)

Reprezentatywność oceniono jako znaczącą C. W granicach Ostoi siedlisko występuje w dwóch miejscach – na półwyspie Potrzymiech oraz w zabagnionej rynnie na północ od Mniszek. Kłoć wiechowata nie tworzy tu zwartego szuwaru, siedlisko ma postać różnej

wielkości kęp kłoci rosnącej wśród szuwarów trzcinowego i turzycy dzióbkowatej. Powierzchnia znacząca – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Stan zachowania oceniono jako średni C, ze względu na nietypową postać siedliska. Ocena ogólna – znacząca C.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk Reprezentatywność siedliska oceniona została jako dobra B. Wpływ na to mają głównie zaawansowane procesy sukcesyjne na mechowiskach, prowadzące do przekształcenia się ich w łozowiska lub zwarte szuwary trzcinowe. W granicach Ostoi mechowiska zlokalizowane są w obniżeniach zabagnionej rynny jeziornej w rejonie Mniszek oraz Łuszczewa. Powierzchnia znacząca – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Stan zachowania oceniono jako dobry – B. Wynika on z niewielkiej liczby gatunków charakterystycznych i ekspansji rodzimych gatunków roślin zielnych oraz krzewów (stopień zachowania struktury III). Stopień zachowania funkcji jest dobry, pod warunkiem rozpoczęcia i kontynuowania prowadzonych zabiegów ochronnych. Podniesienie stanu zachowania jest możliwe przy średnim nakładzie kosztów. Ocena ogólna dobra – B.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe.

Reprezentatywność siedliska została oceniona jako dobra B. W granicach ostoi występują dwa podtypy siedliska: łęgi jesionowo-olszowe 91E0-3 oraz 91E0-2 łęgi topolowe. Pierwsze tworzą duże zadrzewienia wokół Gopła jak i mniejsze lasy wzdłuż śródpolnych cieków i mniejszych rynien. Łęgi topolowe występują w postaci kompleksów i smug wzdłuż wschodniego brzegu jez. Gopło, od Kruszwicy do Złotowa. Obniżenie oceny wynika ze zniekształcenia części łęgów obecnością gatunków obcych. Powierzchnia znacząca – C. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania opisano jako średni C. Podstawą do takiej oceny jest przede wszystkim średni stopień zachowania struktury, warunkowany małymi zasobami martwego drewna, obecnością obcych

gatunków drzew m.in.: topoli kanadyjskiej *Populus xcanadensis*, jesionu pensylwańskiego *Fraxinus pennsylvanica* i klonu jesionolistnego *Acer negundo* w części płatów siedliska, oraz młodym wiekiem łęgów jesionowo-olszowych. Ocena ogólna B.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) Reprezentatywność oceniona została jako znacząca C. W granicach Ostoi występują niewielkie powierzchnie zajęte przez wielogatunkowe drzewostany w typie grądu środkowoeuropejskiego. Znajdują się one głównie w górnych partiach zboczy krańcowej, północno-wschodniej części rynny jeziornej w pobliżu Mniszek, na skarpach przy wschodnim brzegu jez. Czartowo i południowym brzegu jez. Lubstówek, na zachód od Łuszczewa. Powierzchnia znacząca – C. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania siedliska oceniono jako średni - C. Ocena wynika głównie z małych zasobów martwego drewna oraz niskiego wieku drzewostanu w części płatów siedliska (stopień zachowania struktury III). Stopień zachowania funkcji – II (dobry), ze względu na dobre warunki siedliskowe i brak potencjalnych niekorzystnych oddziaływań na siedlisko. Możliwość odtworzenia – II (możliwa przy średnim nakładzie sił i środków) – wystarczająca jest ochrona bierna i usuwanie gatunków obcych w przypadku ich występowania. Ocena ogólna – znacząca C.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Reprezentatywność siedliska oceniono na znaczącą C. Dobrze wykształcone płaty łęgu dębowo-wiązowo-jesionowego zajmują w granicach Ostoi bardzo małą powierzchnię, występuje głównie wokół Gopła. Powierzchnia znacząca – C. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania B. Ocenę stanu

zachowania obniża brak martwego drewna w większości płatów siedliska i zubożony skład gatunkowy (stopień zachowania struktury III). Ocena ogólna – znacząca C.

91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)

Reprezentatywność oceniona została jako doskonała A. W granicach Ostoi występują niewielkie powierzchnie zajęte przez drzewostany dębowe z ubogim podszytem i bujnie rozwiniętą warstwą runa o typowej dla siedliska kombinacji gatunków. Znajdują się one w kompleksie lasów koło Lubstówka oraz koło wsi Jeziora Wielkie. Powierzchnia znacząca – C. Ustalenia w zakresie rozpowszechnienia rozmieszczenia siedliska w obszarze oparto na danych pochodzących z wcześniejszych inwentaryzacji szczegółowych obszaru ostoi (Inwentaryzacja BULiGL 2007, Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych 2007) oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania siedliska oceniono jako średni B. Ocena wynika głównie z dużego zwarcia podszytu w części płatów (stopień zachowania struktury III). Stopień zachowania funkcji – II (dobry), ze względu na niekorzystne procesy rozwoju podszytu. Możliwość odtworzenia – II (możliwa przy średnim nakładzie sił i środków) – łatwe do przeprowadzenia usuwanie podszytu w miejscach zbyt dużego zwarcia. Ocena ogólna – znacząca B.

W poniższej tabeli przedstawiono kody zagrożeń dla obszaru SOO Jezioro Gopło.

Tabela 19. Zagrożenia, presja i działania mające wpływ na obszar PLH040007

ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE		
Poziom	Zagrożenia i presje (KOD)	Wewnętrzne/zewnętrzne (i/o/b)
H	A04.03	i
L	K04.01	i
M	I01	b
M	A08	o
H	A03.03	i
H	A02.01	i
L	K02.02	i

H	J02.01	i
M	J02.05	b
L	K02.01	i
L	B02.04	i
L	B02.02	i
L	J02.01	o

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski, i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne

Źródło: *SDF dla* PLH040007

Tabela 20. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony dla PLH040007.

L.p.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*	K02.03 eutrofizacja (naturalna), A08 Nawożenie /nawozy sztuczne/	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja), K02.02 nagromadzenie materii organicznej	Spływy żyznych wód, m.in. z pól uprawnych przyczyniają się do utrzymywania wysokiej trofii wód, szczególnie w jeziorze Gopło. Eutrofizacja wpływa na niekorzystne zmiany w strukturze gatunkowej roślinności (zanik makrofitów zanurzonych, zarastanie roślinnością szuwarową). W wyniku naturalnych procesów możliwe jest odkładanie się martwej materii organicznej i postępować mogą procesy wypłycania misy zbiorników i pogorszenia jakości wód w jeziorach.
2.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charcteria spp* .)	U nieznane naciski i zagrożenia	U nieznane naciski i zagrożenia	Brak jest danych w zakresie występowania i stanu zachowania siedliska.
3.	6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	I01 obce gatunki inwazyjne	Siedlisko wykształcone w sposób typowy dla lokalnych warunków, brak możliwości poprawy stanu zachowania. Zarastanie przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis* . Potencjalnym zagrożeniem dla trwania siedliska może być ekspansja gatunków obcych – kolczurki klapowanej *Echinocystis lobata* i niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* wypierających gatunki rodzime z ich siedlisk. Brak jest

				informacji w zakresie skali zagrożenia i możliwości realizacji zabiegów ochronnych.
4.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)	X brak nacisków i zagrożeń	A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. A03.03 zaniechanie / brak koszenia. A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja. A08 nawożenie /nawozy sztuczne/	Zagrożeniem dla trwania siedliska może być zarówno zaniechanie użytkowania skutkujące uruchomieniem procesów sukcesji wtórnej przejawiających się ekspansją krzewów i drzew, jak i intensyfikacja użytkowania – nawożenie, wielokrotne koszenie, podsiewanie traw, przeorywanie.
5.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	B02.02 wycinka lasu. I01 obce gatunki inwazyjne	Potencjalnym zagrożeniem dla siedliska jest pozyskiwanie drewna, co skutkuje obniżeniem wieku drzewostanu i pogorszeniem stanu zachowania siedliska. Usuwanie martwych drzew zmniejsza zasoby martwego drewna i wpływa na pogorszenie stanu zachowania siedliska. Zagrożeniem dla trwania siedliska jest ekspansja gatunków obcych - klonu jesionolistnego *Acer negundo* .
6.	1340 Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco-Puccinietalia* , część - zbiorowiska śródlądowe)	A03.03 zaniechanie/brak koszenia. A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Zaprzestanie wypasu i brak zasolenia gleb powoduje zanik gatunków halofilnych i ekspansję gatunków typowych dla innych niż halofilne zbiorowisk łąkowych.
7.	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)	A03.03 zaniechanie / brak koszenia	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Zagrożeniem dla zbiorowiska wykształconego na siedliskach antropogenicznych są naturalne procesy sukcesji prowadzące do rozwoju zbiorowisk murawowych z dominacją perzu *Agropyron repens* oraz obsiewanie się drzew i krzewów.
8.	6210 Murawy kseroteriniczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis, Festucion*	A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. A03.03 zaniechanie / brak koszenia	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Murawy zagrożone są ekspansją trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigeios*, jeżyny popielicy *Rubus caesius* i podrostu drzew. Gatunki te silnie konkurują z gatunkami typowymi dla ciepłolubnych muraw, powodują spadek bogactwa gatunkowego i w efekcie zanik siedliska.

	pallentis)			
9.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)	X brak zagrożeń i nacisków	A03.03 zaniechanie / brak koszenia, A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Zagrożeniem dla trwania siedliska może być zarówno zaniechanie użytkowania skutkujące uruchomieniem procesów sukcesji wtórnej przejawiających sie ekspansją trzciny i zarośli łozowych, jak i intensyfikacja użytkowania – nawożenie, wielokrotne koszenie, podsiewanie traw, przeorywanie.
10.	6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)	X brak zagrożeń i nacisków	A03.03 zaniechanie / brak koszenia, A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja, K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Zagrożeniem jest ekspansja rodzimych gatunków: trzciny pospolitej *Phragmites australis* i śmiałka darniowego *Deschampsia caespitosa* . Zagrożeniem dla trwania siedliska może być zarówno zaniechanie użytkowania skutkujące uruchomieniem procesów sukcesji wtórnej przejawiających się ekspansją trzciny i zarośli łozowych, jak i intensyfikacja użytkowania – nawożenie, wielokrotne koszenie, podsiewanie traw, przeorywanie.
11.	7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	X brak zagrożeń i nacisków	Zarastanie przez gatunki takie jak: trzcina pospolita *Phragmites australis* i wierzba szara *Salix cinerea* .
12.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	X brak zagrożeń i nacisków	Zarastanie przez gatunki takie, jak trzcina pospolita *Phragmites australis* , wierzba szara *Salix cinerea* , a także olcha *Alnus glutinosa* i kruszyna *Frangula alnus* .
13.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	B02.02 wycinka lasu	Pojedyncze ślady usuwania martwych drzew, zmniejsza to zasoby martwego drewna i wpływa na pogorszenie stanu zachowania siedliska. Pozyskiwanie drewna może skutkować obniżeniem wieku drzewostanu i pogorszeniem stanu zachowania siedliska.
14.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	B02.02 wycinka lasu	Pojedyncze ślady usuwania martwych drzew, zmniejsza to zasoby martwego drewna i wpływa na pogorszenie stanu zachowania siedliska. Pozyskiwanie (w tym nielegalne) drewna skutkuje obniżeniem wieku drzewostanu i pogorszeniem stanu zachowania

				siedliska.
15.	9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraea e*)	K.04.01 konkurencja	K.02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Udział gatunków grądowych w podszycie (np. grabu *Carpinus betulus*) ograniczający rozwój gatunków światło i ciepłolubnych w runie. Zagrożeniem dla trwania siedliska jest rozwój podszytu powodujący zacienienie runa i zanik gatunków światło i ciepłolubnych.
16.	1617 starodub łąkowy *Angelica palustris (= Ostericum palustre)*	X brak zagrożeń i nacisków.	A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, A03.03 zaniechanie / brak koszenia. A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Stanowisko koszone corocznie. potencjalnym zagrożeniem jest zaniechanie tej czynności lub intensyfikacja użytkowania polegająca na próbach podniesienia wydajności łąki. Zagrożeniem dla trwania populacji gatunku może być zaniechanie bądź zmiana intensywności użytkowania łąk stanowiących siedlisko gatunku. Groźne jest zarówno zaniechanie użytkowania skutkujące uruchomieniem procesów sukcesji wtórnej przejawiających się ekspansją trzciny i zarośli lozowych, jak i intensyfikacja użytkowania – nawożenie, wielokrotne koszenie, podsiewanie traw, przeorywanie.
17.	1903 lipiennik Loesela *Liparis loeselii*	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A03.03 zaniechanie / brak koszenia	Obecność stosunkowo licznych osobników krzewów i bliskość szuwaru trzcinowego stanowi niebezpieczeństwo przekształcenia łąki w szuwar lub zarośla lozowe w przypadku braku koszenia.
18.	1393 sierpowiec błyszczący *Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus*	U nieznane naciski i zagrożenia	U nieznane naciski i zagrożenia	Gatunek stwierdzono w trakcie prac terenowych, przy czym posiadane informacje nie są wystarczające do określenia ewentualnych zagrożeń.
19.	1188 kumak nizinny *Bombina bombina*	X brak zagrożeń i nacisków.	J02 spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Ewentualne zagrożenia związane są głównie z występującymi w obrębie siedlisk (stanowisk rozrodczych) gatunku zaburzeniami warunków hydrologicznych, zależnych od poziomu zwierciadła wody w Jeziorze Gopło. Zwierciadło to podlega modyfikacjom w wyniku realizowanej gospodarki wodnej, ze względu na retencyjną funkcję akwenu. Wahania poziomu wody w okresie rozrodczym gatunku potencjalnie mogą stanowić zagrożenie dla sukcesu rozrodczego i wpływać na stan populacji gatunku. W celu weryfikacji ww. zagrożeń niezbędne jest

				uzupełnienie wiedzy w zakresie stanu populacji gatunku.
20.	1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*	U nieznane naciski i zagrożenia	U nieznane naciski i zagrożenia	Brak jest danych w zakresie miejsc występowania gatunku.
21.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)	Nie analizowano zagrożeń dla siedliska z powodu planowanej weryfikacji Standardowego Formularza Danych.		
22.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Nie analizowano zagrożeń dla siedliska z powodu planowanej weryfikacji Standardowego Formularza Danych.		
23.	91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Nie analizowano zagrożeń dla siedliska z powodu planowanej weryfikacji Standardowego Formularza Danych.		
24.	1149 koza *Cobitis taenia*	Nie analizowano zagrożeń dla gatunku z powodu planowanej weryfikacji Standardowego Formularza Danych.		

Źródło: ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA w BYDGOSZCZY i REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA w POZNANIU z dnia 18 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło PLH040007.

3.8.4 Rezerwaty

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajdują się 4 rezerwaty przyrody:

1. Mierucinek
2. Ostrowo
3. Dęby Węgrzynowskie wraz z otuliną
4. Nadgoplański Park Tysiąclecia

Mapa 14. Rezerwaty na terenie Powiatu Mogileńskiego

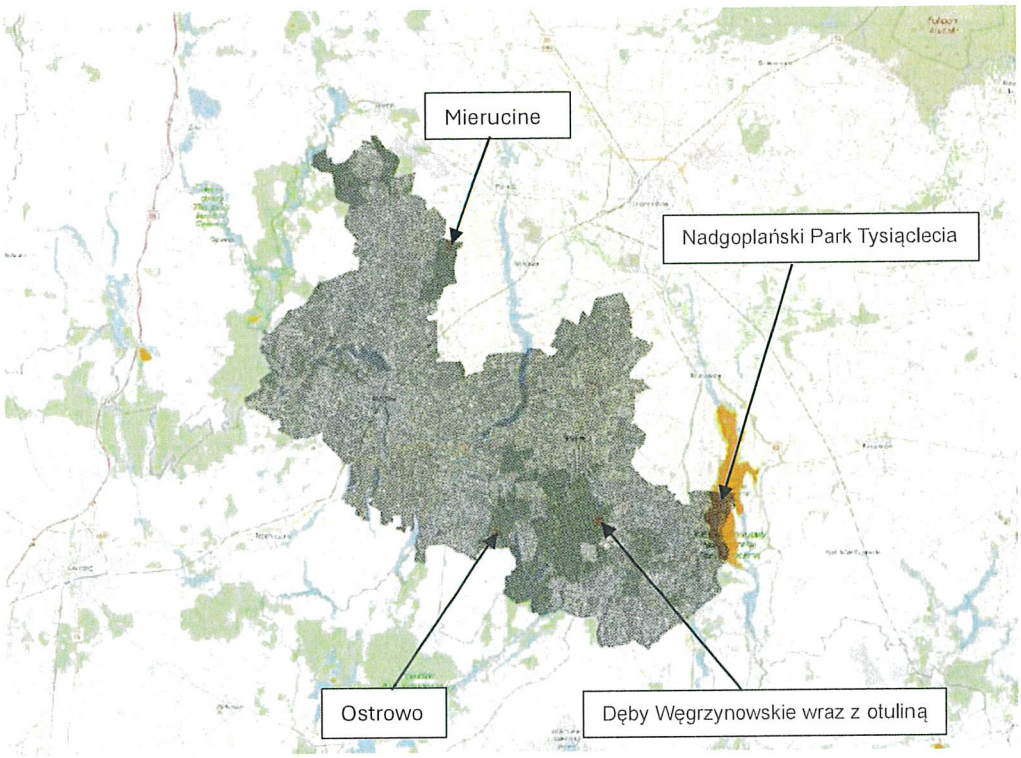

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerwat Mierucinek PL.ZIPOP.1393.RP.639

Rezerwat został uznany w dniu 07.02.1996 roku o powierzchni 29,53 ha. Rezerwat w graniach Powiatu Mogileńskiego zlokalizowany jest w graniach gminy Dąbrowa. Znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Gołąbki. Celem ochrony rezerwatu jest przywracanie naturalnych cech zespołu grądu środkowoeuropejskiego *Galio sylvatici-Carpinetum*. Ochronie ścisłej podlega cały obszar rezerwatu.

Dla rezerwatu określa się rodzaj - Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFi), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl) zaś ze względu na główny typ ekosystemu: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów nizinnych (lni). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. [14]

[14] ZARZĄDZENIE Nr 0210/14/2012 REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA w BYDGOSZCZY z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mierucinek".

Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela poniżej.

Tabela 21 Zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz sposoby eliminacji lub ograniczania ich skutków na obszarze rezerwatu Mierucinek.

Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Antropopresja (niekontrolowany ruch kołowy pojazdami mechanicznymi po drodze).	Zamontowanie szlabanów, przed granicą rezerwatu, na drodze biegnącej przez rezerwat.

Źródło: ZARZĄDZENIE Nr 0210/14/2012 REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA w BYDGOSZCZY z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mierucinek".

Rezerwat Ostrowo PL.ZIPOP.1393.RP.1056

Rezerwat został uznany w dniu 15.05.1977 roku o powierzchni 13,89 ha. Rezerwat znajduje się na terenie gminy Strzelno. Znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Miradz.

Celem ochrony jest zachowanie naturalnie kształtującego się drzewostanu.

Dla rezerwatu określa się rodzaj - Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFi), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl) zaś ze względu na główny typ ekosystemu: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów mieszanych nizinnych (lmn). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. [15]

Rezerwat został powołany w 1977 roku w celu zachowania miejsca lęgowego czapli siwej. Inwentaryzacja wykazała, że od 2003 roku rezerwat nie jest zasiedlany przez czaple. Mimo

[15] ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 22 lutego 2017 r. w sprawie zmiany nazwy i celu ochrony rezerwatu przyrody „Czapliniec Ostrowo".

to zdecydowano o dalszej ochronie tego obszaru ze względu na znajdujący się tu starodrzew sosnowy liczący ponad 210 lat oraz naturalną sukcesję gatunków liściastych. Zarządzenie o zmianie nazwy z „Czapliniec Ostrowo" na „Ostrowo" oraz o zmianie celu ochrony, a tym samym rodzaju rezerwatu z faunistycznego na leśny, wydał Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy 22 lutego 2017 roku. Odtąd celem ochrony rezerwatu jest „zachowanie naturalnie kształtującego się drzewostanu".

Obszar rezerwatu podlega ochronie ścisłej. [16]

Rezerwat Dęby Węgrzynowskie wraz z otuliną PL.ZIPOP.1393.RP.1747

Rezerwat został uznany w dniu 21.06.2025 roku o powierzchni 11,87 ha i otulinie o powierzchni 11,38 ha. Rezerwat i otulina znajdują się na terenie gminy Strzelno. Znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Miradz.

Celem ochrony jest zachowanie grądu środkowoeuropejskiego z ponad 200-letnimi dębami.

Dla rezerwatu określa się rodzaj - Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFi), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl) zaś ze względu na główny typ ekosystemu: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów nizinnych (lni). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. [17]

Ochronie ścisłej podlega cały obszar rezerwatu. Na terenie rezerwatu nie zidentyfikowano zagrożeń. Jednocześnie wprowadzono monitoring stanu rezerwatu przyrody w celu

---

[16] *Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; Nadleśnictwo Miradz – Lasy Państwowe.*

[17] ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 4 czerwca 2025 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Dęby Węgrzynowskie"

kontroli naturalnych procesów zachodzących na jego obszarze w piątym roku obowiązywania zadań ochronnych. [18]

Rezerwat Nadgoplański Park Tysiąclecia PL.ZIPOP.1393.RP.243

Rezerwat został uznany w dniu 30.11.1967 roku o powierzchni 1988,61 ha, położony jest na terenie gminy Kruszwica (1287,10 ha), w powiecie inowrocławskim i gminy Jeziora Wielkie (701,51 ha), w powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim. Znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Miradz.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu ekosystemu wodno-błotnego, łąkowego i leśnego wraz z całą różnorodnością flory i fauny, a w szczególności awifauny występującej na tym obszarze.

Dla rezerwatu określa się rodzaj - Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFi), podtyp - ptaków (pt) zaś ze względu na główny typ ekosystemu: typ - Różnych ekosystemów (EE), podtyp - mozaiki różnych ekosystemów (me).Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. [19]

Rezerwat podlega ochronie:

- ścisłej - 306,40 ha powierzchni
- czynnej - 416,40 ha powierzchni
- krajobrazowej - 1265,81 ha powierzchni.

Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji i ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela poniżej.

---

[18] ZARZĄDZENIE NR 31/2025 REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 10 czerwca 2025 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dęby Węgrzynowskie"

[19] ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Nadgoplański Park Tysiąclecia"

Tabela 22 Zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz sposoby eliminacji lub ograniczania ich skutków na obszarze rezerwatu Nadgoplański Park Tysiąclecia.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia wewnętrzne istniejące		
1.	Zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk oraz ich zarastanie (zarośnięcie) roślinnością szuwarową, krzewami i drzewami (sukcesja wtórna).	Usunięcie roślinności szuwarowej, krzewów i drzew. Przywrócenie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego na powierzchniach dawniej użytkowanych łąk.
2.	Intensyfikacja rolnictwa na trwałych użytkach zielonych: nawożenie, wielokrotne koszenie, podsiew traw, przeorywanie itp.	Ekstensywne gospodarowanie na trwałych użytkach zielonych, zgodnie z obowiązującym PROW w tym odpowiednimi pakietami rolnośrodowiskowo-klimatycznymi.
3.	Susze i deficyty wodne oraz zanik, wskutek zarastania, drobnych zbiorników wodnych mogą prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków zwierząt i roślin.	Odtworzenie sieci drobnych zbiorników wodnych niegdyś istniejących na półwyspie Potrzymiech.
4.	Kłusownictwo ryb mogące w szczególności powodować zmiany w ichtiofaunie jeziora oraz płoszenie i niepokojenie ptaków.	Przeciwdziałanie zagrożeniu antropopresji w zakresie kłusownictwa rybackiego. Intensyfikacja kontroli w okresie lęgowym jeziora Gopło (w granicach rezerwatu) przez służby uprawnione do ścigania i karania kłusownictwa rybackiego (na podstawie przepisów odrębnych, w ramach posiadanych kompetencji).
5.	Sukcesja roślinności szuwarowej, krzewów i drzew na naturalnych	Wykaszanie roślinności zielnej i usuwanie krzewów zarastających naturalną

	wyspach, zanik naturalnych wysp – zmniejszanie się powierzchni dostępnych dla rybitw i mew siedlisk lęgowych.	piaszczystą wyspę tzw. „Wyspę Kormoranów" oraz zwodowanie sztucznych wysp według potrzeb.
6.	Ekspansja gatunków obcych i ich wpływ zarówno na siedliska jak i gatunki ptaków, np. norka amerykańska.	Przeprowadzanie monitoringu gatunków ssaków obcych i ocena ich wpływu na awifaunę jeziora Gopło.
Zagrożenia wewnętrzne potencjalne		
7.	Gospodarka wodna na jeziorze Gopło – zagrożenie wynika ze zmian poziomu wody na jeziorze w okresie podejmowania i realizacji rozrodu przez ryby, płazy i ptaki.	Kształtowanie poziomu wód w jeziorze Gopło z uwzględnieniem wymogów ochrony gatunków zwierząt, roślin i siedlisk przyrodniczych.
8.	Wykorzystanie jeziora Gopło do motorowych i niemotorowych sportów wodnych, a także innej aktywności turystycznej, sportowej i rekreacyjnej, szczególnie w okresie lęgowym, może powodować płoszenie i niepokojenie ptaków, a także przypadkową śmiertelność.	Ograniczenie wykorzystania turystycznego, rekreacyjnego i sportowego jeziora Gopło, w granicach rezerwatu, jedynie do miejsc udostępnionych na ten cel. Wyłączenie z udostępniania Zatoki Zachodniej dla celów turystyki wodnej i sportów wodnych.
9.	Wykaszanie szuwaru trzcinowego w niewłaściwych miejscach.	Wykaszanie szuwaru trzcinowego jedynie w miejscach udostępnionych w tym celu na terenie rezerwatu.
Zagrożenia zewnętrzne istniejące		
10.	Eutrofizacja, nawożenie: spływ żyznych wód m.in. z pól uprawnych przyczynia się do utrzymania wysokiej trofii jeziora Gopło. Eutrofizacja przyczynia się do zaniku makrofitów i zarastania roślinnością szuwarową.	Monitoring stanu czystości jeziora Gopło, w tym trofii prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
Zagrożenia zewnętrzne potencjalne		

11.	Osuszanie terenu i zrzut wody do jeziora Gopło wskutek działalności kopalni odkrywkowych w zlewni jeziora Gopło.	Analiza w ocenach oddziaływania na środowisko nowych inwestycji w zakresie wpływu wydobycia kopalin na wody powierzchniowe i podziemne. Kontrola funkcjonujących kopalni przez organy wydające zezwolenia na eksploatacje zgodnie z przepisami odrębnymi.
12.	Powstawanie nowych elektrowni wiatrowych wokół rezerwatu może spowodować zwiększoną śmiertelność i wymuszenie zmian tras przelotów ptaków, a tym samym negatywny wpływ na stan populacji awifauny.	W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentów planistycznych gmin Inowrocław, Kruszwica, Radziejów, Piotrków Kujawski, Jeziora Wielkie, Strzelno, należy szczegółowo przeanalizować możliwość budowy nowych elektrowni wiatrowych w strefie co najmniej 10 km od granic rezerwatu przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia, w zakresie potencjalnego oddziaływania na gatunki ptaków będące przedmiotami ochrony rezerwatu. Uwzględnienie kwestii możliwego wpływu na przedmioty ochrony rezerwatu przyrody wymagane jest również w ramach oceny oddziaływania na środowisko dla inwestycji co wynika z przepisów odrębnych.

Źródło: ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Nadgoplański Park Tysiąclecia".

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w Zarządzeniu z dnia 24 kwietnia 2019 r. określił działania ochronne na obszarze Rezerwatu dla ochrony czynnej:

- Odtwarzanie siedlisk łąkowych;
- Utrzymanie trwałych użytków zielonych w obszarze;
- Odtwarzanie systemu drobnych zbiorników wodnych;
- Kształtowanie poziomu wód w jeziorze;

- Utrzymanie wysp naturalnych i wodowanie siedlisk zastępczych;
- Przeprowadzanie monitoringu obcych gatunków ssaków drapieżnych i ocena ich wpływu na awifaunę jeziora Gopło;
- Przeciwdziałanie zagrożeniu antropopresji w zakresie kłusownictwa rybackiego;
- Monitoring ornitologiczny;
- Monitoring siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło oraz chronionych gatunków zwierząt;

Zgodnie z w/w Zarządzeniem określono również sposoby ochrony i gospodarowania na obszarze ochrony krajobrazowej:

- Pozyskanie trzciny - Wykaszanie w okresie zimowym od 15 listopada do 15 lutego z użyciem sprzętu mechanicznego (tylko miejsca wyznaczone). Trzciny nie należy usuwać w promieniu 15 m wokół torfianek, kanałów i oczek wodnych. Wyciętą biomasę należy usunąć z terenu rezerwatu do 15 lutego. Zabrania się wałowania trzciny.
- Gospodarka rolna - Prowadzenie gospodarki rolnej w obrębie gruntów ornych zgodnie z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (wyznaczone działki).

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to jedna z form ochrony przyrody, której celem jest zachowanie niewielkich, lecz cennych przyrodniczo obszarów o znaczeniu lokalnym. Obejmują one najczęściej tereny podmokłe, śródpolne oczka wodne, torfowiska, starorzecza, zadrzewienia śródpolne, fragmenty łąk i pastwisk, a także nieużytki stanowiące siedliska dzikiej fauny i flory. Choć ich powierzchnia jest zwykle niewielka, pełnią istotną funkcję jako miejsca lęgowe ptaków, siedliska płazów, owadów czy roślin chronionych. Ich ochrona przyczynia się do zachowania różnorodności biologicznej oraz stabilności lokalnych ekosystemów. Użytki ekologiczne nie są przekształcane ani użytkowane gospodarczo, co pozwala na zachowanie ich naturalnego charakteru i kontynuację procesów przyrodniczych.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się osiem użytków ekologicznych, których łączna powierzchnia wynosi 71,15 ha. Utworzenie tych użytków oparto na przepisach Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego z dnia 30 października 1997 r. (Nr 64/97) oraz

Rozporządzenia Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r., uznających wybrane fragmenty przyrody za użytki ekologiczne. Ich lokalizacja koncentruje się przede wszystkim w gminach Jeziora Wielkie i Strzelno, choć pojedyncze obiekty występują również na terenie gmin Mogilno. Użytki te, choć nienazwane, pełnią ważne funkcje przyrodnicze i ekologiczne – obejmują między innymi bagna, zarastające pastwiska oraz łąki, które stanowią siedliska dla rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt

Mapa 15. Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Mogileńskiego

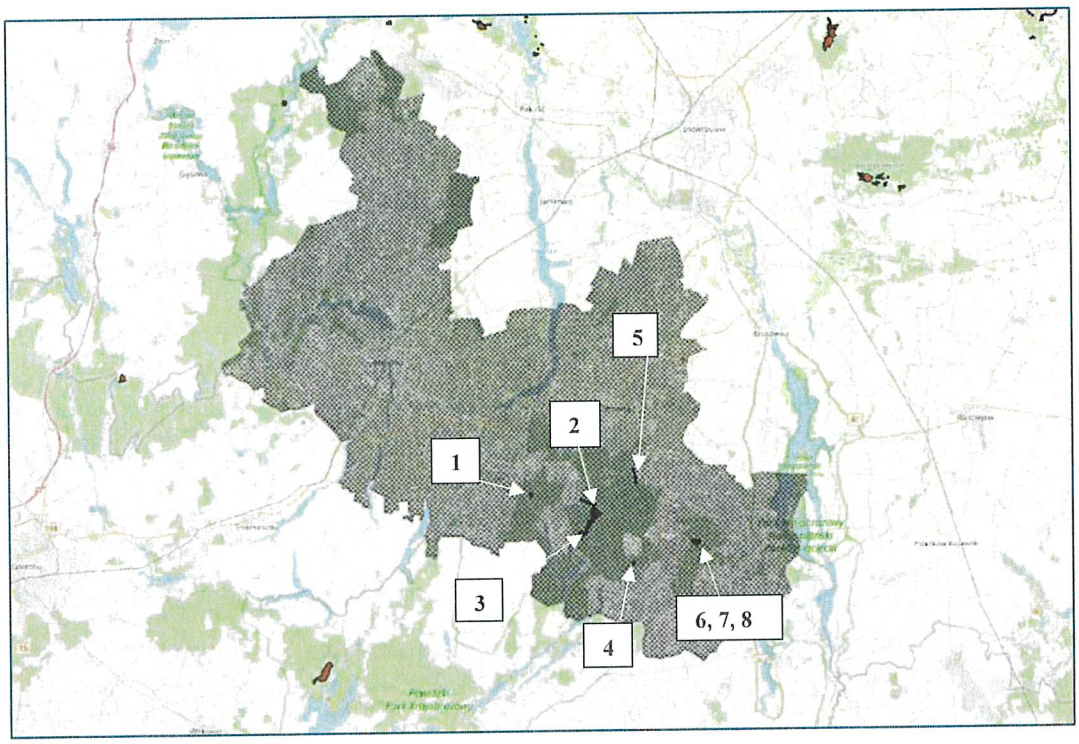

Źródło: Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Nr 1
Nazwa: Ostoja na płowej polanie **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409033.687
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 3,11
Opis wartości przyrodniczej: bagno, łąka
Ochrona: Szczególnym celem ochrony obszaru jest ochrona roślinności śródleśnych łąk występującej wśród lasu, które są siedliskiem gatunków roślin i zwierząt rzadkich i chronionych. Obszar chroniony w formie użytku ekologicznego chroni nie tylko siedliska tych gatunków, ale pełni również funkcję ostoi zwierząt.
Położenie formy ochrony: Gminy: Mogilno (gmina miejsko-wiejska)

Tekstowy opis granic: działka o numerze ewidencyjnym 81, obręb Zbytowo, leśnictwo Ostrowo, oddział 81 c , d – Lasy Państwowe Nadleśnictwo Miradz.

Nr 2
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409043.691
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 52,57
Opis wartości przyrodniczej: bagno, łąka
Ochrona: Obszar ten pełni funkcję podmokłej łąki i bagna, stanowiąc cenny element lokalnego krajobrazu przyrodniczego.
Położenie formy ochrony: Gminy: Strzelno (gmina miejsko-wiejska)
Tekstowy opis granic: Miradz, działka nr 94/2LP, 113LP, 114/1LP, 114/2LP, 115/1LP, 137/1LP, 137/2LP, 137/3LP, 138/1LP, 160/1LP, 160/2LP, 161/2LP, 161/3LP, 162/2LP, 162/4LP

Nr 3
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409043.692
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 8,09
Opis wartości przyrodniczej: bagno
Położenie formy ochrony: Gminy: Strzelno (gmina miejsko-wiejska)
Tekstowy opis granic: Miradz, działka nr 163LP

Nr 4
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409022.693
Rodzaj użytku: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 1,22
Opis wartości przyrodniczej: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Położenie formy ochrony: Gminy: Jeziora Wielkie (gmina wiejska)
Tekstowy opis granic: Nowa Wieś, działka nr 220/2LP

Nr 5
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409043.690
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 3,91
Opis wartości przyrodniczej: bagno, łąka

Położenie formy ochrony: Gmina: Strzelno (gmina miejsko-wiejska)
Tekstowy opis granic: Miradz, działka nr 67/3LP, 85LP

Nr 6
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409022.1988
Rodzaj użytku: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 2,82
Opis wartości przyrodniczej: Zarastające pastwisko
Położenie formy ochrony: Jeziora Wielkie (gmina wiejska)
Tekstowy opis granic: w gminie Jeziora Wielkie, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Żółwiny i Wycinki jako działka nr 270/1LP

Nr 7
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409022.689
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 7,00
Opis wartości przyrodniczej: bagno, pastwisko
Ochrona: Poza bagnem występuje również zarastające pastwisko, a także obszar pełniący funkcję siedliska przyrodniczego dla rzadkich gatunków
Położenie formy ochrony: Jeziora Wielkie (gmina wiejska)
Tekstowy opis granic: Żółwiny i Wycinki, działka nr 270/5LP

Nr 8
Nazwa: nie nadano nazwy **KOD:** PL.ZIPOP.1393.UE.0409022.688
Rodzaj użytku: bagno
Data ustanowienia: 1997-11-15
Powierzchnia [ha]: 1,22
Opis wartości przyrodniczej: bagno
Położenie formy ochrony: Jeziora Wielkie (gmina wiejska)
Tekstowy opis granic: Żółwiny i Wycinki, działka nr 270/5LP

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody stanowią jedną z najstarszych i najbardziej rozpoznawalnych form ochrony przyrody w Polsce. Obejmują one pojedyncze twory przyrody żywej lub nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi bądź krajobrazowymi. Do pomników przyrody zalicza się m.in. okazałe drzewa i krzewy, aleje, głazy narzutowe, jaskinie czy skałki. Ustanawiane są na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody i pełnią istotną rolę w zachowaniu bioróżnorodności

oraz kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych. Na terenie Powiatu Mogileńskiego również znajdują się tego rodzaju obiekty, chronione z uwagi na ich unikalny charakter i znaczenie przyrodnicze.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się 73 Pomniki Przyrody:

- w gminie Strzelno – 43 obiekty,
- w gminie Mogilno – 16 obiektów,
- w gminie Jeziora Wielkie – 10 obiektów,
- w gminie Dąbrowa – 4 obiekty.

Krótki opis Pomników zawiera tabela poniżej (Tabela 23).

Mapa 16. Pomniki Przyrody w Powiecie Mogileńskim.

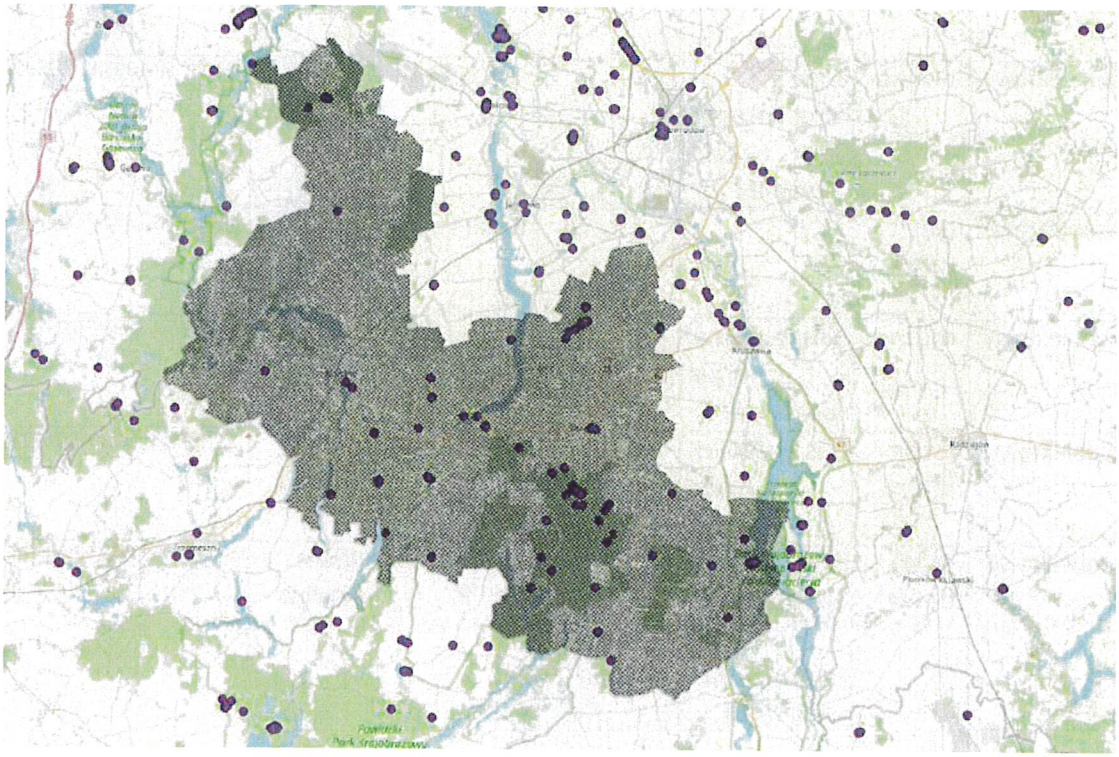

Źródło: Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Tabela 23. Pomniki Przyrody w Powiecie Mogileńskim.

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Gatunek drzewa	Nazwa	Data ustanowienia	Gmina	Nr rej. CRFOP

1.	jednoobiektowy	źródło	-	Źródło Świętego Huberta	1995-04-01	gmina Dąbrowa	PL.ZIPOP.1393.PP.0409012.455
2.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	Kamienny Dom	1995-04-01	gmina Dąbrowa	PL.ZIPOP.1393.PP.0409012.454
3.	jednoobiektowy	drzewo	Klon jawor (Jawor) - *Acer pseudoplatanus*	-	1994-12-31	gmina Dąbrowa	PL.ZIPOP.1393.PP.0409012.452
4.	wieloobiektowy	grupa drzew	Modrzew europejski - *Larix decidua* x27	-	1955-04-01	gmina Dąbrowa	PL.ZIPOP.1393.PP.0409012.453
5.	jednoobiektowy	drzewo	Cis pospolity - *Taxus baccata*	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1184
6.	jednoobiektowy	drzewo	Lipa drobnolistna - *Tilia cordata*	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1182
7.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1181
8.	jednoobiektowy	drzewo	Olsza czarna - *Alnus glutinosa*	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1171
9.	wieloobiektowy	grupa drzew	Cis pospolity - *Taxus baccata* x2	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1176
10.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*, Lipa srebrzysta - *Tilia tomentosa*	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1170
11.	jednoobiektowy	drzewo	Platan klonolistny - *Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)*	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1168
12.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	-	1992-08-06	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1175

13.	wieloobiektowy	grupa drzew	Lipa szerokolistna - *Tilia platyphyllos* x3	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1167
14.	jednoobiektowy	drzewo	Żywotnik olbrzymi - *Thuja plicata (Thuja gigantea)*	-	1997-05-22	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1165
15.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*, Lipa drobnolistna - *Tilia cordata*	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1173
16.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x12	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1180
17.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x2; Grusza polna (Grusza dzika, Ulęgałka) - *Pyrus pyraster*; Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa)*	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1177
18.	wieloobiektowy	grupa drzew	Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior*; Platan klonolistny -	-	1994-12-31	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1172

			Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); Robinia akacjowa (Robinia biała, Grochodrzew) - *Robinia pseudoacacia x2*; Lipa drobnolistna - *Tilia cordata*; Modrzew europejski - *Larix decidua*				
19.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	-	1992-08-06	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1174
20.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x3	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409033.1185
21.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x2	-	1991-08-14	gmina Strzelno	1393.PP.0409043.1860
22.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1995-03-09	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1853
23.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	Bartek	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1862
24.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1861
25.	jednoobiektowy	drzewo	Cis pospolity - *Taxus baccata*	-	1996-04-13	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1852
26.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1863

			- *Quercus robur*				
27.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x2	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1864
28.	jednoobiektowy	drzewo	Jarząb brekinia (Brzęk) - *Sorbus torminalis*	-	2005-11-04	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1831
29.	jednoobiektowy	drzewo	Jarząb brekinia (Brzęk) - *Sorbus torminalis*	-	2005-11-04	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1830
30.	wieloobiektowy	grupa drzew	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - *Aesculus hippocastanum*; Lipa srebrzysta - *Tilia tomentosa* x3	-	1994-12-31	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.6500
31.	jednoobiektowy	drzewo	Lipa drobnolistna - *Tilia cordata*	-	1955-04-01	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1858
32.	wieloobiektowy	inny	głaz narzutowy x4	-	1957-05-25	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1859
33.	jednoobiektowy	drzewo	Wiśnia ptasia (Wiśnia dzika, Czereśnia, Trześnia) - *Prunus avium (Cerasus avium)*	-	1996-04-13	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1848
34.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	-	1991-08-14	gmina Mogilno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1874

35.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1996-04-13	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1849
36.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1996-04-13	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1850
37.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1832
38.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1833
39.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1834
40.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1835
41.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1836
42.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1837
43.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1838
44.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1839
45.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1840
46.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1841

			- *Quercus robur*				
47.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1842
48.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1843
49.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-03-22	26.	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1844
50.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x5	-	1955-04-01	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1866
51.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur* x5	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1865
52.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1868
53.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	Dąb Napoleona	1955-04-01	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1867
54.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-11-04	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1827
55.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1959-07-20	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1871
56.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-11-04	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1829
57.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2005-11-04	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1828
58.	jednoobiektowy	drzewo	Wiśnia ptasia	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1845

			(Wiśnia dzika, Czereśnia, Trześnia) - *Prunus avium (Cerasus avium)*				
59.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1991-08-14	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1869
60.	jednoobiektowy	drzewo	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - *Aesculus hippocastanum*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1846
61.	jednoobiektowy	drzewo	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - *Aesculus hippocastanum*	-	2005-03-22	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1847
62.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	1994-12-31	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1854
63.	jednoobiektowy	inne	Drzewostan dębowy na powierzchni 11,84 ha - 450 dębów	-	1996-04-13	gmina Strzelno	PL.ZIPOP.1393.PP.0409043.1851
64.	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	-	2008-03-25	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.835
65.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	głaz narzutowy	-	1992-08-06	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.840
66.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; Lipa drobnolistna	-	1991-08-14	gmina jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.844

			- *Tilia cordata*; Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis (Ulmus pedenculata , Ulmus effusa)*				
67.	wieloobiektowy	grupa drzew	Klon jawor (Jawor) - *Acer pseudoplatanus*; Robinia akacjowa (Robinia biała, Grochodrzew) - *Robinia pseudoacacia*	-	1994-12-31	gmina jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.838
68.	jednoobiektowy	drzewo	Robinia akacjowa (Robinia biała, Grochodrzew) - *Robinia pseudoacacia*	-	1991-08-14	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.841
69.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	głaz narzutowy	-	1991-08-18	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.842
70.	wieloobiektowy	grupa drzew	Dereń świdwa - *Cornus sanguinea*; Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* x2	-	1994-12-31	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.837
71.	wieloobiektowy	grupa drzew	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica*;	-	1991-08-14	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.1032

			Lipa drobnolistna - *Tilia cordata;* Topola czarna - *Populus nigra* x6				
72.	wieloobiektowy	grupa drzew	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica*; Topola czarna - *Populus nigra* x6	-	1991-08-14	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.843
73.	jednoobiektowy	drzewo	Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis (Ulmus pedenculata , Ulmus effusa)*	-	1994-12-31	gmina Jeziora Wielkie	PL.ZIPOP.1393.PP.0409022.836

Źródło: crfop.gdos.gov.pl

Z punktu widzenia ochrony środowiska pomniki przyrody spełniają kilka istotnych funkcji. Poza walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi są także siedliskiem wielu organizmów –m.in. porostów, owadów, ptaków czy drobnych ssaków. Zachowanie takich obiektów sprzyja lokalnej bioróżnorodności oraz wzmacnia więź mieszkańców z przyrodą.

3.9 Pole elektromagnetyczne:

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Prawo ochrony środowiska zobowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz aktualizowanego corocznie rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności. Obowiązek ten dotyczy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska od dnia 8 grudnia 2003 r., to jest od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska.

W 2024 r. sieć monitoringu pól elektromagnetycznych województwa kujawsko-pomorskiego obejmowała 62 punkty, w tym 40 punktów stałej sieci monitoringu i 22 punkty monitoringu badawczego. Średni poziom pól elektromagnetycznych w województwie wyznaczony na podstawie wszystkich wykonanych w 2024 r. pomiarów wyniósł 0,55 V/m. W stałej sieci monitoringu, średnia natężenia PEM dla województwa wyniosła 0,58 V/m, a w punktach monitoringu badawczego – 0,51 V/m.

Przeprowadzone pomiary w 2024 r. nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku. Maksymalna wartość wskaźnika WME wyniosła 0,17, czyli znacznie poniżej wartości granicznej równej 1, której przekroczenie oznaczałoby naruszenie dopuszczalnych norm.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego również nie dochodziło do przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w 2024 roku. Uzyskane wyniki były znacznie poniżej dopuszczalnych poziomów. Średni poziom pól elektromagnetycznych w Powiecie w II cyklu stałej sieci monitoringu (łącznie w latach 2023-2024), średnia natężenia PEM wyniosła 0,58 V/m, a w punktach monitoringu badawczego – 0,36 V/m (łącznie w latach 2021-2024).

Pomimo potencjalnie korzystnej sytuacji, zarówno na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego jak i powiatu mogileńskiego, niezbędny jest ciągły nadzór nad istniejącymi oraz potencjalnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego. [20]

3.10 Opis szaty roślinnej, zwierząt oraz gatunki chronione na obszarze Strategii Terytorialnej

Teren Powiatu Mogileńskiego jest terenem rolniczo-leśnym. Obszary rolnicze charakteryzują się wysoką bonitacją gleb. Wśród terenów rolniczych występują tereny orne i dość często roślinność trawiasta w postaci łąk i pastwisk.

3.10.1 Tereny rolnicze

Tereny rolnicze pod względem florystycznym z reguły charakteryzują się monokulturowymi zbiorowiskami szczególnie jeśli dotyczy to gruntów ornych. Z uwagi na znaczne wykorzystanie nawozów sztucznych występują tu zbiorowiska nitrofilne. Do typowych przedstawicieli flory tego terenu można zaliczyć takie gatunki jak: perz właściwy (*Elymus repens*), przytulia czepna (*Galium aparine),* Rżniączka pospolita (*Dactylis glomerata),* Rajgras wyniosły (*Arrhenatherum elatius*), Miotła zbożowa (*Apera spica-venti*), chaber bławatek (Centaurea cyanus), Mak polny (*Papaver rhoeas),* Rzepik pospolity *(Agrimonia eupatoria),* Komosa biała (*Chenopodium album),* Rumian polny (*Anthemis arvensis*), Gorczyca polna (Sinapis arvensis), Tobołki polne (*Thlaspi arvense*), Oset (*Carduus*), poziewnik szorstki (Galeposis tetrahit). Pomiędzy granicami

[20] GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy OCENA POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH W ŚRODOWISKU W ROKU 2024 W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

nieruchomości czy wzdłuż dróg śródpolnych można spotkać typowe gatunki z zespołu Artemisio-Tanacetetum vulgaris przede wszystkim Linaria vulgaris (lnica pospolita), Artemisia vulgaris (bylica pospolita)[optimum], Tanacetum vulgare (wrotycz zwyczajny) oraz zespołu Convolvulo arvensis-Agropyretum repentis tj. Bromus inermis (stokłosa bezostna), Equisetum arvense (skrzyp polny), Cerastium arvense (rogownica polna), Convolvulus arvensis (powój polny), Elymus repens (perz właściwy). Typowymi przedstawicielami flory jest też Tymotka łąkowa (Phleum pratense), Wiechlina łąkowa (Poa pratensis), Życica trwała (Lolium perenne), Życica wielokwiatowa (Lolium multifiorum), Życica mieszańcowa (Lolium x boucheanum), Kostrzewa czerwona (Fesfuca rubra).

Cechą charakterystyczna krajobrazu polnego są zadrzewienia śródpolne, śródzagrodowe czy aleje drzew. Są to przede wszystkim Ulmus minor (wiąz pospolity), Acer platanoides (klon pospolity), Corylus avellana (leszczyna pospolita), Fraxinus excelsior (jesion wyniosły), Acer campestre (klon polny), Sorbus aucuparia (jarząb pospolity), Fagus sylvatica (buk zwyczajny), Carpinus betulus (grab pospolity), lipa drobnolistna (Tilia cordata), dąb szypułkowy (Quercus robur). Na obszarze miedz oprócz wyżej wymieninych gatunków znaleźć można: Crataegus laevigata (głóg dwuszyjkowy), Crataegus monogyna (głóg jednoszyjkowy), Prunus spinosa (śliwa tarnina), Rosa canina (róża dzika), Acer campestre (klon polny) – w formie zarośli. Dodatkowo na terenach objętych ochroną Natura 2000 występują gatunki roślin podlegające ochronie i zostały wymienione w rozdziałach 3.8.3 i 3.8.4.

Tereny upraw rolnych nie cechują się zbytnią różnorodnością biologiczną. Krajobraz rolniczy mimo to jest miejscem bytowania wielu gatunków zwierząt w szczególności awifauny jednak są to z reguły gatunki pospolite: myszołów zwyczajny (Buteo buteo), skowronek polny (Alauda arvensis), jaskółka dymówka (Hirundo rustica), wróbel domowy (Passer domesticus), kopciuszek (Phoenicurus ochruros), kos zwyczajny (Turdus merula), pokrzewka cierniówka (Curruca communis), trznadel żółtobrzuch (Emberiza citrinella), sroka pospolita (Pica pica), szczygieł (Carduelis carduelis), sójka (Garrulus glandarius), szpak (Sturnus vulgaris), gołąb grzywacz (Columba palumbus), synogarlica turecka (Streptopelia decaocto), kukułka (Cuculus canorus). Oprócz wyżej wymienionych gatunków z wysokim prawdopodobieństwem może odwiedzać ten teren żuraw (Grus grus) oraz bocian biały (Ciconia ciconia), kruk (Corvus corax), słonka (Scolopax rusticola), przepiórka (Coturnix coturnix), kuropatwa (Perdix perdix), bażant (Phasianus colchicus).

W okresie wędrówkowym nad samym Powiatem Mogileńskim, prawdopodobnie migruje wiele gatunków ptaków. Do takich gatunków można z całą pewnością zaliczyć gęś zbożową (Anser fabalis), żurawia szarego (Grus grus).

W sezonie zimowym, ze względu na bardzo ubogie warunki pokarmowe na uprawnych polach oraz użytkach zielonych, żerują: trznadel (Emberiza citrinella), kruk (Corvus corax), myszołów (Buteo buteo), wróbel (Passer domesticus). Dodatkowo na terenach objętych ochroną Natura 2000 występują gatunki zwierząt podlegające ochronie i zostały wymienione w rozdziałach 3.8.3 i 3.8.4.

Duży udział terenów z roślinnością trawiastą powoduje że poza typowymi obszarami upraw występują na ternie opracowania również inne zbiorowiska roślinne. Jak opisano

wcześniej występują tutaj zbiorowiska muraw kserotermicznych należących do klasy Festuco-Brometea (murawy kserotermiczne). W pobliżu cieków wodnych występują także Molinio-Arrhenatheretea (łąki i pastwiska, mokre, wilgotne i świeże). Półnaturalne i antropogeniczne darniowe zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe na mezotroficznych i eutroficznych, niezabagnionych glebach mineralnych i organiczno-mineralnych lub na zmineralizowanych i podsuszonych murszach z torfu niskiego. W związku z rozwiniętym rolnictwem na terenie Powiatu Mogileńskiego występują tu także Calthion palustris (antropogeniczne nawożone, wielokośne, wilgotne i mokre łąki), Arrhenatheretalia elatioris (zbiorowiska żyznych łąk na świeżych glebach mineralnych).

3.10.2 Obszary leśne

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w rozdziale 3.5. 17,1% obszaru Powiatu Mogileńskiego pokrywają lasy.

Na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody [21] zidentyfikowano obszary, które należą do typów siedlisk przyrodniczych wpisanych w załączniku nr 1 do Rozporządzenia z dnia 13 kwietnia 2010 r. (Dz.U.2014.1713) w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Tabela 24 Typy siedlisk z dyrektywy habitatowej na terenie Powiatu Mogileńskiego

Kod Obszaru	Nazwa Obszaru
1340	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco Puccinietalia* część - zbiorowiska śródlądowe)
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*
3150	Starorzecza i naturalne
6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
6210	Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
6430	Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

[21] crfop.gdos.gov.pl

6440	Łąki selemicowe (*Cnidion dubii*)
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
7210	Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*)
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio Caricetea*)
7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
9190	Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)
91I0	Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraeae*)

3.10.3 Korytarze ekologiczne

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 55) korytarz ekologiczny

to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Mówiąc szerzej, korytarze zapewniają zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska, umożliwiając przemieszczanie się roślin, grzybów i zwierząt pomiędzy siedliskami. Dzięki dobrze funkcjonującym korytarzom wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, a cenne siedliska nadal cechuje wysoka różnorodność biologiczna. Głównymi celami wyznaczania i ochrony korytarzy ekologicznych w Polsce są: przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,

zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt, ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej w kraju i w Europie, stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków (www.korytarze.pl).

Na terenie powiatu Mogileńskiego wyznaczone zostały 3 korytarze ekologiczne:

1. Puszcza notecka – Puszcza Zielonka GKPnC-7E
2. Pojezierze Krajeńskie – południe KPnC-7F
3. Gopło KPnC-7

Mapa 17. Korytarze ekologiczne na terenie Powiatu Mogileńskiego

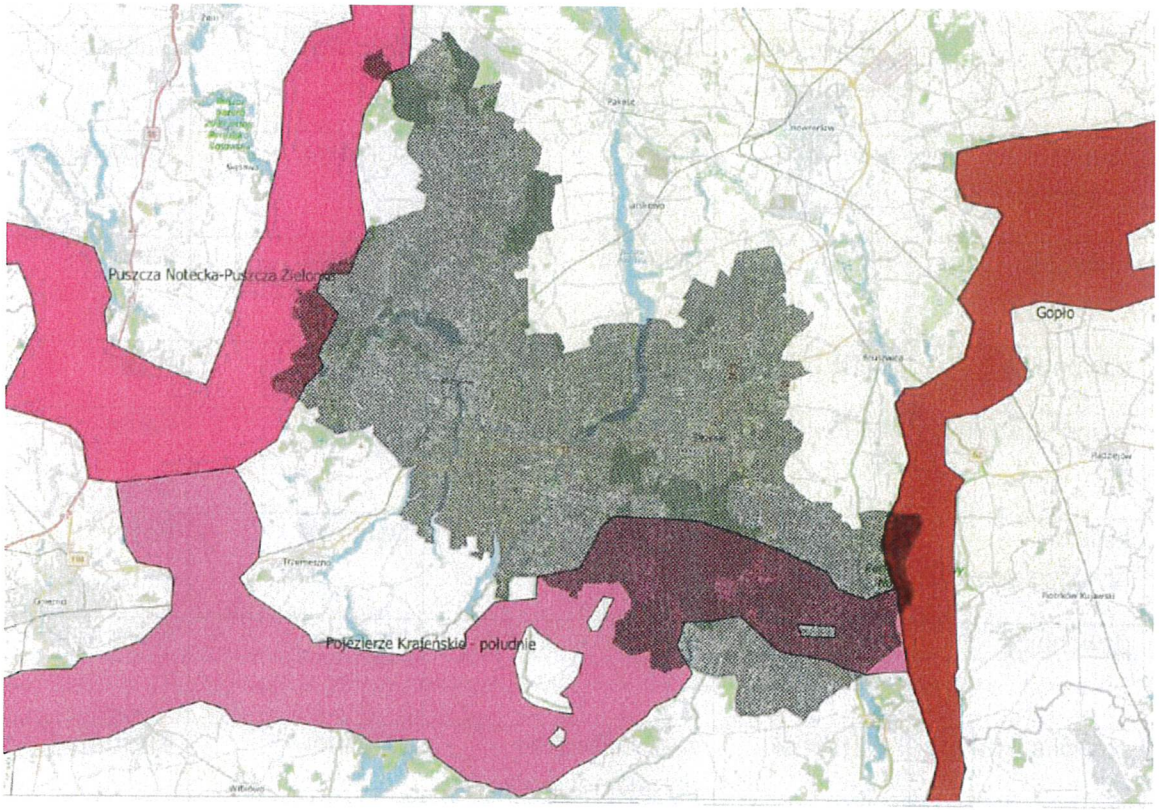

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Zgodnie z „Mapą korytarzy ekologicznych 2012" na terenie Powiatu Mogileńskiego znajdują się również 3 korytarze ekologiczne: Pojezierze Żnińskie KPnC-15C i Pojezierze Gnieźnieńskie KPnC-15B i Puszcza Bydgoska - Dolina Warty KPnC-15A (mapa korytarze.pl).

3.11 Zabytki

Na terenie Powiatu Mogileńskiego występuje wiele obiektów zabytkowych, które podlegają ochronie. Zabytki te, to głównie obiekty architektury sakralnej, rezydencjonalnej, zespoły miejskie oraz zieleń zabytkowa. Na podstawie danych dostępnych w zasobach Narodowego Instytutu Dziedzictwa wyszczególniono zabytki występujące na terenie obszaru opracowania.

Tabela 25. Zabytki na obszarze Powiatu Mogileńskiego zapisane w Rejestrze zabytków

Nazwa	Chronologia	Funkcja	Gmina	Miejscowość
budowla	połowa XIX wieku	brama wjazdowa	Dąbrowa	Słaboszewko
zespół	połowa XIX wieku	zespół dworski	Dąbrowa	Słaboszewko
dwór	połowa XIX wieku	dwór	Dąbrowa	Słaboszewko
zieleń komponowana	połowa XIX wieku	park	Dąbrowa	Słaboszewko
budynek mieszkalny	1912 r.	plebania	Dąbrowa	Parlin
dzwonnica	XVIII wiek	dzwonnica	Dąbrowa	Parlin
zespół sakralny	XVII wiek	zespół kościoła pw. Św. Wawrzyńca	Dąbrowa	Parlin
kościół rzymskokatolicki	XVII wiek	kościół pw. Św. Wawrzyńca	Dąbrowa	Parlin
dzwonnica	I połowa XVIII wieku	dzwonnica-brama	Mogilno	Niestronno
zespół sakralny	XVIII wiek	zespół kościoła parafialnego pw. Św. Michała Archanioła	Mogilno	Niestronno
kościół rzymskokatolicki	1742 r.	kościół pw. Św. Michała Archanioła	Mogilno	Niestronno
dwór	przełom XIX/XX wieku	dwór	Mogilno	Wieniec
zieleń komponowana	przełom XIX/XX wieku	park	Mogilno	Wieniec

zespół	przełom XIX/XX wieku	założenie dworsko-parkowe	Mogilno	Wieniec
kościół protestancki	1907-1909	kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki kościół parafialny pw. Św. Andrzeja Boboli	Mogilno	Wszedzień
zespół	koniec XIX wieku	założenie dworsko-parkowe	Mogilno	Gozdawa
zieleń komponowana	koniec XIX wieku	park	Mogilno	Gozdawa
dwór	koniec XIX wieku	dwór	Mogilno	Gozdawa
kościół rzymskokatolicki	1761 r.	kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła	Mogilno	Wylatowo
zieleń komponowana	XIX wiek	park	Mogilno	Bielice
zespół	XX wiek	założenie dworsko-parkowe	Mogilno	Bielice
dwór	początek XX wieku	dwór	Mogilno	Bielice
kościół rzymskokatolicki	przełom XV/XVI wiek	kościół parafialny pw. Św. Mateusza	Mogilno	Gębice
grodzisko	epoka brązu	grodzisko	Mogilno	Gębice
kościół rzymskokatolicki	przełom XV/XVI wiek	kościół parafialny pw. Św. Marii Magdaleny	Mogilno	Kwieciszewo
kościół protestancki	1834-1838	kościół ewangelicki	Mogilno	Kwieciszewo
zespół	początek XX wieku	założenie dworsko-parkowe	Mogilno	Szczeglin
dwór	początek XX wieku	dwór	Mogilno	Szczeglin

zieleń komponowana	początek XX wieku	park	Mogilno	Szczeglin
dwór	1852 r.	dwór	Mogilno	Białotul
zespół	1852 r.	założenie dworsko-parkowe	Mogilno	Białotul
zieleń komponowana	koniec XIX wieku	park	Mogilno	Białotul
dzwonnica	XVIII wiek	dzwonnica	Mogilno	Strzelce
zespół sakralny	I połowa XVII wieku	zespół kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP	Mogilno	Strzelce
kościół rzymskokatolicki	I połowa XVII wieku	kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny	Mogilno	Strzelce
klasztor	XII wiek	klasztor	Mogilno - miasto	Mogilno
kościół rzymskokatolicki	XII wiek	kościół, obecnie parafialny pw. Św. Jana Ewangelisty	Mogilno - miasto	Mogilno
kościół rzymskokatolicki	przełom XV/XVI wiek	kościół parafialny pw. Św. Jakuba	Mogilno - miasto	Mogilno
otoczenie	-	otoczenie zabytku	Mogilno - miasto	Mogilno
budowla	1904-1905	ogrodzenie	Mogilno - miasto	Mogilno
dzwonnica	XVIII wiek	dzwonnica	Mogilno - miasto	Mogilno
budynek mieszkalny	połowa XIX wieku	dom, obecnie dom zakonny s. służebniczek	Mogilno - miasto	Mogilno
budynek mieszkalny	1900 r.	willa	Mogilno - miasto	Mogilno
kamienica	1904r.	kamienica z oficyną	Mogilno - miasto	Mogilno
dwór	koniec XIX wieku	dwór	Strzelno	Bronisław
zieleń komponowana	II połowa XIX wieku	park	Strzelno	Rzadkwin

zespół	II połowa XIX wieku	założenie dworsko-parkowe	Strzelno	Rzadkwin
dwór	II połowa XIX wieku	dwór	Strzelno	Rzadkwin
kościół rzymskokatolicki	1878-1882	kościół parafialny pw. Św. Rocha	Strzelno	Rzadkwin
zespół sakralny	1878-1882	zespół kościoła parafialnego pw. Św. Rocha	Strzelno	Rzadkwin
budynek mieszkalny	1845-1847	plebania	Strzelno	Rzadkwin
cmentarz	1864 r.	cmentarz rodowy rodziny von Wilamowitz-Moellendorff	Strzelno	Wymysłowice
obiekt sakralny	1864 r.	krypta grobowa rodziny von Wilamowitz-Moellendorff	Strzelno	Wymysłowice
zieleń komponowana	II połowa XIX wieku	park	Strzelno	Górki
zespół	II połowa XIX wieku	założenie dworsko-parkowe	Strzelno	Górki
dwór	1867	dwór	Strzelno	Górki
klasztor	1767-1774	klasztor	Strzelno	Markowice
zespół	1767-1774	dawniej zespół klasztorny Karmelitów Trzewiczkowych	Strzelno	Markowice
kościół rzymskokatolicki	1699-1797	kościół pw. Nawiedzenia NMP	Strzelno	Markowice
otoczenie zabytku	-	otoczenie	Strzelno	Ostrowo
wiatrak	1803 r.	wiatrak koźlak	Strzelno	Ostrowo

budynek mieszkalny	początek XX wieku	dom	Strzelno - miasto	Strzelno
cmentarz rzymskokatolicki	1829 r.	cmentarz parafialny rzymskokatolicki	Strzelno - miasto	Strzelno
kaplica	początek XX wieku	kaplica pogrzebowa	Strzelno - miasto	Strzelno
budowla	1924-1925	ogrodzenie wzgórza klasztornego od strony zachodniej	Strzelno - miasto	Strzelno
dwór	1717-1728	dwór prepozytów, obecnie plebania	Strzelno - miasto	Strzelno
kościół rzymskokatolicki	XII wiek	kościół, obecnie parafialny pw. Św. Trójcy	Strzelno - miasto	Strzelno
krajobraz kulturowy	data nieznana	wzgórze klasztorne	Strzelno - miasto	Strzelno
kościół rzymskokatolicki	przełom XVII-XVIII wiek	kościół pw. Św. Prokopa	Strzelno - miasto	Strzelno
klasztor	XVI-XVII wiek	klasztor	Strzelno - miasto	Strzelno
pomnik historii	1831	zespół sakralny i sepulkralny	Strzelno - miasto	Strzelno
otoczenie zabytku	-	otoczenie	Strzelno - miasto	Strzelno
budowla	II połowa XV wieku	ogrodzenie wzgórza klasztornego od strony północnej, wschodniej i południowej	Strzelno - miasto	Strzelno
kościół rzymskokatolicki	1760 r.	kościół parafialny pw. Św. Anny	Jeziora Wielkie	Kościeszki
budynek gospodarczy	1709 r.	spichlerz	Jeziora Wielkie	Rzeszynek

kościół rzymskokatolicki	1786 r.	kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła	Jeziora Wielkie	Siedlimowo

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z czerwca 2003 r. (obowiązujący) mówi o ochronie dziedzictwa kulturowego poprzez działania zmierzające do kształtowania struktur przestrzennych umożliwiających ochronę krajobrazu kulturowego i pojedynczych zabytków przed zniszczeniem, degradacją, dewaloryzacją oraz działania udostępniające dziedzictwo kulturowe społeczeństwu.

Ochrona dziedzictwa kulturowego jednostek osadniczych województwa realizowana będzie przez następujące działania:

- rewaloryzację zabytków układów urbanistycznych o dużym znaczeniu kulturowym i historycznym
- ochronę zasobów kulturowych miast poprzez eliminację ruchu samochodowego z ich zabytkowych centrów (w Powiecie Mogileńskim – Mogilno, Strzelno)
- konserwacje i szerokie turystyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego ruin zamków.

Zgodnie z Uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 14/588/18 z dnia 12.04.2018r. przyjmującą Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego, ochrona i funkcjonowanie zasobów środowiska kulturowego odbywać się będzie przez:

* przedsięwzięcia zmierzające do obejmowania formami ochrony obiektów i zespołów obiektów o szczególnych wartościach kulturowych oraz wspomaganie prac dla zachowania obiektów objętych ochroną;

* przedsięwzięcia zmierzające dla ochrony i harmonijnego kształtowania krajobrazów zachowujących tożsamość kulturową oraz walory tradycyjnego zagospodarowania;

* przedsięwzięcia zmierzające dla zachowania wartości obiektów dziedzictwa kulturowego poprzez ich zabezpieczanie, utrzymanie, rewaloryzację, renowację, restaurowanie bądź inne działania mogące wchodzić w zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

* przedsięwzięcia zmierzające dla kształtowania i utrwalania tożsamości regionalnej;

* przedsięwzięcia zmierzające do zagospodarowania bądź adaptacji zasobów dziedzictwa kulturowego dla celów kulturowych i turystycznych;

* rozwój turystyki na bazie zasobów dziedzictwa kulturowego województwa zarówno materialnego jak i niematerialnego historycznych ziem regionu i związanego z nim osadnictwa;

* przedsięwzięcia promocyjne i popularyzatorskie zasobów dziedzictwa kulturowego.

Według *Raportu Zarządu Powiatu Mogileńskiego o stanie powiatu w 2023 r.* Powiat Mogileński przystąpił do Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, który pozwalał uzyskać dofinansowanie na zadania związane z pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi przy zabytkach. W wyniku dwóch edycji konkursu Powiatowi udało się pozyskać środki na realizację pięciu zadań:

- remont dachu kościoła parafialnego w Niestronnie,
- prace ratunkowo-naprawcze elewacji kościoła pw. Św. Wojciecha w Stodołach,
- prace ratunkowo-naprawcze dachu kościoła pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Strzelcach,
- konserwacja wewnętrznych ścian nawy północnej, głównej oraz filarów w drewnianym kościele pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła z XVIII w. w Wylatowie,
- wymiana pokrycia dachu wieży kościoła w Ostrowie wraz z wymianą więźby dachowej, stolarki okiennej oraz renowacją dzwonów

3.12 Obszary ochrony uzdrowiskowej

Na terenie Powiatu Mogileńskiego nie został powołany obszar ochrony uzdrowiskowej.

4. Charakterystyka działań ujętych w projekcie Strategii

Strategia rozwoju jest dokumentem określającym kierunki działań oraz cele strategiczne i operacyjne, które będą służyć zrealizowaniu tych kierunków. Podczas prac nad strategią zostało sformułowane następujące działanie:

„Kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców, w tym w szczególności obsługa mieszkańców i zaspokajanie ich potrzeb oraz budowanie silnego, odpornego i nowoczesnego samorządu."

Na podstawie danych zawartych w strategii dokonano oceny czy dane działanie wpisuje się w możliwość choćby potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko. W tym celu zebrano bardziej szczegółowe dane dot. zamierzeń inwestycyjnych oraz przeanalizowano pod tym kątem Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wyniki analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Analiza oddziaływania na obszary Natura oraz potencjalnego i znaczącego oddziaływania na środowisko

Nazwa zadania	*Opis zadania*	*Potencjalny wpływ na obszar Natura 2000*	*Potencjalnie znacząco oddziałowuje*	*Zawsze znacząco oddziałowuje*
Kierunki interwencji w sferze społecznej – Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców				
Wspieranie systemu opieki zdrowotnej	Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych	*tak*	*tak*	*nie*
	Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej	*nie*	*nie*	*nie*
	Podniesienie standardów obsługi pacjenta	*nie*	*nie*	*nie*
	Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym dzieciom i młodzieży	*nie*	*nie*	*nie*
Zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych	Rozwój usług społecznych	*tak*	*tak*	*nie*
	Wspieranie aktywności społecznej i integracji	*nie*	*nie*	*nie*
	Partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami	*nie*	*nie*	*nie*
Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego	Rozwój infrastruktury placówek oświatowych	*tak*	*tak*	*nie*
	Doposażenie szkół ponadpodstawowych	*nie*	*nie*	*nie*

	Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb uczniów i współczesnego rynku pracy	*nie*	*nie*	*nie*
	Podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów	*nie*	*nie*	*nie*
Tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego	Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej	*tak*	*tak*	*nie*
	Popularyzacja aktywnego stylu życia	*nie*	*nie*	*nie*
	Rozwój lokalnych organizacji jako naturalnych animatorów życia społecznego	*nie*	*nie*	*nie*
Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Inwestycje w zakresie cyberbezpieczeństwa	*nie*	*nie*	*nie*
	Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa w tym cyberbezpieczeństwa.	*nie*	*nie*	*nie*
	Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz bezpieczeństwa	*nie*	*nie*	*nie*
	Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej	*tak*	*tak*	*nie*
Kierunki interwencji w sferze gospodarczej – Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego				
Wzmacnianie potencjału turystycznego	Rozwój infrastruktury rowerowej	*tak*	*tak*	*nie*
	Rozwój i promocja lokalnych walorów turystycznych.	*nie*	*nie*	*nie*
	Wzbogacenie oferty kulturalnej	*nie*	*nie*	*nie*
Aktywizacja zawodowa mieszkańców	Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy	*tak*	*tak*	*nie*

	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	*tak*	*tak*	*nie*
	Wspieranie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w adaptacji do rynku pracy	*nie*	*nie*	*nie*
Zwiększenie rozpoznawalności Powiatu Mogileńskiego	Promocja Powiatu Mogileńskiego	*nie*	*nie*	*nie*
	Obecność w mediach i przestrzeni cyfrowej	*nie*	*nie*	*nie*
	Rozwijanie współpracy z innymi samorządami i organizacjami	*nie*	*nie*	*nie*
Wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi	*nie*	*nie*	*nie*
	Rozwój i promocja produktów lokalnych i ponadlokalnych	*nie*	*nie*	*nie*
Kierunki interwencji w sferze przestrzennej – Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni				
Zapewnienie spójnej sieci transportowej	Rozwój infrastruktury drogowej	*tak*	*tak*	*nie*
	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	*tak*	*tak*	*nie*
	Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego	*tak*	*tak*	*nie*
Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców	Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej	*tak*	*tak*	*nie*
	Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi	*tak*	*tak*	*nie*

	Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej	*tak*	*tak*	*nie*
	Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury	*tak*	*tak*	*nie*
Kierunki interwencji w sferze klimatyczno-środowiskowej – Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu				
Poprawa efektywności energetycznej	Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów	*tak*	*tak*	*nie*
Ochrona zasobów środowiska naturalnego	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	*tak*	*tak*	*nie*
	Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych	*tak*	*tak*	*nie*
	Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	*nie*	*nie*	*nie*
	Zwiększenie retencji wodnej i przeciwdziałanie niedoborom wód	*nie*	*nie*	*nie*
	Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień	*tak*	*tak*	*nie*
	Gospodarka odpadami	*tak*	*tak*	*nie*
	Ochrona istniejących form ochrony przyrody	*nie*	*nie*	*nie*
	Wspieranie bioróżnorodności	*tak*	*tak*	*nie*

Źródło: Analiza własna na podstawie Strategii Terytorialnej

Z powyższego wynika iż jedynie nieliczne zamierzenia inwestycyjne należą do zamierzeń mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Część zadań będzie potencjalnie wykonywana na terenie obszaru NATURA. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Art. 52 ust. 2 pkt 2) prognoza ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe,

średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
– różnorodność biologiczną,
– ludzi,
– zwierzęta,
– rośliny,
– wodę,
– powietrze,
– powierzchnię ziemi,
– krajobraz,
– klimat,
– zasoby naturalne,
– zabytki,
– dobra materialne
– z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

Zatem w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania zwrócona zostanie szczególna uwaga na te przedsięwzięcia, które potencjalnie znacząco mogą oddziaływać na środowisko. Oprócz zadań wymienionych bezpośrednio w Rozporządzeniu włączono do oceny zadania związane z termomodernizacją oraz remontami budynków z uwagi na potencjalną możliwość zlikwidowania podczas inwestycji siedlisk ptaków i nietoperzy. Dodatkowo zostanie wykonana analiza wpływu na obszar NATURA 2000 uwzględniając uwarunkowania opisane w rozdziale 3.8.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska zostały zidentyfikowane najistotniejsze problemy ochrony środowiska. W przypadku Strategii, problemy te zostały przedstawione w poniższej tabeli wraz z celem środowiskowym, który wynika z opisu stanu środowiska. Poniżej zaprezentowano tabelę wg, której usystematyzowano obszar tematyczny Strategii pod katem obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody.

Tabela 27 Problemy środowiska na terenie Powiatu Mogileńskiego

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Kierunek ze Strategii	Cel
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Emisja zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw przez środki transportu drogowego w tym reemisja z dróg gruntowych. Ograniczona oferta transportu publicznego, Niedostateczny udział Zielonej energii w miksie energetycznym Powiatu Mogileńskiego Emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni oraz budynków mieszkalnych. Brak systemowej infrastruktury ciepłowniczej w gminach wiejskich. Brak wyznaczonej strategii rozwoju systemów ciepłowniczych. Całkowity brak sieci gazowej w gminach Dąbrowa i Jeziora Wielkie,	Postępujące inwestycje drogowe na poziomie lokalnym i powiatowym, w tym modernizacje dróg. Rozwój systemu transportu publicznego (autobusy wojewódzkie i prywatne) zapewniający połączenia międzygminne i do większych miast. Zwiększenie roli kolei regionalnej w polityce mobilności niskoemisyjnej. Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej poprzez termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz wykorzystanie OZE; Montaż instalacji OZE; Rozwój tzw. zielono-błękitnej infrastruktury obejmującej między innymi tworzenie ogrodów deszczowych, parków kieszonkowych,	Poprawa jakości powietrza

		zielonych dachów czy ścian. Modernizacja systemu ciepłowniczego oraz budowa nowych źródeł energii nisko- lub zeroemisyjnych; Rozwój infrastruktury rowerowej. Rozbudowa sieci gazowej do mniej zurbanizowanych obszarów Rozwój turystyki rowerowej i sieci szlaków	
Zagrożenia hałasem	Zagrożenie głównie w pobliżu dróg krajowych nr 15, 25 i 62	-	-
Gospodarowanie wodami	Zły stan wód powierzchniowych. Obniżenie poziomu wód gruntowych Trwałe zanieczyszczenia wód na skutek niekontrolowanych składowisk, działalności przemysłowej lub transportu drogowego.	Rozbudowa i modernizacja systemu sieci wodno-kanalizacyjnej; Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków; Rozwój i rozbudowa systemów selektywnej zbiórki odpadów w każdej gminie oraz stopniowa rozbudowa infrastruktury (PSZOK-i, systemy bioodpadów).	Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód

Gospodarka wodno-ściekowa	Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej, poza gminami miejskimi,	Rozbudowa i modernizacja systemu sieci wodno-kanalizacyjnej; Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków; Pozyskiwania środków na inwestycje wodno-kanalizacyjne.	Racjonalna gospodarka ściekowa
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Trwałe zanieczyszczenia środowiska gleb na skutek niekontrolowanych składowisk, działalności przemysłowej lub transportu drogowego.	Rozwój i rozbudowa systemów selektywnej zbiórki odpadów w każdej gminie oraz stopniowa rozbudowa infrastruktury (PSZOK-i, systemy bioodpadów).	Bezpieczne składowanie odpadów i rekultywacja terenów po składowiskach odpadów. Segregację, recykling oraz unieszkodliwianie w sposób bezpieczny dla środowiska
Zasoby przyrodnicze	Wysoki udział terenów cennych przyrodniczo. Część obszarów ulega degradacji z uwagi na nadmierną antropopresję związaną z turystyką, nadmierne nawożenie czy niepoprawną gospodarkę leśną i rolną.	Wykorzystanie walorów przyrodniczych Powiatu Mogileńskiego do celów turystycznych i rekreacyjnych – zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych i rzek; wzmocnienie potencjału regionu poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturalnych Powiatu Mogileńskiego – stworzenie sieci szlaków turystycznych (pieszych,	Wzrost ilości dróg rowerowych i szlaków turystycznych zapobiegających nadmiernej antropopresji.

		rowerowych i wodnych)	

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie powyższej tabeli można wyciągnąć wniosek iż najistotniejszym wyzwaniem z punktu widzenia JST jest poprawa jakości powietrza i działania związane z poprawą jakości wód oraz z konserwacją zasobów przyrodniczych.

6. Analiza i ocena skutków środowiskowych przewidzianych działań

6.1. Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Skutki oddziaływań na środowisko

Kryteria oceny w dokonanej analizie określone zostały na podstawie:

- aktualnego stanu środowiska i zidentyfikowanych najważniejszych problemów;
- wniosków z analiz dokumentów strategicznych.

Podane kryteria oceny wpływu dla każdego elementu środowiska przedstawiono w niżej zamieszczonej tabeli.

Tabela 28 Kryteria oceny

Lp.	Badane elementy środowiska	Kryteria oceny
1.	Różnorodność biologiczna	Wpływ na gatunki i siedliska objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, korytarze ekologiczne oraz na obszarach chronionych.
2.	Zwierzęta	Wpływ na chronione gatunki zwierząt i ich siedliska.
3.	Rośliny	Wpływ na chronione gatunki roślin i siedliska przyrodnicze. Wpływ na utrzymanie powierzchni biologicznie czynnej na terenie gminy. Wpływ na utrzymanie zadrzewień.
4.	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Wpływ na utrzymanie spójności obszarów chronionych oraz na drożność korytarzy ekologicznych.
5.	Woda	Wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych oraz osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych dla JCW. Wpływ na zwiększenie ryzyka wystąpienia podtopień.
6.	Powietrze	Wpływ na jakość powietrza w zakresie emisji pyłów PM 10 i PM 2,5, benzo(α)pirenu szczególnie na obszarach przekroczeń.
7.	Ludzie	Wpływ na występowanie przekroczeń standardów jakości powietrza, hałasu, wody pitnej, zanieczyszczeń gleb ze względu na zdrowie ludzi, a także czynniki poprawiające standard życia oraz bezpieczeństwo mieszkańców.
8.	Powierzchnia ziemi	Wpływ na ukształtowanie powierzchni terenu, przemieszczanie gruntów oraz gleb w trakcie prowadzenia prac budowlanych. Wpływ na trwałą zmianę rzeźby terenu na skutek wprowadzenia antropogenicznych form ukształtowania w postaci wykonywania nasypów, przekopów, itp.
9.	Krajobraz	Wpływ na pogorszenie walorów krajobrazowych.
10.	Klimat	Wpływ na czynniki determinujące klimat. Efektywność energetyczna. Wpływ na adaptację do zmian klimatu (zjawisk ekstremalnych).
		Wpływ na wzrost zużycia surowców skalnych wykorzystywanych

11.	Zasoby naturalne	na etapie budowy. Wpływ na zużycie surowców energetycznych (paliw kopalnych).
12.	Zabytki	Wpływ na zachowanie dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych. Wpływ na poprawę, funkcjonalności i dostępności zabytków dla społeczeństwa oraz utrwalanie estetyki w przestrzeni publicznej. Wpływ prowadzonych prac budowlanych na stan techniczny zabytków zlokalizowanych w sąsiedztwie. Wpływ lokalizacji nowej inwestycji na ekspozycję zabytku będącego lokalną dominantą przestrzenną.
13.	Dobra materialne	Wpływ na wartość nieruchomości (gruntów i budynków) z uwagi na obecność lub sąsiedztwo planowanej inwestycji. Wpływ na wartość obiektów budowlanych wszelkich prac i działań mogących oddziaływać na ich stan techniczny zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji.

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę możliwe oddziaływania projektów zaproponowanych do realizacji w ramach projektu Planu na poszczególne elementy środowiska, można sformułować zalecenia dotyczące ich przeprowadzenia w aspekcie minimalizacji wpływu na środowisko. Należy jednak nadmienić, że projekt Planu w wielu zadaniach nie wskazuje na metody ich realizacji i stosowanych technologii, przez co zalecenia mogą wydawać się ogólne i powszechnie znane, niemniej uznano, że warto je przytoczyć, jako punkt wyjściowy do określenia potencjalnych zagrożeń środowiskowych. Zalecenia te przedstawiono w opisie oddziaływań. Należy także wspomnieć, iż wszelkie inwestycje określone w Planie, które mogą w negatywny sposób oddziaływać na środowisko, na etapie wykonawczym będą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko lub będą wymagały specjalnych pozwoleń lub uzgodnień.

Oddziaływanie na środowisko działań przewidzianych w projekcie Planu oceniano posługując się określeniem:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, prawdopodobne),
- okresu trwania oddziaływania (długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe),
- częstotliwości oddziaływanie (stałe, chwilowe),
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne),
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Ponadto określono wpływ poszczególnych grup działań od pozytywnego do negatywnego znaczącego oddziaływania na środowisko.

Tabela 29 Legenda do matrycy

Legenda	
Oddziaływanie:	
pozytywne	Oznaczono kolorem zielonym
możliwe negatywne	Oznaczono kolorem żółtym
negatywne znaczące	Oznaczono kolorem czerwonym
zarówno pozytywne jak i możliwe negatywne	Oznaczono kolorem jasnozielonym

Tabela 30 Wykaz skrótów do matrycy

Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów		
bezpośredniość oddziaływania	bezpośrednie	B
	pośrednie	P
	wtórne	W
	skumulowane	skum
	prawdopodobne	prwd
okresu trwania oddziaływania	krótkoterminowe	K
	średnioterminowe	Ś
	długoterminowe	D
częstotliwości oddziaływanie	stałe	S
	chwilowe	C
zasięgu oddziaływania	miejscowe	M
	lokalne	L
	ponadlokalne	pL
	regionalne	R
	ponadregionalne	pR
intensywności przekształceń	nieistotne	nie
	nieznaczne	niez
	zauważalne	zauw
	duże	du
	zupełne	zup
trwałości przekształceń	odwracalne	nO
	częściowo odwracalne	cO
	nieodwracalne	O
	możliwe do rewaloryzacji	Rew

W ramach prac nad prognozą przeanalizowano potencjalne oddziaływania na środowisko

działań, przedstawionych w Strategii, na wszystkie elementy środowiska. Aby możliwe było określenie ich łącznego wpływu, niżej przedstawiono podsumowanie tych analiz w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Ocenie podlegały zadania wskazane w Strategii.

Tabela 31 Ocena wpływu przedsięwzięć na środowisko

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój infrastruktury placówek oświatowych		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	W,D,S,L			W,D,S,L
Doposażenie szkół ponadpodstawowych	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb uczniów i współczesnego rynku pracy	działania nieinwestycyjne												
Podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów	działania nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	K, D, C, M, z, Rew	W,D,S,L	W,D,S,L			W,D,S,L
Popularyzacja aktywnego stylu życia	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój lokalnych organizacji jako naturalnych animatorów życia społecznego	działanie nieinwestycyjne												
Rozwój usług społecznych		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S, L	W,D,S,L			W,D,S,L

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wspieranie aktywności społecznej i integracji	działanie nieinwestycyjne												
Partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S, L	W,D,S,L			W,D,S,L
Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Podniesienie standardów obsługi pacjenta	działanie nieinwestycyjne												
Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym dzieciom i młodzieży	działanie nieinwestycyjne												
Inwestycje w zakresie cyberbezpieczeństwa	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa w tym cyberbezpieczeństwa	działanie nieinwestycyjne												
Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz bezpieczeństwa	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty													
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S, L	W,D,S,L			W,D,S,L
Rozwój i promocja lokalnych walorów turystycznych	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój infrastruktury rowerowej		B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	W,D,S,L, cO	W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	W,D,S,L, cO	W,D,S, L,R	W,D,S,L		W,D,S,L
Wzbogacenie oferty kulturalnej	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L				W,D,S,L
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L				W,D,S,L
Wspieranie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w adaptacji do rynku pracy	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Promocja Powiatu Mogileńskiego	działanie nieinwestycyjne												
Obecność w mediach i przestrzeni cyfrowej	działanie nieinwestycyjne												
Rozwijanie współpracy z innymi samorządami i organizacjami	działanie nieinwestycyjne												
Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi		B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	W,D,S,L, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B,D,S,L, R, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R, cO		W,D,S,L, cO

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozwój i promocja produktów lokalnych i ponadlokalnych	działanie nieinwestycyjne												
Rozwój infrastruktury drogowej		B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	W,D,S,L, cO	W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	W,D,S,L, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, nO		W,D,S,L, cO			W,D,S,L, cO

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym		B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S, R	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B,D,S, R	W,D,S,L , cO			W,D,S,L, cO
Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego		B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	W,D,S,L , cO	W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	W,D,S,L , cO	W,D,S,L ,R	W,D,S,L		W,D,S,L

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B,D,S,L	W,D,S,L ,R			W,D,S,L
Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	B,D,S,L, R	W,D,S,L , cO			W,D,S, L,cO

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	B,D,S,L, R	W,D,S,L , cO			W,D,S, L,cO
Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	W,D,S,L , cO	W,D,S, L,R			W,D,S, L,R

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii		W,D,S,L	W,D,S,L		W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L		W,D,S,L
Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L	B,D,S,L, du	P,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L		W,D,S,L		W,D,S,L

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych		B, K, C, M, niez, Rew	B, K, C, M, niez, O,L				P,D,S,L		W,D,S,L	W,D,S,L			W,D,S,L
Zwiększenie retencji wodnej i przeciwdziałanie niedoborom wód	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	działanie nieinwestycyjne												
Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień		B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	B, K, D, S, C, M, niez, Rew	W,D,S,L		W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L		W,D,S,L	W,D,S,L	W,D,S,L

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Gospodarka odpadami		B, K, C, M, niez, Rew	B, K, C, M, niez, O		W,D,S, L	W,D,S,L	B, K, C, M, niez, O	B, D, S, L,O	W,D,S,L		W,D,S,L		W,D,S,L
Ochrona istniejących form ochrony przyrody	działanie nieinwestycyjne												

Kierunek działań	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wspieranie bioróżnorodności	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO	B, K, D, S, C, M, niez, cO		W,D,S, L, cO	W,D,S,L, cO	B,D,S,L, R	B, K, D, S, C, M, niez, nO	W,D,S,L, cO	W,D,S, L,R			W,D,S, L,R

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Najważniejsze oddziaływania i zagrożenia. Analiza skutków realizacji działań

W poniższej tabeli opisane zostały najważniejsze negatywne oddziaływania na środowisko. Następnie oceniono wpływ na środowisko oraz zaproponowano działania mitygujące lub zapobiegające oddziaływaniom negatywnym.

Tabela 32 Analiza skutków realizacji działań

l.p.	Kierunek działań	Opis oddziaływania
1.	Rozwój infrastruktury placówek oświatowych; Rozwój usług społecznych; Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych; Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy; Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	Działania mają na celu dostęp do nowoczesnych, dobrze wyposażonych placówek oraz zwiększenia ich ilości i różnorodności (placówki medyczne, opiekuńcze, mieszkania treningowe, wspomagane, chronione, placówki dla dzieci, szkoły jako zmodernizowane ośrodki kształcenia odpowiadające współczesnym wyzwaniom edukacyjnym). Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie z pracami budowlanymi i modernizacyjnymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na system korzeniowy. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy zaplanować odpowiednią kompensację przyrodniczą. Lokalizacje nowych obiektów należy poprzedzić analizą pod względem występowania cennych siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym. Z uwagi na to iż na terenie Powiatu Mogileńskiego występują cenne siedliska przyrodnicze, nowe przedsięwzięcia należy lokalizować poza tymi terenami. Pozytywne oddziaływanie wiąże się z poprawą stanu infrastruktury placówek oświatowych i medycznych oraz poprawą usług i opieki zdrowotnej i społecznej, które przekładają się bezpośrednio na jakość życia ludzi. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; - Możliwe przekształcenie siedlisk podczas prac budowlanych. - Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. - Możliwe ograniczenie zieleni przy inwestycjach budowlanych. Kluczowe są inwentaryzacje przed

		rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. Możliwa czasowa emisja lotnych związków organicznych (np. farby, kleje). W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: dostęp do nowoczesnych, dobrze wyposażonych placówek, zwiększenie ich ilości, zwiększenie ich dostępności, szerszy zakres pomocy osobom w kryzysie; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej. **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; Możliwość zastosowania technologii niskoemisyjnych. **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; brak trwałego uszczerbku zasobów po

		zakończeniu prac. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Nowe obiekty poprawiają jakość usług społecznych a dodatkowo możliwy jest wzrost wartości nieruchomości w otoczeniu inwestycji.
2.	Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej; Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi; Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury; Wspieranie bioróżnorodności;	Działania mają na celu upowszechnienie sportu i rekreacji, zwiększenie aktywności fizycznej, promocję zdrowia, zwiększenie konkurencyjności rolnictwa, wdrażanie nowoczesnych technologii w rolnictwie a także wzrost ochrony środowiska i wspieranie bioróżnorodności. Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie pracami budowlanymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na systemy korzeniowe tychże. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy zaplanować odpowiednią kompensację przyrodniczą. Lokalizacje nowych obiektów należy poprzedzić analizą pod względem występowania cennych siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym. Z uwagi na to iż na terenie powiatu mogileńskiego występuję cenne siedliska nowe przedsięwzięcia należy lokalizować poza ich terenami. Pozytywne oddziaływanie wiąże się z poprawą stanu zdrowia ludzi poprzez aktywność fizyczną, zdrowe odżywianie i profilaktykę zdrowotną, podniesienie atrakcyjności powiatu oraz zwiększenie integracji społecznej, wspieranie zrównoważonego rolnictwa, rozwój obszarów wiejskich, poprawa warunków życia mieszkańców i tworzenie nowych miejsc pracy. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; - Możliwe przekształcenie siedlisk podczas prac budowlanych. - Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. - Możliwe ograniczenie zieleni przy inwestycjach budowlanych. Kluczowe są inwentaryzacje przed

		rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. Wspieranie bioróżnorodności oparte w szczególności na tworzeniu i rewitalizacji terenów zielonych. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. Możliwa czasowa emisja lotnych związków organicznych (np. farby, kleje). W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: promocja zdrowia, poprawa jakości życia; rozwój terenów wiejskich; wzrost działań wspierających ochronę środowiska; dostęp do nowoczesnych, dobrze wyposażonych placówek sportu i rekreacji, zwiększenie aktywności fizycznej; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej. **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; Możliwość zastosowania technologii niskoemisyjnych.

		Zasoby naturalne — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Nowe obiekty poprawiają jakość usług społecznych a dodatkowo możliwy jest wzrost wartości nieruchomości w otoczeniu inwestycji.
3.	Rozwój infrastruktury rowerowej.	Zadania mają na celu uporządkowanie ruchu turystycznego poprzez rozbudowę szlaków turystycznych, która będzie obejmować wytyczanie nowych szlaków, które będą przebiegały m.in. przez tereny leśne, cenne przyrodniczo lub obszar Natura 2000. Szlaki będą wytyczane tak aby nie naruszać cennych przyrodniczo siedlisk i tak aby zmniejszyć ryzyko antropopresji na terenach cennych przyrodniczo. Podczas prac może dojść do zniszczenia szaty roślinnej, zatem roboty powinny być tak zaplanowane aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów oraz innych cennych przyrodniczo gatunków lub siedlisk. Trasy planowanych szlaków turystycznych przebiegać mogą przez działki drogowe, które są obecnie użytkowane lub są chwilowo nieeksploatowane a także przez łąki, pastwiska, nieużytki pod budowę. Planuje się przekształcić obecnie użytkowane „dzikie" szlaki w trasy pieszo-rowerowe. Dzięki takiemu zabiegowi zmniejszy się antropopresja związana z użytkowaniem powierzchni ziemi oraz zmniejszy się oddziaływanie na rośliny, zwierzęta oraz pośrednio na wody powierzchniowe i podziemne. Podczas użytkowania obiektów należy dbać o utrzymanie czystości na terenie małej infrastruktury tak aby nie dochodziło do zaśmiecania nowych szlaków. Przed lokalizacją tras turystycznych należy przeprowadzić analizę środowiskową posługując się danymi RDOŚ tak aby nie naruszać cennych przyrodniczo siedlisk. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; - Możliwe przekształcenie siedlisk podczas prac budowlanych. - Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. - Możliwe ograniczenie zieleni przy inwestycjach budowlanych. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem

		lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. Możliwa czasowa emisja lotnych związków organicznych (np. farby, kleje). W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: promocja turystyki aktywnej i aktywnego stylu życia; zwiększenie aktywności fizycznej; możliwość udziału w wydarzeniach sportowo-rekreacyjnych; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej; wykorzystanie potencjału regionu.

		Klimat — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; brak trwałego uszczerbku zasobów po zakończeniu prac. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Nowe obiekty poprawiają jakość usług społecznych a dodatkowo możliwy jest wzrost wartości nieruchomości w otoczeniu inwestycji a także wzrost turystyki regionu.
4.	Rozwój infrastruktury drogowej; Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym; Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego;	Poprawa infrastruktury zapewni mieszkańcom powiatu polepszenie warunków życia a także wzrost płynności ruchu pojazdów co będzie skutkować potencjalnie zwiększeniem ruchu na drogach ale również spadkiem emisji szkodliwych substancji przypadających na kilometr drogi. Zachęcanie do korzystania z transportu zbiorowego. Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie pracami budowlanymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na systemy korzeniowe tychże. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy zaplanować odpowiednią kompensację przyrodniczą. **Różnorodność biologiczna** - Usunięcie roślinności i ingerencja w ekosystemy przy budowie nowych dróg. Ryzyko fragmentacji siedlisk zwierząt i kolizji drogowych

		Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Możliwość uporządkowania zieleni przy drogach. Wprowadzenie ekranów akustycznych i nasadzeń kompensacyjnych. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. Pozytywnym oddziaływaniem jest lepszy dostęp do terenów przyrodniczych dla mieszkańców i turystów. **Woda** — Zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych wskutek spływu zanieczyszczeń z nawierzchni dróg (oleje, metale ciężkie). **Powietrze** — Emisja pyłu i spalin podczas budowy; Zwiększona emisja CO_2 w przypadku intensywniejszego ruchu drogowego. Do pozytywnych oddziaływań zaliczamy: możliwość ograniczenia emisji spalin dzięki usprawnieniu ruchu drogowego; zmniejszenie reemisji w przypadku modernizacji dróg gruntowych; zmniejszenie korzystania z samochodu w przypadku rozwoju transportu zbiorowego. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: poprawa bezpieczeństwa i komfortu komunikacji; lepsze warunki dla pieszych i rowerzystów; możliwość rozwoju gospodarczego (lepsza dostępność); zmniejszenie zanieczyszczenia kurzem i pyłem w przypadku zmiany

		nawierzchni; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Uszczelnienie gleby przez asfalt i beton (zmniejszenie infiltracji wody); degradacja gleby w wyniku wykopów i robót ziemnych.; Pozytywne: możliwość stabilizacji terenu i zabezpieczenia gruntów przed erozją. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej. **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Wzrost wartości nieruchomości dzięki lepszej infrastrukturze.
5.	Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień; Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej;	Działania mają na celu wzrost ochrony życia i mienia mieszkańców Powiatu Mogileńskiego i zmniejszenie strat gospodarczych i zagrożeń środowiskowych w przypadku suszy, powodzi i podtopieniom. Negatywne oddziaływanie dotyczące budowy będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie pracami budowlanymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na systemy korzeniowe tychże. W przypadku konieczności

		usunięcia drzew lub krzewów należy zaplanować odpowiednią kompensację przyrodniczą. Lokalizacje nowych obiektów (schrony, magazyny) należy poprzedzić analizą pod względem występowania cennych siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym. Z uwagi na to iż na terenie Powiatu Mogileńskiego występuję cenne siedliska nowe przedsięwzięcia należy lokalizować poza ich terenami. Zwiększenie retencji wodnej sprzyja stabilizacji zasobów wód, ochronie rolnictwa i bezpieczeństwu mieszkańców. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; po rekultywacji oczekuje się powrotu lub poprawy stanu siedlisk dzięki stabilniejszej gospodarce wodnej. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności nadrzecznej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. Długofalowo ograniczenie ryzyka powodzi wspiera faunę przez rzadsze epizody zalewów awaryjnych. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności zielnej w bruździe robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są wyłącznie tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację ewentualnych obiektów towarzyszących (magazyny, schrony) poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zmętnienia i lokalne wahania zwierciadła wód gruntowych mogą wystąpić podczas robót ziemnych; ogranicza się je przez odwodnienia z osadnikami, zabezpieczenia antyrozlewowe i zakaz prac

		bezpośrednio w korycie. Po modernizacji wały pracują stabilniej, zmniejszając ryzyko przesiąków i awarii. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: wyższe bezpieczeństwo powodziowe, mniejsze straty materialne i niższe koszty akcji ratowniczych; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) przy budowie zbiorników retencyjnych, stawów, czy budowę systemów wykorzystania wód opadowych i roztopowych; przewiduje się składowanie i przywrócenie warstwy urodzajnej oraz rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; po rekultywacji i ujednoliceniu przekrojów skarp wygląd wałów pozostaje zbliżony do obecnego lub bardziej uporządkowany. **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; przedsięwzięcie zwiększa odporność klimatyczną obszaru poprzez ograniczenie szkód podczas zdarzeń ekstremalnych. **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; brak trwałego uszczerbku zasobów po zakończeniu prac. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** — Modernizacja wałów, zbiorników retencyjnych itp. i usprawnienie systemu zarządzania zmniejszą ryzyko zalania infrastruktury i mienia mieszkańców; w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe.

6.	Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej; Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej; Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi	Inwestycje służące zapewnieniu równych szans dostępu do obiektów publicznych, usług i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Podjęte zostaną działania, aby obiekty użyteczności publicznej zostały dostosowane do współczesnych funkcji użytkowych i standardów technicznych. Negatywne oddziaływanie dotyczące remontu i budowy nowych obiektów będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie z pracami budowlanymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na systemy korzeniowe tychże. Pozytywne oddziaływania przyczynią się to do wzrostu atrakcyjności powiatu i przestrzeni lokalnej oraz świadomości ekologicznej mieszkańców. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. Możliwe ograniczenie zieleni przy inwestycjach budowlanych. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** —

		Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. Możliwa czasowa emisja lotnych związków organicznych (np. farby, kleje). W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: dostęp do odnowionych obiektów; lepsza dostępność obiektów dla osób z niepełnosprawnościami; zwiększenie świadomości mieszkańców o ochronie środowiska i ekologii; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; wyeksponowanie obiektów użyteczności publicznej znajdujących się na terenie Powiatu; poprawa estetyki przestrzeni publicznej. **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; Możliwość zastosowania technologii niskoemisyjnych. **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; brak trwałego uszczerbku zasobów po zakończeniu prac. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje

		przez rozwiązania tymczasowe. Odnowione obiekty poprawiają jakość usług społecznych a dodatkowo możliwy jest wzrost atrakcyjności turystycznej tych obiektów.
7.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów; Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych;	Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie szczególnie z wykonywanie prac inwestycyjnych (w przypadku montażu instalacji na ziemi) tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję ze sprzętu budowlanego. Potencjalnie podczas prac na dachach oraz termomodernizacji obiektów może dojść do zniszczenia obszarów gniazdowania awifauny i chiropterofauny. Przed przystąpieniem do inwestycji należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą. Podczas prac w pobliżu drzew i krzewów może dojść do naruszenia systemu korzeniowego. Należy zatem zadbać o dobre praktyki związane z ochroną systemów korzeniowych. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie hałasu i spalin. Planuje się wykorzystanie instalacji OZE o mocy do 50 kWe wykorzystując panele fotowoltaiczne, pompy ciepła i instalacje solarne. Zastosowanie OZE znacznie zmniejszy emisję gazów cieplarnianych i szkodliwych pyłów. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zniszczenia obszarów gniazdowania awifauny i chiropterofauny; nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie

		wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. W fazie eksploatacji zmniejszenie zużywania energii konwecjonalnej; redukcja emisji gazów cieplarnianych. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: dostęp do odnawialnych źródeł energii; poprawa jakości powietrza; wdrażanie nowoczesnych technologii i rozwiązań oszczędzających energię; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; Poprawa jakości powietrza w fazie eksploatacji. **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; brak trwałego uszczerbku zasobów po zakończeniu prac. **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Instalacja OZE,

		termomodernizacja obiektów i rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych powoduje wzrost wartości nieruchomości.
8.	Gospodarka odpadami	Działania mają na celu segregację i recykling odpadów oraz unieszkodliwianie ich w sposób bezpieczny dla środowiska; rekultywację składowiska odpadów. Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i krótkoterminowe. Bezpośrednie oddziaływanie związane będzie z pracami budowlanymi i modernizacyjnymi tj. z powierzchnią ziemi, roślinnością porastającą teren wykopów, zwierzętami szczególnie herpetofauną, wodą szczególnie warstwami gruntowymi oraz powietrzem atmosferycznym z uwagi na emisję spalin ze sprzętu budowlanego. W przypadku każdej budowy należy zadbać o odpowiednie oznaczenie terenu prac, korzystać ze sprzętu, który jest w dobrym stanie technicznym i wykonywać pracę w godzinach dziennych, tak, aby jak najbardziej zminimalizować oddziaływanie. W wypadku konieczności wykonywania prac przy terenach drzew lub zakrzewień należy zwrócić szczególną uwagę na system korzeniowy. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy zaplanować odpowiednią kompensację przyrodniczą. Lokalizacje nowych obiektów należy poprzedzić analizą pod względem występowania cennych siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym. Z uwagi na to iż na terenie Powiatu Mogileńskiego występują cenne siedliska przyrodnicze, nowe przedsięwzięcia należy lokalizować poza tymi terenami. Pozytywne oddziaływanie wiąże się z prawidłowym składowaniem i przetwarzaniem odpadów i zapobieganie niewłaściwemu gospodarowaniu odpadami niebezpiecznych, które przekładają się pośrednio na jakość życia ludzi. **Różnorodność biologiczna** — Oddziaływania mają charakter lokalny i krótkotrwały, związany z pasem robót i dojazdami; - Możliwe przekształcenie siedlisk podczas prac budowlanych. - Hałas i drgania mogą chwilowo płoszyć zwierzęta. - Możliwe ograniczenie zieleni przy inwestycjach budowlanych. Kluczowe są inwentaryzacje przed rozpoczęciem prac, terminowanie robót poza okresem lęgowym/migracyjnym oraz kompensacje nasadzeniami rodzimych gatunków tam, gdzie wycinki są niezbędne. **Zwierzęta** — Możliwe czasowe płoszenia i zajęcie mikrosiedlisk, zwłaszcza dla herpetofauny i ptaków gniazdujących w roślinności sąsiadującej; minimalizacja przez płotki herpetologiczne, nadzór przyrodniczy, ograniczenie prac w porze dziennej i poza szczytem lęgowym. **Rośliny** — Czasowe usunięcia roślinności na terenie robót

		oraz ewentualne cięcia pielęgnacyjne; ochrona systemów korzeniowych drzew przy dojazdach i rekultywacja skarp po zakończeniu prac zmniejszają trwałość oddziaływań. Nasadzenia kompensacyjne przewidziane są tam, gdzie wycinka jest technicznie nieunikniona. **Wpływ na integralność obszarów chronionych** — Modernizacja, jako działanie na istniejącej infrastrukturze, nie powinna naruszać integralności obszarów chronionych; lokalizację nowych obiektów poprzedzi screening pod kątem Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, a w razie ryzyka przewiduje się ocenę oddziaływania i środki kompensacyjne. **Woda** — Krótkotrwałe zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych pyłami oraz odpadami budowlanymi. Zwiększone zużycie wody podczas budowy. **Powietrze** — Oddziaływanie sprowadza się do przejściowych emisji spalin i pyłu z ruchu budowlanego; minimalizacja przez sprawny sprzęt, zraszanie dróg dojazdowych i organizację prac w porze dziennej. Możliwa czasowa emisja lotnych związków organicznych (np. farby, kleje). W fazie eksploatacji brak istotnych emisji. **Ludzie** — Długoterminowo dominują efekty pozytywne: Funkcjonowanie systemów selektywnej zbiórki odpadów w każdej gminie oraz stopniowa rozbudowa infrastruktury (PSZOK-i, systemy bioodpadów).; uciążliwości budowy (hałas, kurz, ruch ciężarowy) są krótkotrwałe i ograniczane poprzez informowanie mieszkańców, objazdy i harmonogramy dzienne. **Powierzchnia ziemi** — Lokalna ingerencja w gleby (zdjęcie humusu, wykopy, tymczasowe drogi) w czasie budowy; przewiduje się rekultywację po zakończeniu prac. **Krajobraz** — Tymczasowe obniżenie walorów krajobrazowych w strefie robót; **Klimat** — Emisje gazów cieplarnianych dotyczą głównie fazy budowy i są krótkotrwałe; **Zasoby naturalne** — Zużycie kruszyw i materiałów konstrukcyjnych będzie racjonalizowane przez maksymalne wykorzystanie materiału z rozbiórek i urobku, zgodnie z normami; **Zabytki** — Ryzyko kolizji niewielkie; w przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne przewiduje się procedurę „stop & call" i współpracę z konserwatorem zabytków; trasy dojazdowe planuje się z ominięciem stanowisk ewidencjonowanych. **Dobra materialne** —w trakcie budowy zabezpiecza się

		sieci, drogi i ogrodzenia, a dostęp do posesji utrzymuje przez rozwiązania tymczasowe. Nowe obiekty poprawiają jakość usług społecznych a dodatkowo możliwy jest wzrost wartości nieruchomości w otoczeniu inwestycji.

Źródło: Opracowanie własne

Planowane działania wpływają przede wszystkim na poprawę jakości wód co zgodne jest z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, w którym wskazano presje związane z gospodarką wodno-ściekową jako dominujące we wpływie na stan wód. Inwestycje wpływające na jakość wód będą przyczyniać się również na poprawę adaptacji do zmian klimatu. Istotne są również zamierzenia związane z poprawą jakości budynków, które będą wpływać pozytywnie na poprawę jakości powietrza, zapewnienie odpowiedniego zagospodarowania wód opadowych oraz poprawę estetyki. Ważne będą też działania związane z porządkowaniem turystyki na obszarach cennych przyrodniczo. Przy zastosowaniu odpowiedniej profilaktyki podczas budowy oraz starannej obsługi powstałej infrastruktury istnieje duża szansa na zmniejszenie antropopresji na cenne przyrodniczo obszary.

6.2.1 Wpływ na różnorodność biologiczną, obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta

Oddziaływania pozytywne

Plan przewiduje realizację działań związanych bezpośrednio lub pośrednio z poprawą jakości powietrza. W sposób pośredni lepsza jakość powietrza będzie miała pozytywny wpływ na rośliny i zwierzęta. Jedną z przyczyn defoliacji jest zła jakość powietrza.

Zadania przewidujące poprawę jakości powietrza: *Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów; Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych; Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; Rozwój infrastruktury drogowej; Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym; Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego; Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej; Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury; Rozwój infrastruktury rowerowej.*

Powiat Mogileński planuje sukcesywną instalację odnawialnych źródeł energii, takich jak paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, biogazowni, modernizację oświetlenia ulicznego i publicznego na energooszczędne technologie LED, termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej. Celem jest zmniejszenie zużycia energii konwencjonalnej, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych.

W zakresie rozwoju Powiatu przewidziano także wsparcie dla inicjatyw lokalnych, indywidualnych i wspólnotowych w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Działania obejmować będą ułatwienia formalne i planistyczne, doradztwo techniczne, promocję inwestycji w mikroinstalacje oraz wspieranie klastrów i spółdzielni energetycznych produkujących energię ze źródeł takich jak słońce, wiatr czy biomasa. W przypadku budowy większych instalacji fotowoltaicznych do 1 MW może dojść do zwiększenia bioróżnorodności z uwagi na to iż dojdzie do wyłączenia z produkcji rolnej obszarów pod instalacją PV.

W przypadku rozbudowy infrastruktury rowerowej i poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym zostanie uporządkowany ruch mieszkańców turystyczny na terenie Powiatu Mogileńskiego. Zmniejszy się antroporesja ze strony ruchu turystycznego oraz zmniejszy się wykorzystywanie transportu osobowego na rzecz bardziej ekologicznego i efektywnego transportu.

Zakłada się również podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi a także wspieranie bioróżnorodności oraz szeroko zakrojone działania edukacyjne skierowane do różnych grup wiekowych i społecznych. Edukacja ekologiczna wzmocni poczucie odpowiedzialności za środowisko i zbuduje postawy sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi. Zwiększenie wiedzy ekologicznej wśród mieszkańców Powiatu Mogileńskiego wpłynie na codzienne wybory konsumenckie i społeczne, a w dłuższej perspektywie – na poprawę stanu środowiska przyrodniczego na każdym poziomie (powietrze, woda, powierzchnia ziemi, klimat, rośliny, zwierzęta).

Zgodnie z licznymi zapisami w Rozporządzeniach, SDF oraz PZO dla obszarów ochrony istotne jest zmniejszenie oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne.
Zadania poprawiające jakość wód: *Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień; Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi; Wspieranie bioróżnorodności; Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi;*

Potencjalnie pozytywne oddziaływanie może wiązać się z budową zbiorników retencyjnych, stawów, czy budowę systemów wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz utrzymaniu ich w dobrej kondycji poprzez poprawę retencji wodnej, co ograniczy ryzyko suszy i powodzi oraz ochronę infrastruktury wodnej przed skutkami klęsk żywiołowych. Zmniejszenie skutków suszy i powodzi pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta.

Oddziaływania negatywne
Możliwe oddziaływania negatywne na przyrodę i różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji, m.in.: *Rozwój infrastruktury placówek oświatowych; Rozwój usług społecznych; Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych;*

Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy; Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości; Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej; Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury; Rozwój infrastruktury rowerowej; Rozwój infrastruktury drogowej; Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym; Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień; Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej; Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej; Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej; Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi; Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów; Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów biologicznie czynnych oraz koniecznością wycinki pojedynczych drzew lub krzewów. Należy zwrócić uwagę, iż często drzewa przydrożne stanowią ważny element liniowy ekosystemów (np. w przypadku żerowisk nietoperzy) oraz są siedliskiem cennych gatunków bezkręgowców (np. pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*), a także ptaków.

Projekt dokumentu przewiduje realizację instalacji OZE. Potencjalny negatywny wpływ będzie niewielki ze względu na skalę prowadzonych inwestycji (w głównej mierze dotyczących energetyki prosumenckiej) i dotyczyć może głównie etapu realizacji.

W przypadku realizacji większych inwestycji tj. instalacje fotowoltaiczne do 1 MW negatywny wpływ jest również niewielki. Potencjalne negatywne oddziaływanie wiąże się z oddziaływaniem na powierzchnię ziemi i roślinność. Powierzchnia przeznaczona na tego typu inwestycje nie przekracza 2 ha, teren pozostaje biologicznie czynny. Należy również zwracać uwagę na późniejszą eksploatacje tego typu inwestycji w szczególności na koszenie terenu. W nowych instalacjach fotowoltaicznych nie występuje efekt olśnienia czy efekt tafli wody z uwagi na stosowane powszechnie powłoki antyrefleksyjne. Teren przeznaczony pod instalacje fotowoltaiczny zostanie ogrodzony ażurową siatką która będzie umożliwiała migrację drobnych zwierząt na i z terenu instalacji. Zostanie pozostawiony odstęp między gruntem a siatką w wysokości około 15 cm. Z uwagi na niewielkie powierzchnie nie powstanie efekt bariery dla migracji dużych zwierząt. Instalacje nie będą lokalizowane na obszarach cennych przyrodniczo siedlisk. Lokalizowane zostaną na terenach upraw rolniczych oraz na dachach istniejących budynków.

Poza inwestycjami liniowymi możliwe negatywne oddziaływanie na gatunki zwierząt może wystąpić w przypadku działań z zakresu termomodernizacji i remontów obiektów, wdrażania rozwiązań dla energetyki prosumenckiej (np. montaż paneli solarnych lub ogniw fotowoltaicznych na dachach). W trakcie realizacji ww. działań może dochodzić do płoszenia lub zamurowywania gniazdujących tam ptaków, a także nietoperzy. Należy zwrócić uwagę na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*) w obrębie modernizowanych obiektów. Biorąc pod uwagę występowanie nietoperzy, przy tego typu pracach należy zwrócić szczególną uwagę czy w obrębie remontowanego obiektu nie znajdują się te zwierzęta.

W związku z powyższym koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie ww. robót. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 7 rozporządzenia, m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub

nietoperzy, niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie.

Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac;
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym;
- uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 rozporządzenia). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 ustawy. Brak spełnienia jednego z

ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia;
- po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej;
- w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

W ramach projektu Planu nie przewiduje się budowy turbin wiatrowych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Do najważniejszych środków zapobiegawczych lub minimalizujących negatywne oddziaływania na rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczną oraz obszary chronione można zaliczyć np.:

- przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko i egzekwowanie jej wskazań (jeśli zostanie stwierdzona taka konieczność);
- ograniczanie wycinki drzew i krzewów do minimum i stosowanie nowych nasadzeń (kompensacji) wraz z ich późniejszym utrzymaniem;
- odpowiedni rozkład terminów i sposobów prac, w tym prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków, hibernacji nietoperzy;
- stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych, stosowanie kompensacji przyrodniczej zgodnie z zaleceniami RDOŚ);
- w przypadku stwierdzenia chronionych gatunków roślin w przebiegu planowanych inwestycji, jeśli nie jest możliwe zastosowanie wariantu alternatywnego należy w celu minimalizacji oddziaływania zastosować przenoszenie okazów roślin pod nadzorem botanicznym w inne korzystne miejsce;
- stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów;
- Stosowanie Standardów ochrony drzew i innych form zieleni w procesie

inwestycyjnym[22];

- Koszenie terenu inwestycji w PV należy przeprowadzać od środka do zewnątrz farmy i realizować w miarę możliwości po okresie lęgowym.

6.2.2 Wpływ na gleby, zasoby naturalne i powierzchnię ziemi

Oddziaływania pozytywne

Prognozuje się, iż zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń w powietrzu pozwoli na ograniczenie przenikania tych zanieczyszczeń do wód, a także środowiska glebowego.

Częściowo pozytywny wpływ na gleby i powierzchnię ziemi może mieć wyłączenie z produkcji rolnej terenów pod instalacje PV. Związane to będzie z mniej intensywnym wykorzystywaniem gleby, ze zmniejszoną ilości nawozów sztucznych oraz mniejszą ilością środków ochrony roślin. Oznakowanie szlaków turystycznych oraz budowa nowych ścieżek pieszo-rowerowych będzie zapobiegać nadmiernemu oddziaływaniu na powierzchnię ziemi przez ruch turystyczny.

Potencjalnie pozytywnie na powierzchnie ziemi może oddziaływać budowa zbiorników retencyjnych, stawów czy budowę systemów wykorzystania wód opadowych i roztopowych. Obiekty i systemy te będą miały za zadanie ochronę przed zalaniem, np. z ulewnych deszczy, z fal powodziowych co pozytywnie wpłynie na powierzchnię ziemi. Potencjalnie zmniejszy zanieczyszczenie związane z falą powodziową.

Oddziaływania negatywne

Większość negatywnych oddziaływań dotyczyć będzie realizacji przedsięwzięć opartych na zajmowaniu przestrzeni pod nowe inwestycje i związanym w tym usuwaniem wierzchnich warstw gleby. Do negatywnych oddziaływań z tym związanych można zaliczyć, m. in. usuwanie drzew i krzewów, powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych. Negatywne oddziaływanie na gleby powoduje również infiltracja różnego rodzaju zanieczyszczeń na etapie budowy.

Należy mieć również na uwadze, iż potencjalne negatywne oddziaływanie na gleby wiąże się z działaniami związanymi z budową instalacji PV do 1 MW. Możliwy negatywny wpływ dotyczy przesiąkania na zanieczyszczeń tj. olejów technicznych, paliw pędnych i smarów do środowiska glebowego. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku stosowania niesprawnych maszyn lub nieprawidłowej eksploatacji transformatora olejowego. W celu ochrony gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć teren inwestycji w PV oraz regularnie wykonywać przeglądy transforamtora.

Rekomendacje działań minimalizujących negatywne oddziaływanie

---

[22] https://drzewa.org.pl/standardy/ Tytuł: Standard ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym
Standard opracowany przez Fundację Ekorozwoju oraz Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu Fundacja EkoRozwoju, Wrocław, ss. 36 Redakcja i autorzy: Łukasz Dworniczak, Piotr Reda

Działania, które będą przyczyniać się do ograniczenia negatywnego oddziaływania na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne to:

- prowadzenie prawidłowej gospodarki humusem;
- maksymalne wykorzystanie odpadów (gruz, kamienie, piasek, ziemia) jako materiału na podłoże pod powierzchnie utwardzone lub przesypki izolacyjne;
- maksymalne wykorzystanie gruntu z wykopów oraz zagospodarowanie ich nadmiaru zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- minimalizacja terenu zajęcia i przekształcenia jego powierzchni;
- selektywne składowanie odpadów budowlanych;
- wykorzystywanie wydobytego materiału ziemnego do niwelacji terenu;
- zapewnienie pełnej skuteczności działania wszystkich obiektów i urządzeń ochronnych tak, aby potencjalny wpływ projektowanej inwestycji na środowisko ograniczał się jedynie do terenu użytkowanego przez inwestora.

6.2.3 Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne

Przepisy krajowe jak i prawodawstwo unijne zabraniają realizowania przedsięwzięć, które mogą pogorszyć stan wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym, jak również podejmowania działań, które mogłyby ograniczyć ich funkcje ekologiczne. Dlatego też przy ocenie wpływu realizacji projektu Programu na wody, odniesiono się do wód powierzchniowych, podziemnych oraz do potencjalnych zagrożeń powodzią, podtopieniami i suszą.

Oddziaływania pozytywne

Pośrednio pozytywnie na jakość wód będą oddziaływały wszystkie zadania z zakresu ochrony powietrza, a w szczególności zadania związane z wymianą kotłów grzewczych i termomodernizacją ponieważ zmniejszy się zanieczyszczenie powietrza poprzez ograniczenie ich depozycji w wodach.

Dodatkowo może pojawić się oddziaływanie pozytywne związane z wyłączeniem części gruntów z produkcji rolnej związanej z budową instalacji PV.

Potencjalnie pozytywnie na wody może oddziaływać budowa zbiorników retencyjnych i systemów wykorzystania wód opadowych i roztopowych poprzez ochronę przeciwpowodziową i przeciwzaleniową co wpływa pozytywnie na zmniejszenie potencjalnych zanieczyszczeń dostających się do wód podczas powodzi, podtopień i załań.
Możliwe jest również pozytywne oddziaływanie z remontu obiektów użyteczności publicznej. Remont i dostosowanie ich do standardów technicznych umożliwia poprawienie gospodarki wodnej (np. nowe systemy odprowadzania wody deszczowej).

Oddziaływania negatywne

Realizacja działań infrastrukturalnych może pociągać za sobą szereg negatywnych oddziaływań na etapie budowy konkretnych inwestycji, tj. odwadnianie wykopów, skutkujące obniżeniem zwierciadła wody podziemnej oraz infiltracją zanieczyszczeń z terenu budowy do ziemi i wód gruntowych. Charakter tych oddziaływań będzie jednak lokalny i krótkotrwały. Natomiast inwestycje skutkujące uszczelnieniem powierzchni

ziemi, będą mieć długotrwały charakter i w ich wyniku zwiększy się szybkość spływów powierzchniowych. Przy jednoczesnym zmniejszaniu retencyjności zlewni przy realizacji innych działań, przyczyni się to do wzrostu przepływów w okolicznych ciekach.

Należy mieć również na uwadze, iż potencjalne negatywne oddziaływanie na wody wiąże się z działaniami związanymi z budową instalacji PV. Możliwy negatywny wpływ dotyczy przesiąkania zanieczyszczeń tj. olejów technicznych, paliw pędnych i smarów do środowiska wodnego. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku stosowania niesprawnych maszyn lub nieprawidłowej eksploatacji transformatora olejowego. W celu ochrony wód podziemnych i powierzchniowych należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć teren inwestycji w PV oraz regularnie wykonywać przeglądy transformatora.

Rekomendacje działań minimalizujących negatywne oddziaływanie

Do jednych z ważniejszych można zaliczyć:

- ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- stosowanie nawierzchni ekologicznej – stosowanie materiałów o wyższej przepuszczalności dla wody (płyty drogowe dla utwardzenia dróg gruntowych zamiast asfaltu),
- prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód,
- zabezpieczenia urządzeń, w których użytkowane są niebezpieczne dla środowiska wodnego substancje przed wyciekami;
- na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne
- należy dokonywać przeglądu instalacji zawierających substancje niebezpieczne
- kontrola jakości wód – bieżące monitorowanie wpływu na lokalne źródła wody.

6.2.4 Wpływ na powietrze atmosferyczne

Oddziaływanie pozytywne

Większość działań przewidzianych w Strategii będzie pozytywnie oddziaływać na jakość powietrza na terenie Powiatu Mogileńskiego. Oddziaływania będą miały różny charakter – od bezpośrednich i o dużym znaczeniu, przede wszystkim na skutek podnoszenia efektywności energetycznej w budynkach (w tym termomodernizacja, wymiana źródeł ciepła), po pośrednie i wtórne. Pozytywny wpływ na jakość powietrza oraz klimat jest związany przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, głównie w wyniku modernizacji systemów grzewczych, stosowania paliw wysokiej jakości i wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Największe znaczenie w powstawaniu niskiej emisji ma spalanie paliw o niskiej jakości, również odpadów w paleniskach kotłów domowych. Na skutek realizacji działań wskazanych w Strategii przewidywane jest obniżenie emisji ze wszystkich źródeł, co powinno obniżyć poziomy stężeń substancji w powietrzu, w szczególności: pyłów PM2,5, PM10, oraz bezno(α)pirenu.

Dzięki realizacji działań nakierowanych na termomodernizacje i modernizacje energetyczne budynków zostanie zmniejszone zapotrzebowanie na energię.

W przypadku emisji ze źródeł komunikacyjnych największe znaczenie ma duże natężenie

ruchu indywidualnego pojazdów. Na ograniczenie tego typu emisji wpłyną inwestycje mające na celu danie alternatywy mieszkańcom i turystom wobec podróży samochodowych. Zatem wszelkie inwestycje takie jak budowa ścieżek rowerowych i turystycznych oraz rozwój i unowocześnianie transportu publicznego, będą pozytywnie oddziaływały na jakość powietrza. Pozytywny wpływ na jakość powietrza ma również możliwość ograniczenia emisji spalin dzięki usprawnieniu ruchu drogowego, a także zmniejszenie reemisji w przypadku modernizacji dróg gruntowych.

Pośrednie długoterminowe oddziaływania na powietrze związane będą z działaniami w zakresie edukacji ekologicznej, kształtujące właściwe postawy wobec środowiska. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw tradycyjnych o niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach bezpośrednio wpłynie na zwiększenie stosowania ekologicznych źródeł energii, a tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Oddziaływania negatywne

Oddziaływania negatywne mają przeważnie charakter przejściowy i związane są z etapem realizacji planowanych inwestycji. Negatywne oddziaływania na powietrze mogą mieć związek z inwestycjami infrastrukturalnymi (budowy, remonty), gdzie źródłem emisji jest zarówno budowa jak i eksploatacja. Etap budowy wiąże się z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pylących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych.

Natomiast eksploatacja nowo powstałych budynków w strefie gospodarczej może wiązać się ze zwiększeniem emisji do atmosfery. Wobec czego należy nastawić się na promowanie w nowych obiektach przede wszystkim OZE oraz paliw bez emisyjnych lub niskoemisyjnych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Ryzyko wystąpienia oddziaływań negatywnych związanych z prowadzeniem budowy może zostać zminimalizowane przez:

- unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- przestrzeganie zaostrzonych zapisów pozwoleń budowlanych;
- stosowanie zapisów promujących ochronę powietrza (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pylących) w dokumentach przetargowych;
- ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych;
- spalanie biomasy w wysokich temperaturach, w instalacjach posiadających możliwość wysokosprawnego odpylania gazów odlotowych.

Oddziaływanie na klimat

Bezpośredni pozytywny wpływ na klimat będą miały wszystkie działania przewidziane w ramach Strategii. Wynika to z faktu, iż stopień zanieczyszczenia powietrza jest

czynnikiem kształtującym klimat na danym obszarze.

Z pewnością wszystkie działania nakierowane na ograniczenie emisji dwutlenku węgla będą miały pozytywny wpływ na warunki klimatyczne. Należy pamiętać jednak, że Strategia będzie wdrażana wyłącznie na terenie Powiatu Mogileńskiego, a więc skala zaplanowanych działań i oddziaływanie w stosunku do zachodzących zmian klimatycznych nie będą znaczące.

Wdrożenie założeń Planu, pozwoli w skali lokalnej oraz regionalnej na realizację kierunków *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.*[62] Zgodnie z tą Strategią głównymi źródłami antropogenicznej emisji gazów cieplarnianych są procesy spalania paliw niskiej jakości w paleniskach kotłów domowych oraz emisja towarzysząca spalaniu paliw w silnikach pojazdów, co dzięki realizacji zaplanowanych zadań zostanie ograniczone.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie:

W przypadku klimatu działaniami adaptacyjnymi są:

- uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych;
- rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym

Ww. kierunki zostały uwzględnione w działaniach zaproponowanych do realizacji w ramach analizowanej Strategii, co pozwala jednoznacznie wskazać pozytywny aspekt jego realizacji z punktu widzenia ochrony klimatu.

6.2.5 Wpływ na klimat akustyczny

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne znaczenie będą mieć działania ukierunkowane na rozwijanie ścieżek rowerowych, pieszych i szlaków turystycznych. Zwiększenie wykorzystania alternatywnych form transportu wobec pojazdów silnikowych niesie za sobą ograniczenie emisji hałasu. Dodatkowo, po zakończeniu prac remontowych obiektów użyteczności publicznej, nastąpi poprawa komfortu akustycznego w nowoczesnych budynkach.

Oddziaływania negatywne

Negatywne oddziaływania akustyczne związane będą głównie z etapem realizacji budowy inwestycji infrastrukturalnych. Etap budowy wiąże się z koniecznością stosowania sprzętu budowlanego powodującego hałas, co występuje do czasu zakończenia robót.

Rekomendacje działań minimalizujących negatywne oddziaływanie

Głównymi działaniami minimalizującymi i kompensującymi negatywne oddziaływanie na

klimat akustyczny są:

- ograniczenie czasu prowadzenia robót ziemnych związanych z pracą maszyn do pory dziennej;
- wykorzystanie zieleni izolacyjnej (zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej);
- stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych na terenie zbudowanym;

6.2.6 Wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne

Oddziaływania pozytywne

Działania zawarte w Strategii będą bezpośrednio w sposób pozytywny oddziaływać na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne poprzez realizację celu szczegółowego „Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej". W ramach ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzone będą działania służące odnowie, właściwemu oznakowaniu i lepszemu wyeksponowaniu zabytków znajdujących się na terenie Powiatu. Podjęte zostaną działania, aby zabytkowe jak również inne obiekty użyteczności publicznej zostały dostosowane do współczesnych funkcji użytkowych i standardów technicznych przy zachowaniu ich unikalnego charakteru i znaczenia historycznego. Przyczyni się to do wzrostu atrakcyjności przestrzeni lokalnej oraz świadomości kulturowej mieszkańców.

Ewentualne kolejne pozytywne oddziaływanie będzie pośrednie i wtórne związane z podniesieniem wartości dóbr materialnych w tym w szczególności wartości rynkowej budynków mieszkalnych, w obrębie których zostanie przeprowadzona termomodernizacja i/lub wymiana systemów grzewczych. Zmniejszenie emisyjności i energochłonności zabudowy pozytywnie wpływa na wizerunek miejscowości promujących ekologiczne rozwiązania i dbających o środowisko naturalne. Pośredni pozytywny wpływ na stan dóbr kulturowych i materialnych, będzie miała poprawa stanu powietrza atmosferycznego. Pozwoli to ograniczyć osiadanie zanieczyszczeń, w szczególności pyłów, na powierzchniach elewacji i elementach obiektów i budowli zabytkowych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania realizacji Programu na zabytki, dobra materialne i dziedzictwo kulturowe.

6.2.7 Wpływ na klimat oraz adaptacja do zmian klimatu

Ograniczenie emisji dwutlenku węgla oraz innych substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne przyczyni się także do redukcji efektu podobnego do tzw. „wyspy ciepła" w długim terminie. Zjawisko to dotyczy terenów zurbanizowanych. Zjawisko to warunkuje właściwości radiacyjne, termiczne, aerodynamiczne i wilgotnościowe i jest zdeterminowane przez duży przepływ energii pochodzącej ze sztucznych źródeł i nadwyżkę, która powstaje w bilansie energetycznym

(wypromieniowanie ciepła z nieocieplonych budynków, wzrost temperatury powodowany przez zanieczyszczenia z transportu, spalania na potrzeby ciepłownicze, oświetlenia, i innych źródeł). Istotną rolę odgrywa tu także deficyt wilgoci i zaburzenie równowagi aerodynamicznej spowodowanej utrudnionym przewietrzaniem miejscowości w stosunku do terenów poza nim. Zjawisko to wpływa na przegrzewanie powietrza w czasie lata (może być uciążliwe dla ludzi) oraz zwiększenie zanieczyszczenia powietrza szczególnie w trakcie pogody bezwietrznej. Ograniczenie emisji do atmosfery dwutlenku węgla, który jest jednym z gazów powstających w efekcie spalania paliw stałych i z transportu, będzie miało pozytywny wpływ na warunki klimatyczne na terenie Powiatu Mogileńskiego. Dzięki ograniczeniu zjawiska tzw. niskiej emisji, możliwe będzie utrzymanie właściwej struktury termicznej. Należy pamiętać, że osiągnięcie odpowiednich warunków klimatycznych na terenie omawianego Powiatu, pozwoli utrzymać równowagę pomiędzy innymi komponentami środowiska. Zachowanie naturalnych warunków termicznych, a co za tym idzie także wilgotnościowych na terenie gminy wpłynie pozytywnie na inne komponenty środowiska – środowisko wodne (zapobiegnie wysuszaniu i zwiększeniu naturalnej retencji terenów zielonych), gleby nie będą nadmiernie wysuszane i wywiewane, jak również pozytywny wpływ odczuwalny będzie dla ludzkiego zdrowia. Niewątpliwie poprawa warunków klimatycznych wpłynie pozytywnie na florę oraz faunę obszaru objętego opracowaniem.

Wdrożenie założeń Strategii, pozwoli w skali lokalnej i regionalnej na realizację kierunków *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*[64]. Wskazuje on, iż źródła antropogenicznej emisji gazów cieplarnianych w regionie to procesy spalania, głównie węgla kamiennego i brunatnego. Przewiduje on jako priorytet poza ograniczaniem emisji, także adaptację do zmian klimatu. Z punktu widzenia kompleksu spraw klimatycznych do najważniejszych kierunków działań, które mogą zostać zrealizowane w ramach Programu to:

- wspieranie rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii tak, aby nie tylko wypełnić zobowiązania w stosunku do dyrektywy 2009/28/WE w sprawie promocji stosowania energii ze źródeł odnawialnych, ale i określone udziały w produkcji przekroczyć, bo jest to korzystne z wielu powodów (jak np. pozytywnego wpływu na zdrowie społeczeństwa poprzez eliminację wysokoemisyjnego spalania węgla oraz innych);

- wspieranie wszystkich działań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej zarówno po stronie wykorzystania energii, jak i jej produkcji;
- wspieranie działań na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu zahamowania zmian klimatu w skali globalnej.

Należy pamiętać, iż cele zakładane w dokumencie strategicznym, będą możliwe do realizacji tylko poprzez podejmowanie działań na poziomie lokalnym, jak zakłada projektowany dokument.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania realizacji Programu na klimat.

6.2.8 Wpływ na krajobraz

Realizacja inwestycji przewidzianych w ramach Programu może nieznacznie oddziaływać na krajobraz, który jest zmienny, ma swoją historię, a także podlega sezonowym zmianom. Zmiany krajobrazu są powodowane przez działalność człowieka, przez co zatraca on zdolność do samoregulacji.

Oddziaływania pozytywne

Na ochronę krajobrazu i zachowanie jego regionalnego charakteru pośrednio będzie wpływać głównie działanie polegające na termomodernizacji, przebudowach i remontach, o ile realizowane będzie ze starannością i zachowaniem walorów krajobrazowych powiatu. Istotne będzie zachowanie skali zabudowy i charakteru zabudowy. Stwarza to możliwość harmonijnego zagospodarowania całego obszaru, co korzystnie wpływa na walory krajobrazowe. Ponadto promocja aktywności rowerowej i pieszej, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, jak również obniżenie tzw. „niskiej emisji" pośrednio przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych.

Powstawanie nowych obiektów szczególnie o wysokich walorach estetycznych i wpasowanych do koncepcji określonej w MPZP lub w SUiKZP przyczyny się do poprawy recepcji krajobrazu.

Oddziaływania negatywne

Potencjalnie negatywny wpływ na krajobraz może mieć budowa instalacji fotowoltaicznych o mocy do 1 MW jednak oddziaływanie ze względu na powierzchnię zabudowy ma niewielki wpływ.

Rekomendacje działań minimalizujących negatywne oddziaływanie

- planuje się wykonania nasadzeń roślinności rodzimej wzdłuż ogrodzenia instalacji PV o mocy do 1 MW.

6.2.9 Wpływ na zdrowie ludzi i jakość życia

Oddziaływania pozytywne

W związku z tym poprawa jakości powietrza przyniesie także poprawę zdrowia i jakości życia mieszkańców Powiatu Mogileńskiego.

Szczególnie ważne są działania bezpośrednio odczuwalne przez człowieka, czyli m. in. związane z ograniczeniem zanieczyszczeń powietrza. Redukcja zanieczyszczeń oznacza redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie ludzi. Ważna jest także edukacja ekologiczna, która kształtuje odpowiednie postawy pro-środowiskowe, wpływając na podejmowane przez ludzi decyzje.

Tworzenie nowych ścieżek rowerowych i turystycznych wpływa nie tylko na poprawę jakości powietrza ale również na zachęcenie do aktywności fizycznej, która pozytywnie wpływa na jakość życia i zdrowie ludzi.

Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej, zielono-błękitnej infrastruktury, infrastruktury rowerowej oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym wpływają na poprawę zdrowia ludzi a także zwiększają integrację międzypokoleniową.

Rozwój usług społecznych i poprawa jakości świadczeń zdrowotnych wiąże się bezpośrednio z poprawą jakości życia i zdrowia poprzez świadczenie specjalistycznych usług zdrowotnych i pomocy społecznej oraz dostęp do nowoczesnych i dobrze wyposażonych placówek medycznych i placówek pomocy społecznej.

Oddziaływania negatywne

Negatywny wpływ na mieszkańców będzie mieć charakter krótkotrwały i związany będzie głównie z etapem realizacji inwestycji polegających na remoncie obiektów, modernizacji i budowie nowych obiektów. Prowadzenie prac wiąże się z emisją ponadnormatywnego hałasu, spalin, pylenia z placów budowy oraz wzmożonym ruchem na drogach dojazdowych.

Rekomendacje działań minimalizujących negatywne oddziaływanie

Działania, które będą przyczyniać się do ograniczenia negatywnych wpływów na ludzkie zdrowie to:

- odpowiednie prowadzenie prac remontowych i budowlanych (poza porą nocną, z uwzględnieniem zabezpieczeń ograniczających pylenie);

7. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych.

Rozwiązania alternatywne mogą być wdrażane na różnych etapach programowania i realizacji dokumentów strategicznych. W szczególności możliwości zastosowania wariantów alternatywnych mogą być rozpatrywane dla zakresu merytorycznego dokumentu oraz na poziomie realizacji poszczególnych planowanych działań. Przystępując do oceny możliwości sformułowania propozycji rozwiązań alternatywnych do propozycji zawartych w Strategii należy odnieść się do sytuacji aktualnej jak również możliwości finansowych Powiatu Mogileńskiego. Ustalono, iż kierunki działań zaproponowane w Strategii są adekwatne i w dużym stopniu odpowiadają na zdiagnozowane problemy ekologiczne i społeczne Powiatu opracowane w Diagnozie przygotowanej na potrzeby Strategii. Dobór działań wskazanych w Strategii zapewniać będzie oddziaływanie w stopniu bezpośrednim i pośrednim na wskazane w diagnozie obszary problemowe. Nie stwierdzono luk w zakresie realizacji poszczególnych wyzwań i problemów. Zapisy Strategii są z uwagi na charakter tego typu dokumentu ogólne. Przyjąć należy, iż ewentualne wariantowanie rozwiązań powinno się koncentrować na propozycji określenia najbardziej efektywnych sposobów realizacji poszczególnych działań, jakie będą realizowane w ramach wdrażania dokumentu. Ponadto dobór tych

rozwiązań powinien uwzględniać realizowanie działań zgodnie z priorytetami mającymi zapobiegać, ograniczać lub kompensować występowanie negatywnych oddziaływań. Analizując możliwe warianty alternatywne dla konkretnych działań, można zaproponować ewentualne rozwiązania związane z wyborem:

- innego sposobu prowadzenia inwestycji (na poziomie poszczególnego projektu realizacji inwestycji np. konstrukcyjnego i technologicznego),

- innej lokalizacji (na poziomie poszczególnego projektu wybór wariantu lokalizacji),

- innego sposobu zarządzania (na poziomie poszczególnego projektu różne warianty organizacyjne).

Wariant niezrealizowania inwestycji tzw. „opcja zerowa" (taki wariant został przedstawiony w niniejszym opracowaniu). Zdecydowana większość przedsięwzięć proponowanych do realizacji w ramach Strategii będzie miała pozytywny wpływ na środowisko. Zakres interwencji opisany w Strategii jako całość jest ze sobą spójny oraz wzajemnie komplementarny i uzupełniający się. Działania opisane do realizacji w ramach Strategii uznać należy za komplementarne z tego względu, iż zaniechanie realizacji poszczególnych działań może implikować powstanie oddziaływań negatywnych (np. dalsze zrzuty ścieków nieoczyszczonych do otoczenia, dostaw energii, zwiększanie niskiej emisji, pogłębienie antropopresji na cenne przyrodniczo obszary). Konstrukcja projektowanego dokumentu jest zgodna z wymaganiami przepisów prawa, gdyż przedstawia szczegółowo planowane zamierzenia, a także w znacznej mierze przedstawia działania w zakresie ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska. Projektowany dokument ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

8. **Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień strategii**

Dla ocenienia realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz analizy ich skutków należy systematycznie gromadzić i porównywać dane zawarte w opracowaniu z danymi aktualnymi. Należy wykorzystywać system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska stosowany obecnie. Do analizy skutków należy uwzględniać dane gromadzone i przetwarzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zaleca się, aby analiza taka była przeprowadzana przynajmniej raz w roku, ale nie rzadziej niż raz na trzy lata. Podstawą analizy winno być porównanie stanu środowiska przed wprowadzeniem działań oraz po ich zakończeniu. Najistotniejszymi czynnikami poprawiającymi stan środowiska są:

Tabela 33 Monitoring realizacji celów i ich skutków dla środowiska

Kierunek działań	Wskaźniki
Rozwój infrastruktury placówek oświatowych	Liczba podjętych działań
Doposażenie szkół ponadpodstawowych	Liczba doposażonych szkół ponadpodstawowych
Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb uczniów i współczesnego rynku pracy	Liczba podjętych działań
Podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów	Liczba nauczycieli objętych projektami Liczba uczniów objętych projektami
Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej	Liczba podjętych działań
Popularyzacja zdrowego stylu życia	Liczba podjętych działań
Rozwój lokalnych organizacji jako naturalnych animatorów życia sportowego	Liczba działań prowadzonych we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze sportu
Rozwój usług społecznych	Liczba podjętych działań
Wspieranie aktywności społecznej i integracji	Liczba podjętych działań
Partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba działań prowadzonych we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze społecznej
Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych	Liczba podjętych działań
Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej	Liczba wdrożonych programów
Podniesienie standardów obsługi pacjenta	Liczba podjętych działań
Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym dzieciom i młodzieży	Liczba osób objętych pomocą
Inwestycje w zakresie cyberbezpieczeństwa	Liczba podjętych działań

Edukacja społeczna w zakresie bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych
Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz bezpieczeństwa	Liczba podjętych działań
Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej i ochrony ludności	Liczba podjętych działań
Rozwój infrastruktury rowerowej	Długość infrastruktury rowerowej objętej działaniami
Rozwój i promocja lokalnych walorów turystycznych	Liczba podjętych działań
Wzbogacenie oferty kulturalnej	Liczba podjętych działań
Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy	Liczba podmiotów gospodarczych objętych działaniami
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba nowopowstałych podmiotów w wyniku objęcia wsparciem
Wsparcie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w adaptacji do rynku pracy	Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem
Promocja Powiatu Mogileńskiego	Liczba działań promocyjnych
Obecność w mediach i przestrzeni cyfrowej	Liczba podjętych działań
Rozwijanie współpracy z innymi samorządami i organizacjami	Liczba działań podjętych we współpracy z innymi samorządami/organizacjami
Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi	Liczba podjętych działań
Rozwój i promocja produktów lokalnych i ponadlokalnych	Liczba podjętych działań
Rozwój infrastruktury drogowej	Długość infrastruktury drogowej objętej działaniami
Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Liczba podjętych działań
Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego	Liczba podjętych działań

Zwiększenie dostępności w tym architektonicznej	Liczba obiektów objętych działaniami
Poprawa stanu funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej objętych działaniami
Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów	Liczba obiektów objętych działaniami
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Liczba podjętych działań
Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	Liczba podjętych działań
Zwiększenie retencji wodnej i przeciwdziałanie niedoborom wód	Liczba podjętych działań
Przeciwdziałanie skutkom suszy, podtopień i powodzi	Liczba podjętych działań
Gospodarka odpadami	Liczba podjętych działań

Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego

Analiza bezwzględnych wartości powyższych wskaźników daje wyłącznie obraz statystyczny wykonanych prac. Istotnym wydaje się być również analizowanie powyższych czynników w wartościach względnych (w stosunku do stanu poprzedniego lub do stanu oczekiwanego) dla zobrazowania rzeczywistego tempa rozwoju. Proponuje się wykonywanie co najmniej raz na 3 lata raportu analizującego skutki realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko. Odległość do najbliższej granicy międzypaństwowej to ok 217 km do granicy z Niemcami zaś odległość do najbliższej granicy międzypaństwowej z wschodniej części Powiatu Mogileńskiego to ok 333 km do granicy z Białorusią.

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Proponuje się przyjęcie następujących rozwiązań mających na celu ograniczenie wpływu niniejszej strategii na środowisko:

Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa).

W przypadku planowanych prac termomodernizacji i remontowych budynków należy przed przystąpieniem do realizacji zadania sprawdzić czy dany obiekt jest siedliskiem chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. jerzyka (Apus apus) i wróbla (Passer domesticus) oraz nietoperzy. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

W przypadku budowy urządzeń wodnych lub szlaków turystycznych wraz z miejscami odpoczynku, na terenach cennych przyrodniczo niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej i w zależności od jej wyników zastosowanie odpowiednich środków mających na celu zapobiegnięcie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań. Badania środowiskowe należy wykonać przed podjęciem decyzji o lokalizacji obiektów. Teren Powiatu Mogileńskiego charakteryzuje się unikalnymi właściwościami przyrodniczymi wobec czego niezwykle istotne jest aby zagwarantować bezpieczne dla środowiska zlokalizowanie inwestycji.

W przypadku prowadzonych prac ziemnych należy dołożyć wszelkich starań aby chronić drobne zwierzęta przed uwięzieniem w wykopach. Szczególnie należy zwrócić uwagę na herpetofaunę. W przypadku pozostawienia wykopów na noc należy je zabezpieczyć poprzez wykonanie płotków herpetologicznych, należy stosować odpowiednią organizację pracy, tj. przed zasypaniem wykopów sprawdzić czy nie doszło do uwięzienia w nich płazów lub gadów.

11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Nadrzędnym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów Strategii jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Opracowanie dotyczące oceny oddziaływania na środowisko składa się z kilku podstawowych części, którymi są:

Wstęp

Opisano tu informacje podstawowe związane z procesem przygotowania dokumentu Strategii oraz podstawy prawne, które związane są z tym dokumentem.

Podstawa opracowania

Opisano tu najważniejsze paragrafy z Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Cel prognozy

Celem wykonania prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji zadań zapisanych w „Strategii Terytorialnej Powiatu Mogileńskiego" oraz ocena natężenia tych oddziaływań.

Zakres prognozy

Zakres odnosi się obszaru następujących gmin: Gmina Dąbrowa, Gmina i miasto Mogilno, Gmina i miasto Strzelno, Gmina Jeziora Wielkie.

Metodyka opracowania prognozy

Przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano kierunki działań Strategii pod kątem wpływu na środowisko. Analiza zgodności projektowanego dokumentu z innymi dokumentami – przedstawiono szczegółowy wykaz dokumentów co do których odwołuje sią Strategia.

Zebrane dane pozyskiwano przede wszystkim w formie elektronicznej, następnie wykonywano odpowiednie obliczenia oraz analizy przestrzenne. Do przygotowania analiz wykorzystano narzędzia Quantum GIS, SAGA GIS. Wykorzystano BDOT (Baza Danych Obiektów Topograficznych); BDL (Bank Danych o Lasach); dane przestrzenne opracowane przez GDOŚ; dane z bazy MIDAS; dane przestrzenne z drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami; dane z bazy NID (Narodowy Instytut Dziedzictwa).

Przedstawiono w niniejszym dokumencie cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska

zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu. Niniejsza strategia odnosi się przede wszystkim do celów związanych z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu, poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprawą jakości powietrza atmosferycznego oraz poprawy stanu cennych ekosystemów.

Charakterystyka stanu środowiska

Region Powiatu Mogileńskiego tworzą gminy leżące w województwie kujawsko-pomorskim. Powiat Mogileński zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, zajmując 675 km², co stanowi 3,8% powierzchni całego województwa. Siedzibą władz powiatowych jest miasto Mogilno. Tworzą je następujące jednostki terytorialne: Gmina Dąbrowa, Gmina i miasto Mogilno, Gmina i miasto Strzelno, Gmina Jeziora Wielkie.

Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne wg. wieloautorskiej pracy (2018) obszar Powiatu Mogileńskiego dzieli się na 2 mezoregiony: Pojezierze Żnińsko-Mogileńskie i Pojezierze Gnieźnieńskie. Cały teren należy do kariny geograficznej wyższego rzędu – Pojezierze Wielkopolskie (makroregion).

Klimat Powiatu Mogileńskiego ma charakter przejściowy – umiarkowanie chłodny i wilgotny, typowy dla północnej Polski, z jednoczesnymi wpływami suchszego klimatu środkowego. Łagodne zimy.

- Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,1°C
- Średnia temperatura lipca 19,1 ^{0}C
- Średnia temperatura stycznia od - 2,5 ^{0}C.
- Średnia roczna suma opadów 500 mm
- Średnia roczna suma opadów w okresie wegetacyjnym od 280 do 330 mm
- Okres wegetacyjny trwa przeciętnie 220 dni
- Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 30–50 dni
- Dominacja wiatrów zachodnich i północno-zachodnich

Analiza Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Kujawsko-Pomorskim z 2024 wskazywała na zwiększoną emisję benzo-alfa-pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej... Zanieczyszczenia te powodują choroby układu oddechowego oraz krwionośnego. Dostrzegalna jest wysoka zależność pomiędzy zmiennością sezonową i wartościami stężeń. W sezonie grzewczym stężenia benzo(α)pirenu w pyle zawieszonym PM10 były dużo wyższe niż w okresie letnim. Najwyższe stężenia odnotowano na terenach, gdzie dominuje niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków.

Na obszarze opracowania występują następujące cieki:

RW6000161883199	Noteć od Noteci Zachodniej do jez. Wolickiego
RW600016188332	Struga Foluska
RW6000181882699	Panna

RW600018186339	Wełna do Lutomni
RW600018188299	Noteć Zachodnia
RW6000111882932	Stara Noteć
RW6000111881999	Noteć od Kanału Warta-Gopło do Noteci Zachodniej
RW60001018817489	Dopływ ze Strzelna
RW60001018817499	Kanał Ostrowo-Gopło
RW600018188149	Dopływ z jez. Śląskich

Jak wynika z powyższej tabeli większość cieków (6/10) na terenie Powiatu Mogileńskiego posiadają zły stan wód, tylko dwa cieki posiadają umiarkowany stan wód. Z pośród głównych przyczyn złego stanu tych wód wymienia się słaby lub zły potencjał ekologiczny.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych terenie Powiatu Mogileńskiego są następujące presje:

- chemiczne: rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
- troficzne: źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)
- zasalające: ścieki przemysłowe i komunalne, eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)
- hydromorfologiczne: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne; górnictwo - rzeki pozostałe;

Dla wszystkich w/w JCWP ustalone zostały odstępstwa terminowe. Poza ciekiem Panna, wszystkie pozostałe cieki zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego wyróżnia się obszary zlewni dla 10 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Wyróżnione JCWP jeziorne na tym terenie należą do 2 różnych typów jezior.

KOD cieku	Nazwa cieku
LW10447	Ostrówieckie
LW10423	Wiecanowskie
LW10433	Pakoskie Pd.
LW10429	Popielewskie
LW10430	Szydłowskie
LW10416	Kamienieckie
LW10404	Ostrowskie
LW10402	Kownackie
LW10396	Gopło
LW10394	Skulska Wieś

Jak wynika z powyższej tabeli wszystkie jeziora na terenie Powiatu Mogileńskiego posiadają zły stan wód. Z pośród głównych przyczyn złego stanu tych wód wymienia się umiarkowany lub zły potencjał ekologiczny.

Zagrożeniem dla wód jeziornych na terenie Powiatu Mogileńskiego są następujące presje:

- chemiczne: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane);
- z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: odpływ miejski
- troficzne: rolnictwo i depozycja, odpływ miejski
- hydromorfologiczne: grupa A, Cc, Db, Dc; grupa A, B, WEI, Cc, Db

Dla wszystkich w/w JCWP jeziornych ustalone zostały odstępstwa terminowe. Wszystkie jeziora zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Obszar Powiatu Mogileńskiego znajduje się na terenie dwóch JCWPd. Zdecydowana większa część powierzchni powiatu znajduje się na terenie JCWPd 43, jedynie niewielkie obszary powiatu leżą na JCWPd 42. Omawiany Powiat leży na terenie JCWPd 43 wykazującym się słabym stanem, zaś JCWPd 42 wykazuje dobry stan wód. .

Użytki rolne na terenie Powiatu zajmują 75,0% powierzchni terenu. Gleby charakteryzują się wysoką przydatnością rolniczą, co znajduje potwierdzenie w *Programie ochrony środowiska dla powiatu mogileńskiego na lata 2021–2024 z perspektywą do roku 2028*, gdzie wskazano, że znaczna część obszaru zajęta jest przez gleby bardzo dobre i dobre, w tym czarne ziemie, gleby brunatne, płowe i bielicowe. Obszar ten cechuje się korzystnymi warunkami glebowymi, co sprzyja intensywnej produkcji rolniczej i czyni rolnictwo ważną funkcją przestrzenną i gospodarczą Powiatu.

Lasy zajmują około 17,1% obszaru opracowania (na dzień 01.01.2025r.) i zajmują istotne miejsce w strukturze przyrodniczej Powiatu. W ciągu ostatnich lat lesistość utrzymuję się na tym samym poziomie (2020-2024r.). Największy stopień zalesienia odnotowano na terenie gminy Strzelno, natomiast najmniejszy – w gminie Mogilno. W zdecydowanej większości są to lasy publiczne. Lasy prywatne obejmują 8,14% wszystkich lasów na terenie Powiatu Mogileńskiego. 90,68% stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.[23] Nadzór nad lasami pełnią Nadleśnictwo Gołąbki i Nadleśnictwo Miradz, a także RDLP Toruń.

Występują następujące siedliska leśne:
* w przeważającej większości las świeży i las mieszany świeży,
* bór mieszany świeży
* bór świeży
* bór mieszany wilgotny
* las wilgotny

Dominującym gatunkiem drzew jest sosna, dęby i dęby szypułkowe, ale występują także brzozy, olchy i buki.

---

[23] bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica

Teren powiatu Mogileńskiego zbudowany jest z utworów czwartorzędowych, głównie z okresu holocenu a także plejstocenu. Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez:

a) gliny zwałowe
b) gliny zwałowe, piaski i mułki moren martwego lodu
c) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe) na glinach zwałowych
d) piaski i żwiry lodowcowe na glinach zwałowych
e) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe)
f) piaski i żwiry lodowcowe
g) mułki i iły, miejscami piaski, zastoiskowe
h) piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe) na mułkach i iłach, miejscami piaskach zastoiskowych
i) gliny zwałowe na piaskach, żwirach, glinach zwałowych i iłach moren spiętrzonych

Dlatego też na terenie Powiatu Mogileńskiego występują liczne piaski, które są wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Obecne są także złoża surowce ilaste ceramiki budowlanej, które wykorzystywane są do produkcji wyrobów cienkościennych (oprócz dachowych), do produkcji elementów drążonych, ceramiki czerwonej i wyrobów grubościennych. Na uwagę zasługują także złoża soli kamiennej, które są wykorzystywane w przemyśle spożywczym i chemicznym. Na podstawie bazy danych Midas opracowano występujące na omawianym terenie złoża surowców. Źródłem danych, zawartych w bazie MIDAS, w części – Złoża kopalin, są dokumentacje geologiczne złóż kopalin, sporządzane zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

W przypadku Powiatu Mogileńskiego najbardziej dokuczliwy jest hałas komunikacyjny, który może stanowić zagrożenie i uciążliwość dla ludności zamieszkałej na obszarze zabudowy mieszkaniowej przyległej bezpośrednio do dróg. Obserwuje się również stały wzrost ruchu komunikacyjnego na drogach i ulicach lokalnych, zapełniają się główne ciągi komunikacyjne, rośnie ilość remontów, jednakże zbyt wolno w stosunku do potrzeb. Ponadto hałas wiąże się z funkcjonowaniem coraz większej ilości obiektów handlowo-usługowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej (markety, stacje benzynowe, warsztaty, działalność usługowa) oraz urządzenia klimatyzacyjne coraz częściej powodujące uciążliwość mieszkańcom. Rozważnie należy również lokalizować obiekty i usługi sezonowe w stosunku do stałej zabudowy mieszkaniowej uwzględniając to w planach zagospodarowania przestrzennego gmin (ośrodki wczasowe względem zabudowy stałej).

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się kilka obszarów specjalnej ochrony.

Występują tutaj następujące Obszary Chronionego Krajobrazu: Jezior Żnińskich i Lasów Miradzkich; Parki Krajobrazowe: Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia. Obszary Natura 2000: Obszary Specjalnej Ochrony: Ostoja Nadgoplańska oraz Specjalne Obszary Ochrony siedlisk: Pojezierze Gnieźnieńskie i Jezioro Gopło.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się 73 Pomniki Przyrody oraz 8 użytków ekologicznych.

Na podstawie pomiarów na terenie województwa Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzonych w roku 2024 można stwierdzić, że na terenie Powiatu Mogileńskiego nie występują przekroczenia natężenia pól elektromagnetycznych.

Teren omawianego Powiatu jest terenem rolniczo-leśnym. Obszary rolnicze charakteryzują się wysoką bonitacją gleb. Wśród terenów rolniczych występują tereny orne i dość często roślinność trawiasta w postaci łąk i pastwisk.

Na terenie rolniczym dominują zbiorowiska powiązane z krajobrazem rolniczym tj. zadrzewienia śródpolne, zbiorowiska segetalne. Zdarzają się również obszary bardziej cenne przyrodniczo szczególnie na terenach Natura 2000. Występują tu również zbiorowiska muraw kserotermicznych.

Na terenie powiatu Mogileńskiego wyznaczone zostały 3 korytarze ekologiczne (Mapa korytarzy ekologicznych 2005):

1. Puszcza notecka – Puszcza Zielonka GKPnC-7E
2. Pojezierze Krajeńskie – południe KPnC-7F
3. Gopło KPnC-7

Zgodnie z „Mapą korytarzy ekologicznych 2012" na terenie Powiatu Mogileńskiego znajdują się również 3 korytarze ekologiczne: Pojezierze Żnińskie KPnC-15C i Pojezierze Gnieźnieńskie KPnC-15B i Puszcza Bydgoska - Dolina Warty KPnC-15A.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego występują liczne zabytki. Na podstawie danych dostępnych w zasobach Narodowego Instytutu Dziedzictwa wyszczególniono zabytki występujące na terenie obszaru opracowania wpisane w Rejestr zabytków (Tabela. 25).

Charakterystyka działań ujętych w projekcie Strategii Terytorialnej Powiatu Mogileńskiego

Strategia rozwoju jest dokumentem określającym kierunki działań oraz cele strategiczne i operacyjne, które będą służyć zrealizowaniu tych kierunków. Podczas prac nad strategią zostało sformułowane następujące działanie:

„Kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców, w tym w szczególności obsługa mieszkańców i zaspokajanie ich potrzeb oraz budowanie silnego, odpornego i nowoczesnego samorządu."

Na podstawie danych zawartych w strategii dokonano oceny czy dane działanie wpisuje się w możliwość choćby potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko. W tym celu zebrano bardziej szczegółowe dane dot. zamierzeń inwestycyjnych oraz przeanalizowano pod tym kątem Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko określono przedsięwzięcia potencjalnie znacząco wpływające na środowisko oraz przedsięwzięcia znacząco wpływające na środowisko. Z pośród całej gamy przedsięwzięć do dalszej analizy zakwalifikowane przedsięwzięcia znacząco lub potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko. *Rozwój infrastruktury placówek oświatowych; Rozwój usług społecznych; Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych; Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy; Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości; Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej; Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury; Rozwój infrastruktury rowerowej; Rozwój infrastruktury drogowej; Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym; Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień; Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej; Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej; Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej; Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi; Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów; Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych.* Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska zostały zidentyfikowane najistotniejsze problemy ochrony środowiska, w przypadku Strategii, problemy te zostały przedstawione w tabeli wraz z celem środowiskowym, który wynika z występowania danego problemu. Niniejsza strategia będzie odpowiadała na następujące obszary środowiska: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno-ściekowa, Zagrożenie hałasem, Zasoby przyrodnicze.

Analiza i ocena skutków środowiskowych przewidzianych działań

Przeprowadzono analizę wpływu zamierzeń na każdy element środowiska naturalnego określony w Ustawie. Dla określenia skali potencjalnego oddziaływania, zastosowano następujące wskaźniki oceny wpływu:

„**—**" oddziaływanie negatywne (niekorzystne),

„**+**" oddziaływanie pozytywne (korzystne),

„**n**" oddziaływanie neutralne,

„**0**" brak oddziaływania,

„**b**" oddziaływanie występuje tylko na etapie budowy.

Pod uwagę brano bezpośredni, pośredni, wtórny, skumulowany, krótkoterminowy, średnioterminowy, długoterminowy, stały, chwilowy, pozytywny i negatywny wpływ danej inwestycji na środowisko.

Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Strategii wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych

Analizując możliwe warianty alternatywne dla konkretnych działań, można zaproponować ewentualne rozwiązania związane z wyborem:

- innego sposobu prowadzenia inwestycji (na poziomie poszczególnego projektu realizacji inwestycji np. konstrukcyjnego i technologicznego),

- innej lokalizacji (na poziomie poszczególnego projektu wybór wariantu lokalizacji),

- innego sposobu zarządzania (na poziomie poszczególnego projektu różne warianty organizacyjne),

Wariant niezrealizowania inwestycji tzw. „opcja zerowa" został przedstawiony w niniejszym opracowaniu. Zdecydowana większość przedsięwzięć proponowanych do realizacji w ramach Strategii będzie miała pozytywny wpływ na środowisko.

Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień strategii
Wskazano konkretne mierniki na podstawie których będzie można później ocenić w jaki sposób dane zamierzenie oddziałuje na środowisko.

Oddziaływanie transgraniczne.

Oceniana strategia nie wykazuje potencjału oddziaływania transgranicznego z uwagi na odległość od najbliższej granicy państwa.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W celu zapobieżenia negatywnym oddziaływaniom, niektórych elementów strategii na środowisko proponuje się zwrócenie szczególnej uwagi na:

- ochronę systemów korzeniowych drzew i krzewów,

- ochronę herpetofauny podczas prac ziemnych,

- ochronę siedlisk ptaków i nietoperzy podczas prac termomodernizacyjnych i remontowych,

11. Spis tabel

Tabela 1 Powiązanie celów szczegołowych strefy przestrzennej z aspektami środowiskowymi 20
Tabela 2 Powiązanie celów szczegołowych strefy klimatyczno-środowiskowej z aspektami środowiskowymi 26
Tabela 3 Zestawienie powierzchni mezoregionów na terenie Powiatu Mogileńskiego 26
Tabela 4 Dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń ze względu na ochronę ludzi 30
Tabela 5 Zanieczyszczenie powietrza w podziale na strefy 31
Tabela 6 Stan cieków wodnych na terenie Powiatu Mogileńskiego 32
Tabela 7 Stan jezior n aterenie Powiatu Mogileńskiego ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
Tabela 8 Stan JCWPd na terenie Powiatu Mogileńskiego 36
Tabela 8 Rodzaje pokrycia terenu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
Tabela 9 Lista terenów złóż 40
Tabela 10 Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLB040004 52
Tabela 11 Zagrożenia i presja dla PLB040004 53
Tabela 12 Istniejące i potencjalne zagrożenia dla ptaków objętych ochroną na obszarze Ostoja Nadgoplańska 56
Tabela 13 Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony siedlisk na Pojezierzu Gnieźnieńskim 72
Tabela 14 Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLH0300026 73
Tabela 15 Zagrożenia i presja dla PLH300026 75
Tabela 16 Istniejące i potencjalne zagrożenia SOO Pojezierze Gnieźnińskie 76
Tabela 17 Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochronyna Specjalnym Obszarze Ochrony siedlisk Jeziora Gopło 83
Tabela 18 Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG dla PLH040007 85
Tabela 19 Zagrożenia i presja dla PLH040007 96
Tabela 20 Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony dla PLH040007 98
Tabela 21 Zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz sposoby eliminacji lub ograniczania ich skutków na obszarze rezerwatu Mierucinek 104
Tabela 22 Zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz sposoby eliminacji lub ograniczania ich skutków na obszarze rezerwatu Nadgoplański Park Tysiąclecia 107
Tabela 23 Pomniki Przyrody w Powiecie Mogileńskim. 114
Tabela 24 Typy siedlisk z dyrektywy habitatowej na terenie Powiatu Mogileńskiego... 123
Tabela 25 Zabytki na obszarze Powiatu Mogileńskiego zapisane w Rejestrze zabytków

..... 129
Tabela 26 Analiza oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz potencjalnego i znaczącego oddziaływania na środowisko 136
Tabela 27 Problemy środowiska na terenie obszaru Powiatu Mogileńskiego 141
Tabela 28 Kryteria oceny 144
Tabela 29 Legenda do matrycy 146
Tabela 30 Wykaz skrótów do matrycy 146
Tabela 31 Ocena wpływu przedsięwzięć na środowisko 148
Tabela 32 Analiza skutków realizacji działań 201
Tabela 33 Monitoring realizacji celów i ich skutków dla środowiska 200

OŚWIADCZENIE

składane na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 19a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940) o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy ooś.

Ja niżej podpisany (imię i nazwisko) Michał Mroczkowski

autor prognozy oddziaływania na środowisko oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy ooś.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Oświadczenie stanowi załącznik do Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035.

Sztum, dnia 17.11.2025 Michał Mroczkowski

Miejscowość podpis składającego oświadczenie

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
Tomasz Krzesiński

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE MOGILEŃSKIM 5
WNIOSKI Z DIAGNOZY 5
WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO 15
CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA 16
POWIAT MOGILEŃSKI W OPINII MIESZKAŃCÓW 17
ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY I PROBLEMY ROZWOJU, Z UWZGLĘGNIENIEM ZRÓŻNICOWAŃ PRZESTRZENNYCH 22
ANALIZA SWOT 22
STRATEGICZNE WYZWANIA ROZWOJOWE 33
CELE STRATEGICZNE ROZWOJU 34
KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ DZIAŁANIA SŁUŻĄCE OSIĄGNIĘCIU CELÓW STRATEGICZNYCH ROZOWJU 36
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI 46
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH INTERWENCJI, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA 48
SYSTEMY REALIZACJI STRATEGII 56
NARZĘDZIA REALIZACJI STRATEGII 56
PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII 56
MONITORING ORAZ EWALUACJA STRATEGII 57
ZAŁOŻENIA RAM FINANSOWYCH I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 59
SPIS TABEL 60

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego jest dokumentem sporządzonym z inicjatywy Zarządu Powiatu Mogileńskiego i swoim zasięgiem obejmuje granice administracyjne powiatu mogileńskiego. Strategia została stworzona z myślą o koordynacji i realizacji działań rozwojowych przez instytucje powiatowe, dlatego w proces jej opracowania zostali zaangażowani między innymi pracownicy Starostwa Powiatowego w Mogilnie. Strategia opracowana została we współpracy z ekspertami zewnętrznymi, którzy moderowali cały proces tworzenia oraz konsultacji dokumentu.

Strategię Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035 należy uznać jako podstawowy dokument samorządu powiatu mogileńskiego. Diagnozuje on, przy udziale środowisk zewnętrznych, podstawowe uwarunkowania, potrzeby rozwojowe oraz potencjał powiatu. Określa obszary, cele i kierunki prowadzonej polityki rozwoju realizowanej w przestrzeni powiatu w perspektywie najbliższych lat. Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego przyczyni się do ukierunkowania procesów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej.

Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego jest rezultatem procesu planowania strategicznego prowadzonego metodą partycypacyjną z udziałem przedstawicieli różnych środowisk wspólnoty lokalnej. Partycypacja polegała przede wszystkim na przeprowadzeniu badania społecznego, w szczególności wśród mieszkańców powiatu.

Dokument Strategii skupia się na zadaniach realizowanych przez powiat mogileński, jednak w wielu aspektach wskazuje konieczność współpracy z partnerami samorządowymi i społecznymi, ponieważ celem opracowanej strategii jest podniesienie jakości życia mieszkańców na terenie powiatu. Współpraca ta zapewni możliwie najwyższą efektywność i skuteczność prowadzonych działań. Włączenie szerokiego grona interesariuszy - przedstawicieli władzy samorządowej, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych jest również ważnym krokiem w kierunku budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z dostępnymi na tę chwilę kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE MOGILEŃSKIM

Powiat mogileński położony jest w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Siedzibą władz powiatowych jest miasto Mogilno.

Terytorialnie powiat składa się z czterech gmin: dwóch miejsko-wiejskich – Mogilno i Strzelno, oraz dwóch wiejskich – Dąbrowa i Jeziora Wielkie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności powiatu mogileńskiego na koniec 2024r. wyniosła 43 209 osób, w tym 21 165 mężczyzn i 22 044 kobiet.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Poniższe wyszczególnienie zawiera wnioski w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym opracowane w oparciu o Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Powiatu Mogileńskiego. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

1. W latach 2019-2023 ludność zamieszkująca powiat mogileński systematycznie się zmniejszała. Udział mężczyzn w strukturze mieszkańców w 2023 r. wynosił 49%, a kobiet 51%. Tendencję spadkową w liczbie ludności można zauważyć również w każdej z gmin wchodzących w skład powiatu.
2. Dane dotyczące stanu różnych grup ekonomicznych i wieku w latach 2019–2023 oraz prognozy dotyczące zmian liczby ludności w tych grupach wskazują na niekorzystny trend starzenia się społeczeństwa. Zaobserwowany wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym, pociąga za sobą negatywne konsekwencje demograficzne, które mogą znacząco wpłynąć na sytuację społeczno-gospodarczą Powiatu.
3. Na przestrzeni analizowanych lat w powiecie mogileńskim występowały niekorzystne zjawiska demograficzne, takie jak: ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji w latach 2020-2021.

4. Powiat Mogileński jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych: Zespół Szkół w Mogilnie, Zespół Szkół w Strzelnie, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Bielicach, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Strzelnie, Zespół Placówek Specjalnych w Szerzawach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. dra Jakuba Cieślewicza w Strzelnie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mogilnie.
5. Na terenie powiatu mogileńskiego funkcjonują szkoły niepubliczne: Mogileńska Szkoła Realna - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Mogilnie, PRESTIGE Szkoła Policealna w Jeziorach Wielkich, PRESTIGE Szkoła Policealna Mogilnie, a także szkoła, dla której organem prowadzącym jest minister właściwy do spraw rolnictwa: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Powstańców Wielkopolskich w Bielicach.
6. W latach 2020–2022 uczniowie szkół z terenu powiatu mogileńskiego osiągali z egzaminów maturalnych wyniki niższe, choć zbliżone do średnich w skali województwa i Polski. Najwyższe wyniki maturalne zanotowano z zakresu języka angielskiego. Zdawalność egzaminu w powiecie mogileńskim w podanych latach wynosiła ok. 70%.
7. Powiat mogileński dzięki swojej unikalnej wartości turystycznej, kulturowej oraz historycznej, stanowi ważny obszar dla województwa kujawsko-pomorskiego. W miastach powiatu: Mogilnie i Strzelnie znajdują się zabytki mające znaczenie zarówno regionalne, jak i krajowe. Każda z gmin powiatu mogileńskiego posiada cenne dziedzictwo kulturowe, dzięki czemu mają one potencjał turystyczny.
8. W powiecie mogileńskim funkcjonują dwa muzea: Muzeum Ziemi Mogileńskiej w Mogilnie z siedzibą w Chabsku oraz Muzeum Romańskie Ottona i Bolesława w Strzelnie.
9. Na obszarze powiatu w dziedzinie kultury działają następujące jednostki: Miejska Bibliotek Publiczna w Mogilnie, Mogileński Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna w Strzelnie, Dom Kultury w Strzelnie, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Dąbrowie, Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie, Biblioteka Publiczna Gminy Jeziora Wielkie oraz Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziorach Wielkich.
10. W powiecie mogileńskim funkcjonują zarówno uczniowskie kluby sportowe, jak i te działające w formie stowarzyszeń. Dają one mieszkańcom możliwość

aktywnego spędzania czasu, poprawy kondycji fizycznej, a także integracji z osobami o podobnych zainteresowaniach.

11. Powiat mogileński ma dobrze rozbudowaną infrastrukturę sportową, głównie na terenie miejsko-wiejskim: gminy Mogilno oraz gminy Strzelno.
12. Dogodne położenie powiatu mogileńskiego w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w połączeniu z bogactwem przyrodniczym i dziedzictwem historycznym, czyni ten obszar atrakcyjnym celem podróży turystycznej. Na szczególną uwagę zasługują liczne zabytki związane z piastowską przeszłością regionu oraz zabytkowe kościoły drewniane. Tereny o wysokich walorach krajobrazowych niezmienione przez działalność człowieka, sprzyjają wypoczynkowi w otoczeniu natury. Powiat charakteryzuje się czystością i estetyką przestrzeni oraz różnorodnością przyrodniczą – liczne jeziora, rzeki i kompleksy leśne tworzą dogodne warunki dla osób, którym zależy na odpoczynku i atrakcyjności turystycznej krajobrazu.
13. Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie powiatu mogileńskiego realizują przede wszystkim gminne, miejsko-gminne oraz miejskie ośrodki pomocy społecznej. Jednostka, która swoimi działaniami obejmuje cały teren powiatu, to Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie (PCPR).
14. Na terenie powiatu mogileńskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach (DPS), który w swojej strukturze posiada Dział Terapeutyczno-Opiekuńczy.
15. Powiat Mogileński jest organem tworzącym Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilnie (SPZOZ). Zakład świadczy usługi medyczne na rzecz mieszkańców nie tylko powiatu mogileńskiego, ale także pacjentów z sąsiadujących gmin, w tym: Trzemeszno i Orchowo. W ramach działania szpitala na terenie powiatu funkcjonują dwie filie: filia w Mogilnie - Szpital im. Józefa Strusia z oddziałami: wewnętrznym, pediatrycznym, chirurgicznym, ginekologiczno-położniczym; oraz gabinetami fizjoterapii i pracownią endoskopii oraz filia w Strzelnie - Szpital im. Tytusa Chałubińskiego z zakładem opiekuńczo-leczniczym, gdzie działa także Dzienny Oddział Psychiatryczny.
16. Zaangażowanie ludności powiatu mogileńskiego w przypadku wyborów samorządowych zauważalnie się zwiększyło w 2024 r. (w porównaniu do 2018 r.).

W roku 2024 zanotowano wysoką aktywność społeczną, gdyż frekwencja wyborcza osiągnęła wartości wyższe niż w województwie i kraju. Wśród gmin największą aktywność odnotowano w wyborach z 2018 r. na ternie gminy Strzelno, a w 2024 r. w gminie Jeziora Wielkie.

17. Organizacje pozarządowe są kolejnym istotnym przejawem aktywności społecznej. Angażują obywateli w różnorodne inicjatywy, które mają na celu poprawę jakości życia w społecznościach lokalnych. Na terenie powiatu mogileńskiego jest zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym 110 stowarzyszeń, 8 fundacji, nad którymi Starosta Mogileński pełni funkcje organu nadzoru. Ponadto Starostwo Powiatowe w Mogilnie w ewidencjach i rejestrach ma wpisanych 11 stowarzyszeń zwykłych oraz 10 Uczniowskich Klubów Sportowych i 23 Kluby Sportowe działające w formie stowarzyszenia, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej.
18. Komenda Powiatowa Policji w Mogilnie odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu mogileńskiego, obejmując swoim zasięgiem gminy: Mogilno, Strzelno, Dąbrowa oraz Jeziora Wielkie. Strukturę organizacyjną tworzą także Komisariat Policji w Strzelnie oraz Posterunek Policji w Jeziorach Wielkich, co umożliwia skuteczne reagowanie na zagrożenia w różnych częściach powiatu.
19. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mogilnie pełni kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa publicznego, odpowiadając za ochronę życia, zdrowia, mienia i środowiska przed skutkami pożarów, klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń na obszarze powiatu mogileńskiego.
20. Na terenie powiatu mogileńskiego zadania związane z ochroną przeciwpożarową są realizowane przez Jednostkę Ratowniczo - Gaśniczą w Mogilnie, 7 jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego (Dąbrowa, Gębice, Kwieciszewo, Jeziora Wielkie, Ostrowo, Strzelno, Wójcin), 17 jednostek OSP działających poza KSRG (Bielice, Ciechrz, Ciencisko, Golejewo, Goryszewo, Krzekotowo, Mokre, Niestronno, Padniewo, Parlin, Procyń, Rzadkwin, Rzeszynek, Wronowy, Wszedzień, Wylatowo, Zbytowo).

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

1. W latach 2019-2023 w powiecie mogileńskim odnotowano wyraźny i systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, co świadczy o stabilnym rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Liczba zarejestrowanych firm wzrosła z 3 567 w 2019 r. do 3 977 w 2024 r., co potwierdza, że powiat stopniowo wzmacnia swoją pozycję gospodarczą w regionie. Warto podkreślić, że wzrost liczby firm dotyczy wszystkich gmin tworzących powiat, przy czym największa aktywność gospodarcza koncentruje się w gminie Mogilno, która niezmienne od lat skupia ponad połowę wszystkich działających podmiotów.
2. Ogółem struktura działalności gospodarczej w powiecie mogileńskim wskazuje na przewagę sektora usługowego, następuje rosnące znaczenie przemysłu i budownictwa oraz sektora rolnego. Taka różnorodność struktury działalności tworzy solidne podstawy do dalszego zrównoważonego rozwoju lokalnej gospodarki.
3. W latach 2022–2023 na terenie powiatu mogileńskiego odnotowano niewielki spadek liczby osób pracujących. Redukcja ta była widoczna zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Mimo że spadek nie jest drastyczny, może wskazywać na pogorszenie warunków na lokalnym rynku pracy lub być efektem procesu starzenia się społeczeństwa.
4. W latach 2019-2023 sytuacja na rynku pracy w powiecie mogileńskim w zakresie bezrobocia rejestrowanego wykazywała umiarkowaną zmienność, z wyraźnym wzrostem w roku 2020, co można wiązać z negatywnymi skutkami pandemii COVID-19. Najwyższy poziom bezrobocia ogółem odnotowano właśnie w 2020 r., natomiast najniższy w 2023 r.
5. Na przestrzeni analizowanych lat bezrobocie wśród kobiet utrzymywało się na wyższym poziomie niż wśród mężczyzn. Wysoki udział kobiet w strukturze bezrobocia może wskazywać na utrzymujące się bariery w dostępie do zatrudnienia, w tym również dominację męskich zawodów na rynku pracy, co znajduje odzwierciedlenie również w strukturze osób pracujących.
6. Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie stanowi ważne ogniowo lokalnej polityki społeczno-gospodarczej, odpowiadając za realizację zadań z zakresu

przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu mogileńskiego. Jako instytucja publiczna, Powiatowy Urząd Pracy odpowiada za wdrażanie polityki zatrudnienia na poziomie lokalnym, oferując szeroki wachlarz usług zarówno dla osób poszukujących pracy, jak i pracodawców. W ostatnich latach Urząd aktywnie uczestniczył w realizacji projektów współfinansowanych ze środków krajowych i unijnych mających na celu zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

7. W powiecie mogileńskim w latach 2019-2023 obserwowano systematyczny wzrost dochodów budżetowych. Stały wzrost dochodów ogółem w całym analizowanym okresie świadczy o rosnącym potencjale finansowym powiatu mogileńskiego i stopniowym zwiększaniu się możliwości realizacyjnych w zakresie polityki lokalnej.
8. W latach 2020-2022 powiat mogileński osiągał dodatnie saldo budżetowe, natomiast ujemny wynik odnotowano w 2019 r. i 2024 r.
9. Powiat mogileński przynależy do trzech stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego: Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego, Stowarzyszenia „Sąsiedzi" oraz Stowarzyszenia Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Powiatu Mogileńskiego.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

1. Powiat mogileński jest jednostką samorządu terytorialnego położoną w południowo zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, zajmującą 675 km², co stanowi 3,8% powierzchni całego województwa.
2. Powiat graniczy z innymi powiatami – z czego część (żniński, radziejowski) należy do województwa kujawsko-pomorskiego, a część (słupecki, koniński i gnieźnieński) do wielkopolskiego – co sprzyja międzyregionalnej współpracy gospodarczej i społecznej
3. Powiat mogileński, mimo że nie leży w bezpośrednim sąsiedztwie głównych krajowych węzłów komunikacyjnych, posiada układ drogowy umożliwiający dogodne połączenia z większymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego oraz województwa wielkopolskiego. Na jego terenie przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie o istotnym znaczeniu regionalnym, a sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia dostępność do wszystkich miejscowości.

Istotnym elementem dostępności komunikacyjnej powiatu jest również funkcjonująca infrastruktura kolejowa umożliwiająca transport pasażerski i towarowy.

4. Przez teren powiatu mogileńskiego przebiegają następujące drogi krajowe: droga krajowa nr 15, nr 25 i nr 62.
5. Układ drogowy uzupełniają drogi wojewódzkie: DW254 (Mogilno–Barcin–Bydgoszcz), DW255 (Strzelno–Inowrocław), DW262 (Kwieciszewo-Szyszłowo).
6. Łączna długość dróg powiatowych na terenie powiatu wynosi 398,5 km.
7. Na terenie powiatu mogileńskiego funkcjonuje infrastruktura kolejowa o znaczeniu ponadlokalnym, której główną składową jest linia kolejowa nr 353 relacji Poznań Wschód – Skandawa. Główna i jedyna na terenie powiatu stacja kolejowa znajduje się w Mogilnie, stanowi ona lokalny węzeł transportowy w zakresie przewozów głównie pasażerskich.
8. Publiczny transport zbiorowy w powiecie mogileńskim realizowany jest głównie w formie regularnych przewozów autobusowych. W 2023 r. w granicach powiatu funkcjonowały 34 linie komunikacyjne obsługiwane przez dwóch przewoźników: Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. z siedzibą we Włocławku oraz przewoźnika prywatnego „Wiktoria" Paweł Waleriańczyk.
9. Infrastruktura rowerowa w powiecie mogileńskim stopniowo się rozwija, jednak nadal ma charakter punktowy i niespójny przestrzennie, co ogranicza jej funkcjonalność jako alternatywnego środka codziennego transportu. Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Powiatu Mogileńskiego w 2024 r. na terenie powiatu funkcjonuje ponad 13 km dróg rowerowych, przy czym są to odcinki głównie towarzyszące modernizowanym drogom powiatowym lub gminnym. Brakuje natomiast spójnej sieci ścieżek łączących główne miejscowości powiatu oraz tras umożliwiających bezpieczny dojazd do szkół, miejsc pracy czy obiektów rekreacyjnych.
10. Część infrastruktury rowerowej znajduje się w sąsiedztwie jezior i terenów atrakcyjnych przyrodniczo, zwłaszcza w gminie Strzelno oraz w okolicach Mogilna i Jezior Wielkich (rejony Przyjezierza). Tam ścieżki rowerowe pełnią głównie funkcję rekreacyjną i turystyczną. W gminach wiejskich — takich jak Dąbrowa czy Jeziora Wielkie — wyznaczone są również odcinki tras rowerowych o nawierzchni

nieutwardzonej, przebiegające po drogach gruntowych lub leśnych, oznakowane w ramach inicjatyw lokalnych.

11. W powiecie mogileńskim infrastruktura wodociągowa rozwinięta jest w sposób zróżnicowany przestrzennie — najpełniej ukształtowana jest w miastach i większych miejscowościach gminnych, natomiast na terenach wiejskich występują jeszcze obszary o ograniczonym dostępie do sieci wodociągowej, gdzie wciąż funkcjonują indywidualne ujęcia wody. Systematyczna rozbudowa sieci wodociągowej prowadzona przez gminy pozwala jednak na stopniowe zmniejszanie tych dysproporcji.
12. Zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu realizowane jest przede wszystkim przez lokalne przedsiębiorstwa komunalne, w tym Mogileńskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Mogilnie, odpowiedzialne między innymi za eksploatację ujęć, stacji uzdatniania wody oraz rozbudowę sieci przesyłowej.
13. W latach 2019–2023 dostęp do sieci wodociągowej na terenie powiatu mogileńskiego utrzymywał się na wysokim, stabilnym poziomie, znacznie przekraczającym średnie wartości odnotowywane w kraju i województwie kujawsko-pomorskim. W analizowanym okresie wskaźnik ten dla całego powiatu niezmiennie wynosił 99,5% (dane GUS), co świadczyć może o dobrze rozwiniętej infrastrukturze wodociągowej i jej pełnej dostępności dla mieszkańców.
14. Na terenie powiatu mogileńskiego za organizację i utrzymanie systemów kanalizacji sanitarnej odpowiedzialne są lokalne przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, działające najczęściej w formie spółek komunalnych, których właścicielami są poszczególne samorządy gminne.
15. W powiecie mogileńskim odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2019-2023 zmniejszył się z 58,2% do 57,8%.
16. Infrastruktura gazowa w powiecie mogileńskim stanowi istotny element lokalnego systemu energetycznego, zapewniając mieszkańcom dostęp do gazu ziemnego, wspierając jednocześnie rozwój gospodarczy regionu. Za dystrybucję gazu na tym obszarze odpowiadają głównie Polska Spółka Gazownictwa (PSG) oraz PGNiG. Odsetek osób korzystających z infrastruktury gazowej w 2023 r. wyniósł 34,9%.
17. Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie *Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do internetu – I kwartał 2025*, na terenie powiatu mogileńskiego znajduje się

10 528 punktów adresowych. Na koniec marca 2025 r. 7 419 z nich znajdowały się w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych, natomiast 3 319 pozostawało bez dostępu do tego typu infrastruktury. Wskazuje to na wciąż istotne braki w dostępie do nowoczesnych usług telekomunikacyjnych w niektórych częściach powiatu. Na obszarze powiatu zidentyfikowano 2 518 tzw. białych plam NGA (Next Generation Access) – obszarów, gdzie brak jest infrastruktury zapewniającej szybki internet.

18. Na terenie powiatu mogileńskiego działa obecnie 27 przedsiębiorców telekomunikacyjnych oferujących stacjonarny dostęp do internetu, w tym: 18 świadczących wyłącznie usługi detaliczne, 4 oferujących wyłącznie usługi hurtowe oraz 5 działających w modelu mieszanym (hurtowo-detalicznym). Taki rozkład wskazuje na zróżnicowaną strukturę rynku usług telekomunikacyjnych w powiecie, przy czym jego dalszy rozwój wymaga inwestycji w rozbudowę infrastruktury w obszarach wykluczonych.
19. Infrastruktura cieplna w powiecie mogileńskim ma lokalny zasięg i rozwinięta jest głównie w dwóch ośrodkach miejskich: Mogilnie i Strzelnie. To właśnie tam funkcjonują systemy ciepłownicze obsługujące budynki wielorodzinne, instytucje publiczne oraz wybrane obiekty usługowe i przemysłowe. W gminach wiejskich – Dąbrowa i Jeziora Wielkie – brak jest sieci ciepłowniczych, a podstawą ogrzewania pozostają indywidualne źródła ciepła.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ

1. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski autorstwa Jerzego Kondrackiego, powiat mogileński położony jest w obrębie Niżu Polskiego, w makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego, który stanowi część megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej. Dominującą jednostką mezoregionalną na terenie powiatu jest Pojezierze Gnieźnieńskie, obejmujące obszary faliste, polodowcowe, z licznymi jeziorami rynnowymi i morenowymi, w tym m.in. Jezioro Mogileńskie, Ostrowskie i Gopło.
2. Klimat powiatu mogileńskiego ma charakter przejściowy – umiarkowanie chłodny i wilgotny, typowy dla północnej Polski, z jednoczesnymi wpływami suchszego klimatu środkowego.

3. Powiat mogileński położony jest w zlewni rzeki Warty – w dorzeczu Odry. Obszar ten cechuje się umiarkowanym bogactwem zasobów wodnych, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych, które odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu środowiska naturalnego oraz zaspokajaniu potrzeb mieszkańców i lokalnej gospodarki.
4. Na terenie powiatu występuje rozbudowana sieć hydrograficzna, obejmująca zarówno rzeki, jak i mniejsze cieki. Do najważniejszych z nich należą: Kanał Ciechrz - Bożejewice, Kanał Kuśnierz, Kanał Ostrowo-Gopło, Rzeka Noteć Zachodnia, Rzeka Panna Północna, Rzeka Panna Południowa, Rzeka Panna, Kanał Gać, Kanał Chwałowo, Kanał Zachodni.
5. Zasoby powierzchniowe uzupełniają liczne jeziora wśród których największe znaczenie mają: Jezioro Ostrowskie, część Jeziora Gopło, Jezioro Mogileńskie, Jezioro Wiecanowskie, Jezioro Kamienieckie oraz Jezioro Wójcińskie. Są one wykorzystywane rekreacyjnie i lokalnie gospodarczo.
6. Pod względem hydrogeologicznym powiat znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 140 Mogilno–Łabiszyn:
   - Zbiornika międzymorenowego Inowrocław – Dąbrowa nr 142,
   - Subzbiornika Inowrocław – Gniezno nr 143,
   - Zbiornika porowego Dolina Kopalna Wielkopolska – nr 144.
7. Na terenie powiatu mogileńskiego ochrona przyrody i krajobrazu odgrywa istotną rolę w zachowaniu równowagi środowiskowej oraz zrównoważonym rozwoju regionu. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych w powiecie mogileńskim wynosi 10 577,07 ha, co stanowi 15,7% jego całkowitej powierzchni. Największy udział powierzchni objętej ochroną przypada na Gminę Strzelno (5 009,46 ha), następnie gminę Jeziora Wielkie (4 375,36 ha), gminę Dąbrowa (1 038,28 ha) oraz gminę Mogilno (153,97 ha).
8. Na terenie powiatu mogileńskiego znajdują się trzy fragmenty obszarów objętych siecią Natura 2000, której celem jest ochrona cennych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem w skali całej Europy.
9. W granicach powiatu zlokalizowany jest fragment rezerwatu przyrody „Nadgoplański Park Tysiąclecia" oraz „Mierucinek".

10. Na terenie powiatu mogileńskiego zidentyfikowano 73 pomniki przyrody: w gminie Strzelno – 43 obiekty, w gminie Mogilno – 16 obiektów, w gminie Jeziora Wielkie – 10 obiektów, w gminie Dąbrowa – 4 obiekty.
11. W granicach powiatu mogileńskiego funkcjonuje osiem użytków ekologicznych, których łączna powierzchnia wynosi 71,15 ha.
12. Na terenie powiatu mogileńskiego wyznaczono trzy główne korytarze ekologiczne: Pojezierze Żnińskie, Pojezierze Gnieźnieńskie oraz Puszczę Bydgoską – Dolinę Warty. Obszary te pełnią ważną funkcję w krajowej i regionalnej sieci przyrodniczej, wzmacniając odporność środowiska przyrodniczego na negatywne skutki działalności człowieka i zmian klimatycznych.
13. W granicach powiatu zlokalizowane są na terenie 12 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, 10 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych, wszystkie odznaczają się złym stanem wód i są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, w związku z czym ustalono dla nich derogacje z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej.
14. Powiat położony jest na terenie dwóch jednolitych części wód podziemnych: GW600043 (stan ogólny określono jako słaby) oraz GW600042 (stan ogólny dobry), w związku z brakiem zidentyfikowanych presji powodujących zagrożenie dla ich stanu, nie ustalono derogacji.
15. Gminy wchodzące w skład powiatu mogileńskiego w 2024 r. nie osiągnęły wymaganego ustawowo poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, które wynosi 45%.

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

W celu pogłębienia diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu mogileńskiego przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu zbadanie poziomu jakości życia w powiecie oraz rozpoznanie rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Formularz ankietowy składał się z metryczki oraz 58 pytań, w tym z 52 pytań zamkniętych oraz 6 pytań otwartych.

Badanie ankietowe przeprowadzone zostało w terminie od 14 lutego do 28 lutego 2025 r. w wersji elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej Powiatu Mogileńskiego. W wyniku realizacji badania uzyskano 175 ankiet.

Zaprezentowane w dalszej części rozdziału wyniki przeprowadzonego badania ankietowego, nie odzwierciedlają oczywiście opinii i poglądów wszystkich mieszkańców, jednakże są niezwykle cennymi wskazówkami pomocnymi w planowaniu dalszych działań.

CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA

Istotnym elementem w przeprowadzonym badaniu ankietowym była charakterystyka grupy docelowej. W tym celu każdy formularz ankietowy zawierała metryczkę, w której należało odpowiedzieć m.in. na pytania o to jaka jest płeć, wiek, wykształcenie oraz zatrudnienie.

W badaniu ankietowym udział wzięło 175 osób, z czego 102 osoby stanowiły kobiety (59%), a 68 osób mężczyźni (40%). Należy zaznaczyć, że 2 osoby nie wskazały płci (1%).

Wśród uczestników badania najwięcej osób było w wieku 31-40 lat (35%). Kolejnymi licznie reprezentowanymi grupami były osoby w przedziale wiekowym od 21 do 30 lat (27%) oraz od 41 do 50 lat (25%).

Najwięcej wśród osób ankietowanych deklarowało posiadanie wykształcenia wyższego (49%) oraz średniego (38%).

99% badanych to mieszkańcy powiatu mogileńskiego, w tym 93% z nich to osoby mieszkające w powiecie więcej niż 15 lat.

Ankietowanym zadano pytanie czy w ciągu najbliższych 7 lat planują zmianę miejsca zamieszkania poza teren powiatu mogileńskiego – 55% badanych wskazało odpowiedź „nie". Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że 31% osób biorących udział zaznaczyło odpowiedź „nie wiem", a kolejne 13% jest zdecydowanych, że chce się przeprowadzić. Taki rozkład odpowiedzi oznacza, że niewiele więcej niż połowa respondentów uważa, że ich poziom życia w powiecie jest na takim poziomie, że nie zamierzają zmieniać miejsca zamieszkania poza jego obszar. Przy wytyczeniu kolejnych kierunków rozwoju należy jednak zwrócić uwagę na głosy tej części mieszkańców, którzy na chwilę obecną nie widzą

szans dalszego prosperowania w granicach powiatu i rozważają zmianę miejsca zamieszkania.

POWIAT MOGILEŃSKI W OPINII MIESZKAŃCÓW

W oparciu o wyniki przeprowadzonego badania wyciągnięto następujące wnioski:

1. 35,7% ankietowanych ocenia korzystnie jakość oferty edukacyjnej dostępnej na terenie powiatu mogileńskiego, natomiast 33,4% wskazuje, że jest ona na „niskim" i „bardzo niskim" poziomie
2. respondenci najwyżej ocenili dostępność szkół podstawowych na terenie powiatu (61,4% suma odpowiedzi „bardzo wysoko" i „wysoko"), natomiast znacznie niżej dostępność przedszkoli i żłobków (37,3% suma odpowiedzi „bardzo wysoko" i „wysoko) oraz szkół ponadpodstawowych (35,8% suma odpowiedzi „bardzo wysoko" i „wysoko),
3. 49,5% badanych uważa, że oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych nie jest dopasowana do potrzeb rynku pracy,
4. zdaniem uczestników badania dostępność instytucji kultury na obszarze powiatu jest bardzo niska (10,3% odpowiedzi) lub niska (36,6% odpowiedzi). Jednakże 37,7% ankietowanych wskazało na wysoki lub bardzo wysoki poziom, co wskazuje na niespójność w opinii mieszkańców,
5. liczba oraz atrakcyjność wydarzeń kulturalnych o charakterze rozrywkowym w powiecie mogileńskim została oceniona niekorzystnie (64,6% odpowiedzi). Natomiast w odniesieniu do wydarzeń kulturalnych o charakterze sportowym wyrażono opinię pozytywną co do ich liczebności i atrakcyjności przez 42% ankietowanych,
6. 51,4% odpowiadających twierdziło, że dostępność i jakość przestrzeni rekreacyjnych w powiecie nie jest na dobrym poziomie,
7. „wysoko" i „bardzo wysoko" (52,3% odpowiedzi) oceniono natomiast dostępność i jakość obiektów rekreacji, takich jak place zabaw, boiska sportowe czy obiekty sportowe,
8. nie wyrażono jednoznacznej opinii co do oceny możliwości turystycznych powiatu, walorów krajobrazowych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego w powiecie mogileńskim,

9. zdecydowana większość badanych (85,2%) twierdziło, że dostępność infrastruktury zdrowotnej na terenie powiatu mogileńskiego jest niewystarczająca,
10. jakość usług z zakresu ochrony zdrowia w powiecie również nie jest odbierana pozytywnie przez uczestników badania, aż 86,7% zapytanych o ocenę wskazało odpowiedź „nisko" lub „bardzo nisko",
11. zdaniem 46,9% ankietowanych aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców powiatu można uznać za „niskie" lub „bardzo niskie",
12. 36% respondentów oceniło „nisko" i „bardzo nisko" poziom pomocy społecznej w powiecie mogileńskim. Należy zaznaczyć, że aż 49,1% odpowiadających nie wyraziło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie,
13. jedynie 32,2% ankietowanych uważa, że w powiecie mogileńskim jest bezpiecznie,
14. stopień zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu mogileńskiego został oceniony niekorzystnie przez 42,9% uczestników badania. Należy zaznaczyć, że 48% badanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć".
15. 89,2% respondentów wskazało na trudności w znalezieniu zatrudnienia na terenie powiatu mogileńskiego,
16. ankietowani byli zgodni, że w powiecie dostępność ofert pracy i możliwość rozwoju zawodowego jest na niskim lub bardzo niskim poziomie (88,5% odpowiedzi),
17. 67,1% badanych niekorzystnie oceniło również jakość wsparcia kierowanego do osób bezrobotnych na terenie powiatu mogileńskiego,
18. nisko i bardzo nisko (57,1% wskazań) oceniona została atrakcyjność inwestycyjna obszaru powiatu mogileńskiego,
19. 52% osób biorących udział w badaniu „nisko" i „bardzo nisko" oceniło dostępność terenu do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie powiatu mogileńskiego. Należy zaznaczyć, że 34,3% badanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć",
20. według badanych poziom przedsiębiorczości w powiecie również nie jest odbierany pozytywnie (58% odpowiedzi),
21. 64% uczestników badania negatywnie oceniło wsparcie ze strony powiatu dedykowane dla przedsiębiorców działających na jego terenie oraz przyszłych

przedsiębiorców. Należy jednak zaznaczyć, że 33,7% mieszkańców nie wypowiedziało się jednoznacznie w tej kwestii,

22. w opinii 72,8% ankietowanych realizowane dotychczas przez Powiat Mogileński działania promocyjne na rzecz m.in. rozpoznawalności oferty turystycznej są niewystarczające,
23. 68,6% respondentów niekorzystnie oceniło stan nawierzchni dróg i ulic na terenie powiatu,
24. negatywnie oceniono również dostępność transportu zbiorowego na terenie powiatu (78,9% odpowiedzi),
25. według badanych jakość transportu zbiorowego także nie jest na odpowiednim poziomie (74,3% odpowiedzi),
26. 68,4% uczestników badania twierdzi, że powiat mogileński nie posiada wystarczającej infrastruktury rowerowej,
27. niekorzystnie oceniono również jakość infrastruktury rowerowej (55,2% odpowiedzi),
28. 43,6% respondentów negatywnie ocenia dostępność chodników na terenie powiatu mogileńskiego, natomiast 34,3% badanych wyraziła pozytywną opinię w tym aspekcie,
29. 46,2% ankietowanych wskazało na złą jakość i stan nawierzchni chodników na terenie powiatu. Należy jednak zaznaczyć, że 29,7% respondentów wypowiedziało się w tym temacie pozytywnie,
30. 52,9% odpowiadających uważa, że przestrzeń publiczna na terenie powiatu nie jest dostosowana do osób ze szczególnym potrzebami,
31. osoby biorące udział w badaniu zaznaczyły wykluczające się odpowiedzi na temat dostępności przestrzeni zielonych w granicach powiatu – 42,8% oceniło ich stan negatywnie, a 37,7% pozytywnie,
32. w opinii 38,8% uczestników badania w powiecie mogileńskim jakość powietrza jest zła, natomiast 26,3% badanych wyraziło opinię pozytywną,
33. czystość rzek i kąpielisk znajdujących się na terenie powiatu została oceniona negatywnie przez 67,9% osób biorących udział w badaniu ankietowym,

34. natomiast w odniesieniu do czystości obszarów zalesionych zdania są podzielone - 43,1% ankietowanych ocenia ten aspekt negatywnie, natomiast 29,3% pozytywnie. 27,6% badanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć",
35. wygląd budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie powiatu mogileńskiego jest odbierany korzystnie przez 58,3% odpowiadających,
36. 46,6% uczestników badania wskazało na dobry stan obiektów zabytkowych znajdujących się na obszarze powiatu,
37. nie wypowiedziano się jednoznacznie w zakresie dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej w powiecie,
38. blisko 50% badanych negatywnie ocenia stan infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu,
39. 35,1% respondentów „nisko" i „bardzo nisko" oceniło dostępność infrastruktury telekomunikacyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że 37,4% mieszkańców nie wypowiedziało się jednoznacznie w tej kwestii. Podobnie wypowiedziano się w kwestii jakości infrastruktury telekomunikacyjnej,
40. ankietowani nie wypowiedzieli się jednoznacznie w zakresie poziomu cyfryzacji usług na terenie powiatu mogileńskiego,
41. uczestnicy badania ankietowego mają podzielone zdanie w kwestii czystości i porządku w powiecie,
42. niekorzystnie oceniono poziom jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu mogileńskiego (54,4% odpowiedzi). 35,3% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć",
43. zdaniem osób biorących udział w badaniu ankietowym do najważniejszych czynników istotnych dla rozwoju społecznego i gospodarczego powiatu mogileńskiego należą: stan dróg i połączenia drogowe, rozwój usług społecznych oraz posiadanie terenów inwestycyjnych,
44. respondenci uważają, że powiat mogileński powinien być w szczególności kojarzony z: bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem do życia, niską stopą bezrobocia na lokalnym rynku pracy, dobrym stanem infrastruktury technicznej oraz sprzyjającym klimatem dla przedsiębiorców,

45. według ankietowanych atutem (mocną stroną) powiatu mogileńskiego jest: dobra lokalizacja, walory przyrodnicze, potencjał turystyczny, obiekty zabytkowe, infrastruktura sportowa, dostęp do edukacji,
46. jako największe wady (słabe strony) badani wskazali: bezrobocie, służba zdrowia, brak miejsc pracy, brak możliwości rozwoju zawodowego, zły stan dróg i chodników, brak chodników, brak parkingów, brak ścieżek rowerowych, słabo rozwinięta komunikacja publiczna, brak wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców, ograniczona liczba miejsc rekreacyjnych,
47. zdaniem uczestników badania, do potrzeb i oczekiwań, które powinny zostać zaspokojone w przyszłych latach w celu zapobieżenia odpływowi mieszkańców należą: rozwój rynku pracy, zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, dostosowanie przestrzeni publicznej i usług publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami, poprawa bezpieczeństwa publicznego, budowa ścieżek rowerowych, poprawa poziomu oferty edukacyjnej, poprawa jakości infrastruktury drogowej,
48. w opinii odpowiadających do działań jakie powinny podejmować władze powiatu mogileńskiego celem przyciągnięcia nowych mieszkańców, w tym w szczególności młodego pokolenia należą: nowe miejsca pracy, budowa żłobków, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, poszerzenie oferty edukacyjnej, poprawa bezpieczeństwa, wsparcie dla przedsiębiorców, tworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego,
49. zdaniem ankietowanych do priorytetowych inwestycji/ działań jakie powinien podjąć powiat mogileński w najbliższym czasie należą: modernizacja infrastruktury drogowej, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój strefy ekonomicznej, likwidacja barier architektonicznych, zwiększenie dostępu do internetu szerokopasmowego, zapewnienie lepszego dostępu do służby zdrowia, przeznaczanie terenów pod inwestycje.

ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY I PROBLEMY ROZWOJU, Z UWZGLĘGNIENIEM ZRÓŻNICOWAŃ PRZESTRZENNYCH

Rozwój społeczno-gospodarczy powiatu mogileńskiego kształtowany jest przez różnorodne czynniki o charakterze zarówno wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Kluczową rolę odgrywają istniejące zasoby oraz mocne strony powiatu, ale również wyzwania i bariery, które mogą ograniczać jego dalszy rozwój. Istotne znaczenie mają także zróżnicowania przestrzenne – zauważalne różnice w poziomie rozwoju i dostępności usług publicznych pomiędzy poszczególnymi gminami, wynikające m.in. z ich położenia, pełnionych funkcji, struktury demograficznej oraz uwarunkowań środowiskowych.

W niniejszym rozdziale dokonano identyfikacji kluczowych potencjałów rozwojowych, które mogą stanowić podstawę do planowania strategicznego oraz podejmowania działań inwestycyjnych. Zestawiono je z głównymi problemami i barierami rozwojowymi, które wymagają interwencji lub wsparcia ze strony administracji publicznej oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Szczególną uwagę poświęcono analizie wewnętrznych zróżnicowań przestrzennych, co pozwala na wskazanie obszarów wymagających priorytetowej interwencji.

ANALIZA SWOT

Analiza danych zastanych pozwoliła na zidentyfikowanie kluczowych problemów i potencjałów powiatu mogileńskiego, które stanowią podstawę do określenia celów i wytyczenia kierunków interwencji. W celu usystematyzowania zebranych informacji, na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu przeprowadzono analizę SWOT w każdej z wymienionych sfer.

Tabele przedstawiają analizę SWOT sytuacji powiatu mogileńskiego w zakresie społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 1 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze społecznej

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• Stabilna sieć placówek edukacyjnych i wychowawczych, która pełni także funkcje integracyjne i profilaktyczne • Stopniowy wzrost liczby uczniów (zauważalny od 2021 r.) • Występowanie zabytków o znaczeniu regionalnym i krajowym • Przebieg Szlaku Piastowskiego i Szlaku Świętego Jakuba • Oferta gminnych instytucji kultury • Działalność wielu klubów sportowych • Rozbudowana infrastruktura sportowa, w szczególności w gminie Mogilno i gminie Strzelno • Obecność instytucji wsparcia społecznego (np. Dom Pomocy Społecznej) oraz programów wsparcia takich jak *Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie* • Dostęp do infrastruktury zdrowotnej, w tym szpitali • Aktywność organizacji pozarządowych i instytucji wspierających działania powiatu • Wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w życie publiczne • Niska skala przestępstw o charakterze seksualnym i przeciw życiu, co może świadczyć o stosunkowo bezpiecznym środowisku lokalnym	• Negatywne zjawiska demograficzne (spadek liczby ludności, starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji) • Niski poziom wyników egzaminu maturalnego w porównaniu do województwa i kraju • Obecność przestępstw przeciwko rodzinie i opiece wskazująca na potrzebę wzmacniania profilaktyki i wsparcia rodzin w kryzysie
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Możliwość pozyskiwania środków z funduszy krajowych i UE na rozwój usług społecznych i edukacyjnych	• Potencjalny wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne

ANALIZA SWOT	
• Wzrost znaczenia polityki senioralnej, co może przyczynić się do rozwoju lokalnych programów aktywizacji osób starszych • Rozwijające się działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom	• Postępujące procesy migracji mieszkańców • Zwiększona liczba interwencji w obszarze przemocy domowej lub zaniedbań, mimo ogólnego trendu spadkowego, może świadczyć o ukrytych problemach rodzinnych • Niestabilna sytuacja geopolityczna

Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu mogileńskiego

Tabela 2 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze gospodarczej

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• Obecność lokalnych firm o ugruntowanej pozycji na rynku – mimo niewielkich wahań w sektorze mikro i małych przedsiębiorstw, lokalna przedsiębiorczość utrzymuje się na względnie stałym poziomie, • Dominacja sektora usług oraz obecność gospodarstw rolnych • Wzrost liczby osób pracujących oraz relatywnie niska stopa bezrobocia • Aktywna działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie – skuteczne programy aktywizacyjne, staże, szkolenia i wsparcie dla osób bezrobotnych • Wzrost dochodów budżetowych, zwłaszcza dochodów własnych	• Niewielki udział średnich i dużych firm, • Zależność od mikroprzedsiębiorstw • Większe bezrobocie wśród kobiet,
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Wsparcie z programów unijnych i krajowych na rozwój przedsiębiorczości, infrastrukturę gospodarczą oraz kształcenie zawodowe • Wzrost znaczenia pracy zdalnej i e-usług	• Znaczny deficyt budżetowy w 2023 r. • Wysoka inflacja i zmienność warunków makroekonomicznych, • Uzależnienie od zewnętrznych źródeł inwestowania • Niestabilna sytuacja geopolityczna

ANALIZA SWOT	
• Możliwość wykorzystania zasobów edukacyjnych i instytucji rynku pracy do dostosowania kwalifikacji pracowników do potrzeb rynku • Korzystna struktura finansów publicznych w poprzednich latach 2020-2022	

Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu mogileńskiego

Tabela 3 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze przestrzennej

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• Dogodne położenie administracyjne powiatu w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, na styku z województwem wielkopolskim, umożliwiające powiązania z rynkami regionalnymi • Przebieg dróg krajowych zapewniających dobrą dostępność komunikacyjną w układzie wschód-zachód i północ-południe. • Postępujące inwestycje drogowe na poziomie lokalnym i powiatowym, w tym modernizacje dróg • Obecność linii kolejowej nr 353 Poznań Wschód–Skandawa, z dworcem w Mogilnie oraz dostępność regionalnych przewozów pasażerskich • Funkcjonujący system transportu publicznego (autobusy wojewódzkie i prywatne) zapewniający połączenia międzygminne i do większych miast. • Dynamiczny rozwój sieci światłowodowej oraz stosunkowo wysoki udział zasięgu internetu szerokopasmowego	• Brak systemowej infrastruktury ciepłowniczej w gminach wiejskich. • Całkowity brak sieci gazowej w gminach Dąbrowa i Jeziora Wielkie, • Ograniczona oferty transportu publicznego, • Nierównomierny dostęp do internetu szerokopasmowego • Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej, poza gminami miejskimi, • Infrastruktura rowerowa poza miastami bardzo ograniczona, brak tras międzygminnych, • Brak wyznaczonej strategii rozwoju systemów ciepłowniczych

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• Wysoki poziom dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminach miejskich. • Stabilna sieć gazowa w gminach Mogilno i Strzelno • Rozwijana infrastruktura cieplna w miastach (PGK Mogilno, zakład w Strzelnie) • Obecność ścieżek rowerowych w Mogilnie i otoczeniu Jeziora Mogileńskiego.	
SZANSE	**ZAGOROŻENIA**
• Dalsze wsparcie inwestycji w cyfryzację i sieci światłowodowe • Rozbudowa sieci gazowej do mniej zurbanizowanych obszarów • Modernizacja linii kolejowej nr 353 oraz możliwość rozwoju przystanków lokalnych, • Zwiększenie roli kolei regionalnej w polityce mobilności niskoemisyjnej • Rozwój turystyki rowerowej i sieci szlaków • Możliwość pozyskiwania środków na inwestycje wodno-kanalizacyjne	• Rosnące koszty modernizacji i utrzymania infrastruktury technicznej • Starzenie się społeczeństwa, ograniczające popyt na usługi komunikacyjne i inwestycje, • Nierównomierne tempo cyfryzacji może pogłębić wykluczenie infrastrukturalne

Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu mogileńskiego

Tabela 4 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze klimatyczno-środowiskowej

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• Duży udział terenów rolnych i naturalnych w strukturze użytkowania gruntów, sprzyjający retencji wody • Obecność licznych form ochrony przyrody (obszary Natura 2000, rezerwaty, użytki ekologiczne,	• Niewystarczająca infrastruktura do gospodarowania odpadami biodegradowalnymi i budowlanymi; problemy z osiąganiem poziomów recyklingu w niektórych gminach.

ANALIZA SWOT	
pomniki przyrody), świadczących o wysokiej wartości przyrodniczej regionu • Relatywnie niska presja urbanizacyjna i przemysłowa w porównaniu do regionów silnie zurbanizowanych • Obecność lasów i zadrzewień śródpolnych, pełniących funkcje retencyjne, ochronne i przeciwdziałające erozji gleb • Funkcjonowanie systemów selektywnej zbiórki odpadów w każdej gminie oraz stopniowa rozbudowa infrastruktury (PSZOK-i, systemy bioodpadów).	• Niska lesistość niektórych obszarów powiatu • Niewystarczający monitoring zanieczyszczenia powietrza • Zanieczyszczenia punktowe i rozproszone związane z rolnictwem i gospodarką wodno-ściekową, zwłaszcza w mniejszych gminach
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Możliwość pozyskiwania środków z programów krajowych i unijnych na działania adaptacyjne i łagodzące skutki zmian klimatu • Coraz większe zainteresowanie społeczne tematyką ochrony środowiska i zmian klimatycznych – sprzyjające wprowadzaniu nowych praktyk i technologii • Wzrost znaczenia energii odnawialnej i termomodernizacji w polityce krajowej i lokalnej – szansa na poprawę efektywności energetycznej i jakości powietrza • Możliwość rozwijania edukacji ekologicznej i partnerstw lokalnych w zakresie ochrony środowiska	• Skutki zmian klimatu: wzrost liczby ekstremalnych zjawisk pogodowych, susze, obniżenie poziomu wód gruntowych lokalne podtopienia i erozja gleb • Utrzymujące się trudności z ograniczeniem emisji z niskiej emisji i spalania odpadów w domowych piecach • Trwałe zanieczyszczenia środowiska gleb i wód na skutek niekontrolowanych składowisk, działalności przemysłowej lub transportu drogowego

Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu mogileńskiego

ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT dokonano identyfikacji potencjałów powiatu mogileńskiego. Kluczowe obszary potencjału rozwojowego powiatu wyróżniono w kolejnej tabeli.

Tabela 5 Zidentyfikowane potencjały powiatu mogileńskiego

Infrastruktura edukacyjna	Dostępność zróżnicowanych placówek edukacyjnych na poziomie ponadpodstawowym stwarza sprzyjające warunki do rozwoju kapitału ludzkiego oraz przygotowania młodzieży do aktywnego udziału w życiu zawodowym.
Infrastruktura kulturalna	Bogata oferta instytucji kultury sprzyja budowaniu więzi społecznych, wzmacnia poczucie przynależności oraz stwarza warunki do rozwoju kreatywności i innowacji.
Dziedzictwo kulturowo-historyczne	Lokalizacja powiatu mogileńskiego na Szlaku Piastowskim z zachowaną romańską architekturą sakralną w Strzelnie i Mogilnie oraz licznymi obiektami historycznymi pełni ważną rolę w kształtowaniu lokalnej tożsamości i przyciąganiu turystów i inwestorów zainteresowanych historią oraz kulturą. Wykorzystanie tego potencjału sprzyja rozwojowi turystyki kulturowej, edukacji historycznej oraz inicjatyw społecznych.
Infrastruktura sportowa	Rozwinięta infrastruktura sportowa podnosi atrakcyjność regionu jako miejsca wypoczynku i rekreacji.
Rolnictwo	Powiat mogileński należy do regionów o silnym charakterze rolniczym – zasoby naturalne, infrastruktura oraz wiedza i doświadczenie lokalnych rolników tworzą warunki do prowadzenia efektywnej i zrównoważonej działalności rolniczej. Ponadto, rolnictwo sprzyja utrzymaniu tradycyjnego krajobrazu i bioróżnorodności, co ma znaczenie również dla turystyki i ochrony środowiska.

Źródło: opracowanie własne

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY

Opracowana analiza SWOT pozwoliła również na identyfikację problemów powiatu mogileńskiego. Najważniejsze problemy rozwojowe powiatu wyróżniono w kolejnej tabeli.

Tabela 6 Zidentyfikowane problemy powiatu mogileńskiego

Niekorzystne trendy demograficzne	Występowanie niekorzystnych trendów demograficznych (spadek liczby ludności, starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji) przekłada się na ograniczony potencjał siły roboczej i rosnące zapotrzebowania na usługi społeczne.

Niezadowalający poziom kształcenia	Wyniki egzaminów maturalnych pozostają poniżej średnich wojewódzkich i krajowych, co może świadczyć o ograniczeniach w jakości nauczania lub problemach społeczno-ekonomicznych wpływających na wyniki uczniów.
Bezrobocie wśród kobiet	Wysoki udział bezrobotnych kobiet wymaga podjęcia działań ukierunkowanych na zwiększenie ich aktywności zawodowej
Niewielki udział średnich i dużych przedsiębiorstw	Niewielki udział średnich i dużych przedsiębiorstw w liczbie przedsiębiorstw ogółem wskazuje na ograniczoną bazę gospodarczą i trudności w tworzeniu stabilnych miejsc pracy.
Ograniczona infrastruktura rowerowa	Infrastruktura rowerowa powiatu mogileńskiego rozwija się stopniowo, jednak nadal ma charakter punktowy i niespójny przestrzennie, co ogranicza jej funkcjonalność jako alternatywnego środka transportu.
Zmiany klimatu	Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego oraz położenie na terenach ekstremalnie i silnie zagrożonym suszami.

Źródło: opracowanie własne

UWZGLĘDNIENIE ZRÓŻNICOWAŃ PRZESTRZENNYCH

Powiat mogileński boryka się z systematycznym spadkiem liczby mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa. Największy odpływ dotyczy ludzi młodych i lepiej wykształconych, którzy szukają edukacji oraz pracy w większych miastach. Prowadzi to do zmniejszenia zasobów ludzkich na rynku pracy, a także pogłębienia problemów demograficznych.

Usługi publiczne takie jak edukacja, ochrona zdrowia czy kultura są lepiej dostępne w gminie Mogilno i gminie Strzelno, natomiast w gminach Dąbrowa i Jeziora Wielkie oferta jest uboższa, co sprzyja marginalizacji tych obszarów.

Na obszarze powiatu rozwija się aktywność organizacji pozarządowych, które wspierają lokalne inicjatywy i integrują mieszkańców. Dziedzictwo kulturowe, szczególnie romańskie zabytki w Mogilnie i Strzelnie, daje szansę na rozwój turystyki kulturowej. Potencjał tkwi także w tradycjach społeczności lokalnych, które pielęgnują więzi i tożsamość regionalną.

Gospodarka powiatu wciąż jest stosunkowo mało zróżnicowana. Rolnictwo dominuje w gminach wiejskich, ale jednocześnie zmaga się z problemami opłacalności i degradacją gleb. Mniejsze miejscowości mają ograniczoną atrakcyjność inwestycyjną, a brak dużych zakładów pracy utrudnia stabilizację rynku pracy. W efekcie występuje bezrobocie strukturalne – osoby o niższych kwalifikacjach mają problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Duży problem stanowi również bezrobocie kobiet.

Silnym atutem powiatu jest korzystne położenie przy lub w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych (droga ekspresowa S5, linie kolejowe), co sprzyja lokalizacji inwestycji logistycznych i przemysłowych. W Mogilnie rozwijają się strefy gospodarcze, które mogą przyciągać przedsiębiorców. Na obszarach wiejskich natomiast potencjał tkwi w agroturystyce i produkcji żywności ekologicznej, co może być odpowiedzią na rosnące trendy rynkowe.

Największe dysproporcje widoczne są w infrastrukturze. Gminy Mogilno i Strzelno, pełniące funkcje lokalnych centrów, mają dostęp do nowoczesnych obiektów sportowych, kulturalnych i edukacyjnych, natomiast gminy Dąbrowa i Jeziora Wielkie charakteryzują się niższym poziomem rozwoju pod tym względem. W obszarach peryferyjnych słabiej

rozwinięta jest sieć transportowa i wodno-kanalizacyjna, co ogranicza komfort życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną.

Powiat dysponuje terenami o wysokich walorach przyrodniczych, które mogą być podstawą rozwoju turystyki i rekreacji (Przyjezierze, Nadgoplański Park Tysiąclecia, rezerwaty przyrody). Gminy Mogilno i Strzelno posiadają nowoczesną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, która wspiera aktywność mieszkańców i zwiększa atrakcyjność tych gmin jako centrów lokalnych. Istnieją również możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii, m.in. wiatrowej i biogazowej.

Problemy środowiskowe koncentrują się wokół intensywnego rolnictwa i emisji zanieczyszczeń z domowych źródeł ogrzewania („niska emisja"). Występują też zagrożenia związane ze zmianami klimatu – susze, spadek jakości gleb czy niedobory wód. Dotyczy to szczególnie gmin wiejskich, gdzie gospodarka wodna i ochrona przyrody wymagają dodatkowych nakładów.

Powiat charakteryzuje się dużą różnorodnością przyrodniczą – liczne jeziora, lasy i obszary chronione. To ogromny atut zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Coraz większa świadomość ekologiczna lokalnych społeczności sprzyja wdrażaniu rozwiązań prośrodowiskowych, takich jak na przykład OZE.

W przypadku zagrożenia powodziowego, jedynie gmina Jeziora Wielkie położona jest terenie zidentyfikowanym jako:

- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- obszar narażony na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Cały powiat położony jest poza obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału.

Powiat położony jest:

- w większości na terenie ekstremalnie zagrożonym i w części na silnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej,
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej,
- w większości na terenie silnie zagrożonym i w części na umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej,
- w większości na terenie umiarkowanie zagrożonym i w części na słabo zagrożonym występowaniem suszy hydrogeologicznej.

W łącznym zestawieniu powiat mogileński klasyfikuje się jako obszar ekstremalnie zagrożony suszą (na zachodzie – część gmin Dąbrowa i Mogilno) oraz silnie zagrożony suszą na pozostałej części.

STRATEGICZNE WYZWANIA ROZWOJOWE

W celu precyzyjnego i dokładnego opisania Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego, należy uwzględnić kluczowe wyzwania, które obecnie przed nim stoją. To właśnie one w znacznym stopniu wpływają na kształtowanie celów strategicznych oraz dobór odpowiednich mechanizmów ich realizacji.

W kolejnej tabeli przedstawiono wyzwania rozwojowe powiatu mogileńskiego w kolejnych dziesięciu latach.

Tabela 7 Wyzwania rozwojowe powiatu mogileńskiego

Wyzwania demograficzne i społeczne	Odwrócenie negatywnych trendów demograficznych
	Zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych
	Wzmocnienie lokalnego kapitału ludzkiego
Wyzwania edukacyjne	Poprawa wyników edukacyjnych i jakości nauczania
	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
Wyzwania związane z rynkiem pracy	Aktywizacja zawodowa kobiet i grup defaworyzowanych
	Zatrzymanie odpływu młodych i wykwalifikowanych mieszkańców
Wyzwania gospodarcze	Rozbudowa i dywersyfikacja bazy gospodarczej
	Wzmacnianie przedsiębiorczości i innowacyjności
Wyzwania infrastrukturalne	Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury rowerowej
	Zrównoważony rozwój transportu i przestrzeni publicznej
Wyzwania strategiczne	Zwiększanie atrakcyjności powiatu jako miejsca do życia, pracy i inwestowania
Wyzwania klimatyczno-środowiskowe	Przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym zapobieganie zagrożeniu powodziowemu oraz wspieranie naturalnych metod retencji

Źródło: opracowanie własne

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Rozwój powiatu mogileńskiego w perspektywie najbliższych lat wymaga jasno sformułowanych założeń, które odpowiedzą na potrzeby mieszkańców, uwzględnią zidentyfikowane wyzwania oraz dostosują się do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań. Wyznaczone cele strategiczne staną się fundamentem planowania i prowadzenia skutecznej polityki rozwoju powiatu.

Cele te zostały wypracowane w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, analizę potencjałów i barier rozwojowych, a także na podstawie wyników badania ankietowego. Każdy z celów odnosi się do kluczowych obszarów funkcjonowania powiatu i służy realizacji długofalowej wizji zrównoważonego, odpornego i nowoczesnego samorządu.

Realizacja celów strategicznych powiatu mogileńskiego ukierunkowana jest na kompleksową poprawę jakości życia mieszkańców, w tym w szczególności obsługę mieszkańców i zaspokajanie ich potrzeb oraz budowanie silnego, odpornego i nowoczesnego samorządu. Działania te obejmują m.in. rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego, aktywizację zawodową osób bezrobotnych, zwiększenie dostępności i jakości usług dla osób starszych i ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, zapewnienie opieki zdrowotnej na wysokim poziomie, w tym w zakresie zdrowia psychicznego, a także tworzenie przestrzeni sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego.

Istotnym elementem strategii jest również poprawa bezpieczeństwa publicznego, rozwój zrównoważonego rolnictwa i obszarów wiejskich, ochrona zasobów wodnych oraz podnoszenie efektywności energetycznej. Zintegrowane działania w zakresie planowania przestrzennego, dostosowywania przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców i rozwoju spójnej sieci transportowej, w szczególności poprzez dbanie o jakość dróg pozwolą na lepsze skomunikowanie regionu i poprawę codziennego funkcjonowania społeczności lokalnych.

Wzmacnianie potencjału turystycznego i zwiększanie rozpoznawalności powiatu przyczyni się do budowania jego pozytywnego wizerunku oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej. Wdrażanie tych działań w sposób zrównoważony umożliwi powiatowi skuteczne

reagowanie na współczesne wyzwania społeczne, gospodarcze i klimatyczne, wzmacniając jego konkurencyjność i zdolność do dalszego rozwoju.

W tabelach zaprezentowano cele strategiczne oraz cele szczegółowe w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035.

Tabela 8 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze społecznej

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców
Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego
Tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego
Zwiększenie dostępności i jakości usług
Wspieranie systemu opieki zdrowotnej
Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze gospodarczej

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego
Wzmacnianie potencjału turystycznego
Aktywizacja zawodowa mieszkańców
Zwiększenie rozpoznawalności powiatu mogileńskiego
Wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze przestrzennej

Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni
Zapewnienie spójnej sieci transportowej
Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze klimatyczno-środowiskowej

Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu
Poprawa efektywności energetycznej
Ochrona zasobów środowiska naturalnego

Źródło: opracowanie własne

KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ DZIAŁANIA SŁUŻĄCE OSIĄGNIĘCIU CELÓW STRATEGICZNYCH ROZOWJU

Realizacja celów strategicznych rozwoju powiatu mogileńskiego wymaga prowadzenia spójnych i konkretnych działań, które przełożą się na wymierne efekty społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz środowiskowe.

Zaplanowane kierunki interwencji mają charakter kompleksowy i horyzontalny – obejmują szeroki zakres obszarów funkcjonowania powiatu, począwszy od modernizacji infrastruktury i podnoszenia jakości usług publicznych, poprzez wzmacnianie lokalnej gospodarki, systemu edukacji i integracji społecznej, aż po działania na rzecz ochrony środowiska.

Proponowane interwencje stanowią narzędzie realizacji lokalnej polityki rozwoju i powinny stanowić podstawę do opracowywania projektów, programów oraz inwestycji finansowanych zarówno ze środków własnych powiatu, jak i z funduszy zewnętrznych – w tym unijnych, rządowych oraz w ramach partnerstw publiczno-prywatnych. Ich skuteczne wdrożenie pozwoli na realne przełożenie celów strategicznych na konkretne, mierzalne rezultaty, przyczyniając się do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców powiatu mogileńskiego.

W kolejnych tabelach zaprezentowano kierunki interwencji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2025-2035.

Tabela 12 Kierunki interwencji w sferze społecznej

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców
Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego
Rozwój infrastruktury placówek oświatowych
Doposażenie szkół ponadpodstawowych
Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb uczniów i współczesnego rynku pracy
Podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców
Tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego
Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej
Popularyzacja aktywnego stylu życia
Rozwój lokalnych organizacji jako naturalnych animatorów życia społecznego
Zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych
Rozwój usług społecznych
Wspieranie aktywności społecznej i integracji
Partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami
Wspieranie systemu opieki zdrowotnej
Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych
Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej
Podniesienie standardów obsługi pacjenta
Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym dzieciom i młodzieży
Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Inwestycje w zakresie cyberbezpieczeństwa
Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa w tym cyberbezpieczeństwa
Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz bezpieczeństwa
Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym ochrony cywilnej

Źródło: opracowanie własne

Celem działań zaplanowanych w sferze społecznej jest poprawa jakości życia mieszkańców powiatu mogileńskiego. Działania mają zapewnić wygodę codziennego funkcjonowania, dostęp do usług oraz bezpieczeństwo w przestrzeni miejskiej i wiejskiej. Poprawa

warunków życia ma również zwiększyć atrakcyjność regionu dla nowych mieszkańców i inwestorów.

W zakresie rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego działania skupiają się na wzmacnianiu edukacji na poziomie ponadpodstawowym poprzez inwestycje w infrastrukturę szkolną i rozwój programów nauczania. Celem jest lepsze przygotowanie uczniów do dalszej edukacji oraz wejścia na rynek pracy. Równocześnie rozwijany jest potencjał lokalnych szkół, aby stały się nowoczesnymi ośrodkami kształcenia odpowiadającymi współczesnym wyzwaniom edukacyjnym.

W celu stworzenia warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego planowane są między innymi inwestycje obejmujące budowę i modernizację przestrzeni rekreacyjnych, parków, placów zabaw i terenów sportowych. Ponadto działania obejmują kampanie edukacyjne, warsztaty i wydarzenia promujące aktywność fizyczną, zdrowe odżywianie i profilaktykę zdrowotną. Celem jest zachęcenie mieszkańców do zdrowego, aktywnego trybu życia oraz poprawa jakości życia. Działania te sprzyjają również integracji społecznej i wspierają rozwój lokalnej społeczności.

W zakresie zwiększenia dostępności i jakości usług zakłada się poprawę dostępu do placówek opiekuńczych, mieszkań treningowych, wspomaganych, chronionych czy placówek dla dzieci. Celem jest zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych oraz wsparcie mieszkańców w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto istotne jest zwiększenie satysfakcji mieszkańców i ułatwienie korzystania z usług społecznych w codziennym życiu. Kluczowe jest także Tworzenie przestrzeni i inicjatyw wspierających współpracę mieszkańców oraz integrację różnych grup społecznych. Celem jest wzmocnienie więzi lokalnych i rozwój kapitału społecznego. Działania te przyczyniają się także do budowania bezpiecznej i aktywnej społeczności obywatelskiej.

Celem zwiększenia jakości opieki zdrowotnej, a tym samym poprawa stanu zdrowia mieszkańców zakłada się rozwój infrastruktury medycznej, poprawę dostępności do usług oraz wzmocnienie działań profilaktycznych. Działania obejmują inwestycje w placówki, sprzęt oraz kształcenie personelu medycznego. Poprawa systemu opieki zdrowotnej zwiększy efektywność leczenia i satysfakcji pacjentów, a jednocześnie zwiększy profilaktykę. Zakłada się również rozwój systemu wsparcia psychologicznego

i psychiatrycznego celem wczesnego wykrywania problemów zdrowia psychicznego i zapewnienia adekwatnej pomocy. Działania wspierają zarówno dzieci i młodzież, jak i dorosłych, zmniejszając ryzyko pogłębiania się problemów psychicznych w społeczeństwie.

W odniesieniu do poprawy poziomu bezpieczeństwa publicznego zakłada się przede wszystkim zwiększenie odporności instytucji i mieszkańców na zagrożenia cyfrowe poprzez modernizację infrastruktury i wdrożenie zabezpieczeń. Działania obejmują szkolenia, audyty bezpieczeństwa oraz zakup nowoczesnych systemów ochrony danych. Programy te chronią zarówno administrację publiczną, jak i prywatnych użytkowników przed cyberatakami. Planowana jest także poprawa jakości świadczonych usług dla mieszkańców, w tym poprawa dostępności cyfrowej. Planowane są również kampanie informacyjne, szkolenia i warsztaty podnoszące świadomość zagrożeń. Celem jest wyposażenie mieszkańców w wiedzę i umiejętności umożliwiające bezpieczne korzystanie z technologii. Istotne jest także wzmocnienie działań społecznych na rzecz bezpieczeństwa poprzez wsparcie grup sąsiedzkich, patroli obywatelskich i programów edukacyjnych. Konieczne jest również podejmowanie działań w zakresie obronności, w tym ochrony cywilnej celem przygotowania mieszkańców i instytucji na sytuacje kryzysowe, zagrożenia militarne i katastrofy naturalne. W tym przypadku kluczowe będą obiekty zbiorowej ochrony, zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw, utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności (w tym jednostek ochrony przeciwpożarowej), działania edukacyjne, zapewnienie systemu alarmowania, ostrzegania i powiadamiania.

Tabela 13 Kierunki interwencji w sferze gospodarczej

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego
Wzmacnianie potencjału turystycznego
Rozwój infrastruktury rowerowej
Rozwój i promocja lokalnych walorów turystycznych
Wzbogacenie oferty kulturalnej
Aktywizacja zawodowa mieszkańców

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego
Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Wspieranie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w adaptacji do rynku pracy
Zwiększenie rozpoznawalności powiatu mogileńskiego
Promocja powiatu mogileńskiego
Obecność w mediach i przestrzeni cyfrowej
Rozwijanie współpracy z innymi samorządami i organizacjami
Wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich
Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi
Rozwój i promocja produktów lokalnych i ponadlokalnych

Źródło: opracowanie własne

W sferze gospodarczej zakłada się między innymi zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu poprzez rozwój infrastruktury turystycznej, promocję atrakcji oraz organizację wydarzeń przyciągających odwiedzających. Działania mają również wspierać rozwój lokalnej gospodarki i przedsiębiorczości turystycznej. Poprawa potencjału turystycznego przyczynia się do zwiększenia liczby turystów i rozpoznawalności Powiatu na poziomie regionu i kraju. Przewidziane jest między innymi stworzenie bezpiecznej, spójnej i komfortowej sieci tras rowerowych, która zachęci mieszkańców i turystów do korzystania z rowerów. Rozwój infrastruktury rowerowej wspiera mobilność ekologiczną, poprawę jakości powietrza i aktywny tryb życia.

Planowane jest także poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej poprzez organizację wydarzeń, warsztatów, koncertów i wystaw. Działania mają wspierać integrację społeczności lokalnej, rozwój kreatywności i dostęp do kultury dla wszystkich grup wiekowych. Wzbogacenie oferty kulturalnej zwiększy atrakcyjność całego regionu i wpłynie pozytywnie na wizerunek Powiatu.

Podejmowane działania mają także na celu wspieranie mieszkańców w zdobywaniu kwalifikacji, kompetencji i doświadczenia zawodowego. Celem jest zwiększenie zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo oraz dopasowanie ich umiejętności do potrzeb rynku pracy. Programy aktywizacji zawodowej obejmują przede wszystkim szkolenia, doradztwo zawodowe i staże w lokalnych przedsiębiorstwach.

Zakłada się także wspieranie lokalnych przedsiębiorców w rozwoju działalności i tworzeniu nowych miejsc pracy. Działania obejmą doradztwo, wsparcie finansowe i ułatwienia administracyjne dla inwestycji generujących zatrudnienie. Efektem będzie wzrost liczby ofert pracy oraz stabilizacja lokalnego rynku pracy. Ponadto konieczne są inwestycje służące wzmocnieniu istniejących podmiotów gospodarczych, w szczególności sektora MŚP.

Istotne jest również zwiększenie rozpoznawalności powiatu zarówno w regionie i kraju, jak i poza granicami Polski. Celem jest budowanie pozytywnego wizerunku Powiatu oraz przyciąganie inwestorów, turystów i nowych mieszkańców. Działania obejmują kampanie marketingowe, uczestnictwo w targach i wydarzeniach branżowych oraz współpracę z mediami. Celem jest podkreślenie unikalnych walorów powiatu mogileńskiego, w tym kulturowych, przyrodniczych i gospodarczych. Promocja powiatu zwiększy jego atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i społeczną.

Konieczne jest także aktywne komunikowanie działań Powiatu i promocja jego walorów w mediach tradycyjnych i cyfrowych. Działania obejmą prowadzenie stron internetowych, mediów społecznościowych oraz kampanii online. Obecność w przestrzeni cyfrowej zwiększy dostępność informacji i pozwoli efektywnie docierać do mieszkańców, turystów i inwestorów.

Ponadto planowane jest budowanie partnerstw z innymi jednostkami samorządowymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Działania obejmują wymianę doświadczeń, wspólne projekty i współpracę w zakresie edukacji, kultury, gospodarki i ochrony środowiska. Współpraca sprzyjać będzie efektywnemu wykorzystaniu zasobów i rozwojowi lokalnego potencjału.

Ze względu na rolniczy charakter powiatu istotne są także działania skoncentrowane na poprawie konkurencyjności rolnictwa, wdrażaniu nowoczesnych technologii i ochronie środowiska. Celem jest rozwój obszarów wiejskich, poprawa warunków życia mieszkańców i tworzenie nowych miejsc pracy. Wspieranie zrównoważonego rolnictwa obejmuje również edukację rolników i rozwój lokalnych produktów. Istotne jest również zwiększenie rozpoznawalności produktów regionalnych i wzrost ich konkurencyjności na rynku.

Tabela 14 Kierunki interwencji w sferze przestrzennej

Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni
Zapewnienie spójnej sieci transportowej
Rozwój infrastruktury drogowej
Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego
Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców
Zwiększenie dostępności, w tym architektonicznej
Tworzenie przestrzeni sprzyjających mobilności ekologicznej i zrównoważonemu transportowi
Poprawa stanu i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej
Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury

Źródło: opracowanie własne

W przypadku sfery przestrzennej kluczowe jest tworzenie zintegrowanego systemu transportowego, który umożliwi sprawne przemieszczanie się mieszkańców i towarów w powiecie. Działania obejmą poprawę infrastruktury drogowej, rozwój transportu zbiorowego oraz powiązanie różnych środków transportu. Spójna sieć transportowa zwiększy dostępność miejsc pracy, edukacji i usług, a także będzie wspiera rozwój gospodarczy powiatu mogileńskiego.

Istotna jest również poprawa jakości i funkcjonalności transportu publicznego oraz zwiększenie jego dostępności dla mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Poprawa

transportu zbiorowego będzie sprzyjać ograniczeniu ruchu samochodowego, zmniejszeniu emisji spalin i poprawi mobilność mieszkańców.

Ważne są także inwestycje służące zapewnieniu równych szans dostępu do obiektów publicznych, usług i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

W celu poprawy mobilności mieszkańców powiatu przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju, zakłada się również budowę stojaków rowerowych, punktów napraw oraz udogodnień dla transportu elektrycznego. Pozwoli to na zachęcenie mieszkańców do korzystania z ekologicznych środków transportu i ograniczenie emisji spalin.

Zaplanowane są również działania obejmujące remonty, modernizacje, unowocześnienie infrastruktury i zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej. Poprawa stanu tych obiektów podnosi komfort korzystania z usług publicznych i bezpieczeństwo mieszkańców.

Kolejnym istotnym aspektem jest rozwój tzw. zielono-błękitnej infrastruktury obejmującej między innymi tworzenie ogrodów deszczowych, parków kieszonkowych, zielonych dachów czy ścian. Celem jest poprawa jakości środowiska, mikroklimatu i estetyki przestrzeni publicznych. Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury sprzyja rekreacji, ochronie bioróżnorodności i zmniejszeniu skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Tabela 15 Kierunki interwencji w sferze klimatyczno-środowiskowej

Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu
Poprawa efektywności energetycznej
Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetleniowych
Ochrona zasobów środowiska naturalnego
Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód

Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu
Zwiększenie retencji wodnej i przeciwdziałanie niedoborom wód
Przeciwdziałanie skutkom suszy, powodzi i podtopień
Gospodarka odpadami
Ochrona istniejących form ochrony przyrody
Wspieranie bioróżnorodności

Źródło: opracowanie własne

W zakresie sfery klimatyczno-środowiskowej kluczowe jest w szczególności zmniejszenie zużycia energii w budynkach, infrastrukturze i sektorze publicznym poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii i rozwiązań oszczędzających energię. Działania obejmują między innymi termomodernizację obiektów, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (np. paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, biogazowni) czy modernizację oświetlenia ulicznego i publicznego na energooszczędne technologie LED.

Drugim istotnym aspektem jest zachowanie i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, w tym wód, lasów, gleb i powietrza. Działania obejmują poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez ograniczenie zanieczyszczeń w celu osiągnięcia lub utrzymania co najmniej dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zgodnie z wymogami prawa. Ponadto ważna jest poprawa zdolności retencyjnych środowiska naturalnego i infrastruktury technicznej oraz ograniczenie skutków suszy. Działania obejmują przede wszystkim budowę zbiorników retencyjnych, stawów, czy budowę systemów wykorzystania wód opadowych i roztopowych. Zwiększenie retencji wodnej sprzyja stabilizacji zasobów wód, ochronie rolnictwa i bezpieczeństwu mieszkańców.

Z punktu widzenia powiatu istotne są zapisy Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 2714). Dokument ten obejmuje wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi,

ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych.

Ponadto w ramach działań w sferze klimatyczno-środowiskowej należy również uwzględniać Plan przeciwdziałania skutkom suszy (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. [Dz. U. z 2021 r. poz. 1615]). Plan zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycję niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru, w sytuacji, gdzie przeanalizowano wszystkie możliwe warianty, bardziej korzystne ze środowiskowego punktu widzenia.

W przypadku gospodarki odpadami celem jest skuteczne zarządzanie odpadami poprzez ich segregację, recykling oraz unieszkodliwianie w sposób bezpieczny dla środowiska. Działania obejmują głównie rekultywację składowisk odpadów, co pozwoli przywrócić teren do bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska stanu, zwiększając tym samym wartość ekologiczną i rekreacyjną przedmiotowego obszaru. Ponadto celem jest zapobieganie niewłaściwemu gospodarowaniu odpadami niebezpiecznymi, w szczególności poprzez działania edukacyjne, a także niwelowanie skutków gromadzenia, składowania, przechowywania odpadów niebezpiecznych.

Planowane jest również podejmowanie działań służących zachowaniu i skutecznemu zarządzaniu formami ochrony przyrody zlokalizowanymi na terenie Powiatu Mogileńskiego. Pozwoli to na utrzymanie, a jednocześnie poprawę stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych. Kluczowe jest także wspieranie bioróżnorodności oparte w szczególności na tworzeniu i rewitalizacji terenów zielonych.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Zgodnie z definicją ustawową, za Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) należy uznać określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane są w strategiach rozwoju zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym.

Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym wyznaczone są w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Jest ona podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej w perspektywie do 2030 r.

Na poziomie krajowym gmina Dąbrowa oraz gmina Jeziora Wielkie zostały zaklasyfikowane do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją.

Według Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego - Strategia Przyspieszenia 2030+ w obrębie powiatu mogileńskiego identyfikuje się obszary wymagające rozwiązania negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Ponadto do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości zaliczono gminę Dąbrowa, z kolei do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu rozwoju przedsiębiorczości zakwalifikowano gminę Strzelno. W obu gminach na wskazane problemy nakładają się także procesy starzenia się społeczeństwa o ponadprzeciętnym natężeniu.

Polityka terytorialna w województwie kujawsko-pomorskim prowadzona jest na czterech poziomach, tj. Stołecznym Obszarze Rozwojowym (poziom I), Miejskich Obszarach Funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia (poziom II), Miejskich Obszarach Funkcjonalnych Włocławka, Grudziądza i Inowrocławia (poziom III), Obszarach Prowadzenia Polityki Terytorialnej (dalej: OPPT), związanych z miastami powiatowymi i obszarami powiązanymi

z nimi funkcjonalnie (poziom IV). Wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu mogileńskiego stanowią Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej Mogilna.

OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH INTERWENCJI, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Skuteczność Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego mierzy się poprzez konkretne rezultaty zaplanowanych kierunków interwencji. Zidentyfikowane efekty odnoszą się zarówno do poprawy jakości życia mieszkańców, jak i do zwiększenia spójności terytorialnej, zrównoważonego wykorzystania zasobów oraz rozwoju lokalnej gospodarki i usług publicznych.

Celem rzetelnej oceny postępów w realizacji Strategii określono zestaw wskaźników ilościowych, które umożliwiają monitorowanie skuteczności działań, identyfikację ewentualnych problemów oraz podejmowanie działań korygujących.

W kolejnych tabelach zaprezentowano oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia przyporządkowane do poszczególnych kierunków interwencji w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej.

Tabela 16 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze społecznej

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego	Rozwój infrastruktury placówek oświatowych	Poprawa jakości i dostępności infrastruktury placówek oświatowych	Liczba podjętych działań	10
	Doposażenie szkół ponadpodstawowych	Zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia	Liczba doposażonych szkół ponadpodstawowych	6
	Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb uczniów i współczesnego rynku pracy	Podniesienie jakości i efektywności systemu	Liczba podjętych działań	5
	Podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów	Wzrost kwalifikacji i umiejętności nauczycieli i uczniów	Liczba nauczycieli objętych projektami	Nauczycieli 150
			Liczba uczniów objętych projektami	Uczniów 650
Tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego	Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej	Wzrost aktywności fizycznej i poprawa zdrowia mieszkańców	Liczba podjętych działań	15
	Popularyzacja zdrowego stylu życia	Wzrost świadomości prozdrowotnej	Liczba podjętych działań	10
	Rozwój lokalnych organizacji jako naturalnych animatorów życia sportowego	Wzrost zaangażowania mieszkańców	Liczba działań prowadzonych we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze sportu	15

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Zwiększenie dostępności i jakości usług	Rozwój usług społecznych	Wzrost dostępności i jakości świadczeń społecznych	Liczba podjętych działań	10
	Wspieranie aktywności społecznej i integracji	Wzrost integracji wśród mieszkańców	Liczba podjętych działań	10
	Partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami	Skuteczniejsza realizacja działań społecznych i lepsze wsparcie mieszkańców	Liczba działań prowadzonych we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze społecznej	10
Wspieranie systemu opieki zdrowotnej	Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Liczba podjętych działań	5
	Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej	Poprawa zdrowia i jakości życia społeczności	Liczba wdrożonych programów	5
	Podniesienie standardów obsługi pacjenta	Zwiększenie satysfakcji i komfortu pacjentów	Liczba podjętych działań	10
	Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym dzieciom i młodzieży	Lepsze wsparcie psychiczne i emocjonalne społeczności	Liczba osób objętych pomocą	1100
Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Inwestycje w zakresie cyberbezpieczeństwa	Wzrost cyberbezpieczeństwa	Liczba podjętych działań	10

Zwiększenie komfortu i warunków życia mieszkańców				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
	Edukacja społeczna w zakresie bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa	Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych	5
	Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz bezpieczeństwa	Wzrost zaangażowania społeczności i poprawa bezpieczeństwa lokalnego	Liczba podjętych działań	5
	Podejmowanie działań w zakresie obronności w tym obrony cywilnej i ochrony ludności	Poprawa gotowości i zdolności reagowania w sytuacjach zagrożenia	Liczba podjętych działań	8

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze gospodarczej

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Wzmacnianie potencjału turystycznego	Rozwój infrastruktury rowerowej	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu	Długość infrastruktury rowerowej objętej działaniami	7

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
	Rozwój i promocja lokalnych walorów turystycznych	Wzrost rozpoznawalności lokalnych walorów turystycznych	Liczba podjętych działań	5
	Wzbogacenie oferty kulturalnej	Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności oferty kulturalnej	Liczba podjętych działań	5
Aktywizacja zawodowa mieszkańców	Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy	Wzrost liczby miejsc pracy i możliwości zatrudnienia	Liczba podmiotów gospodarczych objętych działaniami	10
	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Rozwój przedsiębiorczości i nowych inicjatyw gospodarczych	Liczba nowopowstałych podmiotów w wyniku objęcia wsparciem	10
	Wsparcie osób bezrobotnych i biernych zawodowo w adaptacji do rynku pracy	Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców i adaptacji do rynku pracy	Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem	100
Zwiększenie rozpoznawalności Powiatu Mogileńskiego	Promocja Powiatu Mogileńskiego	Wzrost rozpoznawalności Powiatu Mogileńskiego	Liczba działań promocyjnych	20
	Obecność w mediach i przestrzeni cyfrowej	Wzrost rozpoznawalności i popularności Powiatu w mediach i przestrzeni cyfrowe	Liczba podjętych działań	20

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
	Rozwijanie współpracy z innymi samorządami i organizacjami	Zwiększenie wpływu i widoczności Powiatu w regionie i poza nim	Liczba działań podjętych we współpracy z innymi samorządami/organizacjami	20
Wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Liczba podjętych działań	10
	Rozwój i promocja produktów lokalnych i ponadlokalnych	Wzmocnienie tożsamości lokalnej	Liczba podjętych działań	5

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze przestrzennej

Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Zapewnienie spójnej sieci transportowej	Rozwój infrastruktury drogowej	Poprawa mobilności mieszkańców	Długość infrastruktury drogowej objętej działaniami	70
	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Zmniejszenie liczba wypadków drogowych	Liczba podjętych działań	20
	Zwiększenie dostępności i efektywności transportu zbiorowego	Wzrost wykorzystania alternatywnych środków transportu	Liczba podjętych działań	10

Kształtowanie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców	Zwiększenie dostępności w tym architektonicznej	Zwiększenie mobilności i samodzielności wszystkich mieszkańców	Liczba obiektów objętych działaniami	5
	Poprawa stanu funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej	Zwiększenie satysfakcji i zaangażowania mieszkańców w życie publiczne	Liczba obiektów użyteczności publicznej objętych działaniami	2

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze klimatyczno-środowiskowej

Wzmacnianie działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu				
Cele szczegółowe	**Kierunek interwencji**	**Oczekiwane rezultaty**	**Miernik rezultatu**	**Wartość docelowa**
Poprawa efektywności energetycznej	Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów	Obniżenie zużycia energii i kosztów eksploatacji	Liczba obiektów objętych działaniami	1
	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Obniżenie kosztów zużycia energii i redukcja emisji zanieczyszczeń	Liczba podjętych działań	5
Ochrona zasobów środowiska naturalnego	Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	Poprawa jakości wód i bezpieczeństwa ekologicznego	Liczba podjętych działań	10
	Zwiększenie retencji wodnej i przeciwdziałanie niedoborom wód	Stabilizacja zasobów wodnych i zapewnienie dostępności wody dla mieszkańców i rolnictwa	Liczba podjętych działań	5
	Przeciwdziałanie skutkom suszy, podtopień i powodzi	Zmniejszenie strat materialnych i ochrona społeczności przed zagrożeniami hydrologicznymi	Liczba podjętych działań	5
	Gospodarka odpadami	Zapobieganie powstawaniu odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych	Liczba podjętych działań	50

Źródło: opracowanie własne

SYSTEMY REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu wymaga nie tylko wyraźnego określenia celów i kierunków działań, lecz także opracowania spójnego i skutecznego systemu wdrażania. Tego rodzaju system stanowi kluczowy element zarządzania rozwojem lokalnym, ponieważ pozwala przełożyć zapisy dokumentów strategicznych na konkretne przedsięwzięcia, projekty i inicjatywy. Dzięki niemu możliwa staje się efektywna współpraca samorządu, instytucji lokalnych oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju powiatu.

NARZĘDZIA REALIZACJI STRATEGII

Konieczne jest również zidentyfikowanie instrumentów realizacji, które zapewnią osiągnięcie założonych celów strategicznych. Instrumenty mogą mieć charakter przede wszystkim:

- wdrożeniowy, np. obowiązujące strategie, plany, programy,
- organizacyjno-zarządczy, np. regulaminy wydziałów i jednostek
- finansowy, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, wieloletnia prognoza finansowa, środki zewnętrzne,
- prawny, np. uchwały rady powiatu, decyzje administracyjne,
- społeczny, np. działania promocyjne, działania edukacyjne, konsultacje społeczne,
- kadrowy, np. wymiana doświadczeń, dobre praktyki.

Poszczególne instrumenty realizacji powinny być dobierane pod względem oceny efektywności, ich dotychczasowej skuteczności lub doświadczenia innych jednostek.

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII

Za realizację zadań określonych w Strategii odpowiadać będzie przede wszystkim Starostwo Powiatowe oraz powiatowe jednostki organizacyjne, jak również społeczność lokalna i działające na terenie powiatu podmioty. Wdrożenie strategii zakłada zaangażowanie przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego – w tym m.in. przedsiębiorców, organizacji wspierających biznes oraz instytucji samorządowych.

Wyznaczone podmioty będą odpowiedzialne przede wszystkim za monitorowanie realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz opracowywanie raportów ewaluacyjnych na podstawie zebranych danych. Kluczowe znaczenie będzie miała tu systematyczna kontrola postępów we wdrażaniu Strategii.

MONITORING ORAZ EWALUACJA STRATEGII

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji na temat realizacji Strategii. Jego celem jest zapewnienie ciągłości, prawidłowości oraz skuteczności działań podejmowanych w ramach wdrażania dokumentu strategicznego. Monitoring umożliwia również wczesne wykrywanie potencjalnych zagrożeń oraz identyfikację potrzeby wprowadzenia ewentualnych korekt w planowanych działaniach.

Za prowadzenie monitoringu odpowiadać będą wyznaczeni pracownicy Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych Powiatu Mogileńskiego.

Wyniki monitoringu będą prezentowane w corocznym „Raporcie o stanie powiatu" – obowiązkowym dokumencie sporządzanym zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Raport ten zawiera podsumowanie działalności zarządu powiatu za poprzedni rok, w szczególności w zakresie realizacji polityk, programów, strategii oraz uchwał rady powiatu.

W procesie realizacji Strategii istotna jest również odpowiednio przeprowadzona ewaluacja, dzięki której możliwe będzie określenie jakości i efektów wdrażania dokumentu. Ewaluacja dokonywana jest przy uwzględnieniu następujących kryteriów:

- trafności, która pozwala na ocenę adekwatności planowanych działań do problemów i wyzwań oraz potrzeb w otoczeniu – powiecie,
- skuteczności, w ramach której oceniany jest stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność przyjętych rozwiązań,
- efektywności, czyli relacji pomiędzy nakładami, kosztami, zasobami (zarówno finansowymi, jak i ludzkimi) a osiągniętymi efektami,
- użyteczności, według której oceniana jest adekwatność osiągniętych efektów do problemów i wyzwań w powiecie,

- trwałości, której ocena dotyczy ciągłości spodziewanych efektów po ustaniu interwencji w perspektywie średnio- i długookresowej.

Ze względu na moment prowadzenia, wyróżnić można cztery następujące rodzaje ewaluacji:

- ex-ante - podejmowana przed przyjęciem ostatecznej wersji strategii,
- mid-term realizowana mniej więcej w połowie realizacji strategii, czyli zaleca się przeprowadzenie ewaluacji w 2030 r.,
- on-going - przeprowadzana w trakcie wdrażania strategii, zaleca się przeprowadzanie jej co dwa lata,
- ex-post - prowadzona po zakończeniu realizacji strategii i pełni funkcję podsumowującą cały proces.

ZAŁOŻENIA RAM FINANSOWYCH I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja założonych celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków interwencji wymaga podjęcia zarówno działań inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych, których wdrożenie uzależnione jest od dostępności odpowiednich środków finansowych. Przy określaniu działań strategicznych uwzględniono możliwości finansowe Powiatu Mogileńskiego, a także aktualne i planowane możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii mają w szczególności:

- środki własne powiatu mogileńskiego,
- środki własne jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład powiatu,
- środki z budżetu województwa,
- środki z budżetu państwa,
- środki unijne w tym m.in.: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy,
- rządowe programy, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych,
- inne dostępne środki zewnętrzne.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego wymaga przybliżonego określenia kwestii finansowych związanych z realizacją zaplanowanych kierunków działań. Coroczny budżet Powiatu stanowi jeden z podstawowych instrumentów wdrożeniowych Strategii. W związku z powyższym, planując budżet powiatu mogileńskiego na kolejny rok, należy uwzględnić zadania określone w niniejszym dokumencie. Pozwoli to na odpowiednie zaplanowanie wysokości środków finansowych niezbędnych do realizacji wyznaczonych przedsięwzięć, dostosowanych do aktualnych możliwości budżetowych samorządu.

Ze względu m.in. na niestabilną sytuację ekonomiczną i gospodarczą w kraju, precyzyjne określenie kwot przeznaczonych na realizację poszczególnych przedsięwzięć nie jest możliwe na moment sporządzania niniejszego dokumentu. Wobec powyższego, nie ma również możliwości ustalenia dokładnych ram finansowych wdrażania Strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze społecznej 23

Tabela 2 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze gospodarczej 24

Tabela 3 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze przestrzennej 25

Tabela 4 Analiza SWOT powiatu mogileńskiego w sferze klimatyczno-środowiskowej ... 26

Tabela 5 Zidentyfikowane potencjały powiatu mogileńskiego 28

Tabela 6 Zidentyfikowane problemy powiatu mogileńskiego 28

Tabela 7 Wyzwania rozwojowe powiatu mogileńskiego 33

Tabela 8 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze społecznej 35

Tabela 9 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze gospodarczej 35

Tabela 10 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze przestrzennej 35

Tabela 11 Cel strategiczny i cele szczegółowe w sferze klimatyczno-środowiskowej..... 35

Tabela 12 Kierunki interwencji w sferze społecznej 36

Tabela 13 Kierunki interwencji w sferze gospodarczej 39

Tabela 14 Kierunki interwencji w sferze przestrzennej 42

Tabela 15 Kierunki interwencji w sferze klimatyczno-środowiskowej 43

Tabela 16 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze społecznej 49

Tabela 17 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze gospodarczej 51

Tabela 18 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze przestrzennej 53

Tabela 19 Oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikiem ich osiągniecia dla celu strategicznego wyznaczonego w sferze klimatyczno-środowiskowej 55